

Várhegyi Tivadar

Életem homokszemcséi

Rövid történetek a mindennapi életből

Tartalom

Előszó	
Írni, vagy nem írni? (1973)	
Szombati panaszok (1974)	
Legyőztük a gépet (1977)	
A Madár (1980)	
Bíróság előtt az Uyy testvérek (1994)	
Hülye vagy hüje? (1994)	
Boldog Újévet! (1995)	
„A szépségért szenvedni kell” (1995)	
A mák, meg a honvágy (1995)	
A padon hallottam (1995)	
A Sellő hazatér (1995)	
A szakértők köztünk vannak (1995)	
Psz! Alszol már? (1995)	
Apák napi elmélkedés (1995)	
Jaj! Csak ne szálámit! (1995)	
Egy kis fülbemászó történet (1995)	
Egyik kutya, másik eb (1995)	
Így írtok Ti? (1995)	
Karácsonyi visszaemlékezések (1995)	
Tiltakozunk, tiltakozgatunk (1995)	
A Nagy Vörös (1996)	
Köszönöm... (1996)	
Hát öregszünk? Öregszünk! (1996)	
Gyula története (1996)	
Az első munkanapok Ausztráliában (1996)	
Egy kis, magyaros házibuli (1996)	
Az semmi! (1996)	
Jön a vonat? (1996)	
A kis gézengúz, meg a fejfájásos gyilkos (1997)	
A kutya fáját! (1997)	
A macskák, meg a kuka (1997)	
A macskákkal ismét baj van (1997)	
A vér nem válik vízzé (1997)	
Találkozások a fokhagymával (1997)	
Hogyan dolgozhatunk többet? (1997)	
Mi is szurkolunk (1997)	
Nem mind nemes, ami piros (1997)	
Pirított kenyér, valamikor A. D. 1944 körül (1997)	
Szombati szokások (1997)	
A meghívás (1998)	
Beugrók figyelmébe (1999)	
Ha esik, akkor biztosan vasárnap van (1999)	
Művelet helyivel és Beethovennel (1998)	
Itt Irisz beszél (1999)	

Előszó

Mielőtt mélyebben érinteném az egy előszóhoz illő tárgyköröket, be kell ismernem, hogy „Előszó”-t még soha, sehol, senkinek, semmiféle közleményben nem írtam. Így tehát előre is bocsánatot kell kérnem mindazoktól, akik majd elámulva olvassák e néhány sort és esetleg fejcsóválások közepette ilyenféle megjegyzéseket tesznek: „Ez nem tartozik ide,” vagy „Ezt nem itt kellett volna megemlíteni.” Dehát azért elkezdem...

Először is talán illenék egy kis említést tennem nagyon röviden szerény személyemről.

A hivatalos papírok szerint 1933 január 4-én, édesanyám szerint pedig (és ki meri azt állítani, hogy nem Ő az, aki ezt a fontos eseményt a legjobban tudja?) január 6-án születtem, a valamikor kincsesnek nevezett Kolozsvár városában. Az első 2 évemet ott boldog tudatlanságban töltöttem, mely időszakból csak egyetlen egy kép maradt meg emlékezetemben. Ezt a 2 évet követte az, hogy kis családom felpakolt, beleértve engem is és átköltözött budapesti rokonainkhoz, akiknek vendégszeretetét(?) hosszú éveken át „élvezte.”

Miután az elemi iskolai éveimet ragyogóan átéltem, azt követte a gimnáziumi időszak, amely már egyáltalán nem nevezhető sem ragyogónak, sem sikeresnek. Miután két „kedvenc” tárgyam, a matematika meg a latin összefogott ellenem és számomra legyőzhetetlenségük taktikai visszavonulásra készítetett, mint „ipari tanuló” folytattam életemet.

Azt befejezően jutott egy kis idő valódi pénzkeresésre is, mielőtt annak ajtaját a három éves néphadseregi szolgálat becsapta. A három év eltelte után nemsokára eljöttek 1956 dicsőséges napjai, miután másodszor menekültem. Rövid, ausztriai táborélet után, ahol először nősültem, a ködös Angliában kötöttem ki.

Az ott töltött évek, az ottani időszak talán kielégítőnek nevezhető. A legnagyobb események itt válásom és újra nősülésem, valamint egyetlen fiam születése voltak.

Majdnem két évvel később, akkor már új feleséggel és egy pöttömnyi emberkével harmadszor is menekülnöm kellett. Akkor már gazdasági okok késztettek az újabb vándorlásra. Így 1971 május vége felé Sydney repülőterén Ausztrália földjére léptünk. Az elkövetkezendő évek kemény, néha napi 12-14 órai munkával teltek. Ha másra nem is, de arra jutott időnk, hogy rájöjjünk arra: Ausztrália, a sokak által csodálattal említett ország bizony nem egyenlő Amerikával.

Tizenöt év letöltése után jutott végre arra is, hogy megvalósíthattuk egy európai utazás álmát. Az angol barátainkkal töltött órák során felmerült az a kérdés, hogy mi lenne, ha visszamennénk oda, ahol annyi kellemes évet töltöttünk? A gondolatokat követte a tett és másfél évvel később már ismét angol földet tapostunk.

Ez a visszatérés számunkra akkor még beláthatatlan következményekkel járt, amelynek hatását azóta is szenvednünk kell. Erőteljes támogatás hiányában, amelyet csakis szerető és közeli rokonok adhatnak, kísérletünk megghiúsult és rövid, közel négyhónapos angliai tartózkodás után vissza kellett kullognunk a „szerencsés” országba. Azóta itt öregedünk és harcolunk különböző betegségekkel.

Az itt olvasható történetekről csak annyit, hogy azok legtöbbje megtörtént. Ha pedig nem úgy van, akkor nagyon könnyen megtörténhetett volna. És amint egy-két olvasóm erre már rámutatott, megtörténhetnek akárhol, nem csak itt, Ausztráliában. Ezt kénytelen vagyok elhinni, mivel nincs alkalmam az itteni, mindennapi életet a magyarországgal összehasonlítani.

A 44 történet közül csak egy-kettő került közlésre az itt megjelenő „Magyar Élet”-ben, de azok is csak a hetvenes évek közepén. A „Bemutakozás” és az „Így írtok Ti?” felkeltették a Magyar Rádió „Szülőföldünk” rovata szerkesztőinek érdeklődését, amelyekből részleteket közöltek az akkor még megjelenő műsorfüzetükben és adásukban is. Az egyik karácsonyi adás alkalmával a „Karácsonyi visszaemlékezések” majdnem teljes egészében elhangzott. Az Interneten az „Arthu’r” honlap közölte belőlük néhányat. A tervek szerint az összes írásom ott meg is jelenhetett volna, de abba is beleszólt az anyagiak, a támogatás hiánya. Ezeken kívül más „sikerről” nem tudok beszámolni. Ennek ellenére mindig élt és él bennem a remény, hogy talán valaki, valahol...

E reményen kívül még él bennem egy másik érzés is. Ez nem más, mint elkeseredett reménytelenség, ha arra gondolok, hogy szerte a világon magyarok milliói élnek, akik között számtalan író akad. Bizonyára vannak kiváló tehetségek is, akiknek írásai főként a magyarországi „illetékesek” jóvoltából és közömbösségének eredményeként elvész. Dehát amint mindenütt hallani az általános, „takaró” okot: az ilyesmire nincs pénz. A mai magyar irodalom kincseket veszthet ezáltal. Hallja ezt valaki? Törődik ezzel akárki is? Ha csak másért nem, talán azért, hogy egy pici belátást nyerjenek arra, hogy hogyan élünk mi, akik magyarnak valljuk magunkat anélkül, hogy az otthoniak számára akármilyen terhet jelentenénk vagy felelősséget okoznánk.

Kérem, hogy fogadják az itt közölt, 1999 végéig írt rövid történeteimet olyan szeretettel, mint ahogy azokat közreadom. Az Olvasók megjegyzéseit és észrevételeit kérem és várom.

Várhegyi Tivadar
Ausztráliában, 2003.

Írni, vagy nem írni? (1973)

(Bemutatkozás.)

Írni és olvasni még iskolás koromban, sok-sok évvel ezelőtt megtanultam.

Többedmagammal elsajátítottam a magyar nyelv szépségeit, amelyet idegennyelvűek most így jellemeznek: „borzalmasan nehéz” és „megtanulhatatlan.” Ez könnyen el is hihető különösen akkor, amikor az ember a Rádió Kína magyarnyelvű adását hallgatja. (Hogy azok mi mindent ki nem tudnak csavarni!) Be kell azonban vallanom, hogy hát bizony van abban valami, amit a másnyelvűek mondanak. Az azonban biztos, hogy mi megtanultuk nyelvünk sajátosan finom árnyalatait, minden zegét-zugát. Különben honnan tudnánk azt, hogy a ló nem lő, aki fűt az nem fut és annak ellenére, hogy az illető agyában nincs semmi, azért az ágyában még lehet, ha talán nem is annyira valami, de annál inkább valaki. Na és hogyan tudná az a szegény, idegennyelvű megtanulni az olyan kis finomságokat, amiket csakis mi, nyelvünk állítólagos szakértői ismerünk fel? Vegyük csak e két, egyszerű kijelentést: „Ittatok” és „Itt a tok”. A külföldinek ugyancsak sok idejébe kerülne megtanulni azt hogy már ittak is, meg a tok is itt van. Na de hagyjuk a nyelvi szépségeket és térjünk vissza szerény személyemhez.

Teltek az évek egy darabig, akkor még szinte teljes békességben. Itt-ott írogattam egy- két sort, hiszen mit lehet várni egy kis elemistától? Lassan a középiskoláig is eljutottam, ahol aztán híressé vált tollforgató tudásom, legalább is az osztályon belül. Szegény magyar tanárom mindig mondogatta: „Neked, fiam, az lenne a legjobb választás, ha valamilyen, írással egybekötött pályát választanál. Mivel ugyanis mással nem szívesen foglalkozol.” Bizony, ez igaz volt. Viszont a Tanár Úr nem mondta, hogy mi is volt az elképzelése ezzel a komoly témával kapcsolatban, nekem pedig akkor még nem nagyon volt valami nagy elképzelésem.

Ilyen boldog, képzelet nélküli világban éltem, a magyar nyelv tárgyán kívül a többi gondosan, vagy talán inkább gondatlanul elhanyagolva. Hiszen azok nem nekem valók. Nekem csak írnom kell és minden más majd magától rendben lesz.

E politikának első és talán legfontosabb eredménye az volt, hogy szépen(?) el is buktam latinból, meg matematikából. Na és bummm! Ezzel a kettővel egyidőben megöltem nemcsak a humán, hanem még a reál tagozatot is az általuk szolgáltatott lehetőségekkel együtt.

Mások pótvizsgára mentek, de nem én. Minek az nekem? Hiszen csak írnom kell és minden rendben lesz. Ma meg már ez olyan szépen hangzik, amikor azzal a magyarázattal állok elő, hogy anyám, aki egyedül élt velem, kis fizetéséből tartott el minket, nem tudta volna sokáig fizetni az egyre magasabb tandíjat. Az igaz, hogy ebben van is valami, de annak idején ilyen nemes gondolatok nem nagyon fordultak meg fejemben.

Így történt aztán, hogy egy szép napon (vagy talán nem is volt olyan szép, attól függ, hogy honnan nézzük.) jött a Nagy Kijózanodás. Azt a végzetes lépést követtem el ugyanis, hogy beadtam egy kérvényt az akkori Szín- és Filmművészeti Főiskolára. Gondoltam (ilyen naiv csakis egy tizenéves lehet), hogy majd írok amit tudok, amit meg nem tudok, arra majd ők megtanítanak. Ilyen és ezekhez hasonló buta gondolatokkal volt tele a fejem, ami bizonyítja, hogy milyen ennivalóan kedves kis bárányka voltam még akkor. Na, de folytatom.

Eljött a nagy nap, illetve a felvételi vizsga ideje. Felvettem vasárnapi ünneplőmet és megjelentem a Nagy Asztal előtt... De minek lopjam értékes idejüket? Úgy kivágtak, mint.... (E

mondat befejezését Tisztelt Olvasóim elképzelésére bízom. Ha én fejezném be, akkor befejezésem az egész történetet kiskorúak számára alkalmatlan olvasmánnyá minősítené.) Közben pedig ilyen motyogásokat véltem hallani az Asztal másik feléről: „Mindenféle jött-ment megtalálja hozzánk az utat, aki nem akar aktívan részt venni a demokrácia építésében... Mert valami reakciós elem azt tette a fejükbe, hogy tudnak írni, meg játszani...”

Tehát ez volt az én kijózanodásom. Mert ugyebár azt valaki, valahol megírta, hogy minden tizenévesnek valahol, valamikor ki kell józanodnia.

Persze, mint legtöbben tudják, most már én is, mivel volt alkalmam többször is megtanulni, az élet nemcsak terveken és elképzeléseken alapszik. Ezért tehát nekem is választanom kellett, hogy milyen célt akarok életemmel elérni. A felvételi vizsgán való elbukás nagyon komolyan figyelmeztetett és kimutatta, hogy az álmódosítás idejét valóságnak kellett felváltania. Tehát körülnéztem, hogy mik is voltak a lehetőségek.

Az akkor uralmon levő „pártunk és kormányunk” helyi képviselői szerint nagyon, de nagyon alkalmas voltam a kazánkovácsi szakmára. Ez az alkalmasság vagy alkalmatlanság semmiben sem függött az egyéni megjelenéstől, vagy múltbeli szerepléstől. Semmi sem számított, mivel az ország gazdasága kazánkovácsokat követelt. Éppen ezért annak idején minden lány is csak a kazánkovácsi mesterségre volt alkalmas, illetve a legalkalmasabb. Igen csalódottnak és kiábrándultnak mutatkoztam, amikor kijelentettem, hogy hát bizony az nem nekem való. Az írást akkor nem említettem. Még csak az hiányzott volna! Amúgy sem volt valami jó ajánlólevél az, hogy egy felekezeti középiskola egykori tanulójaként álltam eléjük és szenttelenül visszautasítottam „a magyar nép által nagy szeretettel ajánlott és a szocialista tábor megerősítését szolgáló” kazánkovácsi mesterség kitanulásának lehetőségét.

A dolog vége az lett, hogy „pártunk” embere nagy kegyesen hozzájárult ahhoz, hogy „úri” szakmát tanulhassak. Ez, a szemükben „úri” szakma nem más, mint a műszerészség volt.

Most itt nem akarok az ezt követő évekkel bővebben foglalkozni. A lényeg az, hogy az évek peregetek, illetve akkori szemmel nézve csak perdegéltek, de írásra nem volt sok alkalom. Műszerész lettem, amit majdnem azonnal követett a hároméves katonai szolgálat. Ott sem volt túl sok alkalom az írásra, kivéve az akkori szokásoknak megfelelő és kötelező faliújságot.

Kevéssel később eljött 1956. Akkor felcsillant az írási lehetőség, legalább is egy pár napra. Az egyik forradalmi napilap tudósítója lettem. Büszkeségemet igen hízlalja az a tény, hogy az erre szóló megbízó levelet, vagy inkább cédulácskát a mai napig is őrzöm. Mivel azonban ez csak egy-két nappal november 4. előtt történt, nem túl sok lehetőség adódott arra, hogy tehetséggel az új Magyarországot el tudtam volna kápráztatni. November végén meg én is csatlakoztam a „lábukkal szavazók” százezreihez és a MÁV, meg mások segítségével Nyugatra távoztam.

Most itt nem foglalkozom azzal, mivel humoros formában még azt ma sem tudnám megtenni, hogy kis csoportunk tagjai mit éreztek akkor, amikor a hófedte szántóföldeken egyszerre csak feltűntek a csípős szélben csattogó, kis, piros-fehér-piros zászlócskák. Mögöttünk feküdt az ismét letiport és a Nyugat által ismét cserbenhagyott Haza, előttünk pedig a Nagy Ismeretlen, egyesek által tejfel és mézzel folyó Kánaánnak vélt Nyugat.

Egy közel négyhónapos ausztriai menekülttáborokban való tartózkodás után Angliában telepedtem le, amint akkor gondoltam és mondtam mindenkinek: „véglegesen.” Ott megint csak nem az írás, hanem a mindennapi élet problémái, mint lakás és állás keresése szerepeltek fontossági listánk legelején.

A pénzkeresés is fontos, de annál sokkal fontosabb annak megtalálása. Többségünk számára ez utóbbi valamilyen állást jelentett. Mivel egy teljesen új élet megalapozásához egyre több és több pénzre van szükség, így a mi nyelvünkbe is belopódzott a varázsos „túlóra” fogalma is. Így, míg a helybeliek a hét-nyolcórás munkanap miatt panaszkodtak, addig az újonnan érkezett magyar menekültek ledolgoztak tizenkét órát is, még hozzá egyetlen panaszszó nélkül. Az igazi, mindig törekvő magyart ebből az elszántságból még a helyi szakszervezetek sem tudták kijózanítani.

Az angolok nem tudták megérteni makacsságunkat, de mi tudtuk, hogy mit akarunk elérni. Mert akkorra már mindannyiunkat elkapta az a láz, hogy nekünk is kell kocsis, meg TV, meg egy ház sem lenne rossz. Meg ez is, meg az is. Minden elérhető, még csak egyetlen pártnak sem kell a tagsági könyvét a zsebben hordozni. Mindennek a kulcsa a munka. Ha nincs túlóra? Sebaj! Akkor jöhet egy második, esetleg egy harmadik állás is! Így született meg a csoda: nekünk, magyaroknak aránylag rövid időn belül megvolt a kocsis, a TV, a... És az otthonmaradt mama, papa, kis és nagytetvé meg boldogan újságolhatta a házban, az utcában, a faluban, hogy a sok Lacinak, Pistának, Erzsinek, vagy akárki másnak már ez is volt, meg az is volt. Minden olyasmi, ami otthon nem volt és nem lehetett. Hát nem csodálatos dolog az, ha valaki Nyugaton él?!

Itt kell megjegyeznem azt, hogy ettől a láztól én sem voltam mentes. Így tehát az írásra most már lett volna lehetőség, de idő annál kevesebb. És csak múltak az évek.

Az évekkel később viszontlátott egykori osztálytársak részéről felmerülő csalódást nem nagyon titkoló, félig kérdésként, félig pedig megállapításként hangzó reakció mindent kifejezett: „Jé! Te ilyen sokat dolgozol?! Mi azt hittük, hogy most már írni fogsz.” Az talán eszükbe sem jutott szegényeknek, hogy az egykori, 56-os menekült, aki akkor megragadta ismét csak a „párt és kormány által oly nagylelkűen nyújtotta lehetőséget” és először látogatott vissza Magyarországra, annak az az emlékezetes visszalátogatás ismét csak egy kis vagyónába került. Mert hát itt ugyan van, de meg is kell dolgoznunk érte...

Bizony, a fentieket figyelembe véve az írás még nagyon sokáig váratott magára is, de rám is. Hogy miért? Hát mert jött Ausztrália. Illetve, sokkal érthetőbben, mi, hárman átjöttünk Ausztráliába. Kis feleségem, még kisebb fiam és én. Az „átjöttünk” azt jelenti, hogy átrepültünk. Az ártatlan és naiv olvasó itt megint felteheti a kérdést: Miért? Hát kérem. „Európa már túlnépesedett... Túl sok az ember... Nincsenek lehetőségek... Ott már a magamfajta ember nem tud megélni...” satöbbi, satöbbi. Gondolom, hogy sok olvasóm ezeket, az általános, bizonytalan okokat szinte minden nap hallja, mivel ma is akadnak sokan olyanok, akiknek a kerítés másik oldalán a fű sokkal zölddebbnek tűnik az ittenihez hasonlítva. Ezekhez járult hozzá az is, hogy mivel fiunk még pici volt, feleségem nem tudott dolgozni és bizony a Nyugat sem mindenkinek Paradicsom. Meg a fürdőszobát is meg kellett osztanunk egy ugyancsak idős hölgygel, akinek fő tápláléka a gines üvegből eredt. Aztán meg az öreg kocsink is döglődött, állandó javítására szintén nem volt anyagi fedezet és az ausztrál bevándorlási tisztviselő igen határozottan állította, hogy ha Angliában volt kocsink, akkor itt meg legalább kettő lesz. (Nem lett.) Meg fiatalok is voltunk. (Aránylag.) És itt a „fiataloké a jövő”, amit az évek folyamán oly sokszor volt alkalmunk hallani. Így hát „átjöttünk.”

Itt aztán szinte minden kezdődött előlről. A különbség csak az volt, hogy nem úgy érkeztünk, mint az 56-os menekültek, mivel volt egy kevés pénz a bankban, ami az Angliában verejtékezve beszerzett földi javaink egy részének elkótyavetyéléséből eredt, meg egy-egy, szinte vadonatújnak mondható angol útlevél a zsebben.

Azt írtam, hogy Angliában verejtékeztünk? Hát kérem, az nem más, mint hazugság! Ugyanis ha ott valóban verejtékeztünk, akkor itt verejtékben fürödtünk a szó legszorosabb értelmében is. Ami pedig az átvitt értelmet illeti, azzal az igazsággal, hogy Ausztrália megtanított egy-két, egyesek számára talán megdöbbentő valóságra. Többek között arra, hogy Ausztrália nem Amerika, meg arra is, hogy nem szabad mindent másoknak elhinni még akkor sem, ha annak az „aranymondásnak” az eredete egy hivatalos száj. Ez a két fő pontja annak, amit itt az évek során megtanultunk, de még mindig tanulunk, noha egyikünk sem pap. A mondás szerint ugyanis „minden pap holtig tanul.”

A verejtékezés szimbolikus értelméről most itt csak annyit, hogy feleségemmel néha összesen négy állásunk is volt és az nem minden esetben mohóságunk eredménye. Ezekről azonban majd apránként, itt-ott fogok írogatni.

Lassan, nagyon lassan azonban, mivel minden jóból is megárt a sok, nálam is eljött az ideje annak, hogy megcsömöröltem a munkától. A fene egye a túlórákat, de még általában a munkát is, végre lehetőség nyílt az írásra is. Amikor a pénzkeresés (bocsánat: pénz találás) már nem az elsőszámú probléma, noha még mindig annak kellene lennie. Nem önszántamból választottam azt, hogy a Pénz, az életet jelentő Pénz már nem csurran, de még a cseppenést is csak nagyon kis cseppekben, szinte óvatosan csinálja.

Tehát itt az idő az írásra! Egyszerű, nem?

Ezzel szinte azonnal meg is jelent az elsőszámú kérdés: Írni, de kinek? Kit érdekelnek azok a kis történetek, amelyek ha igazak is, megtörténtek is, de talán ezrek, nem, tízezrek is átéltek hasonló eseményeket? Viszont az is igaz, hogy nem mindenki szeret írni, meg az is, hogy talán még akadnak olyanok, akik szeretnek olvasni.... Tehát gyerünk! Írunk!

Ezzel el is jutottunk a második kérdéshez: Van-e valahol olyan személy, legyen akár lapszerkesztő az illető, aki esetleg hajlandó megjelentetni az írásokat?

Idegen nyelven írni? Ebben a kérdésben már a válasz is benne van: Idegen. Nekünk, magyaroknak, nyelvünkhöz hasonlóan sajátos gondolkodásunk és kifejezési formánk van. Ha mi elmondunk egy viccet magyarul, magyaroknak, mi tudjuk, hogy miről beszélünk. Egy idegen azok többségét soha nem fogja megérteni. Pontosan ezért egy idegen nyelvre lefordítva humorunk legnagyobb része lapossá válik, vagy akár teljesen elvész. (Gondoljon Tisztelt Olvasóm e kis cikk elején leírt szójátékra. Lefordítva pl. angolra: The horse does not shoot... Minek is folytatni? Már ez is értelmetlen.) Ezért egy angolnyelvű szerkesztő (de legyen az illető német, olasz, vagy akármilyen más) nem érti humorunkat, a történetet semmibe veszi, visszavagy a papírkosárba dobja.

Mi marad? Az otthoni, új, magyar sajtó!? Az számunkra nem más, mint egy nagy, fehér folt a térképen. Az írással mégcsak nem lenne probléma, különösen ma, amikor az előrehaladott technika világában új szerszámok, mint például a kis, házi számítógép is rendelkezésünkre áll. Ezekben ugyebár nemcsak le lehet gépelni a szöveget, hanem mint azt már az elemi iskolában is használják, az írott szöveget ki is tudjuk nyomtatni. Így ez egy nagyon jó szerszám minden író számára. Van azonban itt is egy általános probléma. Ezek sem szeretik a magyar nyelvet, az ezeknek is nehéz. Egész egyszerűen legtöbbször nem tesznek különbséget a már említett ló és lő között.

A számítógépek írástudásáról az utóbbi években rengeteget olvashattunk és hallhattunk, legalább is idekint. Nem egy ilyen cikk a jövőbeli írók megfélemlítését tűzte ki céljául. Ugyanis azt hangoztatták, hogy a jövőben (ugyan mikor?) írókra már nem is lesz szükség, mivel a kis gépek fogják az írást végezni. Sőt, mi több, nemcsak regényeket és elbeszéléseket fognak írni, hanem azokat több nyelvre azonnal le is fogják fordítani. (Nesze nektek is, fordítók!) Még

szerkesztőre sem lesz szükség, mert a gépek azt is fogják tudni, hogy hol, ki és mit akar olvasni, illetve hallani, mert majd ők a szöveget kívánatra fel is fogják olvasni. (Hallják, Szerkesztő Urak?) Na meg még az is lehetséges, hogy akkorra (de mikorra, könyörgöm?) már olvasásra sem lesz szükség, mert gondolatainkat telepátiával fogjuk egymás számára továbbítani.

Hát majd meglátja az, aki meglátja. Addig is azonban, míg odáig eljutunk, engedjék meg, hogy leírjak egy kis történetet. Lehet, hogy valahol olvastam, de az is lehet, hogy valahol hallottam. Ki kutatja az élet rejtelseit?

Vegyünk egy középiskolát. Nem számít, hogy magyar, angol, német, francia, vagy akármilyen más nyelvű.

A tanár házi feladatot ad az osztálynak. Rövid elbeszélést kel írniuk. Az elbeszélésbe ezeket a fő részeket kell belefoglalni: vallás, nemesség, szeksz (vagyis sex) és rejtély. Akinek otthon számítógépe van, az azt is használhatja. A történet megírására egy hetet ad az osztálynak.

A hét elmúltával a tanár úr egymás után olvastatja fel az osztályban a házi feladatot. Egyik történet jobb, mint a másik. A tanár úr azonban mindegyik esetben ugyanazt a hibát találja. Mindegyik túl hosszú.

Amikor ezt a tényt az osztály tudomására hozza, a kis Kovács (Smith, Schmidt, stb.) izgatottan teszi fel a kezét és hogy magára vonja a tanár figyelmét még kiabálni is kezd: „Tanár úr! Tanár úr! Az én történetem rövid és mégis minden benne van, amit mondani tetszett, mert a számítógépen csináltam!” Felfigyelt a tanár és megadta Kovácsnak az engedélyt: „Hát akkor hadd halljuk.” Kovács azonnal engedelmeskedik és máris olvassa: „Istenem (vallás)! - sóhajtott fel a hercegnő (nemesség). Gyereket várok (szeksz). De vajon ki az apja?” (rejtély).

Tehát, amint látjuk, a számítógép jó munkát végzett. Minden benne van a történetben, ami csak kellett. Mégis hiányzik azonban az, amit csak egy élő, érző személy, az író tud kifejezni.

Most tehát összegezhetem kérdéseimet is egy újabb kérdéssel: Kinek írni? Szeretném remélni azonban azt, hogy a jövőbeli esetleges lehetőségek talán erre is megadják a választ.

Szombati panaszok (1974)

Az alábbiakban közlöm T. olvasóimmal feleségem múlt szombat reggeli, hozzám intézett szóbeli jegyzékének teljes, de csak laza magyar fordítását.

- „Fiam,” - így kezdte volna magyarul - „ma nem tudok résztvenni a családi bevásárlás örömeiben. Ahelyett, a vásárlóközpontba menet, letehetsz a fodrász előtt. Amiatt ne aggódj, hogy hogyan jutok haza. Majd csak lesz valahogy. Sőt, mi több, a gyereket is magaddal viheted. Tudod, hogy mit kell vened, de akármit is csinálsz, a sötét el ne felejtse!”

Ez utóbbit a hangsúlyozás szempontjából szinte ordítva mondta. Ezáltal ez úgy hangzott, mint amikor a mi kémünket az ellenséges vonalak mögé dobják (a szerencsétleneket a magyar nyelv szerint mindig „dobják”), de előtte a kémfőnök ezt a végső utasítást adja: „Ha a feladat teljesítése nem sikerül, akkor tudod, hogy mit kell tenned. Visszaút nincs, csak harapj erősen erre a kis fehér fiolára...” Legalább is én azt éreztem, amit a szegényke kém érezhetett az adott esetben. Valami drámai volt a levegőben, ami egyébként telítve volt a pirított kenyér és a nemrég sütött szalonna kellemes illatával.

Még mielőtt gépkocsival a színhelyre érkeztünk volna, (ahogy azt régebben szokták mondani) feleségem még annak a kívánságának is kifejezést adott, mely szerint nem vetné meg, ha papírpénzzel fedném be tenyerét. Miután e kívánságának is eleget tettem, máris indultunk célunk felé. (Hogy egy jó férj mire nem képes!)

A fodrászhoz, illetve nejem aznapi tevékenységének pontjához időben érkeztünk. Érzékeny búcsú után Paullal egyedül maradtunk. Az egyedül alatt azt értem, hogy vagy egy-kétezer másik vásárló társaságában találtuk magunkat, akik szinte egyszerre mind körülöttünk tolongtak a léghűtéses-fűtéses vásárlóközpontban. (Ennél nem sokkal egyszerűbb az, hogy shopping-centre?)

Mivel Paul a tettek emberének fia, azonnal megkezdte a szokásos, szombat reggeli tevékenységét.

- Daddy, - vagyis apu - mire ülhetek fel?

- Ott az a szép ló, senki nem ül rajta - válaszoltam.

Tudhattam volna azonban, hogy ez a válasz fiam részére teljesen elfogadhatatlan, így az én részemről pedig egyúttal teljesen hiábavaló. Ugyanis egyetlen gyermekem nem elégszik meg valami nyím-nyám lóval, malaccal, nyúllal vagy akárcsak kenguruval sem. Az Ő minimuma legalább egy tűzoltóautó, de ha léghajtásos vadászgép vagy holdrakéta áll rendelkezésre, akkor az a legjobb. Minél zajosabb és rázósabb, annál jobb. Míg mások csemetéi boldogan üldögélnek egy békés víziló vagy krokodil hátán, addig az én Paulomnak legalább egy Formula 1-es versenyautó kell. Ugyanis az nemcsak ráz, hanem rettentően zajos is.

Tehát amikor a közeli lovat mertem említeni Paul, megrovóan rámnézett.

- De Dad! - Figyeljék meg. Már nem is „daddy,” hanem csak „dad.” - Minden lány a lóra vagy a kengurura ül. Én már abból kinőttem. - Nocsak, néztem hirtelen megöregedett gyermekemre, aki emígyen zárta rövidke, nekem szóló beszédét - Keressük meg a lökőst. Menjünk oda.

Mindez papíron nem is hangzik túl rosszul és még ha elfogultnak is neveznek, de azért leírtam részletesen, mivel nevem továbbvivőjéről van szó.

Képzeli el azonban gyakorlatban a dolgot. A tolongó tömeget. Ide-oda lökdösik az embert, meg a fiát is. Nem is annyira a férfiak, hanem inkább a nők füstöt fúznak a nemdohányzó személyek orra alá (és mellé és rá, minden elképzelhető szögben). Idegen gyerekek ragadós kézzel markolásszák még idegenebb emberek nadrágszárát, stb. stb.

Minek csépeljem a szót? (Azért talán, hogy e kis írás jobban imponáljon?) Mint jégtörő hajók a jégen, mi is csak lassan haladva, lépésről-lépésre utat törünk magunknak a tömegen át a vásárlóközpont másik felébe, ahol a lökös vadászgép állt.

Már az első pillanattól kezdve gyanús volt, hogy a nagy tömeg ellenére egyetlen gyerek sem ült az ezüstszürke gépmadár kis ülésén. Ezt azért hangsúlyozom, mert nem egyszer láttam két, sőt még három gyereket is, akiket minden szigorú figyelmeztetés ellenére dollárban és centben nem túlságosan bővelkedő fiatal mamák egyszerre nyomtak az egy személyre szánt ülés mélyébe. (Ilyenkor tettek a rosszmájúak olyan megjegyzéseket, hogy a fiatal, ausztrál mamák nem törődnek gyerekeikkel, meg hogy bizonyára elment az eszük, meg ezekhez hasonlókat.)

Szétnéztem, de még csak szokásos és annyira jólismert figyelmeztető táblácskát sem láttam sehol, amely szűkszavúan szokta bejelenteni: „NEM MŰKÖDIK!” Egyébként is Paul már az ülésen ücsörgött és a kormánykereket csavargatta, miközben szájával motorzúgásszerű zajt igyekezett kelteni. Röviden, arra várt, hogy bedobjam a húszcentes érmét a repülő farkára szerelt kis fémdoboz húszcenteseket elnyelő nyílásába.

Még mindig határozatlanul álltam. Bedobjam-e a pénzt vagy ne? Még csak senkitől sem volt választ kapnom a pillanat nagy kérdésére. A közeli bódében a cipőjavító egy újonnan sarkallt cipőt fényezett a gépen. Tőle ugyan semmiféle támogatásra sem számíthattam. Végre egy jónak látszó megoldás ötlött fel bennem. Azt gondoltam, hogyha a gép talán nem is működik, de ha már idáig jutottunk... Apai határozottsággal belöktem a pénzérmét a kis doboz nyílásába.

Az érme megcsörrent a fémdoboz fenekén, ami azt jelentette, hogy a üres volt. Egyúttal ennyi volt az egész. Más semmi nem történt. A lökös nem kezdett süvíteni és mozogni. Minden maradt a régiben, mintha a gép nem is vette volna tudomásul húszcentesemet. Illetve egy kis változás mégis csak történt.

A cipőt fényező, önmagát alkalmazó pasas a kis üvegkalitkájában letette a cipőt és minden figyelmét most már csak nekünk, illetve nekem szentelte. Paul is abbahagyta a berregést és várta, hogy mi lesz.

Ekkorra már minden gátlásomon túltettem és minden különösebb szégyenérzés nélkül elkezdtem püfölni az előttem hajthatatlanul némán álló masinát. Ezen aztán a mellettünk elhaladó vásárlók jól elszórakoztak. Némelyikük valami olyasmit motyogott, hogy lám, meg vannak olyanok, még hozzá felnőttek, akik húsz centért vandálokká fajulnak. Nem csoda, ha a fiatalok olyanok, mint amilyenek, ha hozzám hasonló példákat látnak. A legtöbbjük azonban velem érzett és gyakorlati tanácsokkal igyekeztek segíteni, hogy hol és milyen erővel üssem a mozdulatlan gépet, ha számomra jó eredménnyel akarom egyéni feladatomat befejezni. Paul is kiszállt a kis ülésből és hogy hovatarozását az idegenek előtt is bizonyítsa, egy jót belerúgott a gépbe. Mindez azonban semmi változást nem okozott. A gép csak állt és állt. Nekem meg már a kezem, meg a lábam kezdett sajogni az ütlegeléstől, meg a rugdosástól.

Hirtelen megszólalt egy hang a „Cipőjavítás, Kulcsvágás Mialatt Vár” elnevezésű fülkészkéből.

- Hé! Mi van? Nem működik?

Dühömben csak ennyit tudtam kibökní.

- Miből gondolja?

Azonban a cipős-kulcsos pasast vitriolos gúnyom nem zavarta, mert folytatta.

- Megmondhattam volna én azt magának, még mielőtt a pénzét bedobta, illetve kidobta volna.

Mondatának ez utóbbi részét még széles vigyorral is aláfestette. Hirtelen arra gondoltam, hogyha tudta, akkor valóban miért nem szólt? A jószívű, segítőkész emberke azután kihajolt kis ablakán és nem törődve a cipőjüket kezükben tartó, mezítláb sorbanálló nőkkel, még hozzátette.

- Miért nem kérdezett meg engem?

Lehet, hogy arcom dühöt fejezett ki, vagy Paul felkiáltása („Hülye gép!”) győzte meg, de békítően folytatta.

- Most aztán két dolog között választhat. Vagy elfeledkezik a húsz centjéről, vagy panasszal fordul az igazgatóhoz. Az iroda a középén, az első emeleten van. De jobb, ha elfelejti az egészet, mert szombaton az ilyesmi nem könnyű. Más napon sem, de szombaton...

És ennél a pontnál, már amennyire a kis fülke méretei engedték, széttárta karjait, miközben szemeit az ég felé fordította. Mindezek ellenére azonban én mégis ezt a második megoldást választottam.

Már tizenegy óra lehetett, mire az igazgatói irodát megtaláltuk. Az igazgató meglepően fiatal ember volt. Valami két-három még fiatalabb lányka társaságában találtuk irodájában. Amikor beléptünk úgy tűnt, hogy egyikük éppen ifjú igazgatónk arcát simogatta.

- Na és mivel szolgálhatok Önnek? - tette fel az itteni, szokásos kérdést.

Jó kedélye azonban hamar elpárolgott, amint előadtam történetünket a lökösről, meg az abba belevesztett húszcentesünkről. Magam sem tudom, hogy miért, de a történetet nem láttam méltónak úgy befejezni, ahogy az valóban történt. Így mindaz kimaradt, hogy mi ketten Paullal ütöttük, vertük, meg rugdostuk is a néma, mozdulatlan gépet.

Az igazgatónak is megvolt az alkalmja arra, hogy két lehetőség közül válasszon. Ezek közül az első az volt, hogy amint az egy jó kis igazgatóhoz illik, velünk jön és saját maga is meggyőződik arról, hogy valóban igazat mondtunk és a gép nem működik. (Tudvalevő ugyanis az, hogy az igazgatók úgy általában nem hisznek a vásárlóknak és éppen ezért nem adnak húsz centet csak úgy minden fünek, még kevésbé fának.) A második választéka az lehetett, hogy minden nyomozás nélkül, ott a helyszínen azonnal kifizeti az említett húsz centet. A cipőket sarkaló pasas figyelmeztetésére emlékezve azonban nem az utóbbi megoldásra számítottam.

Mielőtt döntését kihirdette volna szűrös szemekkel, átható pillantással, tetőtől-talpig végigmért. Ki tudja? Vajon igazat mondok-e, vagy pedig egy ilyen kicsavart történettel akarok húsz centtel gazdagabb lenni? Ha az utóbbi csoportba tartoznék, akkor ez a pillantás minden bizonnyal leleplezett volna. Mivel azonban igaz úton jártam és ráadásul dühös is voltam, nemcsak keményen álltam, hanem még viszonztam is tekintetét. Erre a Nagy Ember, vagy ahogy olvasni szoktuk a „Pillanat Embere” megtört és megszólalt.

- Hát én visszaadom a húsz centjét, mivel a javítót csak hétfőn tudom kihívni.

És e szavakkal egyidőben az egyik lánykához fordult.

- Jane, van húsz cented? Add oda a vásárlónak. (Mi a fene? Ez megérdemelt volna egy Tisztelt, vagy legalább is egy Kedves vásárlót!)

Paullal már az ajtóban voltunk a visszanyert húszcentessel, amikor utánunk szólt.

- Aztán máskor jobban nézze meg, hogy hova dobja a pénzét!

Ezt a megjegyzést ugyan nekem tette, de azért mégiscsak a lányoknak szólt. Az ő számukra mondta ezzel azt, hogy noha történetemet, hacsak látszólag is elhitte ugyan, de ne gondolják azonban azt, hogy ennek ellenére ő egy tedd ide, tedd oda ember.

Ezután Paul, biztos, ami biztos, a visszakapott húszcentest egy szelíd tehénke dobozába dobta be. Igaz, hogy az csak előre-hátra ring, mint egy hintaló, de legalább működik és ő híven követi azt az angol közmondást, mely szerint „Jobb egy madár a kézben, mint kettő a bokorban.”

A fennmaradó, nem egészen egy óra alatt végignyargaltuk az üzleteket, már amennyire az az egyre sűrűsödő tömegtől lehetséges volt. Ugyanis akármennyire is furcsán hangzik, de legtöbbünk a zárás előtti utolsó órában emlékszik hirtelen arra, hogy még ez is kell, meg az is kell, amit elfelejtettünk megvenni egész héten, de legalább is szombat reggel ezt, vagy azt meg kell vennünk. Normális körülmények között, ha nejem velünk van, a szokásos heti bevásárlásra három óra sem elég. Így azt hittem, hogy Paullal aranyérmet kellett volna kapnunk eredményünkért.

Mindent sikerült megvennünk, ami csak eszembe jutott, mivel a vásárlási listát gondosan otthon felejtettük. És ez az „ami csak eszembe jutott” a kulcs történetem csattanójához. Ugyanis a só, amit feleségem igyekezett búcsúzáskor agyamba vésni, nem jött vissza emlékezetembe.

Így történt aztán az, hogy amikor hazaértünk (nejem már otthon várt új hajviseletével) és kicsomagoltuk a vásárolt cikkeket és miközben Paul előadta élményeit, jó időt szentelve a húszcentes történetének, feleségem szétnézett és nem is annyira fagyos, mint inkább öldöklő hangon így szólalt meg.

- Hol a többi?

Mire ártatlan bárányként én:

- Milyen többi?

Abban a pillanatban azonban teljes emlékezetem visszatért és így feleségem válasza nem volt meglepetés.

- Hol a só?

Hangja azonban akkor már minden kétséget kizáróan fenyegető volt. Hirtelen, mint akinek abban a pillanatban támadt egy jó ötlete, homlokomra csaptam.

- Ja, persze! A só!

Paul még megpróbálkozott:

- Milyen só, mummy?

A hatás azonban erre annyira viharos volt, hogy még én is rosszállóan néztem kis szövetségeseimre.

Azonban szerencsénk volt. Lehet, hogy az új frizura hatása volt, mivel feleségem soha nem titkolta, hogy mindig tetszett neki az olasz fodrász munkája, most hirtelen vállat vont és ezt a meglepő kijelentést tette.

- Ha nincs só, akkor édeset fogunk egész hétvégén enni.

Ezt az ígértét be is váltotta. Azelőtt mindig szerettem a tejlevest, meg tejben főtt rizset. Azóta, azon bizonyos hétvége óta mindkettőt határozottan utálok.

Legyőztük a gépet (1977)

Nemrégén történt, hogy ott, ahol üres óráimat napközben munkával töltöm, az igazgatóság kicserélte a teát felszolgáló lányt. Ebben nincs, illetve nem lenne semmi különös. Hiszen az igazgatóság azt csinál, amit jónak lát. Vagy röviden, amit akar.

A megdöbbenő az, hogy ez a bizonyos „lány” nem egészen fiatalka és kis családját is ő tartja el. Mindezek ellenére mégis mennie kellett. Munkáját most gép, egy automata látja el. De hogyan!? Erről szól ez a kis írás.

Vannak köztünk, a „dolgozók” között olyan személyek, akik nem is annyira a csésze tea vagy kávé érdekében álltak sorba néha tíz percig is a lány kis kocsija előtt, hanem azért, hogy az aranyhajú hölgygel, aki egy ötcentes fejében kedves mosoly kíséretében egy csésze forró teát nyomott kezünkbe, el is tudjanak egy kicsit beszélgetni. Ezek a fiatal emberek most egyik napról a másikra ridegek, zárkózottak lettek. Elvégre mit gondolnánk mi, a többiek, ha azt látnánk, hogy most az automatát közelítik meg ily módon: „Na és ma hogy van, kedves Mancika?” Nem azonnal azt gondolnánk, hogy valami baj van a fejükben?

Ez azonban csak a kisebb probléma. A nagyobb az... Na, de hallgassák az alábbi, igaz történetet, ami azonnal rámutat a probléma valódi eredetére.

Tegnap magam is a gép elé álltam és tanulmányozni kezdtem a feliratokat, amelyek részletezik, hogy mit is lehet a nagy, fényes szekrénytől venni. Ez olyan, mint egy könyv tartalomjegyzéke, ahol kirészletezzük, hogy mi is van benne és hol lehet megtalálni. Itt ahelyett, hogy magát az árut látnánk, kis táblákat olvashatunk.

A választék meglepően nagy, jóval nagyobb, mint a régi, szép időkben (tegnap), amikor még Mancika nyújtotta át a tűzforró, kis, fehér plastik poharat. Van ugyanis, legalább is a táblácskák szerint tea, tej és cukor nélkül (vagyis fekete tea); tea tejjel, de még mindig cukor nélkül (gondolnunk kell a diétázókra is!); tea cukorral, de tej nélkül; tea tejjel és cukorral. Ez eddig négy. A kávé kedvelők számára mindezek szintén hozzáférhetők, illetve kaphatók. Ugyanazok a táblácskák, csak tea helyett kávé olvasunk. És mindez gombnyomásra. Aztán van egy-egy gomb a több tejet és a több cukrot kedvelők részére is. De tovább megyek. Van forró leves, sőt még forró csokoládé is! A leves azonban szóra sem érdemes, nemhogy pénzre. Már csak azért sem, mert az úgynevezett paradicsom leves íze olyan, mintha valamilyen savat hígítottak volna fel egy kevés vízzel és azzal töltötték volna fel a kis tartályt, amelyet a „Leves” elnevezésű gombocska működtet. A másik leves pedig, a csirke, úgy bűzlik, mint az állott mosogató víz. Az extra cukorgomb nem szolgálja a paradicsom levest, extra sógomb viszont nincs.

A teázók és kávézók csoportját két különböző nézet választja két, ugyancsak erős táborra. (A levesekről még csak beszélnem sem érdemes, mert azokat még csak nagyon kevesen merték kipróbálni.) Vannak, akik azt mondják, hogy a választék elég nagy. A másik csoport tagjai viszont azt tartják, hogy túl nagy. Az biztos, hogyha a teás trolit toló kis szökének mondták volna, hogy adjon teát sok cukorral és kevés tejjel, hamarosan megkapták volna a választ, hogy hova menjenek, amit itt nem is merek megismételni. Tehát egy dolgot máris megállapíthatunk. A gép, ha más nem is, de ugyancsak türelmes.

Mindezekhez még azt is hozzá kell tennem, hogy a tea ára a masinából öt cent, a csokoládé, kávé, meg a leves tíz cent, tehát a hölgy áraihoz hasonlítva ezek kedvezők. Dehát akkor mi a probléma? - kérdezhetik a Kedves Olvasók. Lassan erre a kérdésre is megkapják a választ.

Szóval ott állok a nagy, csillogó, rozsdamentes acél szekrény előtt és bedobom az ötcentese-met. Sokáig laktam Angliában és éppen ezért a tea embere vagyok és ki nem állhatom az instant kávé, ami nemegyszer nem is annyira „instant.” Ezért tehát megnyomom a „Tea tejjel és cukorral”, plusz a „Több cukor” című gombot. A gép barátságossága jeléül elkezd zümmögni, miközben én a kis ablakot figyelem, hogy a plastik pohár rendben leest-e és ugyancsak rendben, felállva várja-e a lecsurranó, utasításomnak megfelelő porokat, meg a forró vizet. Ugyanis nemegyszer megtörténik az, hogy a pohár az oldalára dől és olyankor gyors, kézi beavatkozás szükséges.

Nézem az ablakot, de pohár sehol. Sem az oldalán, sem a fenekén. Elsőként jön a teapor, azután a porcukor, aztán még egyszer a cukor és végül a gőzölgő, tűzforró víz. És a szemem láttára az egész cucc szépen el is tűnik a lefolyóban. Vajon mit szólnak most azok, akik azt mondják, hogy a gépek ebben is, meg olyan sok másban is helyettesíteni tudják az embert? Az biztos, hogy nem szeretik sem a jó, forró teát, de még a kávé sem. Az aranyhajú hölgy azt soha, de soha nem tette volna meg velünk, hogy a pénz átvétele után az elkészítésre váró ital hozzávalóit a szemünk előtt a szemébe dobta volna!

Nem akarom azonban, hogy egyoldalú beállítottsággal vádoljanak. Nemegyszer előfordul az, hogy minden jól megy. Néha még egy teljes műszak ideje alatt is. Személyenként napi két pohár, azaz heti tíz pohár... Ennek, úgy átlagban, legalább a felét rendben megkapjuk. A szomszédságban gyötrődők boldogan, remegő kezekkel emelik ki a kincset, azaz a felpohár italt a kis plastik ablakocska mögül. (Ugyanis a gép néha még a vízzel is spórol.) Néha ugyanis odáig süllyedünk, hogy még a felpohár italt is elfogadjuk, hiszen még az is több, mint a semmi. Megfigyeltük azt is, hogy az automatának is van humorérzéke. Vannak ugyanis napok, amikor viccel velünk. Olyankor nem egy, hanem két pohárka is kiesik egyszerre. Ilyenkor az illető italvásárló azonnal szigetelt poharat kap. Lehet azonban, hogy csak a poharat, minden ital nélkül. Ugyanis az a variáció is gyakran előfordul.

Hogy továbbra is hű maradjak az igazsághoz, még azt is meg kell említenem, hogy a gép teljesen elfogulatlan mindenkivel szemben. Őt rang, életkor, beosztás egyáltalán nem befolyásolja. Éppen úgy megvicceli a főmérnököt, mint a műszaki rajzoló, vagy az egyszerű kertészt is. Ha az igazgatóság valamelyik tagja próbálná meg, akkor nagyon is valószínű, hogy még ő sem kapna poharat. Ők azonban még nem tartanak ott, hogy félédes teát szűrőszögessenek velünk, mégpedig plastik pohárból. Ők azt jobban el tudják végezni a számukra kijelölt igazgatói ebédlőben, aranyozott teáscsészéből, amelyet pincér szolgál fel. (Ki is említette azt, hogy ebben az országban nem léteznek társadalmi rétegek és különbségek?)

Íme még egy példa, hogy ne csak mindig arról beszéljek, hogy velem mi történt. Az egyik nap a „mindent a gépért” mozgalom főszószólója dobta be előttem tízcentesét. „Jó kis forró, édes, tejes kávé” - mormogta a sorban. Megnyomta a szükséges gombokat. Szerencséje volt, a gépet jó hangulatban találta. Egy-két pillanat és már a pohár ott is állt a kis ablak mögött, mégpedig rendben, úgy ahogy az jólnevelt poharakhoz illik. Néhány másodperc és máris ott tartotta kezében a gőzölgő, felpohár italt. A „jó kis forró, édes kávé” azonban nagyon gyanúsán nem is annyira fehér, mint sötét barna, szinte fekete színben játszott. A pasi diadalmasan, kihívóan rámnézett, mintha azt akarta volna mondani, hogy „na, most ehhez mit szólsz, te magyar bajkeverő”? Ehelyett azonban csak szerényen ennyit mondott, miután észrevette, hogy én látom, hogy a teli pohár helyett csak felpohár ital van a kezében: „Nem baj. A fél pohárral legalább kevesebb cukrot fogyasztok. Így egészségesebb.” Mosolya olyan volt, mint amikor a

filmben a hős tüdőlövést kap és ily módon vigasztalja szíve hölgységét: „Ne izgulj drágám. Még van egy másik tüdőm is.”

A pasi még azt is hozzátette, hogy igaz, a fehéret jobban szereti, de a fekete is jó lesz, ha édes és forró. Lehet, hogy így akart meggyőzőbbnek tenni. E végszó után nagyot húzott a kezében tartott pohár tartalmából. És ott, minden gondolkodás nélkül azonnal ki is köpte a nagy korty kávé, vagy kicsodát a cement padlóra. Az ital ugyanis nemcsak, hogy rossz színben volt, hanem annak megfelelően keserű is.

A sor megtorpant. Ha a gép így jutalmazza azokat, akik hűek hozzá, akkor mit várhatunk mi, akik mindig csak szidjuk és néha még ütlegeljük, meg rugdossuk is?!

Azóta az igazgatóság máris engedményeket tett. Lehetséges, hogy ez azért történt, mivel a szakszervezetek helyi vezetői munkabeszüntetést kezdtek emlegetni. Az engedmény lényege az, hogy a gépek még itt vannak ugyan, de elhagyatottan állnak a sarokban. Csak azok használják őket, akik a lóversenyt, meg a lottót is szeretik. Néha félfüllel azt hallom, hogy még a lottó főnyereménye is biztosabb, mint egy félpohár tea vagy kávé a gépből. Lehet azonban, hogy ez csak rágalom.

Most nagy urnákat szereltek fel, ahonnan az ember, illetve a közönséges dolgozó forró vizet kaphat saját kávéja vagy teája elkészítéséhez, még hozzá a nap bármely órájában. Még egy külön takarítónő is van, (bocsánat! takarító személy) aki a teazacskókat, meg a tealeveleket szedi ki a kézmosókból. Az ő dolga az is, hogy az urnákat friss vízzel naponta háromszor is feltöltse.

Még mindig beszélünk az aranyszőke hölgyről, miközben buzgón kevergetjük a magunk készíttette italt.

Hát mi más ez, ha nem az ember győzelme a gép felett?

A Madár (1980)

Máris előre kell bocsátanom, hogy ez az egész történet feltevésen alapszik. Bizonyítékot semmire sem tudok szolgáltatni, mint ahogy annak idején, még 1944-ben nagymama sem tudott. A komoly történetírókat is figyelmeztetnem kell, hogy nincs semmi értelme akármilyen további nyomozásnak sem, mivel a történet minden egyes szereplője, saját személyem kivételével és a tanúk kilencvenkilenc egész kilenc tized százaléka már nincs velünk.

A pesti, városi házi lakásban, ahol zsenge életemet éltem anyám, nagymamám, nagybátyám, nagynéném és néha apám társaságában, volt egy tojássárga színű kanári is. A színt azért hangsúlyozom, mivel manapság az ember lát mindenféle színű kanárit. Valahogy úgy néznek ki ezek a mai madárcák, mintha a „Csodák csodája” című gyereklapocska lapjairól kerültek volna közénk. Abban vannak ugyanis mindenféle színű madarak. Színük attól függ, hogy a nyomdász milyen hangulatban volt, amikor a színeket keverte a nyomtatáshoz.

Azt a bizonyos madarat annak idején fent említett családom minden egyes tagja legalább olyan tiszteletben részesítette, mint magát nagymamát. A kis kanári ugyanis az övé volt. Azt szerető fia, azaz nagybátyám hozta haza kabátja zsebében nagymama azévi születésnapja alkalmával. Amint mondta, úgy talán nagyobb volt a meglepetés, mintha a szintén akkor vásárolt kalitkában lett volna. Lehet, hogy ebben volt is valami, mivel hazaérkeztekor mindenki kíváncsian a kalitkába nézett, nem pedig a zsebébe, vagyis a meglepetés biztosítva volt.

A kis madár akkor talán a mai kerti felszerelést helyettesítette. Ugyanis ma azt csináljuk, hogy most veszünk egy ásót, jövő hónapban egy gereblyét, azután esetleg egy kapát és karácsonyra talán egy locsoló kannára is jut és így tovább. A sorrend nem is fontos. A fontos csak az, hogy a végén aztán lassan-lassan minden meglesz. Tehát nagybátyám akkor megvette a madarat és az üres kalitkát, amit néhány hét múlva egy kis üveg fürdő követett. Ezt a kalitka ajtajába kellett akasztani. Így a kalitka egyúttal azonnal nagyobb is lett, területe a fürdőszobával bővült. Jött aztán egy tükör a hálóba, méghozzá csengővel és így tovább.

A madár élvezte a magokat, a salátát, meg a fürdőt is. Szorgalmasan nézegette magát a tükörben is. Annyira szeretett velünk lenni, hogy nemegyszer hangos trillázással jutalmazott nemcsak minket, hanem a falon át néhány, arra érdemes szomszédot is. Ezt onnan tudtuk, hogy a házmesterné nemegyszer említette, hogy X vagy Y szomszédunk már megint panaszkodott a madár miatt. Sőt, néha még az is előfordult, hogy az egyik idősebb és idegesebb szomszéd öklével a falat döngetve jelezte, hogy ő is hallja, de egyáltalán nem élvezi a madár fütyörészését. Ilyenkor nagymama gyorsan rádobta a fekete takarót a kalitkára, amiből a madár azt hitte, hogy éjjel volt és így nem annyira a trillázásnak, hanem inkább az alvásnak volt ott az ideje és ezért befogta csőrét.

A madár trillázásának következő áldozata maga nagybátyám lett. Az ő idegeire, illetve a fülére is ráment a vidám fütyörészés. Mivel ugyanis akkor még nem volt TV, így mindenki a rádióra szorult szórakozás, meg egyebek céljából. Nagybátyám azon a téren azzal büszkélkedett, hogy olyan távoli adókat is tudott fogni vevőkészülékével, amelyek létezéséről az átlagos rádióhallgató még csak nem is álmodott. Nemegyszer azonban fülét a hangszóróra kellett tapasztania, ha valamit hallani akart. És pontosan ilyen esetekben a madár is elkezdett fütyülni.

Nagybátyám előbb csak úgy igyekezett e külső zaj ellen védekezni, hogy fülét még szorosabban a készülékre szorította. Ez azonban nem nagyon használt. Ezért következő tette az volt, hogy a madár kalitkáját letakarta az éjjelt jelző fekete terítővel, hátha az majd elhall-

gattatja a madarat. A madár azonban okosabbnak bizonyult, mert nemegyszer tudta, hogy még nem volt éjjel és ezért a takaró alatt is vidáman tovább füttyörészett.

Erre jött a zord ítélet: a madárnak nincs többé helye a szobában, tessék kivinni a konyhába! Persze a konyhában csak nappal volt fűtés, akkor is csak a főzés jóvoltából, ezért ezt az intézkedést nagymama egész egyszerűen figyelmen kívül hagyta. A madár maradt, nagybátyám füle viszont egyre vörösebb lett nemcsak attól, hogy túlságosan a rádióra szorította, hanem a méregtől is. Ez az egész számomra ma igen nevetségesnek tűnik, ugyanis akkor nem mertem nevetni.

Így ment ez mindaddig, amíg 1944-ben megkezdődtek a bombázások. Ugyanis akkor nagybátyám, aki a keresztapám tisztséget is viselte, beosztást kapott a hivatalos rádió hallgatók csoportjába. Egy nap beállított a ház légó parancsnoka és annak az óhajának adott kifejezést, hogy nagybátyámat is besorolja a „rádiósok” közé. Ezeknek a hivatalos rádiósoknak az volt a feladatuk, hogy éjjelenként, időbeli szolgálatba való beosztásuk szerint a rádiót hallgatva és ily módon tudomást szerezve egy esetleges közeledő légitámadásról, a többi lakót többé-kevésbé gyöngéden felriasszák. Mivel ennek, legalább is elméletben, jóval a szirénák megszólalása előtt kellett megtörténnie, így mindenkinek több ideje jutott arra, hogy termosztát egy akkori műtéával megtölthesse, a szükséges pokrócot felcsavarja, a hölgyek arcukra kenhessék a szépítő szereket, felvegyék az esetleges bundát és úgy várják a szirénák üvöltözését, hogy azt követően megkezdhessék a nagy, pincébe futás jelenetét.

Ez, madárkánk ugyan még nem tudta, döntő befolyással lehetett rövid, kis életére, illetve annak befejezésére.

Azt ugyanis akkor még mindenki, minden figyelmeztetés nélkül is tudta, hogy rádiót nemhogy az éjszakai órákban, de még napközben sem illik bömböltetni. Ez akkor még vitán felül állt és mindenki, minden kérdés és feltétel nélkül el is fogadta. Hangosabb rádiózást csak akkor hallhatott az ember és akkor is csak elvétve, ha netalán már a fővároshoz legközelebbi légvédelmi körzeteket riadóztatták. Akkor is csak azért szólt néhány helyen hangosabban rádió, hogy a szomszédok is tudjanak arról, hogy még öt perc és már mi is futunk a pincébe. Tehát ennek az aranyszabálynak megfelelően éjjelenként a mi háztartásunkban megmaradt a régi, hangszóróra tapasztott fül gyakorlata. Hej, de sokszor tapasztottam én is!

Tehát buzgón hallgattuk a rádiót, mégpedig minden második éjjel. Nem volt sehonnan sem panasz a szolgálattal kapcsolatban, senki sem vádolt minket azzal, hogy netalán elaludtunk volna hallgatási időnk alatt. Mindenki elégedett volt. Azaz, nem mindenki. Nagybátyám nem. Az ugyanis nagyon hízelgett neki, hogy íme, hivatalosan is elismert lett rádió hallgatási tevékenysége. Még azt sem bánta, hogy minden éjjele szinte alvás nélkül telt el. (Egyik éjjel a szolgálat légiriadóval, a másik pedig riadóval, de szolgálat nélkül.) Egy dolgot azonban nagyon a szíven viselt. Az pedig megint csak nem volt más, mint a madár.

Azon a bizonyos éjjelen, amikor nagybátyám füle már megint csak vörös volt a hangszóróra való tapasztástól, megszólalt a madár! Képzeljük csak el! Az idő éjjeli tizenegy körül, a rádióban éppen riadóztatták Bácskát, Baját, Kanizsát és Zalát. Ez minden rádióhallgató számára, akinek vér és nem víz folyt ereiben csakis egyetlen, akkori tényt jelentett: az amerikaiak repültek és minden bizonnyal nem azzal a szándékkal, hogy rágógumival szórják tele Pestet! És akkor megszólalt A Madár! Fültépő trillázással, majdnem az éjszaka közepén, a fekete takaró alatt elkezdett füttyörészni! Mi, akik akkor már éberén és pincébe menetre készen riadtan figyeltük a fejleményeket, nem mertünk, nem akartunk hinni fülünknek. Megörült A Madár? Hát nem tudta még akkor sem, hogy most idegtépő percek következnek, mivel máris indulnunk kell és fel kell ébreszteniünk a még gyanútlanul alvó lakótársainkat?

A nagybácsi, az akkori rádióhallgató-riasztó műszak vezetője mérges pillantást vetett a kalitka felé és valamit mormogott, amiből csak az „Isten” szó ütötte meg fülemet. Ez nála nem volt nagy dolog, mivel ez a szó, illetve név minden káromkodásában szerepelt. Még valami olyasmit is véltem hallani, hogy „végzek.” Ezen azonban már nem volt időm gondolkodni, mert máris rámnézett és intett fejével, ami azt jelentette, hogy gyerünk, ébresszük fel a többi lakót.

Mire azzal a feladattal végeztem, máris megszólaltak a szirénák. Felkaptam a család által számomra kijelölt táskát és szatyrot és le a pincébe! Még arra is emlékszem, hogy nagybátyám valamivel még babrált és így nem tudott velünk együtt az óvóhelyé előléptetett szenes pincébe vonulni. Talán egy-két perccel utánunk érkezett a család számára kijelölt helyre. Szó nélkül leült és egy könyvbe temetkezett.

Arra is emlékszem, hogy a riadó ugyancsak hosszan eltartott. Ilyen alkalmakkor mi és a körülöttünk ülők és fekvők azzal szórakoztunk, hogy egy könyvből hangosan felolvastunk egy-egy rövid elbeszélést. Azon a bizonyos éjjelen nekem kellett olvasnom valamit a többiek szórakoztatására. Ezt az olvasási ötletet nem is tartottam túlságosan rossznak. Az olvasás mellett a hallgatóknak még aludniuk is lehetett, már aki tudott.

Azon az éjjelen az olvasnivalót nagybátyám szolgáltatta. Kezembe nyomott egy nagy könyvet, amit egy lapnál már ki is nyitott és rámszólt, hogy olvassam. A riadó azon az éjjelen olyan sokáig tartott, hogy a történetet teljes egészében be is tudtam fejezni. Sem az író nevére, sem a történet címére nem emlékszem, de a történet tárgya, talán az azt követő események hatására még most is élénken él emlékezetemben. A történet szerint valaki bosszúból megöl egy kis kanárit, mégpedig úgy, hogy a fejébe gombostűt szúr.

Már virradt, amikor a szirénák megadták a jelt arra, hogy „Légiriadó elmúlt.” Feltátorogtunk a lakásba és akkori szokás szerint felöltözve mentünk ágyba, hogy úgy, készen várjuk be az esetleges második riadót. Mert ugyebár a bombázóknak haza is kellett térniük kiinduló pontjukra.

Még mielőtt a család tagjai véglegesen letelepedhettek volna, a konyhából, ahol azon a nyáron a madár lakott, nagymama kiáltozása hallatszott.

- Hát megölted, te...? (Jobb, ha itt nem ismételtem meg, hogy milyen jelzőt használt.) Volt szíved megölni ezt az ártatlan, kis madarat?

Nagybátyámtól nem jött válasz, bár azt mindannyian tudtuk, hogy nagymama hozzá beszélt. Lassan-lassan nagymama lármája is elcsendesedett. Anyám és nagynéném egy darabig még sugdolódzott, de amikor kíváncsian megkérdeztem, hogy miről van szó, akkor szinte szinkronizáltan rámrivalltak, hogy az nem tartozik rám és különben is miért nem alszom még? Nem vagyok elég álmos?

Délelőtt aztán minden kiderült. Nagymama, aki a kalitkához ment, hogy a madarat kitakarja, azt holtan találta a kalitka padlóján. Más talán azt gondolta volna, hogy a madarat a bombázás zaja annyira megijesztette, hogy abba belehalt. Nem, nagymama azonnal fiára gyanakodott és nem is tévedett.

Ugyanis a délelőtti fényességben a kalitka padlóján, a homokban egy rövid gombostű csillogott. Pontosan úgy, mint a történetben, amit megelőző éjjel olvastam az óvóhelyen. Abban a történetben, amelyet nagybátyám adott, hogy olvassam fel.

Mi lett a dolog vége? Nagymama többé nem szólt fiához egészen addig, amíg az első szovjet katona meg nem jelent a pince ajtajában. Ha jól emlékszem, addig pedig legalább hét hónap is eltelt. Akkor is csak röviden szólt. Nagybátyámhoz fordulva csak ennyit mondott.

- Na, most mehetsz és kezet rázhatsz azzal a betolakodó katonával. Mint gyilkos a gyilkossal. Te sem vagy különb náluk!

Eddig a történet. Kérdezhetnék, hogy miért írtam le. Csakis azért, hogy esetleg mosolyra késztessem olvasóimat. Abban ugyanis biztos vagyok, hogy az a kis madár örömmel trillázna, ha tudná, hogy még így is elérte azt, amit rövid életében mindig csinált. Mosolyt varázsolt az egyébként esetleg szomorú arcokra.

Bíróság előtt az Uyy testvérek (1994)

SYDNEY, március 18. Saját tudósítónktól.

Érdekes ügyben kezdte meg tárgyalását a sydney-blacktowni családi bíróság. Az ügy ugyan családi, de annyira egyedülálló, hogy világszerte nagy port vert fel és éppen ezért érdemesnek tartottuk oda saját tudósítónk kiküldését.

A következő személyek állnak, mint vádlottak a bíróság előtt: Mr. Hueveyk Uyy, akit alacsony alakjánál fogva „Toemzsi” néven is ismernek; Mr. Mutatoo Uyy, aki állandóan mutogatva beszél; továbbá a legmagasabb, illetve leghosszabb a családban Mr. Coezepshoe Uyy és végül Mr. Djueruesh Uyy, aki minden alkalommal felékszerzve, gyűrűkkel jelenik meg a bíróság előtt.

A fenti személyek képezik a vádlottak csoportját, a nagy család Yobbkaiz ágához tartoznak. Mindannyian a legalacsonyabb és legvéznább testvér, Mr. Cish Uyy feljelentése alapján kerültek a vádlottak padjára.

Mert igen, kedves Olvasók, a fentiek mind egy családba tartoznak, szinte egyidőben született ötös ikrek! Ausztráliába is együtt vándoroltak be valamelyik kisebb európai országból. Azt is elmondhatnánk az öt testvérről, hogy szoros, testvéri egyetértésben, mondhatnánk úgy is, hogy elválaszthatatlanul élnek egymással. Legalább is mindeztideig ez úgy tűnt a kívülállók számára. Akkor mégis mi késztette Mr. C. Uyyat arra a lépésre, hogy feljelentést tegyen testvérei ellen? Erre derít fényt ez a mostani jelentés.

Az előzetes kihallgatások során a panaszos, Cish elmondotta, hogy orvosi vélemény szerint ő azért maradt jóval alacsonyabb és soványabb testvéreihez viszonyítva, mert azok őt minden vonalon kisemmizik, szinte megfosztják a legelemibb természeti adottságoktól, így még a napi táplálkozási lehetőségektől is. Ezért áll fenn az a tény is, hogy ő egyúttal a leggyengébb is. Hueveyk az, aki mindig szemben áll az összes többi testvérral, azoknak parancsolgat és minden egyéb vonalon is igyekszik elhíttetni velük azt, hogy ő az úr, a másik négy neki tartozik engedelmességgel.

Tanúvallomásokból az is kiderült, hogy a család másik ága, a Balkaiz-ág szinte teljesen azonos a fenti öt testvérral, akik, mint már említettük, a yobbkaizi-ágot képviselik. A két Ág szoros kapcsolatot tart fenn egymással. Sok esetben előfordul az, hogy a két családi Ág egymással közreműködve old meg nehezebb és komplikáltabb feladatokat, amelyekkel a nagy családnak szembe kell néznie.

A baráti, megértő rokoni kapcsolat a két családi ág között annyira messzemenő, hogy arról óhazájukban egy közmondás is született. Aszerint „Kaiz kezét mosh,” amelynek az angol megfelelője nem más, mint a közismert és oly gyakran használt „Én vakarom a te hátadat, te pedig az enyémet.” Milyen nagyobb és meggyőzőbb bizonyíték kell ennél arra, hogy a két családi Ág között szívélyes, megértő és segítőkész kapcsolat áll fenn? E fenti mondás egyébként ismételtén bizonyítja az Uyy család fontosságát, hiszen mint talán arra már egy régebbi riportunkban is utaltunk, nélkülük még olyan egyszerű művelet, mint a vakaródzás sem lehetséges.

A családban erős és évezredekre visszamenő és elfogadott szokások találhatók. Példának talán meg kell említenünk azt, hogy az írás művészetét általában a Yobbkaiz-ág gyakorolja majdnem minden alkalommal. Szükséghelyzetben azonban előfordulhat, hogy a Yobbkaiz-ágnak át kell

engednie az írást a Balkaiz-ág számára. Minden esetben ez a legnagyobb megértésben és minden vita nélkül történik. Az csak természetes, hogy ez alól is vannak kivételek és hibák csúsznak egyes feladatok elvégzésébe. Ilyenkor ezt az Uyy család tagjai szégyenkezve, míg mások dühösen azzal fejezik ki és idézzük: „A Yobbkaiz nem tudja, hogy mit csinál a Balkaiz.”

Na és kérdezzük: Ki ne ismerné azokat a sokat kifejező, nemzetközileg használt jelzéseket, amelyeket az Uyy család szerepeltetésével oly hatásosan és erőteljesen tudunk mások tudomására adni? Az angol változatban nélkülözhetetlen Mutatoo és Coezepshoe együttműködése, míg az amerikai és ausztráliai változatban egyedül Coezepshoe munkálkodása elengedhetetlen. Ezekben a jeleken a család mindkét ágának fent említett tagjai munkálkodhatnak anélkül, hogy az a hatást bármilyen formában is befolyásolná. Szinte szerte a világon emberek milliói ismerik e két jelzést és azok jelentését olyannyira, hogy azokat itt most nem is kell megemlítenünk. Röviden csak annyit, hogy amire Európában egy egész alsókar felhasználása szükséges, azt mi egy vagy két Uyyal már ki tudjuk fejezni.

Mi készítette tehát a kicsi és törékeny Cisht arra, hogy szembefordulva a család mindkét ágának évezredekre menő meghitt összehangoltságával testvérei ellen feljelentést tegyen és azokat bíróság elé hurcoltassa? A válasz erre röviden csak annyi lehet, hogy betelt a pohár, vagyis megelégtelte azt, hogy mindenben nagyobb testvérei mögött maradt, beleértve a fizikai megjelenést is.

Nem mintha emiatt már régebben nem panaszkodott volna. Ellenkezőleg! Már eddig is minden alkalmat megragadott, hogy testvérei tudomására hozza: neki nem tetszik az, ahogyan vele, a kicsivel elbának. A legutolsó alkalom volt azonban az, amikor a kissé görbenövésű Cish Uyy elhatározta: a pohár csordultig van, valamit most már tenni fog.

Ezután, a család történetébe való rövid visszapillantás után nézzük meg közelebbről a jelenlegi helyzetet.

A kerületi sheriff irodájában Cish egy igen furcsa történetet adott elő, amelynek minden egyes pontjára fény derült a nyomozások során.

Cish elmondotta, hogy tavaly nyáron, egy napos délelőtti folyamán, amikor éppen hideg zuhany alatt állt abból a célból, hogy egy kissé lehűtse magát, amikor is Hueveyk összehívta a testvéreket. Mint ahogy az már a többiek által is elfogadott szokás volt, a családi tanácskozásból sérelmesen Cisht ismét kirekesztette. Ezen a bizonyos tanácskozáson, mint később kiderült, Hueveyk azt javasolta, hogy ők négyen vegyenek részt egy családi vadászon. Ebbe a többiek, ahogy az már szintén szokásossá vált, ellenkezés nélkül bele is egyeztek. Cisht minden ellenkezése és tiltakozása ellenére magukkal vonszolták. A vadászatból csak a késő délután folyamán tértek vissza. Cishnek az volt a benyomása, hogy mindannyian eléggé ittas állapotban lehettek, amelyet remegésük látszott bizonyítani.

Valami szörmsz állatot hoztak magukkal a vadászatból, de Cish nem tudta bizonyossággal felismerni, hogy az állat mi volt. Rövid idő után Djueruesh begyűjtötte a hordozható lacipecsenye sütőt, ahol is az ismeretlen állatot megsütötte. Mikor a hús már ehető állapotban volt, Hueveyk Cish elé tántorgott és ráparancsolt, hogy a sült húst fogyassza el. Még valami olyan megjegyzést is hozzátett parancsához, hogy egye meg az egészet, ha már annyira sír, hogy a többiek nem adnak neki eleget. Cish egy darabig nem tett eleget ennek a parancsnak. Így aztán a többiek is sürgetni kezdték, hogy igenis, csak egye meg, mivel mindig arról panaszkodik, hogy őt mindenből kihagyják. Cish ezután, ha undorral is, de elfogyasztotta a sültet. Ezzel akarta elejét venni az esetleges fizikai bántalmazásnak. Ugyanakkor azonban elhatározta, hogy a további sértegetéseket és inzultusokat testvérei részéről nem fogja tűrni. Ezzel betelt a pohár, vagy ahogy az angol nyelvben mondjuk, ez volt az utolsó szalmaszál.

Mivel ezek az események szombati napon játszódtak le, a sheriff irodájába csak a következő hétfő reggel, pontosan reggel kilenckor, amikor az iroda kinyitott, tudott személyesen panaszt emelni testvérei ellen.

A nyomozás és a kihallgatások során aztán minden kiderült és annak következményeként a bíróság előtt a következő vádak hangzottak el az Uyy testvérek ellen:

- 1) Hueveyk: Más személyek törvénytelen vadászatra való szítása; összeesküvés a közrend ellen; más személy ellen elkövetett indokolatlan és törvénytelen fizikai és szellemi sértés.
- 2) Mutatoo: Törvénytelen és nem engedélyezett vadászat lefolytatása; engedély nélküli lőfegyver birtoklása és annak használata.
- 3) Coezepshoe: Szabadban való tűz gyújtása a teljes tűztilalmi időszak idején.
- 4) Djueruesh: Gépjármű jogosítvány és biztosítás nélküli használata. (Ugyanis ő volt a banda kocsivezetője, aki a lelőtt, de ismeretlen állat testét is hazaszállította.)

Amint olvasóink is láthatják, ezek a vádak igen komolyak és ha azok minden kétséget kizáróan bebizonyítódnak, akkor a vádlottak hosszú időre szóló állami fogházban való elhelyezésre számíthatnak.

Olvasóinkat továbbra is tájékoztatni fogjuk a tárgyaláson történő főbb eseményekről és a bírák döntéséről, úgyszintén magáról az ítéletről is. Amennyiben ha valami előre nem látott fordulat következne be a tárgyalás során, azt késedelem nélkül különkiadás formájában Olvasóink elé tárjuk

Hülye vagy hüje? (1994)

(Ilyen is akadt.)

Miközben az egyetem belvárosi épülete felé hajtottam, a visszaemlékezés gondolatait nem tudtam magamtól elhárítani. Hát igen. Ez már a harmadik alkalom, hogy nyelvünk rejtelseit igyekszem az arra kíváncsiaknak bemutatni. Ez nem is olyan rossz, még ha csak minden második évben kerül is sor nyelvünkre a „Nyelvek bemutatása” elnevezésű sorozatban. Az is igaz viszont, hogy az érdeklődők száma egyre fogyóban van, de azért még mindig akad valaki, akit érdekel a mi, nem egy itteni által megtanulhatatlannak bélyegzett nyelvünk.

Ahogy behajtottam a földalatti parkolóba az a kérdés foglalkoztatott, hogy vajon milyen emberi furcsasággal kell majd az idei, tízhetes tanfolyamon szembenéznem? Mert furcsaságokban nem volt hiány.

Ugyanis már találkoztam olyannal, aki azt hitte, hogy a tíz hét után folyékonyan fog magyarul beszélni. Akadt olyan is, aki megkérdezte, hogy beszélem-e a mai magyar nyelvet, vagy csak az 1956-osat. Volt olyan, aki csak annyit akart megtanulni, hogy magyar feleségét jól le tudja hordani a családi veszekedések alkalmával. Aztán olyan is, aki csak a turistákat érdeklő nyelvet akarta megtanulni, még hozzá minden nyelvtan nélkül. Azért volt olyan is, aki a tanfolyam befejeztével megköszönte, hogy az adott időn belül aránylag bővebben foglalkoztam a nyelvtannal is. Arról azonban álmodni sem mertem volna, hogy mi vár rám, mivel kell megbirkóznom a mostani, eljövendő, tízszer két óra leforgása alatti időszakban.

Bizony, most utólag be kell ismernem, hogy meglepő viselkedésben nem volt hiány most sem. Arra azonban egyáltalán nem számítottam, hogy a dolognak komoly lefolyása lesz. Engedjék meg azonban, hogy e hosszas bevezetés után a tárgy lényegére térjek.

Az első óra után nem lehetett volna sok panaszra okom, hiszen az főként az ABC-vel, főbb kiejtési szabályokkal és egy kis olvasási gyakorlattal foglalkozik. Ezt gondoltam én. Viszont a hallgatóknak más volt a véleményük. Illetve, hogy hű maradjak az igazsághoz, nem is annyira általánosságban a „tanulók”-ról kell beszélnem, hanem azok közül is csak egy személyről.

Ez, a már második gyerekkorát élő és már abból is elmosódóban levő szőke hölgy volt a fő, mondhatnám úgy is, hogy az egyetlen probléma. Először is tudomásomra adta, hogy ő rövidesen Magyarországra látogat.

- Hát ennek igazán, szívből örülök! - fejeztem ki véleményem, még hozzá nem kis irigységgel hangomban.

Aztán még azt is elárulta, hogy mivel egy, hazánkhoz földrajzilag szomszédos országból származik, ezért tehát vannak sejtelsei a magyar nyelvről és az azt jellemző nehézségekről.

Gondoltam, hogy éppen ezért talán sikerül barátságos kapcsolatot fenntartani a fakószőke hölgygel is. A magam részéről a következő hetekben majd mindenesetre igyekezni fogok reményeim valóráváltásának megfelelően viselkedni. De nem úgy a hölgy, amit e történet során be is fogok bizonyítani.

Először is, amikor kiejtési gyakorlataink folyamán rákerült a sor, hogy egy-két szót hangosan felolvasson, azt egyszerűen megtagadta. Gondoltam, és ebben talán volt is valami, hogy nem kényszeríthetem korbáccsal az olvasásra. Ezért a következő alkalmakkor kihagytam az olvasók sorából. Erre megindult a panaszok áradata!

Hogy én nem adok neki is annyi lehetőséget, mint a többieknek. Meg ő nem érti azt, hogy miért nincs az én osztályomban is egyéni gyakorlat, mint ahogy ő azt már tavaly, a koreai osztályban olyan jól megszokta. Szelíden és csendesen, minden vitát megelőző és megnyugtató hangon kijelentettem, hogy hiszen lenne rá alkalmunk neki is éppen úgy, mint a többieknek, de hát nem saját maga volt-e az, aki lemondott a gyakorlatozás jogairól és örömeiről? Erre szökéknk visszavonulót fűjt és elhallgatott.

Lassan elérkezett az az idő is, amikor már ha rövid is, de teljes mondatokat igyekeztek összeállítani a már ismert szavakból és a már megtanult nyelvtan segítségével. Az igék ragozásánál tartottunk, amikor a Szőke ismét bevágott egy bombát. Hogy lehetünk mi, magyarok olyan furfangosak, hogy az -ikes igéket másképpen ragozzuk és nem úgy, mint a többi?! Ugyan mi szükség van arra? Miért nem vagyunk olyan nyíltak és egyszerűek, mint pl. az angolok, akik az igéket mindig, szigorú törvényeknek megfelelően, ugyanolyan módon ragozzák?

Persze, erre már legendáshírű türelmem védőfalán repedések kezdtek mutatkozni. Az általa feltett kérdések tömkelegére csak annyit válaszoltam, hogy az egyetlen ok mindezekre csak az, hogy mi itt a magyar nyelvről beszélünk, nem pedig az angolról. Ha jól emlékszem, akkor még azt is megemlítettem, hogy szerencséje, hogy nem japánt vagy kínait tanul, ahol még az írást is meg kellene tanulnia. Hogy a koreáival hogyan boldogult, soha nem volt alkalmam megtudni.

A következő keddig csend és béke uralkodott életemben mindaddig, amíg a magyaróra ideje el nem jött. Kedden este voltak ugyanis a magyar órák, amikor nekem a Szőkével találkoznom kellett. Mellesleg említve ő az órákból egyetlen percet sem mulasztott volna el a teljes húsz óra alatt.

Azon a kedden, csak úgy az orra alatt, alig hallhatóan megemlítette, hogy a mi nyelvünk bizonyára azért olyan kifacsart, hogy azt az idegenek semmiképpen se tudják megtanulni és így mi nyugodtan becsaphatjuk külföldi látogatóinkat is, mert azoknak halvány gőzük sem lehet arról, hogy mi miről beszélünk és hogyan verjük át őket. Még csak azt sem kell tennünk, mint ahogy azt becsületesen, más nyelven beszélő emberek teszik, hogy a hátuk mögött esküdjünk össze a gyanútlan látogatók ellen.

Válaszom igen gazdag és választékos lehetett volna - magyarul. Azonban nem akartam kezére játszani az ügyet, ezért nem is csak tízig, hanem talán húzig is elszámoltam és akkorát haraptam a nyelvembe, hogy abból majdnem a vér is kiserkent, mielőtt válaszoltam.

- Na, látja! - kiáltottam fel diadalmasan - Hát pontosan ez is az egyik oka annak, hogy érdemes a szép, magyar nyelvet megtanulni! Így senki sem tudja majd becsapni magyar földön!

Lassan elérkezett az utolsó óra is. A Szőke már tíz perccel óra kezdete előtt helyén ült és azzal a barátságos történettel igyekezett lefoglalni, hogy már meg is szerezte a magyar vízumot is. Dicsérő szavakkal ecsetelte megelégedettségét, hogy annak a díja a vártnál alacsonyabb volt.

- Azt hittem, hogy jobban ismerem magukat. Aszerint a maguk vízumának kellett volna a legdrágábbnak lennie - mondta elismeréssel.

Azt hittem, hogy ez volt a végső kijelentése velünk kapcsolatban és most már végre is békésen mondunk „Good Bye”-t egymásnak.

Sajnos, megint csak tévedtem. Ugyanis a tanfolyam utolsó két órája bizonyult a legnagyobb megpróbáltatásnak számomra.

Az utolsó órát az elfogadott szokásoknak megfelelően ismétlésre és a tanult anyag összefoglalására szánom. Ennek megfelelően tehát feltettem az ugyancsak szokásos kérdést, hogy van-e valami, amit valaki nem értett meg és szeretné, ha még egyszer átvinnénk a dolgot. Most, utólag, visszanézve az eseményekre belátom, hogy ebben az esetben ez a kérdés egy igen végzetes tévedés volt. Életemben talán ez volt a legvégzetesebb kérdés. A fonnyadt Szőke ugyanis feltette a kezét és szerényen, csendesesen csak annyit mondott, hogy neki lenne egy problémája. Oh, hogy én milyen hülye vagyok! Megint csak bedűltem azoknak a vízenyős, fakó, kék szemeknek! Felragyogott az arcom. Hátha valóban tanult valamit az elmúlt tizenkilenc óra alatt és most talán tisztázni akarja, amit talán nem értett meg teljesen. Miért ne segítek, ha segíthetek?

- Tessék! - válaszoltam kétségesen. - Melyik részt óhajtja, hogy megmagyarázzam?

- Mondja meg nekem azt, - így a hölgy - hogy miért hazudnak még ebben is?! Miért hazudnak még akkor is, amikor nyelvükről van szó?!

Hangja szinte sziszegett. Lehetséges, hogyha Amerikában lettünk volna, akkor a Vén Csörgőkígyó becenevet adta volna neki valaki.

- Tessék? - kérdeztem megütődve, de még mindig felkészületlenül a kibontakozó csatára.

- Azt állította, hogy maguk mindent úgy ejtenek ki, mint ahogy leírják. Azt állította, hogy a magyar fonetikus nyelv. Hazudnak! Még ebben is hazudnak!

Arcán közben gúnyos mosoly jelent meg, miközben így folytatta.

- Talán mondja el azt, hogy akkor hogyan lehetnek olyasmik, mint például barátság és nem barátság, meg beszélünk és nem beszélünk, satöbbi, satöbbi!

- Kérem vannak bizonyos szabályok... Ha már jól beszél, akkor ezek már nem jelentenek problémát... Szinte természetesen, maguktól jönnek - próbáltam magyarázkodni.

- Szabályok! - lőtt le egyetlen kézmozdulattal. - Miért van az is, hogy hülye és nem hüje?! Talán arra is van szabály? Mint mondta a tanfolyam elején az ilyesmi még a magyar kisdíákoknak is probléma, azokat is megkeveri. Mit várnak akkor a szerencsétlen, mit sem sejtő és gyanútlan idegenektől? Azt hiszem, hogy ezekből az egyszerű példákból akárki is láthatja, hogy a magyar egy olyan nyelv, amit idegeneknek nem lehet megtanulni, mivel azt talán még maguk a magyarok sem tudják teljes helyességgel beszélni!

Itt diadalmasan körülnézett a szobában, ahol rajta kívül a másik négy résztvevő is jelen volt.

Igyekeztem magyarázni, hogy bizony, nem könnyű, de ha valaki jól megtanulja, akkor egy gyönyörű, szinte egyedülálló nyelvet beszél és megérti szépirodalmunkat is, ami szintén felbecsülhetetlen szépséget és értéket képvisel. Lehet, hogy valaki számára talán mindez nem hangzik teljesen meggyőzőnek, de az átlagos, vagy az annál is alacsonyabb fokon álló, alkalmi nyelvtanárt, mint én is, senki sem készítette fel rosszindulatú viták megvívására.

Ennél a pontnál a Szőke megint megszakított.

- Ez csak mind hazugság! Még saját maguk sem tudják megtanulni! Még azok sem, akik ott születtek! Ebben is hazudnak, mint minden másban! Elferdítik a történelmet, mindenkinek azt akarják beadni, hogy milyen igazságtalanságok érték őket és a végén, ha valaki alaposabban belenéz a dologba, akkor azt látja, hogy ők azok, akikben nem lehet megbízni, ők azok, akik mindenben hazudnak!

Itt aztán már a többiek is igyekeztek csitítani, de nem sok sikerrel. Az én belsőmet meg ugyanakkor komoly kérdések szaggatták. Mi a teendő ebben, vagy ehhez hasonló esetekben - ha ugyan ilyesmi akárhol másutt és akármikor is előfordul? Hasonló esetről ugyan eddig még sehonnan sem hallottam, de miért lennék én a kiválasztott, az egyetlen? Azt ösztönösen tudtam, hogy akármennyire is szeretnék, de vitatkoznom nem szabad. Elvégre a nyelvről van szó és nem pedig történelemről. Noha minden, esetleges más vélemény ellenére még mindig magyarnak vallom magam, mégsem szállhatok vitába egy esetleges örült személlyel, aki éppen azt az alkalmat használta fel magyarellenes támadásának lefolytatására.

Ezért, már amennyire az lehetséges volt, igyekeztem hidegvéremet megőrizni és nyelvtani szabályokra hivatkozva a nyelvi problémákkal kapcsolatos kérdéseket megválaszolni. Szerencsémre, vagy talán mindkettőnk szerencséjére az idősödő Szőke összekapkodta dolgait és senkihez egy szót sem szólva kirohant a szobából. A többiek pedig egy rövidke, kínos csend után visszatértek a megszokott kerékvágásba. Az óra és azzal együtt a tanfolyam így aztán minden további zavarás nélkül ért véget.

Ezek után nem túlságosan lelkesít az a gondolat, hogy egy napon ismét megszólal telefonom és a vonal másik végéről az Intézet nyelvészeti osztályának vezetője megérdeklődik, hogy készen vagyok-e arra, hogy egy újabb tanfolyamot „csináljak”?

Hogy mi lesz a válaszom, még határozottan nem tudom. Eddig megbízható voltam, de ezek után? Most már valaki megmondhatja (vagy megmondhattya?), hogy valóban lehet-e bennünk bízni? És ha nem, akkor kiben lehet?

Boldog Újévet! (1995)

A múlt héten Ping-wong Pong asszony, kis feleségem kínai ismerőse pattant be hozzánk. Ez ugyan nem volt mindennapos szokása, de ezzel nem okozott semmi különösebb problémát, mivel éppen a „Hogyan álmodjuk saját álmainkat” című, lebilincselő kis könyvecskét olvastam. Nem mintha hinnék az ilyesmiben, de igen érdekesen, szinte meggyőzően ecsetelte a könyv szerzője azt, hogyha egy bizonyos címre beküldünk tizennégy dollár kilencvenötöt, akkor küldenek valamit, ami lehetővé teszi azt, hogy mindenki ki tudja választani azt, hogy a következő éjjel miről akar álmodni. Annak ellenére, hogy a hirdetésben megadott cím Queenslandben volt, már-már szinte engem is meggyőzött a szerző és pénz után kezdtem nézni. Csak az józanított ki, hogy amikor tárcámba nyúltam, onnan még tíz dollárt sem tudtam összekaparni.

Néha-néha eljutott hozzám a két hölgy nevetgélése és az is magamhoz térített álmodozásomból. Aztán teljesen kijózanodtam, amikor nejem átkiabált a ház egyik végéből, ahol ők voltak, a másikba, ahol meg én voltam, hogy lennék-e kedves és csinálnék-e teát nekik?

Ehhez be kellett mennem a nappaliba, mert meg kellett tudakolnom azt, hogy vajon milyen teát és milyen módon való elkészítéssel kedveli vendégünk. Azt ugyanis már az óvodások is tudják ugyebár, hogy a kínaiak ebben is az élen járnak, szinte művészeknek számítanak a teakészítés terén. Mondhatnám talán úgy is, hogy úttörők ebben a művészetben. Nem akarom, hogy azzal a véleménnyel menjen haza, hogy mi még ennyit vagy annyit sem tudunk és azt gondolja, hogy parasztok vagyunk.

Beléptem tehát a nappaliba és elkezdtem a tea iránti gyöngéd érdeklődésemet. A Pong dinasztia képviselőjét már látásból ismertem. Ugyancsak kellemes megjelenésű, karcsú, fekete-hajú teremtmény volt, akin bizony sokáig is nyugtatni tudtam volna szemeimet. Feleségem azonban elhatározta, hogy most véget vet e szerencsés helyzetnek és bemutatott. A nevek kicserélésekor nem tudtam, hogy mi a teendőm. Illenék talán meghajolnom, amint azt a filmekből látni? Vagy esetleg kezét kellene csókolnom, amit viszont a keleti kultúra képviselője félreérthet. Aztán még idejében észbe kaptam. A japánok azok, akik ide-oda hajlonganak, mint a nádszálak az északi szélben. Talán illenék megcsókolnom az ujján levő gyűrűt? Hoppá! Azt sem lehet, hiszen a hölgy nem a pápa. Lehet, hogy Pongnénak valami hetedik érzéke volt, mivel egyszerűen csak kezét nyújtott.

- Nagyon ölüroök, hogy megismeltem - szólalt meg mély, dallamos hangon. Érdekes, hogy a kínai nőknek vagy mély, vagy pedig sipítózóan magas hangjuk van, gondoltam én. De nem volt időm mélyebb gondolatokra, mert a hölgy folytatta.

- Fereségét éppen most kéltam meg egy szívességle. Ő vort kedves ervárrarni azt, amit kéltam. Ennek fejében most meghívom Önöket a mi kis újévi ünnepségünkle. Nagyon lemérem, hogy mindketten er is fognak jönni.

Eddig tartott a kis beszéd, amit volt szerencsém nevetés nélkül végighallgatni. A délután folyamán aztán megittuk az általam még többször készített teát. Már majdnem este volt, amikor Mrs. Pong elbúcsúzott, bocsánatot kérve, hogy olyan sokáig terhelt minket jelenlétével. Újra elmondta a meghívás teljes szövegét és mi mindenre lelkesen bólogattunk.

Mikor már leszedtük az asztalt és elkezdtem mosogatni, csak úgy, kíváncsiságból megkérdeztem a kis asszonyt.

- Mi az, amit a kínai nő kért? Valamit vinnünk kell a partira?

- Nem, nem - így az asszony - Csak valami kis érdekességet kért, amiben neked is szereped van.

- Csak nem egy kínai darabban kell fellépnem az újévükre? - Máris olyan riadt voltam, hogy majdnem leejtettem az egyik teáscsészét.

- Ugyan! Dehogy! Nahát, hogy te miket képzelsz! - jött a megnyugtató válasz. - Arra kért, hogy írjunk egy pár vidám sort, amit bele lehet tenni a szerencse pogácsákba. Én ajánlottam neki ezt, mivel tudjuk, hogy te írsz vicces dolgokat, ő meg azt mondta, hogy az idén valami újat és érdekeset akarnak, semmi olyasmit, ami már tavaly is volt. Ez különben a Disznó éve, de nehogy eszedbe jusson az, hogy akkor mindenféle disznóságot összeírhatsz! - tette még hozzá fenyegetően.

Az még csak rendjén van, hogy talán valamit tudnék írni, de mit? Mi a fene tetszik a kínaiaknak, ami nekünk is tetszik? Meg azt sem szeretem, hogy feleségem csak úgy beajánlott, hogy „majd a férjem ír valami vicceset.” Szinte hallom, amint mondja. A kínaiakkal jóformán semmi tapasztalatom nincs. Eddig csak annyit tudok róluk, hogy ami nekünk vicces, az nekik meg sem kottyan. Néha meg olyan röhögő hangversenyt rendeznek, hogy az ember csak pislog, mert nem tudja, hogy min is nevetnek. Szóval ilyenek a kínaiak. Ha a humorérzékük is olyan, mint az ételeik, akkor megette a fene az egészet! Ezzel az elme-futtatással mindjárt az asszony elé álltam. Ő azonban csak legyintett.

- Te túlságosan sokat aggódsz. Csak írd egy-két egyszerű dolgot és majd meglátod, hogy minden rendben lesz. Ha lehet, akkor még írd meg a dolgokat ma este, mert holnap jönnek érte! - fűszerezte meg az egészet ily módon.

Hát ez hallatlan! Nem elég az, hogy eladott a kínaiaknak, hanem még határidőt is szabnak! Még ha tudnám is, hogy mit írjak, akkor sem tudok készen lenni vele holnapra. Ezt azonnal meg is mondtam parancsnokomnak. És az asszonyka azonnal le is fegyverzett, méghozzá eképpen.

- Ne aggódj! ÉN TUDOM, hogy meg tudod csinálni, ha akarod! Legfeljebb ma este nem nézed a TV-t, hiszen úgy sincs semmi érdekes.

Az lehet, hogy neked nincs semmi érdekes, de itt most rólam beszélünk! Mi az, hogy „semmi érdekes?” Hát az „X akták” már nem is számítanak? Meg mi van a „Titokzatos gyilkosságok” sorozattal? Ez már mind smafu? Ezek nekem nagyon is számítanak! Egytől-egyig. Így háborogtam, de csak magamban és csendben. Rájöttem ugyanis arra, hogy mint jó férjnek és a családi béke érdekében még a teliről is le kell mondanom. Így tehát a mosogatás befejeztével csendesen eltettem köténykémet és míg feleségem egy könyvvel volt elfoglalva, addig elkezdtem törni a fejem azon, hogy vajon mit is írhatnék.

Amikor fejem már majdnem darabokban hevert lábaim előtt, még mindig nem tudtam, hogy mivel is lephetném meg új, keleti barátainkat.

Aztán hirtelen, ami még nekem is váratlanul jött, homlokomra csaptam. Egy ötlet jelent meg szemeim előtt és olyan erőszakos volt, hogy nem hagyott nyugodni. Mi lenne, ha magyarból fordítanék és csavarnék ki valamit?! Az biztos, hogy az nekik új lenne, meg talán még nekünk is. Lehet az is, hogy talán nevetnének rajta. Csak az a fő, hogy ne égessék el az egészet a pogácsákkal együtt. Illetve ha el is ég, az sem baj.

Így születtek meg az alábbi, kicsavart közmondások. Talán nem a legjobb ötlet, de a kínaiaknak megteszi, mivel talán legalább is mosolyra készíti őket. Tehát elkezdtem gépelni.

- Mindenütt jó, de a legjobb Ausztráliában.
- Aki másnak vermet ás, az biztosan sírásó.
- Lassan járj, ha nem tudsz futni.
- Kinek a pap, kinek a fia.
- Sok beszédnek sok a zaja.
- Bolond lukból bűdös szél fúj.
- A kacsák is jóllaknak, meg a rizsföld is megmarad.
- Ne tedd meg ma azt, amit holnap, vagy még inkább holnapután is megtehetsz. (Ezt főként a helybeliek életszemlélete miatt vettem bele a listámba.)
- Ki korán kel egész nap nyűgös lesz.
- Segíts magadon, de vigyázz, hogy ne vegyenek észre.
- Kicsi a bors, de csíp, mint a darázs.
- Ajándék biciklinek ne nézd a küllőjét.
- Minden rosszban van valami rosszabb.
- Addig üsd a vasat, míg nyugdíjas nem leszel.
- Aki a virágot szereti, az biztosan környezetvédő.
- Addig nyújtózkodj, míg meg nem rúgod partneredet.

Nem tudom, hogy hányan lesznek ezen a kínai partin, de ily módon tizenhat kis mondást tudtam összehozni. Talán még nevetni is fognak... Most már egy kicsit több optimizmusom volt. Talán... A fene tudja. Gondosan legépeltem az egészset és fel is vágtam egyenlő, keskeny csíkokra. Így majd szépen beleférnek a szerencse-pogácsákba. Úgy reggeli két óra körül átnyújtottam az egészset feleségemnek. Miért aludjon ő, ha engem nem hagyott! Nem igaz? Az asszonyka egy nagy borítékba tette az egészset csak úgy, elolvasás nélkül. Azután rámmosolygott.

- Tudtam, hogy nem hagysz cserben! Te mindent meg tudsz csinálni, ha akarsz. Talán még a fürdőszoba falára is fel tudsz tenni egy polcot - emlékeztetett arra a szerencsétlen polcra, amelyet már legalább kétszer is feltettem, de valami oknál fogva a fal nem szerette, mert mindig ledobta magáról.

Szombatig még két nap volt, addig csak annyit hallottam a csíkokról, illetve az arany mondásokról, hogy az asszonyok ismét összejöttek és Pongné megkapta, amit kért. Feleségem leírása alapján az egész „nagyon kielégítő” volt.

Azon a bizonyos estén, mint ahogy az általában szokásunk, pontosan érkeztünk. A Pong ház kertjét színes, tarka lampionok díszítették, amelyek itt-ott rejtelmes fényt szórtak az átlagosnál jóval nagyobb kertben. A házon belül letompított fény, gondolom azért, hogy a gyanútlan vendégek, mint mi is, ne próbáljuk felfedezni, hogy mi is van a tányérunkon és főként, hogy mit eszünk.

Ételről és evésről beszélve mindjárt felismertem a kínai konyha rejtelseit. Illetve szerettem volna felismerni. Pongék konyhájából is meghatározhatatlan szagok sugároztak a forró, februári sötétségbe. Talán ez az egyik oka annak, hogy amikor azt hallom, hogy gyerünk, együnk valami kínait, engem minden alkalommal valami furcsa félelem fog el, ami úgyszintén

meghatározhatatlan. Ilyenkor színes képek táncolnak szemeim előtt. Ezeken mindig szerepe van idegen szószoknak, amelyekben ismeretlen, kis húsdarabkák táncolnak. Érdekes az is, hogy ezt a félelmet soha nem érzem akkor, amikor valaki azt javasolja, hogy gyerünk és együnk egy nagy adag töltött paprikát! Olyankor azonnal hajlandó vagyok menni, még ha gyerünkről is van szó. (Ugyanis ez a „gyerünk” mindig az orosz „davaj” szóra emlékeztet.)

Leültettek és mi végignéztük az ízléses étlapot, melynek tetején egy arany disznó díszelgett. Ha más nem is, ez azonnal emlékeztetett arra, hogy az ő évét ünnepeljük.

Az étlapról, csak úgy kapásból, semmit sem ismertünk fel, ami azonnali fogyasztásra alkalmas lett volna. Amikor pedig a „mézédes aszalt szilva kellemes, sós aszpikban” leíráshoz érkeztünk, szinte már étvágyunk és éhségünk is elmúlt. Pedig e kettőből ugyancsak nagy adaggal érkeztünk a Pong palotába. Nem hiszem, hogy azon a kung pao, vagy akárcsak a lar-chee fogások segítettek volna. A forró lótosz és gyümölcs-szószok meg egyenesen hidegen hagytak.

Ami kiváltotta tetszésünket, különösen nejemét, az a ropogós, pekingi (vagy már az is beidzsini?) kacska volt. A kis hölgy mindig rajongott a sült kacsaért, de mi kacsát az áron kívül másért sem veszünk. A múltban vásárolt kacsákra ugyanis mindig az volt jellemző, hogy csakis csont és zsír összetételű teremtmények voltak. Ezek fogyasztása azonban, szomorúan be kell ismernem, sem a feleségem, sem az én alakomnak nem válik javára. Természetesen most, az újévi bulin, még hozzá kínain, nem illik a háziak szívélyes unszolására nemet mondani. Éppen ezért fejenként legalább egy-egy kacsát ott a helyszínen, együttünkben beseptünk. A kacska élvezetét csak gondos feleségem felém sziszegett figyelmeztetései zavarták meg.

- Vigyázz a fogadra! - jött a leggyakoribban. Nem mintha attól kellene tartanunk, hogy a fogaim talán a helyszínen azonnal kiesnek, de itt arra emlékezik, amikor Angliában egy borús napon az első fogamat egy zsenge és papírvékony krumplics forgács megsemmisítette. Az csak természetes, hogy azóta a kenyéren kívül szinte mást nem is szabad harapnom. Tehát, tetszenek látni, a sült kacsát harapni? Tilos, tilos, tilos!

Másik és hamarosan kedvencé vált sziszegése ez volt:

- Töröld le az állad! A zsír már majdnem az öledbe csöpög!

Ilyenkor addig el nem hallgatott, míg azt nem látta, hogy a szalvétával valóban el is végzem a kiszabott műveletet. Aztán én is sasszemekkel figyeltem, hogy én mit sziszeghetnék neki vissza. Ilyen és ehhez hasonló kellemességekkel telt el az este jó része.

Már az este fénypontján, az oroszlán táncon is túlestünk, amikor Pong asszony tapsolva jelt adott. A háttérben bujkáló, sudártermetű hajadonok erre felszolgálták a szerencse pogácsákat. Elégedetten vettem tudomásul, hogy a pogácsák feltörése és a kis céduláknak a pogácsákból való kibányászása után itt is, ott is felhangzott egy-két sivító nevetés. Egy különösen csinosnak mondható fiatal hölgy pedig egyenesen sikoltozó hangversennyé alakította át az egész ünnepséget, vagyis hangosan és kitartóan nevetett. Valóban, ezt most kivételesen nagyon jól esett hallanom. Érdeklődésünkre megtudtuk, hogy neki az „Addig nyújtózkodj...” kezdetű cédulácska jutott.

Kellemes meglepetéssel vettem észre, hogy maga Pongné közelített felém egy kis ezüst tálcával, amelyen egy pogácsa csücsült árván, elhagyatottan.

Megállt előttem, kissé meghajolt és felém nyújtotta a kis tálcát a pici pogácsával.

- Ezt magának taltottuk meg, kedves Válhegyi úl! Ezzel akadjuk kifejezni köszönetünket azélt, hogy oly szívélyesen jáltur hozzá az ünnepség sikeléhez. Kedves feresége javasorta ezt a pogácsát, melt mint mondotta, kola leggerig dorgozott azon, hogy nekünk ölömöt szelezzon.

Elvettem a pogácsát. Most már mindenki felém fordulva állt és mosolyogva engem nézett. Csend volt a nagy szobában. Már mindenki más végzett a pogácsájával is, meg az arany mondásával is. Az is lehet azonban, hogy mindannyian tudták, hogy honnan fúj a szél, illetve azt, hogy ki volt a kis cédulák szerzője.

Kettétörtem a kis süteményt és kivettem a cédulát. Vajon melyik jutott nekem? Aztán elkezdtem olvasni és azonnal tudtam, hogy ez egy új cédula volt, nem az én tizenhatom egyike. A szöveg ugyanis így szólt: „Bolond lukból bolond szél fúj.” Önkéntelenül is nejem felé fordultam. Csakis ő lehetett az, aki a cédulát írta. És nem szabad elfelejtenem Tihamér barátommal is szót váltani, mert ő az egyetlen, aki az eredeti magyar közmondást angolra fordíthatta, ezzel segítvén kis feleségemet.

Asszonykám is mosolyogva nézett rám. Amint észrevette, hogy én őt figyelem, kissé megemelte jobb kezében tartott poharát, míg bal hüvelykujját felemelve az angol „minden rendben” jelt adta.

Nem volt más mit tennem. Felemeltem poharam és Pongné felé fordulva boldog újévet kívántam neki.

„A szépségért szenvedni kell” (1995)

A fenti mondatot anyám mondása alapján idézem, aki ezt szokta hangoztatni, amikor nagynénéimmal leültek a konyhában forró vassal haját göndöríteni. Néhány esetben a kéz megcsúszott és a forró vas a fület vagy a nyakat érintette. Ezt aztán óriási sivalkódás, enyhébb esetben pedig csak sziszegés festett alá az illető, szenvedő hölgy részéről. Még mindig emlékszem ezekre a régi, szép, főként szombat estékre. Ilyenkor az egész lakást égő haj kellemetlen szaga és sikoltozás töltötte be. Ha a középkorban lettünk volna, akkor mindenki meg lett volna győződve arról, hogy valakit kínzásnak vetettek alá. Igen, e szép jelenet még mindig előttem van az azt aláfestő szaggal és sikolyokkal együtt.

A szépséggel kapcsolatos kényes kérdéssel azóta nem nagyon foglalkoztam, mivel azt elsősorban a hölgyek dolgának tekintem. Mostanáig még elég szépen boldogultam az évi, talán hétszeri-nyolcszori hajvágással. Így tehát a borbély engem évente csak ennyi alkalommal lát, soha sem többször. Pedig mennyi mindent megtettek annak érdekében, hogy többi férfi társammal együtt engem is rábírijanak a többszöri látogatásra!

Elsőként jöttek a csinos, fiatal, főként szőke fodrász lánykák. Ezt követte aztán az úgynevezett „unisex” borbély, ahol nem tettek különbséget a női vagy férfi kuncsaftok között. Gondolták, hogy bizonyára majd többször is ellátogatunk abba a szalonba, ahol kellemesen, hölgyek társaságában tölthetjük időnket és költhetjük dollárainkat. Végül pedig elérkezett az az idő is, amikor a fodrász lánykák csupasz felső testtel végezték munkájukat. Ebben az arányban nőtt viszont a hajvágás díja is. Az egyszerű, nyolc vagy tízdolláros árból hatvan-hetven dollár lett azokban a szalonokban, ahol a fent említett lányokat alkalmazták. No, de ne beszéljünk a tárgy mellé, hanem térjünk csak vissza a szépséghez.

A technika ezen a területen is óriási léptekkel halad előre. Ma már nincs haj égetés, legalább is forró vassal nincs. A hölgyeknek már nem feltétlenül szükséges sündisznóra emlékeztető fejdísszel ágyba menniük.

A női szépséget ugyan legalább úgy értékelem, mint minden más férfi. Ez azt jelenti, hogy elfogadom a tényeket, de érdeklődésem már annyira nem terjed ki, hogy megkérdezném: mi teszi ezt vagy azt a hölgyet természetadta hiányosságai ellenére mégis csínossá? Elvégre nem vagyok gyáros, aki szépségápoló szereket gyárt. (És milyen kár! Már régen többszörös milliomos lehetnék!)

Néha azonban mégis összeütközésbe kerültem ezzel a tárggyal. Soha nem tudtam megszokni például azt, hogy a szombat reggeli rohanásban, amikor be akartam menni a fürdőszobába borotválkozni, az orromat belevertem az ajtóba. Ugyanis nem tudtam kinyitni, mivel feleségem azt belülről bezárta. Amikor meghallotta az orrom okozta koppanás, kiszólt: „Paul, menj el!” (Ugyanis azt hitte, hogy fiúnk rakoncátlankodott az ajtó előtt.)

Amikor óvatosan közöltem vele, hogy nem Paul, hanem én voltam a rakoncátlankodó és be akartam menni, akkor mérgesen rámförmedt: „Nem tudsz öt percig várni?” Hát bizony, öt percig még csak tudok, de legalább fél óráig?! Itt meg kell jegyeznem azt, hogy végénk nem a fürdőszobában van. Tehát amikor azt mondom, hogy nem tudok várni, akkor ne tessenek valami rosszra gondolni.

Na, de folytatva az előbbieket, néhány éve egy este Pault orvoshoz kellett vinnem. Az orvos várószobája a szokásosnál is zsúfoltabb volt. Mivel nem volt más tennivaló, kezembe vettem az egyik, kis asztalkán heverő folyóiratot. (Hogy ezek mi mindenre fel nem készülnek! Már előre tudják azt is, hogy nekünk majd várnunk kell!) Az egyik jólismert, hetenként megjelenő női lap volt.

Előbb csak unottan lapozgatva a képeket néztem. Nem akartam, hogy Paul, aki velem együtt nézegette a magazint, túlságos figyelmet szenteljen a női fehérmű hirdetéseknek. Már anélkül is feltesz elég sok kényes kérdést. Így telt el egy másik öt perc.

Az egyik lapon hirtelen egy nagybetűs címre esett tekintetem: „Szépség Klinika Tetőtől Talpig.” Ekkor villant fel hirtelen agyamban azoknak a régi, szép időknek képe az égett haj szagával és anyám bölcs megjegyzésével. Gondoltam, elolvasom a cikket, mivel legalább még hárman voltak előttünk és megtudom, hogyan szenvednek a szépségért manapság társadalmunk nőnemű tagjai. Mármost azok, akik még ősi szokás szerint hajlandók beismerni, hogy a női nemhez tartoznak.

Bizony, a cikk mindenre, amire kíváncsi voltam, választ adott. A cím sem hazudott, mert minden ott volt, tetőtől-talpig. Egy-két pontját még én is tudnám alkalmazni, mert olyan egyszerűnek tűntek, mint az a sokat emlegetett pofon. Még csak drága felszerelés sem kell hozzá. Gyorsan megváltozott azonban a véleményem az egész ügyről, amikor a „Hátsórész, kövér” alcím alatt ezt a javaslatot olvastam:

„Verje hátulját egy kemény falhoz ötvenszer, mindkét oldalon, minden este. Úgyszintén ülés közben rángatózzék...” Nincs ebben valami tévedés? Ez nem lehet! Mégegyszer megnéztem. Nem, semmiben nem tévedtem. Minden angol szó a helyén volt a mondatban, ahogy azt az iskolában tanultuk. „Knock your bottom,” meg hogy „twitch.” Tehát még csak nyomtatási hibáról sem lehet szó. Itt igazolom, hogy ez a hű, valódi fordítás.

Normális körülmények között nem szeretek túlságosan sokat olvasóim képzeletére bízni. Hátha félreértenek. Ebben az esetben azonban eltérek ettől a szabálytól és kérem, főként férfi olvasóimat, hogy képzeljék el, mi lenne a helyzet, ha miután elolvasták írásomat, szükség esetén a fenti eljárást feleségük, barátnőjük és egyéb nőnemű szeretteik számára javasolnák?! Talán az ég is a fejükre szakadna! Szinte hallom a felháborodott hangokat: „Mi? Te megbolondultál?! Hogy én a hátsó részemet verjem a falba?! Inkább verd Te azt a hülye fejedet a falba! Egyébként is, ki meri azt állítani, hogy nekem nagy és kövér hátuljam van?!” (Gondolom, hogy ilyen személy nem akad túlságosan gyakran, aki ezzel merne előállni.)

Bizony ebben van is valami. Ki, hogyan és mikor bírálja az előbb említett női testrész méreteit? Elvégre itt még csak nem is a Miss Világról beszélünk.

Képzeljék el aztán azt is, hogy egy szép napon (már megint az a „szép nap!”) döngést hallanak a házban. Lakásban ez ugyanis egy kicsit nehezebb, különösen az új csendrendelet óta. Feltehetjük, hogy minden jólnevelt hölgy ezt a gyakorlatot privát magányában akarja végezni. Így tehát az egyetlen megfelelő hely a fürdőszoba.

Tehát a férj/barát/vőlegény döngést hall a fürdőből. Odasiet megtudni, hogy minden rendben van-e. Ha udvarias kérdésre („Jól vagy, drágám?”) goromba („Törődj a magad dolgával!”) választ, vagy valami ehhez hasonlót kap, akkor teljesen biztos lehet abban, hogy a feleség/barátnő/menyasszony a tanácsolt gyakorlatot végzi. Ne nevéssenek szegényeken, elvégre nem örömeikben verik feneküket a falba. Csak valakinek tetszeni akarnak.

Ha már idáig jutottunk, meg kell kérnem aggódó férfi olvasóimat, hogy ne írjanak nekem problémáikról és aggodalmaikról e tárggyal kapcsolatban. Azt csak egy teljes, hivatalos képesí-

téssel rendelkező építész mester tudja megmondani, hogy a belső, gipszlapokból álló fal (csakis Ausztráliában) mennyit bír ki. Azt sem tudom, hogy a fibro ház (szintén csak Ausztráliában) fala milyen erős, hogy megfelel-e a fent leírt gyakorlat elvégzésének céljaira. Ha esetleg kételyük lenne, akkor előbb győződjenek meg arról, hogy szeretteik olvasták-e a fent említett cikket és tényleg akarják-e azt a bizonyos gyakorlatot végezni. Ha a válasz mindkét kérdésre igen, akkor előbb igyekezzenek őket eképpen megnyugtatni és lebeszélni a dologról: „De mókuskám! Neked nincs az ilyesmire szükséged.”

Ha mindez nem használ és az illető hölgyet semmiféle csalafintasággal nem tudják elhatározásáról lebeszélni, akkor szelíd megértéssel csak arra kérik meg, hogy addig várjon a gyakorlat elkezdésével, míg a falakat megerősítik. Vagy ha nem akarnak várni, akkor csinálják azt az ajtónál. Ez esetben ne feledjék el előbb megerősíteni az ajtók sarkait és a zárat. A keret megerősítéséhez megint csak építész vagy asztalos alkalmazása szükséges.

Ha azonban férfi olvasóim a fenti óvintézkedések ellenére sem tudnának nyugodtan aludni, akkor a legjobb az, ha a hölgyek a fal vagy az ajtó helyett a padlót használják a gyakorlat végzésére. Erre a legjobb a cement padló, de ha deszka, az sem baj. A padlózásra használt faanyag ugyanis általában erős és kemény, vagyis más szóval: sokat kibír. Ha talán a gyakorlat végzése alatt megrepedne vagy netalán el is törne, akkor feltétlenül vigyék az építészt bíróság elé. Ne kísérletezzenek! Általános szabályként vehetik még azt is, hogy nagyon sok függ a szóban levő anatómiai rész nagyságától és az illető hölgy korától is. Ez szinte magától érthető.

Az ülés közbeni rángatózás sem rossz ötlet, főként titkárnők vagy gépirónők esetében. Ezzel azonban nincs több időm most részletesen foglalkozni. Szaladnom kell haza, mert lehet, hogy feleségem is olvasta már a „Tetőtől-Talpig” című cikket és ki akarja azt a bizonyos gyakorlatot próbálni. Az igaz, hogy olcsó és amint a cikk tudatja „...Mindenki akárhol kipróbálhatja...” (Ez az „akárhol” szócska ez esetben erősen idegesít.) Azt azonban mégsem engedhetjük meg magunknak, hogy a házat esetleg összetörje.

Cikkem után, Önök elé tárva a tényeket, senkinek sem lehet kételye arról, hogy a hölgyek a szépségért mindenre (és még egyszer hangsúlyozom MINDENRE) képesek! Még faltörésre is. Azt hiszem, hogy cikkemmel sikeresen bebizonyítottam azt is, hogy az évek folyamán a módszerek változtak, de a cél ugyanaz maradt: minél szebbé válni és szépnek maradni annak a bizonyos Valakinek a számára. Lehet, hogy az elért eredmény nem mindig teljesen kielégítő, de nem lenne helyes, ha mi, férfiak, ezért kevésbé becsülnénk a „szép” nemet.

Versenyt ugyan e cikk folyamán sehol nem említettem, de ha valaki a fenti gyakorlat eredeteként az USA-t említené, akkor megnyerné a főnyereményt.

A mák, meg a honvágy (1995)

Ez sok évvel ezelőtt, abban az időben történt, amikor még Sydneyben laktunk.

Amikor több hónap elteltével anyagilag már megengedhettük magunknak, hogy lélegzethez jussunk, egyik este megszólalt feleségem.

- Ted! De ennék egy kis mákos süteményt!

Bizony, erre már én is gondoltam, még hozzá többször is, mert a mákot mindig szerettem. Ez irányú gondolataimmal azonban még nem jutottam olyan fejlett stádiumba, hogy ilyen világos szavakkal azokat ki is tudtam volna fejezni. Azt tudtam, hogy valami hiányzott, de mi? Éppen ezért feleségem szavai nagyon is kapóra jöttek, mivel kifejezésre juttatták az én hiányérzetemet is. De azért megjátszottam magam.

- Na, ne mondd! És mit gondolsz, honnan szerzünk mákot? És ha találunk is valahol, akkor esetleg két kő között majd szépen megőröljük?

- Hát igen, mindig tudtam, hogy te nagy, pozitív gondolkodó vagy. Ha találunk mákot, akkor az is biztos, hogy valaki, valahol mákdarálót is tart. És azt esetleg eladja, vagy esetleg kikölcsonzi. Honnan tudjam? Eddig még soha nem próbáltuk, talán majd most egy kicsit körül fogunk nézni.

Igaza lehet a kis hölgynek. Hogy én milyen buta vagyok! Hát nem úgy volt Angliában is, ahol azelőtt laktunk? Igaz, ott ugyan nem mákot, hanem valódi tejszínhabbal készült krémes süteményt kerestünk. Volt is valami, krémeshez hasonlító sütemény az üzletekben és egy jobb hangulatú napon elhatároztam, hogy meglepem az asszonykát. Vettem is egy fél tucatot és boldogan vittem haza a kis csomagot. Feleségem megkóstolta, bár már előtte mondta, hogy nem nézett ki valódi krémnek. Az első harapás után letette és intett, hogy vége a kihallgatásnak, illetve kifejezte azt, hogy ő „abból a vacak hamisítványból” többet nem kér, vagy valami ehhez hasonlót. Így nekem kellett megennem az egészet, amit nem nagyon bántam, mert nekem ízlett. Ha jó volt az angoloknak...

Később aztán találtunk egy üzletet a környéken, ahol volt krémes, torta, meg egyéb hasonló nyaláncság valódi tejszínhabbal, kétszeres áron. A tulaj olasz volt, aki sütemény készítéssel és azok eladásával tengette életét abban a kis angol városban. Az üzlet mindig tömve volt vásárlókkal. Úgy látszott, hogy az angolok is tudták, hogy mi volt a különbség a két krém között. Ők is felismerték az aljas hamisítványt! Lassan aztán itt is, ott is feltűntek a valódi krém kedvelőit kielégítő üzletek és annyira elterjedtek, hogy a mai Angliában talán már nem is lehet ál-tejszínhabbal készített süteményt találni. Ez lenne talán a mák sorsa is itt, a kies Ausztráliában? Amint mondják, a reményt soha, de soha nem szabad feladni még itt, Ausztráliában sem! Ha ott volt tejszínhab, akkor itt lesz valahol, valakinél mák!

Ezek a gondolatok száguldoztak fejemben a mák-témakör közvetlen felvetődése után. Az igaz, hogy a mákot nem lehet utánozni. Használata is eléggé korlátozott. Vagy beleteszi az ember a süteménybe, vagy rászórja a tetejére, vagy pedig csak rászórja a főtt tésztára, ott mese nincs! A mák az mák! Még csak annyira sem lehet utánozni, mint az új, plastik húszdollárost, vagy az ahhoz hasonló bankjegyeket. Ennek, „a világon legfejlettebb és száz százalékosan hamisítás ellenes” húszdolláros hamisításáról ugyan még nem hallottam, de ki tudja, mit hoz a jövő? Már volt szerencsénk hallani hamis százdollárosról, hamis tejszínhabról, hamis erről, meg arról, még hamis magyar téli szalámiról, de hamis mákról?!

Ezt követően tehát bejártuk a környék összes üzletét, de mák sehol. Az egyik nagykereskedő, aki madáreledellel is foglalkozott, gyanakodva nézett ránk és suttogva így szólt.

- Ha ópiumot keresnek, akkor tudok egy pasast...

Ajánlatával nem jutott tovább, mert nejem éles tekintete és szavai elvágta a tárgyat.

- Mit képzelsz? Mik vagyunk mi?

A pasas elkezdett remegni, csak azt nem tudtam, hogy mitől: félelemtől, vagy pedig a meghatottságtól, hogy íme, itt áll két, becsületes, emberpéldány előtte, akik nem kábítószer keresnek. Remegő és rekedt hangon válaszolt.

- Kérem. Én azt hittem, hogy segítségükre lehetek.

Aztán egy kicsit derültebben folytatta.

- Hát ha nem arra kell, akkor szabadna érdeklődnöm, hogy mire szándékoznak használni?

- Süteménybe, maga szerencsétlen! - oktatta ki nejem. - Vagy talán nem hallott arról, hogy mi, európaiak szeretjük a süteményben és a süteményen is a mákot?!

Az üzletes bevallotta, hogy bizony nem tudta. Aztán arról érdeklődött, hogy mégis, mennyit parancsolunk?

- Egy kiló elég lenne. És ha friss és nem keserű, akkor majd utána ismét egy kiló - adta meg nejem a felvilágosítást.

A madáreledel üzletes azt javasolta, hogy talán menjünk el egy aránylag jólismert görög importőrhöz, aki mindenféle élelmiszer különlegességek behozatalával foglalkozik. Felvilágosításként még azt is hozzátette, hogy az illető nem olcsó, de jó. Ezzel kis üzleti névjegy formájában a görög nevét és címét is megadta. „T. Theofanes, fűszer- és csemege specialista. Mindenfajta egzotikus ételek behozatala és árusítása minden mennyiségben.” Na és persze a cím, de minden telefonszám nélkül. Ez azt jelentette, hogy házhoz kell menni, ellenkező esetben nincs üzlet.

A görög behozatali cég címe nekünk nem mondott semmit. Csak annyit tudtunk meg belőle, hogy ez egyik távoli, új városnegyedben állította fel tanyáját. Elhatároztuk, mivel akkorra az ügy már hirtelen sürgőssé lépett elő, hogy azonnal kikocsizunk és megérdeklődjük, hogy mi a helyzet a mákkal. Ugyanis mi, vagyis nejem és én ilyenek vagyunk: Most, vagy soha! Középut nincs!

Az út talán egy órát vett igénybe és azalatt hallgatnom kellett Halina dohogását. Nem tudott túlesni azon, hogy a madáredeles bennünk ópium használókat látott.

Az importer üzletházát nem volt nehéz megtalálnunk, mert a legközelebbi utcasaroktól állandó táblák és nyilak mutatták, hogy hol is található a jeles ember.

Benyitottunk üzletébe, amely tele volt mindenfajta zsákkal, dobozzal és üveggel majdnem egészen a mennyezetig. Amellett szokatlan és furcsa szagok terjengtek a levegőben. Az egyik, pultra fektetett, hosszú, szárított halak mögül egy alacsony ember ugrott elő. Fekete, göndör haja és enyhén barnás arcbőre azonnal elárulták, hogy egy olyan személy állt előttünk, akit a rendőrségi jelentésekben bizonyára ekképpen írnának le: „Középkorú, új ausztráliai, minden bizonnyal a Földközi-tenger vidékéről.” Az igaz, hogy ez a leírás éppen úgy vonatkozhatna egy olasz személyre is, de nekünk megvolt az az előnyünk, hogy tudtuk az illető eredetét.

- Mivel szolgálhatok? - kérdezte kezeit tördelve.

Asszonyom most már magabiztos volt.

- Van mákja? - kérdezte minden kertelés nélkül.

- Sajnos... Pillanatnyilag... - kezdte a kis görög, de hölgyem azonnal félbeszakította.

- Ne mondja, hogy nincs, mert a város másik végéből kocsikáztunk ide, hogy magától vehessünk. Minek javasolják, hogy jöjjünk ide, ha magánál sincs?

Hát igen, ebben én is azonnal megláttam a logikát. Minek is javasolják, ha... Azonban nem jutottam tovább gondolataimmal, mert az események tovább peregtek. A görög az után kezdett érdeklődni, hogy honnan is jöttünk.

- Blacktownból - nevezte meg feleségem az egyik nyugati, külső városrészt. Aztán most már egy kicsit ellenségesen visszakérdezte.

- Miért érdekes az, hogy honnan jöttünk? Ha azt mondanám, hogy Bondiból, akkor talán lenne mák?!

Itt kell megjegyeznem azt, hogy Sydney minden lakosa tudja, hogy míg Blacktown az egyik, dolgozók által lakott városrész, addig Bondi viszont jobbmódú, de öregebb állampolgárok által lakott negyed.

A görög az ég felé tárta karjait, úgy tiltakozott.

- Jaj, dehogy is, kezit csókolom! Csak azért kérdezem, mert úgy tetszik beszélni, mint azok, akik Magyarországról, vagy arról a környékről érkezett új bevándorlók. Akkor ajánlhatnék paprikát, de sajnos az sem magyar, hanem brazil. Onnan olcsóbb. Van azonban valódi Globus marhapörköltöm és sóletem. Az biztosan tetszene önöknek.

Feleségem fagyosan ránézett, mire a görög azonnal elhallgatott. Erre ismét Halina vette át a szót.

- Nem jöttem Magyarországról, csak a férjem. Ez azonban nem is a maga dolga. Mákot keresünk és kész! Mikor lesz, vagy talán nem is vár új szállítmányra?

Erre a görög elkezdett magyarázkodni.

- Nem az én hibám, kérném szépen, hogy nincs mák. A kormány az, amely nem engedi, hogy nagyobb készletet tartsunk. Az ópium, tetszik tudni. Az én mákom különben is Tasmaniából jön, de ott meg csak egy bizonyos mennyiséget termelhetnek szigorú kormány felügyelet alatt...

Itt nejem ismét közbevágott.

- Mivel az ópium, tetszik tudni - mondta gúnyosan.

- Igen, igen - helyeselt lelkesen a görög. - De ne tessék azt gondolni, hogy soha nincs. Mennyit parancsolnak? Talán tudok valahonnan szerezni. Ha megadják a nevet és a telefonszámot, akkor talán egy-két nap múlva fel tudom hívni az örömhírrrel...

- Ne fáradjon. Talán tudunk annyit venni valahol, amennyi kell - fagyasztotta be a feleségem.

Mindketten tudtuk, hogy máshol sem tudunk venni annyit, amennyi kell. Sőt, szinte egyáltalán nem tudunk venni. Azonban a görög így, nejem utasításának megfelelően nem fáradt, mi meg ugyancsak fáradtan értünk haza az akkorra már megsűrűsödött délutáni forgalomban.

Otthon elhatároztuk, hogy legjobb lesz az, ha legalább is egy darabig nem gondolunk a mákra. Néha azonban még így is hallanom kellett a kis asszonytól, hogy milyen egyszerűen csak otthagytam a görögöt, meg hogy még a telefonszámot sem adtam meg neki. Mert ki tudja, talán már mákunk is lenne. Ennél a pontnál mindig emlékeztetnem kellett arra, hogy nem én,

hanem ő folytatta az üzleti tárgyalásokat a göröggel, én csak néma tanúja voltam az egésznek. Ez aztán azonnal magával hozta azt, hogy igen, mert én csakis ott merem kinyitni a számat, ahol nem kellene. Meg ehhez hasonlókat.

Így telt tehát az idő, csendben és békességben. Mákot egy darabig csak egy-két dekás adagokban láttunk, mégpedig kis fiolákban, olyanokban, amelyekben a különböző fűszereket hozzák forgalomba. Így tehát mákos tésztáról, vagy mákos bejgliről szó sem lehetett.

Legalább három hónap telt el a nagy mákcsendben. Aztán egy alkalommal, mégpedig a helyi áruházban, ahova heti felvágott, sajt, meg egyéb szükségletünk kielégítésére jártunk, megláttam egy sütemény-hegyet. Az egymásra halmozott sütemények messziről úgy néztek ki, mint a bejgli! Nem tudtam megállni, hogy közelebről meg ne nézzem a furcsa kiállítást. És szinte elterültem a csodálkozástól. Noha a kis cédula az árun azt mondta, hogy diós és mákos tekercs, a kinézés, a szag, minden azt üvöltötte felém, hogy egy bejgli hegygel álltam szemben! Mondanom sem kell, hogy azonnal vettem egyet ebből, egyet abból, két dollár ötven darabja. Boldogan vittem őket haza asszonykám felvidítésére.

Otthon teljesen más volt a fogadtatás, nem olyan, mint Angliában, a krémessel. Hát bizony, nem is volt rossz. Az igaz, hogy a tölteléket egy kicsit spórolósabban alkalmazták, nem olyan bőségesen, mint ahogy mi szeretjük, de azért az íz felismerhető volt. Na meg a mákot sem nevezhettük valami nagyon frissnek, de mint mondtam, azért nem volt rossz. Így aztán egy darabig megoldódott a bejgli válság, de nem a mákos tésztáé. Mák ugyanis még mindig nem volt sehol.

Így tengettük életünket egy darabig. Minden héten vettünk egyet-kettőt az áruházban. A békét aztán feleségem egyik újabb ötlete zavarta meg. Akkor ezzel állt elő.

- Mi lenne, ha felhívnánk a pékséget és megkérdeznénk, hogy honnan veszik a mákot?

Gyanútlanul belementem a dologba.

- Ez elég egyszerű. Előbb azonban meg kell tudnunk azt, hogy a sok pékség közül melyik szállítja a bejglit.

Meg is tudtuk és azzal együtt azt is gondoltuk, hogy vége a mák problémának. Azonban tévedni emberi dolog. A pékség ugyanis megtagadta a mák eredetének ily módon való kiadását. Amikor telefonon elértem a kereskedelmi igazgatót, minden további nélkül kijelentette, hogy nagyon sajnálja, de lehetetlen felfednie a titkot. Még hozzátette azt is, hogy ez szakmai titok és ő nem fogja azt a versenyfeleinek kiszolgáltatni. Ettől az állásponttól még akkor sem állt el, amikor felajánlottam egy személyes találkozást, ahol majd a körzeti békebírótól és a sarki fűszerestől, meg a szomszédos hentestől származó papírokkal igazolom, hogy nincs pékségem, nem volt és nem is lesz soha, tehát nem kell amiatt bediliznie, hogy esetleg vele, az ő cégével akarok versenyezni.

Mindez nem használt. Száját lelakatolta. A végén az volt a benyomásom, hogy inkább a sírba viszi magával a nagy titkot, hacsak... Nekem azonban nem volt elég pénzem arra, hogy megvesztegessem.

Így aztán fel is adtam a harcot, illetve az érdeklődést. Erről az eredménytelenségről azonnal be is számoltam főnökömnek, illetve feleségemnek. Mire villogó szemekkel az volt a válasz, hogy adjak csak neki két percet a telefonon a pasassal, majd ő megpuhítja. Minek csépeljem a szót? Tíz percet adtam neki, mégsem puhította meg.

Már-már végleg feladtuk a harcot és a reményt a mákra, ami belőlem azt a kitörést váltotta ki, hogy megeheti a fene ezt az országot, ahol még mákot sem lehet kapni! Még azt is megemlítettem, hogy éppen ezért mennyivel jobb lehet azoknak, akik otthon, Magyarországon, mákos tésztában hentelegnek és nem is tudják, hogy milyen jó dolguk van. Egyik tárgykor követte a másikat és a végén ugyancsak fellángolt a honvágy! Mert ugyebár az csak természetes annak a kérdésnek feltevése, hogyha a fene megeheti a máktalan országot, akkor mi a fenét keresünk mi itt?!

Nem sokkal ezután, mintha csak valaki meghallotta volna kiabálásomat erről az ilyen meg olyan országról, a helyi üzletben mák jelent meg! Még hozzá félkilós csomagokban! Hogy ez hogyan történt, nem tudom. Amint az egyik péntek este szétnéztem az üzletben, hát mit látok? Mák, mák, mák, egész hegyek belőle! Vettem kétszer fél kilót és rohantam vele haza. Otthon azonnal a tárgyra tértem.

- Ide nézz! Mit hoztam!? - És máris szedtem ki a kincset a plasztik zacskóból.

- Mi az? Csak nem mák?! - kérdezte feleségem minden lelkesedés nélkül.

Ezért nem állhattam meg, hogy ne legyek egy kicsit gúnyos, mikor megszólaltam.

- Te minek látod? Szerintem mák. Mit gondolsz?

Halina átvette az egyik félkilós csomagot és megnézte.

- Tényleg mák. De most csak azt mondd meg, hogy mit kezdünk vele? Vagy talán hoztál két kődarabot is, amivel majd meg fogod örölni? - emlékeztetett régebbi, eredeti mondtámra.

Hát az igaz. Most már volt mák, de azt meg is kellett örölni valahol. Elővettem a kávédarálót, legfinomabbra állítottam és beletettem egy evőkanálnyi mákot. Semmi eredmény. Az egész úgy jött ki, mintha nem is a gépen keresztül jött volna. Ráadásul feleségem megemlítette, hogy kitekeri a nyakam, ha tönkreteszem a kávédarálót. Nem is annyira fenyegetése, hanem az eredménytelenség arra készítetett, hogy abbahagyjam a kísérletezést.

Még ma is tisztán emlékszem feleségem szavaira, amikor ezt mondta.

- Talán vidd el a mákot a pékségbe, ahonnan a bejgli jön. Talán rá tudod majd beszélni őket arra, hogy megőröljék.

- Az egész olyan egyszerű, mint a pofon - feleltem büszkén, figyelmen kívül hagyva évődő szavait. - A mákot elteszük és veszünk egy mákdarálót. Aztán Bob a nagybácsid - zártam le az ügyet ezzel a népszerű, minden nap használt ausztráliai kifejezéssel.

- Hát csak előre, kispajtás! - válaszolta nejem huncut mosollyal arcán.

Itt kell kijelentenem, hogy ő az egyetlen személy egész Ausztráliában, aki minden megtorlás nélkül használhatja velem kapcsolatban a „mate” (= pajtás, cimbora, szaktárs szót.) Ugyanis mindig feldühít az, ha mások és főként teljesen vadidegenek használják ezt a kifejezést személyemmel kapcsolatban.

Eljött a szombat és beállítottam a helyi vaskereskedésbe, amely tudvalevően háztartási gépekkel is foglalkozott. Telve voltam reménnyel és mások iránti szeretettel. Az elősiető cégvezetőt azonnal fejbe vágtam azzal a kérdéssel, hogy van-e mákdarálója? Először óvatosan rámnézett, aztán azt akarta tudni, mi is az a mák. Elkezdtem magyarázni. Egy másik pasas, aki szintén a pult fölőlem eső oldalán ácsorgott, közbeszólt és igazolva a híres ausztráliai segítő készséget, ezt a magyarázatot ajánlotta a vasas számára:

- Kis daráló. Olyan, mint amivel a húst darálják. Ez azonban kis magokat is meg tud őrölni. Hogy mi a mák? Hát abból lesz az ópium - fejezte be büszkén és körülnézett, mint aki tapsra vár.

Ennél pontosabb meghatározást én sem tudtam volna szolgáltatni. A hatás azonban váratlan volt. A vaskereskedés áruka vezetője felém fordult és dühösen elkezdett kiabálni.

- Ide figyeljen! Ez egy rendes üzlet, hallja? Én már huszonöt éve vagyok itt a főnök, ugyanazon a helyen. Itt csak olyasmivel foglalkozunk, amit rendes, tisztességes családok fogyasztanak. Mi nem adunk el kábítószer használóknak! Menjen az üzletemből, vagy hívom a rendőrséget!

Nem volt más tennem, a vitának nem lett volna értelme. Ezért csak odafordultam a segítőkész vevőtárshoz és megköszöntem szívélyes segítségét, majd kivonultam az üzletből. Mit várhat az ember az ilyen műveletlen gyarmatiaktól? Csak annak örültem, hogy feleségem nem volt velem, mert lehet, hogy akkor ököltre ment volna a dolog.

Legközelebb az áruházba mentem, ahol egyébként a bejglük már nem tornyosultak az ég felé, vagyis röviden, egyetlen darab sem volt raktáron. Egy új, addig nem látott, fiatal leányka állt a kiszolgáló asztal és a kassza mögött. Igen elegáns volt fekete szoknyájával és hófehér blúzával. A telefonnal volt elfoglalva. Lehet, hogy a fiújával beszélte meg éppen azt, hogy mit fognak majd este csinálni. A korai időnek megfelelően csak egy-két vevő, vagy vevő-jelölt lábatlankodott a kiállított tárgyak körül. Bizonyára nem létező olcsóságok után kutattak.

Gondoltam, hogy a kislány-elárúsítónő talán egyenesen az iskolából csöppent oda, ezért biztosan jó hatással lesz majd a főnökére ha elmondhatja, hogy kora reggel máris eladott egy mákdarálót. Ezért barátságosan szóltam.

- Van egy kis ideje? - mivel láttam, hogy nagyon elfoglalt volt.

Letette a kagylót és pírongva megszólalt.

- Oh, semmi az egész. Mit óhajt?

Elmondtam, hogy egy mákdarálót óhajtok. Ne legyen túl nagy és nem kell villany sem, csak kézi hajtású, mivel egy kis fizikai gyakorlat nekem sem árt. Egyébként is a kézzel hajtott általában olcsóbb is. Ezzel akartam beférkőzni bizalmába, hogy én sem tegnap dobtam el fenekemről a tojás héját. Egyúttal kis mondókám figyelmeztetőül is szolgált, hogy engem nem lehet akármilyen kis mesével lerázni. Igyekeztem azonban hiábavalónak bizonyult, mert a leányka így szólt és még homlokát is ráncolta hozzá.

- Hogy? Mit? - Még közelebb is jött, hátha rosszul hallott.

Na, ez már nem jó jel, gondoltam. Ha egy üzletben visszakérdeznek, méghozzá összeráncolt homlokkal, akkor az általában azt jelenti, hogy halvány gőzük sincs arról, hogy a vevő mit akar. Vagy ha van is, akkor pedig azt jelenti, hogy abból az áruból nincs, amit a vevő akar.

Derűlátásom azonban nem hagyott el. Most már biztos voltam abban, hogy a leány kezdő és ezért megismételtem az egészet. Erre a leányka azt mondta, hogy bocsánat, majd hívja a felettesét. Azzal el is tűnt a pultok és kiállított árucikkek között.

Nemsokára egy idősebb hölgy jelent meg. A fekete szoknya és fehér blúz egyenruha neki is felszereléséhez tartozott, csupán egy, a blúzra tűzött kis névtábla árulta el, hogy Marianne-nel álltam szemközt.

Igen udvariasan érdeklődött, hogy mit óhajtok. Ismét elmondtam. Erre mosolyogva, amit fiatalabb éveiben valaki, valahol talán édesnek is nevezett, rámnézett.

- Mákdarálót? Hát az meg minek magának?

Akkorra azonban már kezdtem egy kicsit unni a kérdezz-felelek játékot és azt válaszoltam, hogy a kertemben található kavicsokat szeretném porrá őrölni. Erre Marianne is felmelegedett, mondván, hogy vele ilyen gúnyos hangot ne használjak, mert ő nem az én szolgám. Ezt elismertem. Ugyanakkor azonban szerényen kijelentettem azt is, hogy azért sem volt ott, hogy engem kérdezzessen. Vagy van az áruból, amit akarok, vagy nincs, a többi nem az ő dolga. Biztos voltam abban, hogy még feleségem is büszke lett volna rám, ha ott lett volna. Ezért sajnáltam is, hogy nem volt ott.

Ezek után új alapokon kezdtük az egészet. Láttam azonban, hogy még akkor sem értette a dolgot. Ismét egy bocsánat kérés, ismét egy eltűnés. Már-már én is elhatároztam, hogy másutt próbálok szerencsét, mire egy nálam is szürkülőbb úr jelent meg a színen Marianne kíséretében. Az úr nem fehér blúzt és fekete szoknyát, hanem kétrészes fekete öltönyt viselt, méghozzá nyakkendővel egyetemben. Ez igen nagy dolog Ausztráliában, ahol nyakkendőt általában csak a felsőbb rétegek, vagyis bank igazgatók, biztosítási ügynökök, politikusok és hasonlóak viselnek, na meg az angol bevándorlók, de azok közül is csak az öregebbek.

Kiváló udvariassággal „Sir”-nek szólított, ami szintén mutatta, hogy valóban iskolázott és jócsiszolt személlyel volt dolgom. Ezzel azonnal meg is nyerte tetszésemet. Neki is elmondtam kis beszédemet, habár már nem volt sok reményem a sikerben. Letörtségem azonban hirtelen megváltozott, mivel A Nyakkendő csak egyszerűen így szólt.

- Igen, tudom, hogy mit óhajt az úr.

Aztán azonnal hideg vizet öntött ébredező reménykedésemre, mivel így folytatta.

- Sajnos, nem tudom megmondani, hogy mikor láttam utoljára mákdarálót.

A Nyakkendő azonban elérzékenyülve, szinte könnybelábadt szemekkel továbbment.

- Pedig feleségem mennyire szerette a mákos fogásokat.

Együttérzéssel hallgattam, amikor elmondta, hogy felesége bizony már régen elköltözött. Gondoltam, hogy nem számít, milyen régen volt, valamilyen formában illő lenne együttérzésemet kifejeznem, ezért csendesen, tisztelettel megkérdeztem.

- Csak nem azt akarja mondani, hogy kedves felesége már megboldogult? Mikor ment el?

Szegény ember, gondoltam. Ilyen nagy bánattal és méghozzá szombat reggel is dolgozik! Biztosan felejteni akar. A szegény szerencsétlen azonban furcsán és megütődve nézett rám.

- Mi az, maga azt gondolja talán, hogy meghalt? Bár meghalt volna! Ki mondta, hogy meghalt? Egy frászt! Tőlem elvált, mindenemet elvitte, aztán összeköltözött a palijával. Együtt mentek vissza Angliába.

E kitörés alatt szemei vésztjósloán szikráztak.

Aztán megnyugodott és visszatértünk az eredeti témához, vagyis az általam óhajtott darálóhoz. Azt javasolta, amibe azonnal bele is egyeztem, hogy felírja telefonszámomat, mivel biztos volt abban, hogy tud egy kis kézzel hajtott gépet rendelni, mégpedig Svájcból. Ha megérkezik, majd azonnal felhív. Még az árat is elárulta, ami nem is volt olyan rossz.

Így aztán nyugodtan haza is mentem és megkezdődött a Nagy Várákozás időszaka. Amikor a kamránkban hét lakat alatt tartott kétszer félkilós mák már annyira megkeseredett és megavasodott, hogy ki kellett dobnunk, a várva várt daráló is megérkezett. Mint a távolban élő rokon a temetésre.

Mindketten rohantunk az áruházba nemcsak azért, hogy átvegyük a régen várt darálót, hanem mákért is. Úgy látszik azonban, hogy nemcsak a mi mákunk keseredett meg otthon. Az ületekből is eltűnt és senki nem tudta megmondani, hogy mikor lesz újra. Állítólag az ópium készítők abban az időben igen aktívak voltak.

Tehát a változatosság kedvéért volt darálónk, de mákunk nem. Az otthoniak meg nem tudják, hogy milyen szerencsések, amikor csakúgy henteregnek a mákos tésztában! Otthon még a gyerekek is mákot szórnak egymás szemébe homok helyett. Hát ezért is, meg sok-sok másért is nem jobb otthon?! Ezzel a kis emlékeztetővel ismét fellángolt a honvágy.

A padon hallottam (1995)

Eddig azt hittem, hogy ahhoz, hogy az ember valami újat és esetleg érdekeset „halljon,” helyi klubba vagy mosodába kell mennie. Tévedtem. Elég kiülni a kispadra, vagy az én esetemben a parki padra.

Tegnap egészen váratlanul akadt egy kis, eddig nagyon ritkán észlelt szabadidőm, méghozzá TV mentesen. Ezért talán hálát kellene adnom a TV állomásoknak, ugyanis mind az öt csatornán kizárólag csakis sportot sugároztak. Az meg mindenki előtt nyilvánvaló, hogy a sportnak minden formában való gyakorlást és elméletét én szívemből utálom. Ezért elhatároztam, hogy európai őseim példáját követve, egy kis időt a sarki park egyik padján töltöm. Ez a művelet itt majdnem hallatlan dolog és ritkán alkalmazott merészségnek számít. Ugyanis aki kiül a padra, az mindenféle hívatlan, esetleg az alvilágból származó látogatónak ajánlja fel magát. A parkban leüthetnek, sőt mi több, a zsebedben lapuló egyetlen dollár miatt még meg is ölhetnek. Nem csoda tehát, hogy mindenki csodálattal és ámulattal néz fel azokra, akik vannak olyan merészek és kiülnek a padra. Ezt főként csak a dél-európai bevándorlók gyakorolják, ők is egyre ritkábban.

Azt már tudtam, hogy a fent leírtak mellett az ember a padon sok mindent is felszedhet. Öregedő, meg aránylag még használható állapotban levő húspástétom maradványa, meg fehér madárhulladék is tapadhat a nadrág üléséhez, amit az asszony általában így fogad: „Mi az? Már megint sikerült beleülnöd valami szemébe? Hát nincs szemed?...” Vagy valami ilyesmivel. Így tehát ember legyen az a talpán, illetve ez esetben a fenékén, aki hátsó részét ilyen szennyezett környezetbe helyezi. Úgy látszik azonban, hogy még maradt bennem valami a fiatalabbkori merészségből és leültem. Csak a kis sörösüvegeket, meg a használt injekciós tűket kellett előbb lerugdosnom, a pad egyébként tiszta volt.

A környék nem volt valami zajos, csak a másik oldalról, a közösségi óvodából hallatszott át az állandó gyereksivítás. Valahonnan, nem túl messziről a forró, északi szél rendőrautó szirénájának üvöltésével szórakoztatott. Szóval egy mindennapos, ausztrál hétköznapi voltam része.

A nap elbújt a felhők mögé és ha legalább tíz fokkal hűvösebb lett volna, akkor az ember csukott szemmel még azt is elképzelhette volna, hogy egy jó, valódi, angol nyarat élvez úgy augusztus végén. Az igaz, hogy a virágok hiányoznak. Itt csak kiégett fű van, az is csak itt-ott. Na és itt nagy eukaliptusz fák zúgnak a forró szélben és a magasban meg nagy, fehér papagájok rikácsoltak egymásnak repülés közben.

Ja és azt is elfelejtettem ezideig megemlíteni, hogy mögöttem, egész közel volt egy másik pad is, amely ezideig szintén üresen várta a hozzám hasonló merész látogatókat. Nos, erre az üres, de nem tiszta padra egyszerre csak két pasas telepedett le.

Ők is lerugdosták az üres sörösüveg-részesedésüket a földre, én meg önkéntelenül is megszorítottam a zsebemben lapuló tárcámat. Ki tudja, kik ezek és amint a mondás is tartja, az ördög soha nem alszik. Hiszen annyi minden történik, méghozzá fényes nappal... Rövid csend után az egyik hang megszólalt.

- Na és neked, pajtás, mi a véleményed az egészről?

- Azt hiszem, hogy ezek mind jó emberek addig, amíg meg nem választjuk őket. Akkor aztán minden megváltozik és elfelejtik azt, hogy mi választottuk őket azokért a szép dolgokért, amiket a megválasztásuk előtt ígérgettek.

Hogy ennek a pasinak milyen igaza van! - álmélkodtam magamban. Szerettem volna odakiáltani neki, hogy testvér, igazad van! És még hozzá is toldott az igazához.

- A megválasztás után aztán egyszerre, szinte egy csapásra minden megváltozik. Nem csókolgatják többé a gyerekeket, nem kezelnek le a nyugdíjasokkal és eltűnik a barátságos mosoly is, hacsak nem számítjuk azokat az acsarkodó grimaszokat, amelyeket az ellenzék felé lövellnek a parlamentben.

Félszeggel láttam, hogy erre a másik is bólogatott. Majd ő is megszólalt.

- Igazad van. Akkor már nincs több ígéretés sem. Az mind a választások előtti időkre korlátozódik és a választók megnyerését szolgálják. Akkor mondjuk azt, hogy milyen barátságos és jópofa ez a pasas, majd rá fogunk szavazni. Azt a pár hetet nevezhetnénk a politikusok udvarlási időszakának is.

Hallgattam a párbeszédet és kezdtem egyre riadtabbá válni. Az igaz, hogy én soha életemben nem szavaztam baloldali pártokra, de mi ez? Ellenzéki, utcai propaganda? Ausztráliában ez nem szokás! Ez itt nem „fair play.” Itt azt tartják, hogyha egyszer megválasztottunk valakit, akkor adjuk meg neki a lehetőséget ahhoz, hogy mutassa meg, mit tud csinálni. Adjunk neki is egy „chance”-ot. Vagyis magyarul: szenvedjük ki végig az egészet.

Nem volt azonban idő az elmélkedésre, mert az események, illetve a szavak tovább peregtek, mint az a bizonyos szélmalom, vagy valami hasonló. Az első hang vette át ismét a szót.

- Még odáig is hajlandó vagyok elmenni gyalog és kis eszemmel, hogy a miniszterelnök még a választások után is igyekszik az ország érdekeit szolgálni. Hogy ez nem mindig sikerül az nem teljesen az ő hibája. Itt már szerepük van az úgynevezett tanácsadóknak is. És azok bizony nem mennek a szomszédba itt-ott egy kis történetért, amely az ellenzék és mások szemében is leplezetlen, meztelen hazugságnak tűnhet.

Hát ezt nem is tudom elhinni, kevésbé felfogni! Így beszélne két ausztráliai, mégpedig kint, a szabadtéri padon és még hozzá még az elmaradhatatlan sörösüveg is hiányzik a kezükből!? Ki hallott ilyesmit?! De nem lehetnek buta bevándorlók, akik mindent kritizálnak, hiszen nem veszek észre semmilyen hibát beszédükben. Így gondolkodtam, de persze nem hangosan. Csak hallgattam, hogy mi következik. Nem kellett sokáig várnom, az egyik hang ismét megtörte a rövid csendet.

- Miért nem mondd azt nyíltan, hogy hazudnak? Ne kerülgesd a dolgot, mint a macska a forró kását! Mi más vársz ezektől a munkáspárti bohócoktól?

- Miért? A másik banda talán másképpen csinálná? - szólt közbe a másik hang.

- Nahát! Hogy te milyen naiv vagy, pajtás! Hát persze, hogy nem. Még ha talán csinálnának is valami hasonlót, akkor azt olyan finoman csinálnák, hogy se te, se én, de mások se vennék észre.

- De azért mi is hazudnánk - erősködött partnere.

- Ne fejezd ki magad ilyen durván! Csak a munkáspárti kormány hazudhat. Mi esetleg nem mondjuk meg a teljes, száz százalékos igazságot. Arra azonban mérget vehetsz, hogy mi nem hazudnánk. Mi sok mindent a választók képzeletére bízunk. Ezt garantálom neked, ez olyan biztos, mint az, hogy Otto von Schwarzkopf a nevem - tette hozzá nem kis büszkeséggel.

A másik erre kezet nyújtott neki.

- És azt én, mint Pieter Eindhoven el is hiszem neked - válaszolta mosolyogva.

Aztán, talán barátságuk jeléül felém fordultak.

- Na és maga mindezekről mit gondol, uram? - kérdezte Otto.

Hát szóval ez az egésznek a kulcsa! Most, hogy hozzám beszél, figyelmemet nem kerülte el a német kiejtés. Az r-reket csak egy német tudja így kiejteni. A másik pedig, neve után ítélve csakis Hollandiából vándorolhatott ki ide, e távoli tájra.

- Teljesen egyetértek önökkel - válaszoltam. Nem is mondtam volna mást még akkor sem, ha nem úgy lenne. Hogyisne! Hogy még megdobáljanak a kis sörös üvegekkel!

Az utca távoli végén feltűnt a busz. Mindketten felpattantak a padról és a nem messze levő megálló bódé felé vették útjukat. Otto meg odafordult barátjához és elég hangosan ahhoz, hogy még én is hallhassam, megszólalt.

- Átkozott munkáspárti szavazó! Ezek miatt vagyunk most a...

Az utolsó szót már nem tudtam kivenni, de anélkül is biztosan tudtam, hogy miben vagyunk benne. Nyakig, vagy talán azon felül is.

Lassan én is elindultam a parkírozó hely felé, ahol kopott és már lassan antiknak számító kocsim várt rám és arra, hogy haza vigyen. Kocsim hátsó ütközőjén egy szintén ütött-kopott címke volt olvasható, amit még az utolsó választások után ragasztottam fel: „Engem ne okoljanak. Én nem rájuk szavaztam.”

A Sellő hazatér (1995)

A minap a „Vidám Tehén” elnevezésű hotelben nagy meglepetésemre megpillantottam Bubi Goldwatert, a híres victoriai filmrendezőt. Azért vagyok kénytelen Bubit úgy emlegetni, hogy híres, mivel híre, a media jóvoltából egész Ausztrália, de főként Victoria állam területére kiterjed. Különösen sokat írnak és beszélnek róla most, hogy legújabb filmjét kivitték Cannesba is, mégpedig a nagy, nemzetközi filmversenyre. Mint halljuk, „erre a filmre várt a világ, mert ilyen még nem volt! Ilyet csakis Ausztrália tud csinálni a világ örömére,” meg ezekhez hasonló túlzásokat.

„Ez a film olyan számtalan sok dollárt fog behozni az ausztrál államkasszába, hogy csuda! A mélyen vörösben ugráló fizetési mérlegünk azonnal feketébe fog szökellni, mégpedig szédítő magasságokba,” halljuk a továbbiakban. Még talán azt is meg kell jegyeznem, hogy a szövetségi kormány azonnal Bubi mögé állt nemcsak anyagi, hanem erkölcsi támogatással is. Mint mondták, ilyesmi csak a munkáspárti kormány alatt lehetséges. Az csak természetes, hogy mint mindig, most is a kormánynak van igaza.

Tehát ez a nemzetmentő, csodálatos ember most itt állt előttem és egyik pohár könnyű sört a másik után öntötte le torkán. Igen, ez az ember, aki a filmművészetben szinte egyedülálló, szinte legendás alak, most itt volt előttem! Hirtelen valódi meghatottság öntötte el a torkomat, mivel a megrendelt sörre még várnom kellett.

A fenti pár sor azonban még nem ad teljes képet a csodálatos Bubiról. Nem akarom becsapni olvasóimat, ezért szólnom kell munkájáról, filmjeiről, hogy meghittebb képet formálhassanak lelki szemeik előtt e nagy emberről.

Bubi az ausztrál népből, valódi, ausztrál húsból és vérből származik. Mint ahogy errefelé jár a mondás, ő egy valódi, „kék Ozzi”. Filmjei egytől-egyig a mély ausztrál érzéki személyiséget, a mi csodálatos érzékenységünket, világszerte ismert és csodált humorunkat és általában gazdag kultúránkat mutatják be a világ mozilátogató közönségének. Legyen az krokodil vadászat, vasárnap elkövetett istenkáromlás, vagy juhnyíró-verseny, azok az ő filmjeiből csak itt-ott, elvétve hiányoznak.

Egyik nem is olyan régen készült filmjét, a „Szerelem juhháton” címűt az itteni kritikusok igen feldicsérték. E dicséretnek eredménye az lett, hogy a filmet még a bozót lakói is megcsodálták. Ezen nem is szabad csodálkoznunk, hiszen a film szinte az ő életük tükörképe lehetett volna.

A film, amelyet a világ lélegzetviasszafojtva várt, a bozót mindennapi életét mutatja be azoknak, akik egyébként léghűtéses nagyvárosokban élnek és fogalmuk sincs arról, hogy vidéken élő embertársaink milyen, naponta elszenvedett viszontagságokon esnek át.

A film hősnője, egy tizenöt éves leányka, gyereket vár. Ebben nincs semmi meglepő, hiszen minden nap előfordulnak hasonló esetek szerte Ausztráliában. A történet pikáns fordulója az, hogy a születendő baba apja nem más, mint a kislány-anya nagyapja. Azt hiszem azonban, hogy ezzel már többet is elárultam a kelleténél, mivel a film csak nagy késéssel jelent meg a helyi vásznon. A késedelem okát egyesek megint csak a kormány szükségtelen és illetéktelen beavatkozásában látják.

A kormány ugyanis késlekedett az anyagi alap megadásával, mondván, hogy a film nem reális és nem hangsúlyozza eléggé ausztrál eredetét, mivel történetéhez hasonló esetek bárhol a világon előfordulhatnak. Így aztán filmgyártóink kénytelenek voltak az egyik főjelenetet átírni.

Ebben a jelenetben a kis hősnőt, (a szerepben Melles Mucival), a szerelemteli nagypapa éppen meztelenül üldözi. Az új verzió szerint ez a jelenet tehát nem a gazdasági lakóépület hálószobájában, hanem a szabad ég alatt, mégpedig a juhkarámban játszódik. A háttérben kenguruk szökellnek és papagájok rikoltoznak. Ez megadta a film hiányzó realitását és a kormánytól pedig a szükséges dohányt. Művészi egyensúlyozással sikerült elérni azt is, hogy a kislány sikoltozását a juhok bégetése elnyomja.

A film azzal a jelenettel fejeződik be igen meghatóan, hogy egy csomó év elmúltával, amikor már a bébi megszületett, meg már legalább úgy hat év körüli, a most már nagylány óriási szeretettel ránéz a nagyapjára, aki egyúttal gyerekének papája is és megkérdezi az öreg palitól: „Nagyapó! Ugye most már mehetünk Sydneybe is?” és a legényke is nagy szeretettel ránéz az öreg fickóra és miközben legyenek ezreit csapkodja le az arcáról, ő is megszólal: „Tényleg apu, illetve dédapu! Mehetünk? Most már talán mehetnénk Sydneybe is?” És itt, ennél a megható pontnál, egyre erősödő légyzümmögés közepette a háttérben felvillan Sydney világszerte ismert szimbóluma, mármint A Híd, mialatt a film lassan elsötétül. THE END. Ilyenkor a közönség érzékenyebb tagjai minden esetben kapkodva nyúlnak a papírzsebkendőért, hogy szemtörölgetés mellett még hangos orrtrombitálással mondjanak búcsút e nagy filmeseménynek a mozi takarító személyzetének őszinte örömére. Ha az ember a TV hirdetések sem hagyja figyelmen kívül akkor elmondhatjuk, illetve a film bevételét szemmel tartó egyének el is mondják, hogy vannak olyanok, mégpedig szép számmal, akik a fenti remekművet még talán ötször is megnézték.

Tehát ilyen és ehhez hasonló művészi filmeket csinál a mi Goldwaterünk. Most azonban legutóbbi filmje, a Cannest is megjárta „Sellő a Murray folyóban” járt az eszemben. A filmet óriási reményekkel vitték ki Cannesba és mint reménytelent hozták vissza. Nos, erről a filmről akarom a nagy Bubival elbeszélgetni, amennyiben a beszélgetés a sok sör ellenére még lehetséges.

Illedelmesen letelepedtem mellé a bárnál és még illedelmesebben megszólítottam.

- Jó napot, Bubi úr! Hogy megy?

Lassan felém fordult és ahogy rámnézett italos szemeivel, már tudtam, hogy a beszélgetéssel kapcsolatban szerencsém lesz.

- Nicsak! Hát nem mindenütt talállok valakit, aki ismer?! Még itthon, Ausztráliában is.

Igen elégedettnek hangzott.

A pult mögött ácsorgó barman is életre kelt és nekem szentelte érdeklődését. Nem valami túlságosan finom modorban nekem szegezte a kérdést.

- Maga ismeri ezt az idősödő pasast? Már itt ül legalább egy órája és állandóan csak sört rendel és azt kérdezzgeti, hogy ismerek-e valami Bunit, vagy a frász tudja kit. Nem akarja bevenni azt, hogy én nem ismerek semmiféle Bubit, Tubit, vagy egyéb, hasonló nevű átkozott idegent.

Elérkezettnek láttam az időt arra, hogy ismét rendeljek. A sör rövid időn belül meg is érkezett. Akkor ismét Bubihoz fordultam, nem reagálva a fenti önhirdetésére.

- Ma, hallottam a teliből, hogy a „Sellő” nem futott be úgy, ahogy vártátok. Micsoda szerencsétlenség!

Bubi azonnal harapott.

- Igen, nagy szerencsétlenség nemcsak nekem, hanem egész Ausztráliának. Többet vártam, többre számítottam - motyogta.

- De hát mi okozta a bukást? - érdeklődtem tovább.

Erre a nagy művész szinte azonnal kioktatott.

- Végeredményben nem beszélhetünk bukásról - és itt nagyot húzott söréből. - Az a meggyőződésem, hogy nem sokat értenek ott a valódi művészethez és ebbe beleérttem a bírakat is. Másrészt meg mi nem vagyunk olyan gyakorlottak még, hogy olyan filmeket csináljunk, mint Spielberg, meg Yoram. Milliók sem állnak a rendelkezésünkre, hiszen mi kis nemzet vagyunk - fejezte be bús tónussal.

Ez utóbbi meglátásának kifejezését eddig még soha, senki mástól sehol nem hallottam. Csakis ennek ellenkezőjét. Ez is mutatta számomra, hogy Bubi valóban nagy ember.

- Na, de mégis, mi volt a fő probléma? - firtattam tovább. - Talán a film tárgya?

Tudtam, hogy ezzel az utolsó kérdéssel szíven ütöttem a dolgot.

- A fenét! Azzal nem volt semmi baj. Hiszen rajtunk kívül ki tudja azt, hogy a Murrayban nincsenek sellők?

- Igen, de a film ott nem is állt meg...

- Hát persze, hogy nem! Úgy megy tovább, hogy a mi Sellőnk néha felbukkan Skóciában, mégpedig a Loch Nessben. Mint egy Ozzi szörny, legalább is azt hiszik róla. De ebben nem is egészen biztosak, mert soha nem tudják elkapni. Ha a Loch Nessben kutatnak, akkor a Sellő hazajön a Murrayba. Ha mi keressük itt, akkor meg szépen átúszik a Lochba. Ezzel így ez a mi megoldásunk egyúttal a Loch Ness szörnyére is. Nem is rossz, mi?

- Hogy érti azt, hogy átúszik?

- Mi van veled, ember?! Túl sokat ittál már, vagy talán nem is láttad a filmet? - csapott le rám hirtelen Bubi.

Töredelmesen bevallottam, hogy bizony még nem láttam a filmjét. Arról gondosan hallgattam, hogy a cannesi bukás után most már valószínű, hogy nem is fogom látni. Legalább is a moziban nem. Minek kidobni rá a nyolc-tíz dollárt, ha most már majd nemsokára a televízió fogja mutatni, még hozzá többször is a többi, szintén félresikerült ausztrál filmmel együtt, elfogadott, régi szokásnak megfelelően.

Az azonban biztos, hogy Bubit jó hangulatban találtam, mert elhatározta, hogy arcátlanságom ellenére, mármint annak ellenére, hogy világhírű filmjét még nem láttam, mégis megmagyarázza nekem a dolgokat.

- A Sellő egy földalatti csatornán keresztül átúszik Skóciába, onnan meg vissza. Most már érted? Hogy azonban a környezetvédelmi mókusokat se hagyjuk ki a játékból, valami agyalágyult beíratott a filmbe egy jelenetet, amelyben Sid Brúnó, a férfi főszereplő, aki csak úgy, mellesleg, szerelmes lesz a Sellőbe, egy eldobott, sima gumiabroncsot talál a vízben.

- Hol? Ausztráliában vagy Skóciában? - érdeklődtem.

- Hát az meg mi a fenéért érdekes? Persze, hogy itt. Talál egy rohadt gumikereket egy csomó söröskanna, meg használt injekciós tű között és mivel szerelmes a csinos kis Sellőbe elhatározta, hogy kiszedi a bedobott szemetet. Ez nagyon tetszett a Zöldeknek, de itt ütött be a krach. A Sellő farka beleakad a gumiba.

Kérdő tekintetemet látva folytatta.

- A hős szerepére eredetileg Arnold Schwarzeneggert kértük fel, de ő nem ért rá, bár nagyon sajnálta. Így került a szerepbe Sid Brúnó, aki bár súlyemelő Darwinban, de mégsem olyan erős, mint Arni. Így esett meg az, hogy amikor a Sellő beleakad a gumiba és azt Sid nehezen ugyan, de leráncigálja róla, a gumi egy kicsit megtépi a sellő-hölgy farkát. Hát a hülyék nem azt a példányt vitték ki Cannesba, ahol mindez tisztán látszik és a kijavított példányt meg itthon hagyták?!

- Tiszta szerencsétlenség! Micsoda balszerencse! - ordítottam most fel én is. - Na és? Volt még valami más is, ami a film sorsát megpecsételte? - most már valóban érdekelt az ügy.

- Hogy volt-e? - nézett rám A Nagy Lángész szikrázó szemekkel. - De még mennyire, hogy volt! A zsűritől kezdve a meghívott vendégekig mindenki, de ha azt mondom, hogy mindenki, akkor azt is értem, hogy mindenki végigröhögte a jelenetet! Pajtas! Olyan röhögő kórust még életemben nem hallottam. Én a filmet drámának szántam és nem valami röhögtető vígjátéknak. Nem véletlen, hogy azután a bizonyos este után, amikor bemutattuk, a „Sellőt,” levették a drámai filmek listájáról és a komédiák közé sorolták. Az én filmem... Egy csoportban Stan és Pannal, meg a Monty Python cirkusszal - sóhajtott.

Csak kis szünet után volt képes folytatni, de nem engedtem. Minek izgassa tovább magát, hiszen már úgysem segít a dolgon. Annyira belejött azonban, hogy még egy újabb pohár sör megjelenése sem hallgattatta el.

- Neked még azt is elárulom, hogy a farokszakadási jelenettel mutattuk be a filmet itthon is. Na és hogyan viselkednek a nézők itthon, Ausztráliában? Először is nincs röhögés. Azok a nézők, akik még bentmaradtak a moziban egy emberként felugranak helyükről, még a pattogatott kukoricát, meg a fagyaltot is félrelökve vastappsal jutalmazza Sid Brúnó küzdelmét, a Sellő-kislány kiszabadítását a gumikerék öleléséből! Ilyen taps csak az „Elfújta a szél,” meg az „FBI története” esetében hallottam. Arról nem is beszélek, hogy hányat láttam, aki a szemét törölgette a jelenet után.

- Hányat? - kérdeztem szinte akaratlanul, mivel nem tudtam kíváncsiságomat megfékezni.

- Azt mondtam, hogy erről nem is beszélek! - dörrent rám Bubi.

Aztán egy pár korty sör után csendesebben folytatta.

- Ez a jelenet jelképezi egyébként az elnyomott népek számára a reményt. Van még valaki, aki melléjük áll és harcol kiszabadításukért! Arról nem tehetünk, hogy a fark túl hosszú volt és beleakadt a gumiba. Ezt úgy magyaráztuk, hogy noha támogatjuk szabadságharcukat, de azért a harc nem könnyű és előállhatnak problémák is. Ez az egész egy nagyon gyönyörű szimbóluma annak, hogy Ausztrália velük van és támogatja őket. Hát ezen röhögtek azok a hülyék, hogy majdnem becsináltak.

- Mely országokra gondolsz itt, Bubikám? - nem ártallottam közbeszólni.

- Hát a mi földrajzi fekvésünket figyelembe véve először is Kelet-Timorra. De ott van Kína is Tibettel együtt. A kelet-európai országok most már elnyerték szabadságukat, így tehát ezekre kell koncentrálnunk.

- Na és eladtátok valahol a filmet? - kockáztattam meg a kényes kérdést.

- Igen, kérlek, rengeteg országban. Hogy egy néhányat említsek Maldives, Szomália és Peru igen komoly érdeklődést mutatott ezirányban. Nagyon kevés ország volt, amely negatív érdeklődést mutatott.

- Tudnál talán ezek közül is egyet-kettőt említeni?

- Igen, pontosan egy párat tudok említeni. Indonézia és Kína. Az első Kelet-Timor, a másik meg Tibet miatt.

- Talán egy jó sex-jelenet még segíthetett volna... - javasoltam bizonytalanul.

- Az is volt. Martha Melles van a Sellő szerepében, ami szintén nem véletlen. De ki hiszi azt el, hogy egy életerős ember, mint Sid Brúnó akármit is csinálna egy tépettfarkú sellővel, mégpedig a Loch Ness partján?

- Vagy a Murray partján - tettem hozzá segítőkészen.

Aztán gyorsan, komolyan hozzátettem.

- Hát ez igaz - ismertem el. De azért még megkérdeztem. - Miért? Hát Sid is átúszott Skóciába?

- Na mi az? Valóban elvesztetted még azt a kis képzelő tehetségedet, ami még talán volt? Hát persze, hogy ő is átúszott. Vagy talán azt gondoltad, hogy esetleg átrepült? Esetleg a Qantas vagy talán a British Airways első osztályán? Gondolkozz csak, ember! Mi lenne akkor úgy a film realitása? Semmi. Abszolúte semmi.

És most ő is elkezdett röfögésszerűen röhécselni. Nagyokat horkantott poharába, miközben befejezte sörét. Már világos volt, hogy tovább nem boldogulok vele, de egyébként is most már tisztán láttam, hogy mi volt a legutóbbi „kiváló” és „szenzációs” filmünk bukásának oka, ami egyébként ismét az ausztrál „filmgyártás büszkesége” is volt. Felhörpintettem sörömet és - Bubit barátságosan hátbavágva - felálltam. Nem tudtam megfelelő szavakat találni vigasztalására, ezért csak így szóltam.

- Ne búsulj, pajtás! Majd legközelebb jobban sikerül. Még az a szerencse, hogy nem a te, hanem a részvény tulajdonosok és főként az adófizetők pénze van a Sellőben.

Válaszul csak szótlanul rámkacsintott, én meg cinkos mosollyal az arcomon kiléptem a „Vidám Tehén”-ből.

A szakértők köztünk vannak (1995)

Végre nekem is el kellett ismernem, hogy a szakértők világában élünk. Elvégre ezt a népes csoportot valahol, valaki mindig képviseli. Nem tudunk még csak lélegzetet sem venni anélkül, hogy valaki elő ne állna azzal, hogy ez, meg az nem úgy van, nem jól csináljuk, mivel lélegzetet nem úgy kell venni, hanem így. Az ilyen és ehhez hasonló kis esetekről köteteket lehetne írni, de most csak elégedjünk meg azzal a megállapítással, hogy a szakértők mindig, mindenütt megtalálhatók. Amikor szükség van rájuk, akkor még az előszobai szekrényből, vagy a parkban álló nagy eukaliptusz fáról is beszerezhetők. Meg még akkor is, ha egyáltalán nincs rájuk szükség. Különböző kormányok milliókat költenek szakértőkre minden elképzelhető és elképzelhetetlen tárggyal kapcsolatban csak azért, hogy olyan szakértői választ kapjanak, amit már vagy saját maguk is tudtak, vagy pedig valaki más már megmondta nekik. Ez is hozzájárul ahhoz, hogy a szakértők úgy nőnek és szaporodnak, mint a nyulak, vagy pedig a gomba. Az azonban még nem derült ki, hogy pontosan milyen fán, vagy egyáltalán hol is teremnek.

A Magyar Értelmező Kéziszótár így határozza meg a „szakértő” fogalmát: „Szakvélemény kinyilvánítására illetékes; kellően tájékozott, hozzáértő; szakértelemre, hozzáértésre valló...” (személy).

E meghatározás után az ember nem csodálkozhat azon, hogy nem is olyan kisszámú embertársunk élete jórészt arra fordítja, hogy ebbe az elit csoportba jusson. Ambíció, meg satöbbi, kezüket csókolom. Annak ellenére, hogy máris nagyon sokan vannak, mégis egyre többen és többen törtetnek, jogosan vagy jogtalanul, az e csoportba való bejutásért.

Az egyik, némelyek szerint az egyetlen ok erre nem más, mint a szakértők jövedelme. Ha ez igaz, akkor én azt tanácsolom ezeknek és hozzá kell tennem, hogy én nem vagyok szakértő, hogy ne siessenek annyira szakértőkké válni! Egy politikus, aki valószínűleg semmiben sem szakértő, mégis többször kereshet a legkiválóbb szakértőnél is! Ahogy azt az angol nyelvben itt oly csodálatos szépséggel kifejezzük: A politikus maga tölti ki a fizetési csekkjét! Ezt itt, Ausztráliában szinte minden nap láthatjuk és újabb és újabb adók formájában tapasztalhatjuk is. Tehát minek az a nagy szakértősködés? Viszont erre a szakértő pártiak azt a vitát alkalmazhatják, hogy nem tudom, hogy a szakértők szinte saját maguk határozzák meg azt, hogy mennyit akarnak szerény szolgálatukért? Dehogy is nem tudom! Hiszen jómagam is tapasztalom, hogy ha az ember egy szakértő jelenlétében csak annyit csinál, hogy kinyitja a száját, még mielőtt akármit is mondana, az azonnal legalább egy százasaiba kerül!

Nézzük meg csak közelebbről, hogy milyen a jellegzetes szakértő. Milyen az alapvető viselkedésük, ha egy halandó személy hozzájuk fordul tanácsért, segítségért, vagy valamilyen más, de hasonlóan szakértőt megkövetelő szolgálatért? Először is kérnek és sokat el is várnak, mármint pénz formájában. Az angolban erre is van egy igen jól alkalmazható mondás: „Take it or leave it.” Vagyis ebben az esetben fizesd azt, amit kérek, vagy ha nem, akkor eredj a fenébe máshoz! Ezt olyan mély, meggyőző erővel fejezik ki, hogy legtöbbször megijed, marad és fizet.

Melyikünk lenne olyan merész, hogy egy szakértővel vitába merne szállni? Így aztán bőven jut a pénzünkből a szakértők számára, illetve jut is, marad is. Jut annak is, aki csak azt állítja magáról, hogy szakértő és marad annak is, aki valóban az. Itt ki kell jelentenem, hogy nem a hivatásos, jólképzett és elismert szakértőkről, mint pl. orvosokról vagy ügyvédekről beszélek! Igaz, hogy néha az ő esetükben is hallani a hátuk mögötti suttogást, mely szerint az illetőt az egyik jólismert tengeri ragadozóhoz hasonlítják. Hát Istenem, mindig akadnak irigyek is...stb.

Itt most azokról a „szakértőkről” szólok, akik minden fán és bokorban, de még a föld alatt is szép számban megteremnek. És nemcsak megteremnek, hanem valaki, valahol, adott esetekben ezeket a szakszemélyeket elő is tudja ráncigálni és még a TV kamerák elé is tudja állítani.

A szakértők ilyen, fántermett csoportjára először az Öbölháború idején figyeltem fel. Azóta pedig bele kellett volna nyugodnom abba, hogy tagjai nemcsak velünk maradtak, hanem szinte elburjánzottak. Vagy talán, hogy egy kicsit én is szakértői hangot üssek meg, akkor burjánzottak ki, de azóta is minduntalan felütik fejüket. Legtöbbször olyankor ugranak elő rejtékhelyükről és állnak a TV kamera elé, amikor a TV állomások meg akarják a nézőket győzni arról, hogy a szóban forgó csatorna hírszolgálat a nagyobb, mélyebbre hatolóbb, megbízhatóbb és pontosabb a többi állomásénál. Mindezeket függetlenül attól a tényről állítják, hogy a hír mindegyikük számára ugyanabból a forrásból ered. A nézők megnyerésével együtt a hirdető dollárjait is meg akarják nyerni, hiszen az ő hírszolgálatuk a legjobb és azt nézik a legtöbben, éppen ezért az ő állomásukon leadott hirdetések a leghatásosabbak. Ezek az állomások általában azt hiszik, hogy ami több, az egyúttal jobb is, mivel nem ismerik a „Sok beszédnek sok az alja” népszerű magyar közmondást. Így aztán a sokat beszélők megnyerik a nézők tetszését és a hirdetések többségének díját is. Ki hirdet egy olyan TV állomáson, amelynek hírszolgálat a silányabb a másikinál? A probléma azonban akkor kezdődik, amikor a hirdetni akaró észreveszi azt, hogy mindegyik csatorna azt állítja saját magáról, hogy ők a legjobbak. A hirdetésekről azonban majd máskor beszélek.

Így alakult ki aztán az a helyzet, hogy amikor az Öbölháború idején az „A” csatorna túl akart tenni a „B” csatornán, akkor példának okáért azt kezdte el fejtegetni, hogy vajon miért néz Szaddam Husszein mindannyiszor le a lábára, amikor arról beszél, hogy ők nem fognak vegyi fegyvereket használni, mert nekik az nincsen. Ugyanekkor lépett a színre, illetve a kamera elé a föld mélyéről felásott szakértő, akiről mindaddig soha, senki nem hallott. Ez a szakértői tekintély először is meggyőzött minket, a nézőket arról, hogy Szaddam nem is a lábát, hanem a bal nagyujját nézegette. Szerinte - és ő úgy beszél velünk, mint egy jólképzett szakértő - (de ismét sietek kijelenteni, hogy mindaddig senki, soha nem hallott róla) óriási gyakorlata van abban, hogy Szaddam csakis akkor nézi a nagyujját, ha nem mond igazat! Hogy ő ezt honnan tudja, hogy neki mi ebből a tárgyból a képesítése? Hát csak annyi, hogy huszonöt évvel ezelőtt egy társasutazás alkalmával három egész napot töltött Bagdadban „A Tolvajhoz” elnevezésű hotelben, egész olcsón, beleértve az európai reggelit is. Ezek után volt-e akárkinek is joga ahhoz, hogy ne vegye komolyabban az A csatorna híreit és tudósításait a B csatornáéval szemben? A történet azonban itt nem ér véget, mint ahogy maga az Öbölháború is egy kevéssel tovább tartott az öt percnél.

A B csatorna válaszképpen előállt azzal, hogy figyeljetelek ide, ti, kis félrevezetett nézők! Hallgassátok meg azt, hogy mi az, amit a mi szakértőnk tud mondani erről a tárgyról! Hát hallgattuk, illetve néztük is naponta legalább háromszor, bőkezűen fűszerezve hirdetésekkel. Emberi gyengeségünk ugyanis azt hitette el velünk, a B csatorna igazgatóságáról nem is beszélve, hogy ez az újabb szakértő nyilván többet tud, mint a másik.

Az ő szakértőjük nem vonta kétségbe a nagyujj nézegetési elméletet, ami már magába véve is meglepő volt. Ugyanis a szakértők egyik igen jellegzetessége az, hogy általában nem értenek egyet egymással. Az új ember azonban még tovább is ment. Agyondicsérte az A csatornát amiatt, hogy voltak olyan ügyesek és megtalálták a nagyujj nézegetéséről beszélő szakértőt! Aztán szerényen, csak úgy mellékesen hozzátette, hogy nem szabad elfelednünk azonban azt, hogy ő mégis többet tud a másik pasasnál. Ugyanis ő is volt Bagdadban, de az „Ali Baba” hotelben. (Itt mutattak is egy régi, elmosódott állóképet a hotelről. Az épületen tisztán olvasható volt „A Tolvajhoz” felirat. Hogy még hitelesebb legyen az egész, még a riport helyét is

megnevezték, mivel „Szarajevo” villant fel a kép bal alsó sarkában. Ilyen kicsiségek itt nem sokat számítanak, mivel nagyon kevesen tudják azt, hogy földrajzilag hol is fekszik a két város.)

Na, de visszatérve a legújabb, elkápráztató szakértőhöz, ez két éjjelt töltött ott, még hozzá reggelivel és ebéddel a szolgáltatásban. Azt ugyebár mindenki tudja, hogy az „Ali Baba” előkelőbb „A Tolvaj”-nál, na és persze annak megfelelően drágább is. De mit számít a pénz, ha most az azzal térdök meg, hogy az ausztráliai TV nézőknek ilyen jó szolgálatot tehet?! De ez még nem minden! Ő nem huszonöt, hanem csupán csak tíz éve volt ott, amikor már ott is mindenki felvilágosultabb volt és még a nők is kimehettek az utcára fátyol nélkül.

Ott és akkor tudta meg, hogy a nagyujj nézegetése beszéd közben csak mese! Lehet, hogy nem az egyik mese „Az 1001 éjszaka meséi” közül, de mindenképpen mese. Ki látja ugyanis a lábujját, akár mekkora legyen is az, ha cipővel, illetve Szaddam esetében vastag, katonai bakancscsal fedett? Neki hiteles tanúi vannak arra, hogy ez az egész csak akkor igaz, ha Husszein a fürdőben nézegeti a nagyujját, amikor ő is, meg a nagyujj is fedetlenek, azaz meztelenek. Csakis akkor adja jelét annak, hogy hazudik. De még ez sem elég! Le is kell hajolnia és *közelebből* néznie a nagyujjat, nem úgy másfél méter magasból!

Mi, nézők erre egytől-egyig elámultunk. Micsoda vaslogika! Ki tud ezzel akárki is vitatkozni, kérném szépen? Dehogy tud! Ez aztán az igazi szakértő!

Azonban a B csatorna emberei nem számítottak az emberi természet csalafintaságaira. Ugyanis mindennek ellenére mégis akadtak olyanok, akik nem vették be a meztelen igazságot, illetve nagyujjat, de még a meztelen Szaddamot sem, illetve azok történetét! És ezek az egyének a C csatorna urai voltak.

Ők is előhoztak valahonnan egy szerény, csendesen beszélő szakértőt, aki még csak nem is vitatkozott a másik kettővel. Elfogadta a lábujj nézegetéséről szóló, igaznak tűnő történetet, mégpedig minden változtatás nélkül. Itt azonban ő sem állt meg. Szerényen, a mindent tudók enyhe, szinte lenéző mosolyával kijelentette, hogy lehetséges az is, hogy az egész lábujj történet máris elavult.

Mivel jómagam is a hűséges TV nézők táborához tartozom, azt vártam, hogy szerénységével odáig megy, hogy a nagyujj elméletet hülye kitalálásnak nevezi. Azonban tévedtem, mivel azt nem tette. Mint mondotta, neki is van egy kis mondanivalója az ügyben. És miután mi, a nézők meghallgattuk, illetve megnéztük, a mi intelligenciánkra bízta azt, hogy kinek hiszünk: „A Tolvaj” és az „Ali Baba” ideiglenes volt lakóinak, vagy pedig neki, aki csakis a színtiszta igazságot tárja elénk! Hangsúlyozta még azt is, hogy ő bízik az ausztráliai TV nézők intellektuális fejlettségében és pártatlan igazságszeretetében, amely egyébként is világhírű. Ezzel aztán mindenkit megnyert a C csatorna számára!

Mivel a C csatorna a szenzációs műsort csak éjjel után tudta adni, (okát soha nem tárták elénk annak ellenére, hogy mi intellektuálisan magasabban állunk a világ összes TV nézőinél) ezért nézők százezrei, de az is lehetséges, hogy milliói ücsörögtek a TV készülékek és sörösüvegek milliói (ebben aztán még én is biztos vagyok) előtt és várták a különkiadású híreket. A műsor, pontosan éjjel után ötvenkilenc perccel, azaz reggeli egy óra előtt egy perccel (mindez természetesen Keleti Standard Idő szerint) és tucatnyi hirdetés után meg is kezdődött.

A speciális műsor folyamán a legújabb szakértő elmondta, hogy igen, ő is hallotta a nagyujj történetét, amelyről Bagdadban az emberek csak suttogva mernek beszélni. Az asszonyok meg egyáltalán nem mernek beszélni a dologról. Ő mindezt tudja, mert az elmúlt héten járt Bagdadban! (Nesze neked huszonöt, meg tíz év!) A hotel, amelyben megszállt, nem volt más, mint maga a „Nagy Fényesség” elnevezésű, vagyis a legújabb, a helyi viszonyoknak megfelelő-

en és a helyi osztályozók elbírálása szerint öt csillagos. A hotel annyira új és kiváló, hogy még a nemzetközi osztályozásban is megkapta a három csillagot, mivel minden szobában van folyó víz, sőt még vécépapír is! Mi több, a vécét még le is lehet húzni anélkül, hogy az ember két órát várna, míg a víz elkezd folyni, vagy esetleg üvegekben hozott vízzel próbálná leönteni.

Tehát ebben az előkelő környezetben összebarátkozott az egyik fiatal takarító személlyel. Azt nem tudja, hogy az illető fiú volt-e vagy lány, mivel a legújabb gyakorlat szerint az angol nyelvben már nem használunk ilyen szekszista kifejezéseket és meghatározásokat. Sőt, mi több, ha így haladunk, akkor rövidesen már saját magunkról sem fogjuk tudni, hogy fiúk vagyunk-e vagy lányok. Ezt csak úgy melleleg tette hozzá a dolgokhoz egy nagyon finom, szerény mosoly kíséretében.

Elbeszélgetett a fiatal személlyel, mivel az szerte a világon tudott és megcsodált tény, hogy ausztráliai turisták, barátságos természetüknél fogva, minden idegen fűvel és fával leállnak beszélgetni. Sőt, mi több és ez még inkább közel áll a valósághoz, még egy üveg sörre is meghívta a közeli, éjszakai lokálba, ahova csak külföldiek látogatnak és csakis dollárban fizetnek. Ott a műsorban fellépő művészek hiányos öltözködéssel egyáltalán nem hagytak semmi kétséget afelől, hogy fiúk voltak-e, vagy lányok. Tehát eliszogatták az időt és úgy az ötödik üveg sör után neki, mármint szakértőnknek, egész kis honvágya támadt. Hát bizony, semmi sem pótolja az itthoni, jéghideg Foster lagert!

Egy-két órai iszogatás után fiatal vendége szuttogni kezdett. A zajon és a zenén át szakértőnk csak nagy nehézségek árán hallotta meg azt, hogy vendége Husszein elnök nagy lábujjáról beszélt. Mint mondotta, ő az elnöki palotában szokott takarítani.

Amint egyik reggel a kávéscsészéket szedegette fel a drága szőnyegről, Husszein elnök rontott be a hálószobából, mégpedig mezítláb. Ledobta magát az egyik aranyozott fotelbe és miközben felemelte ballábát, ezeket a szavakat mormogta:

- „Ezt is úgy ki kellene vágni, mint ahogy az ellenzéket kivágtam!”

A fiatal takarító személy még elmondta, hogy rémülten húzódott meg az egyik arany széktámla mögött, mivel nem akarta az elnök tudomására adni, hogy ő, egy gyarló illetéktelen is hallotta ezeket a történelmi szavakat.

Itt, e pillanatban kedvenc szakértőnk, mert akkorra már elérte ezt a szintet, egy kis és hatásos szünetet tartott, ami legalább három percet vett igénybe. Ezalatt a TV állomás hirdetések útján tudomásunkra adta, hogy a legjobb mosópor a „Mindig Fehér,” az egyik ékszer áruházban minden arany, ami fénylik és soha ne hagyjuk el a házat „Csillogó Csillag” fogkrém nélkül.

Aztán ezen is túlestünk. Végre újra láthattuk legújabb szakértőnk kedvesen mosolygó arcát, aki pontosan ott folytatta, ahol a hirdetések előtt abbahagyta. Elénk tette, nem, élénk találta kérdéseit: Lehetséges lenne az, hogy Husszeinek már nincs is a helyén a kérdéses nagyujja és ha ez igaz, akkor mi értelme van annak, hogy lenéz erre a nem létező nagyujjra? Lehetséges lenne az, hogy a többi TV csatornák szakértői mind tévednének és csakis neki lenne igaza?

Ezek a nagy és egyben égető kérdések zavarták emberünket és most azt akarta, hogy minket is zavarjanak. Azonban, mint ismét kijelentette, ő nagyon bízik bennünk, mert mi ausztráliaiak és intelligensek, stb. stb. vagyunk.

Ezzel véget is ért a külön, speciális műsor, amely mindössze csak fél órát vett igénybe, beleértve a hirdetés-fűszerezést is. A bájos, fiatal és szőke bemondó személy állt most a kamera elé és felkért minket, hogy tegyük meg telefonbeli szavazatunkat. Ha úgy véljük, hogy a többi csatorna szakértőinek van igazuk a nagyujj történettel, akkor hívjuk a 0055 12345 számot. Ha viszont azt hisszük, hogy a most látott szakértő van a helyes (láb)nyomon, akkor pedig hívjuk

a 0055 12346 számot. A hívás csak potom huszonöt centbe kerül, amit még a nyugdíjasok és munkanélküliek is meg tudnak fizetni. Legalább is pillanatnyilag.

Ezután nagyon sokan szinte csalódottan kiürítették sörösüvegüket és elmentek lefeküdni. Úgy érezték, hogy ezért bizony nem volt érdemes olyan későig fentmaradni, mert a műsor ugyan újabb fényt vetett az egész lábnézés problémára, de a nagyujj felett lógó kérdésre még mindig nem adott választ. Reggel ezrek és ezrek nem mentek munkába, hanem betegnapot vettek ki, mivel ez az egyetlen lehetősége és módja a munkahelyen való szundikálás kétes örömeinek megelőzésére.

Kora reggel, úgy kilenc óra tájban aztán a C csatorna hivatalosan bejelentette, legalább is a törvényesség megtartása érdekében, hogy az ő szakértőjük támogatására kijelölt telefonszám kapta a hívások többségét. Ennek megfelelően a babért, illetve a nézők szavazatát és bizalmát a C csatorna kapta meg minden gondolkodó ausztráliaitól. És azóta e csatorna ezzel a jelszóval ajándékozta meg magát: „Az Önök TV csatornája.” (Az csak természetes, hogy erre is egy szakértő tanácsát kérték ki.) Eddig a lábujj történet.

Vegyünk azonban egy közönséges, mindennapi eseményt, amely nemhogy elvárja, hanem egyenesen megköveteli a szakértők alkalmazását. Ez nem más, mint az időjárás, illetve annak jóslása, vagy ahogy most a felvilágosultabbak mondják, előrejelzése. Az időjárás folyamatának megértése és annak megmagyarázása minden esetben szakértők bevonását teszi szükségessé. A nagyvilág már nem elégszik meg azzal, hogy John Smith a kamera elé áll és valami valószínűtlen mesét ad le arról, hogy nyugatról eső várható, mivel neki fáj a hasa. Azt pedig az egész szomszédság tudja, hogy az csakis akkor fáj, ha eső közeledik. Ez talán elfogadható a mindenben és mindenkinben hiszékeny TV néző számára, de azok a nézők, akiknek egyéni gondolkodásuk még megmaradt, azok tudni akarják, hogy mikor, hogyan és miért jön az a beígért eső. Nekik nem számít az, hogy Jóska bácsi, vagy Mari néni, vagy akárcsak Mrs. Smith a forgóikban és talán még a lábujjaikban is már napokkal előtte megérik azt, hogy változás, vagy eső jön. Az mindaddig el nem fogadott, míg az újságok utolsó oldalán, vagy a TV híradás végén azok a bizonyos szakértők azt nem közlik, hogy igen, valóban változás vagy eső közeledik.

Az csak természetes, hogy legalább is itt, Ausztráliában a TV csatornák harca ebből sem maradhat ki. Az azonban igen furcsának tűnik, ha az ember az egyik időjárás jelentést a másik után nézi a különböző TV csatornákon és a holnapra ígért hőmérséklet nem egyszer majdnem minden csatornán más és más. Hogy ez miért furcsa? Hát csak azért, mert a felvilágosítás eredete minden esetben azonos. Míg az egyik szakértő azt jelenti be, hogy holnapra tiszta, napsütéses időt várhatunk 28 fok körüli hőmérséklettel, azt a másik úgy adja elő, hogy borús, de azért szép idő lesz és a hőmérséklet „valószínű, hogy túlhalad a 26 fokon.” Bizonyára ennek is megvan a magyarázata, ami a Szaddam Husszein lábujj történetéhez hasonló - gondoljuk mi, ártatlan nézők.

A szakértők további csoportja - és merem állítani, hogy ezekkel már mindenkinek volt és naponta van dolga - nem más, mint az az óriási csoport, amelyet én az egyszerűség kedvéért háztáji szakértőknek neveztem el. Azért háztáji, mert ezeket a nap huszonnégy órájában mindenütt megtalálhatjuk. Szinte azt mondhatnám, hogy a falon ülnek, mint a szemtelen, ausztrál házi legyek. Ezek azok a szakértők, akik azt mondják, hogy öregem, te nagyon rosszul neveled gyerekeidet, mert azt így, meg úgy kell csinálni, nem pedig úgy, ahogy te csinálod! Az csak természetes, hogy ők maguk soha nem vették azt fáradságot és költséget, hogy sajátjuknak nevezhető gyereket szerezzenek be és azon próbálják ki azt az úgynevezett tudást, amit most minden gyakorlat és tapasztalat nélkül oly bőkezűen ajánlanak nekünk és a hozzánk hasonló, gyerekekkel felszerelt, de látszólag tapasztalatlan és tudatlan halandóknak.

Vagy talán, példának okáért, ott van a mindentudó kertész is. Ez a személy egész életét egy huszadik emeleti kétszobás lakásban tengeti, de éppen ezért tudja, hogy mitől nő a fű, vagyis folyamatos tanáccsal tud szolgálni arra vonatkozóan, hogy a kerti munkákat mikor és hogyan kell és lehet a legjobban elvégezni.

Vehetjük azonban azt a szakértőt is, aki soha életében még egy csavarhúzó sem vett a kezébe. Ennek ellenére azonban nemcsak tudja, hanem el is várja tőlünk azt, hogy kövessük lépésről-lépésre megadott utasítását, amit ingyen ad akkor, amikor új TV antennát szerelünk a tetőre. Ha aztán az új antennát a legelső, nagyobb szél lefújja, akkor sértődötten mindenkinek azt hírszteli, hogy persze, hogy leesett az antenna. Hiszen nem követték az ő, jószívűen és főként ingyen adott utasításait és tanácsait.

Szóval szakértő van mindenütt bőven. Néha az a benyomásom, hogy a világ csakis szakértőkből áll. Ezt is a mindennapi életből vettem és ez alól még én sem vagyok kivétel.

Az egyik nap ugyanis én is tanácsot adtam az egyik szomszédomnak, szintén jószívűen és főként ingyen. Akkor a szomszéd nagyon hálás is volt, mivel tanácsom legalább két százast tartott vissza a zsebében. Legalább annyit kellett volna fizetnie azért, hogy forróvíz tartályát mesteremberek a padlására felszereljék. Az csak természetes, hogy nekem ilyen tárolóm soha életemben nem volt és halvány gőzöm sem arról, hogy mit és hogyan kell csinálni. De azért jólesett segíteni a szomszédon. Arról én nem tehetek, hogy a víz elöntötte az egyik hálószobáját! Az nem az én hibám volt. Biztos, hogy valamit nem úgy csinált, ahogy mondtam neki, habár ő most hálátlanul azt mondja, hogy éppen az a baj, hogy mindent pontosan követett, amit mondtam neki. A kár ötszáz dollárjába került, amit most rajtam akar behajtani. Dehát mindig akadnak lázadozók, akik nem hallgatnak a szakértői tanácsra és mindent a saját kárukon akarnak megtanulni. Ez talán így is van rendjén, mivel mindez emberi dolog. Vagy nem?

Pszt! Alszol már? (1995)

(Gondolatok az alvásról.)

A halálon kívül még egy másik tettünk is van, amely az embereket egyenrangúvá teszi. Ez pedig nem más, mint az alvás. Ugyanis, mint tudjuk, a gazdag is meghal, meg a szegény is meghal. Mindkettő alszik is, ahogy az szokás. A nép száján a két tett közti különbség annyira elmosódott, hogy a halált így fejezi ki: „Örök álomba szenderült”, vagy valaki „Örök álmát alussza.”

Mi most azzal az alvással akarunk foglalkozni, amelyből még van visszatérés. Igencsak furcsa lenne az, ha ez egy humoros írás lévén, arról a bizonyos másik alvásról próbálnék fecsegni.

Alvásra mindenkinek szüksége van. Az is igaz azonban, hogy vannak nagytudású szakértők, akik különböző kiadványokban szellőztetik ellenkező véleményüket. A szakértőkkel azonban majd egy másik alkalommal foglalkozunk.

Szerintük az alvás szükségességét hirdetőik csak a lustaságot támogatják. Még azt is hangoztatják, hogy az alvás nem más, mint idővesztegetés. A tény azonban megmarad, hogy bármennyire okosak és tanultak is ezek a szakértők, ők maguk is alszanak. Volna azonban egy szerényke kis tanácsom számukra. Próbálják ki a gyakorlatban azt, amit oly lelkesen hirdetnek és ne aludjanak. Aztán írjanak cikket arról is, hogy meddig bírták ki alvás nélkül, meg arról is, hogy mikor, melyik stádiumban örültek meg.

Mi, akik nem vagyunk szakértők, nyíltan elismerjük, hogy mi igenis alszunk. Ki többet, ki kevesebbet, de alszunk. Ezt a műveletet legtöbbünk ágyban végzi, legyen annak elnevezése tábori ágy, pamlag, rekamié, söber vagy akár futon is. Az ágyon kívül akármilyen más hely is elfogadható alvás céljára. Íme egy példa.

Amikor még a környezetemben található személyek többsége fiatalnak nevezett, ismertem egy pasast, aki szekrényben aludt. Ágya nem volt, szekrénye pedig üres, ezért minden, alvásra szánt idejét a szekrényben töltötte. A kemény, pesti teleket úgy egyetlen pokróccal át tudta vészelni. Amikor reggelként frissen gyűrődve kilépett a szekrényajtón, mindenki azon ámuldozott, hogy embertársaihoz milyen kedves és barátságos volt, meg hogy a szekrény egyáltalán nem hagyott rajta tartós nyomokat. Szinte úgy viselkedett, mintha minden reggel újonnan szabadult volna a börtönből. Na de hagyjuk csak a szekrényben alvót békésen nyugodni kétajtós szekrényében.

Azt is hallottam, hogy az alváshoz még horizontális testhelyzetre sincs szükség. Erre megint csak a fenti szekrényes példája a legjobb, aki szinte minden éjszakát álló helyzetben aludta át. Az csak természetes és magától érthető, hogy a horizontális alvási helyzetet az ágyak és más fekvőhelyek gyártói támogatják a leglelkesebben, mivel nekik az a legkifizetődőbb.

Kézdörzsölgetve emlegetik, hogy életünk jó részét ágyban, főként alvással töltjük. Ha jól emlékszem, egy harmadot emlegetnek. Ez az átlag. Ki többet, ki kevesebbet, de ennek fejtegetése megint csak nem tartozik e cikk tárgy körébe.

Sajnálatra méltó azonban az a tény, hogy még a közfelfogás is a fekvőhely-gyártók szekerét tolja. Ingyen hirdetés számukra az, amikor emígyen nyilatkozunk: „Ki mint veti ágát, úgy alussza álmát.” Megfigyelték? Ebben a mondatban a hangsúly az ágyon, illetve az ágyban van. És nem is akármilyen ágyról van szó. A fenét! Csakis új, vagy majdnem új ágyról, amit jó pénzért a gyáros szolgáltat. Hogyan is lehetne jól megvetni egy roskadozó, öreg vackot? Lehetetlen. Azzal már automatikusan együtt jár a rossz, keserű álom. Arra meg kinek van szüksége?

Az alvás támogatása mellett szól az a nóta is, mely szerint „...Leszállt a csendes éj, ALSZIK a város...” A falut, tanyát, farmot, stb. nem is említik, hiszen mindenki tudja, hogy amit lehet csinálni a városban, ez esetben azt lehet a falun, tanyán, stb. is csinálni.

Az alvók között van egy nem is olyan kicsi és éppen ezért itt mindenképpen említésre méltó csoport. E csoport tagjait maga az alvás nem elégíti ki. Ők annyira aktívak, hogy az alvás mellett még a sétát is szükségesnek tartják. E tevékenységük miatt a mindennapi nyelvben alvajárókként emlegetjük őket. Alszanak és közben járkálnak, meg különböző dolgokat csinálnak. Nem egyszerű? Szinte azt is mondhatnánk, hogy egy csapással két legyet ütnek, vagy ahogy azt az angol nyelv oly szépen kifejezi: „Egy kövel két madarat is megölnek.” Az e csoporthoz tartozók ugyanis alvás közben fogynak is. Vagy nem azt halljuk szinte naponta, hogy a legegészségesebb művelet fogyás céljára a napi séta? Mivel azt nem határozzák meg, hogy mikor sétáljunk, ezért az nem kétséges, hogy az éjszakai séta éppen olyan jó, mint a napközben végzett. A sétával együtt végzett alvás így mindenképpen extrát, mondhatnánk azt is, hogy bónuszt jelent.

Viszont itt felmerül egy égető kérdés. Miért kell ezeknek előbb elaludniuk ahhoz, hogy sétálni tudjanak? Valami baj van velük? Csak egyetlen válasz tűnik elfogadhatónak. A csoport tagjai így akarják a fogyást hamarabb sikeresen elérni. Mindig tudtuk, hogy vannak törekvő emberek, de még az alvás idején is törekedni!?

Az alvással általában együtt jár az álom. Mindig szántam azokat, akik felébredésük után kijelentik, hogy jaj de jól aludtak, de arra a kérdésre, hogy mit álmodtak, csalódottan csak azt tudják válaszolni, hogy semmit. Álom nélkül ugyanis elvesztik az alvás talán legkellemesebb melléktermékét.

Természetesen mindig találunk olyanokat is, akiknek az álomhoz nem feltétlenül szükséges az alvás. Ezek azok, akik nyitott szemmel napközben is álmodnak, illetve álmodoznak. Nekik e napi álmodozás a jövővel való foglalkozást, tervezgetést jelenti. Ilyenkor születnek meg a „Mi lenne, ha...”, „De jó lenne, ha...” és ezekhez hasonló kezdetű tárgykörök. Ez az, amit régi magyarok azzal a mondással fejeztek ki, mely szerint „Éhes disznó makkal álmodik.” Mi azonban itteni megbeszéléseink során nem megyünk el annyira, hogy a fenti csoport tagjait disznóknak nevezzük.

Talán illenék megemlítenem, hogy az e csoporthoz tartozók legjellemzőbb tagjai azok, akik arról álmodoznak, hogy mi lenne, ha holnap megnyernék a lottó főnyereményét. Mondanom sem kell, hogy legtöbbjüknek ez az egyetlen, naponta visszatérő álmodozása, amely már legalább húsz-huszonöt éve velük van és legalább még ugyanannyi időre velük is marad. Csak sajnálattal tudok ezekre a szerencsétlenekre gondolni. Talán számukra született meg az „Álom, álom, édes álom...” kezdetű dal is.

Mostanában egyre többen vannak olyanok is, akiknek a régi, fekete-fehér, vagy modern nyelvvel élve monokron álom már nem felel meg. Nekik színes álom kell. Azt hiszik, hogy az csak úgy jön az üzletből, mint a színes tévé. Ezek a személyek az álmodók világában a felső, arisztokrata réteghez tartoznak. Egyelőre azonban még ott tartunk, hogy álmaink tárgyát nem

tudjuk meghatározni, hacsak nem a fényes nappali változatról van szó. Azt mi nem tudjuk eldönteni magunknak, hogy mikor legyen az alvás alatti álmunk színes, vagy csak régimódi, fehér-fekete. Nem kétséges azonban előttem az sem, hogy egy szép napon a tudomány emberei ezt is orvosolni fogják. Hadd legyenek kellemes és méghozzá színes álmaink, természetesen a megfelelő díj ellenében. Ha már másban megjártsszuk a Teremtő szerepét, akkor miért hagynánk ki ezt a területet minden változtatás nélkül? Egyébként egyes hirdetések szerint már ezen a téren is van haladás, de ennek megtárgyalását megint csak jövőbeli feladataim közé sorolom.

Képzeljük csak el azt a szép időt, amikor nemcsak magunk választjuk ki magunknak éjjeli álmaink tárgykörét, hanem ráadásul színesben! Azok lesznek csak a szép idők! Na de ne beszéljünk tovább erről, mert még valamilyen kormány ügynökség felfigyel rá és kidolgozza a színes álmokra majd annak idején kivetendő adó alapjait és annak részleteit. Addig tehát, míg ez meg nem oldódik, álmaink tárgyát szigorúan csakis a mozivászon és tévé képernyő segítségével tudjuk megoldani.

Az előbb említettem, hogy van néhány hirdetés, amely a fentiek orvoslását ígéri. Erről röviden most csak annyit, hogy máris vannak olyan álmodozótársak, akik még a jelenlegi, szűk lehetőségek mellett is találtak módot arra, hogy jó üzleti érzékkel embertársaikat kizsebeljék, vagyis a mi zsebünkől élnek. Ezek azok, akik mások álmainak magyarázatával tengetik életüket. Ki ne ismerné az „Álmaink magyarázata”, „Álmaink titka”, vagy „Az álmok ABC-je” című könyvet, hogy csak egy néhányat említsek a sok közül. Hogy a megnevezetlen álomszakértők pontosan mennyit húznak ki zsebünkől nem tudni, de az biztos, hogy évi szabadságukat nem a helyi strandon, hanem távolabbi vidékeken töltik, amit természetesen mi fizettünk meg nekik.

A továbbiakban említést illenék tennünk az alvás módjáról is. Ugyanis többféle módon is lehet aludni. A magyar nyelvben sok, élesen megkülönböztető kifejezés van erre a cselekedetünkre. Van olyan, aki „elszenderedik.” Csendesen. Édesen. Nyugodtan mondhatjuk, hogy ez a csendes, nyugodt személyek kedvence. Na és a kisgyerekeké, meg a nagymamáké. Nem valószínű, hogy egy húszas éveit taposó, csendesnek és békésnek nem egykönnyen nevezhető személy „elszenderedik.” Ők esetleg álomba „zuhanak.” Hogy hova, meddig és főként miért zuhanak, azt eddig senki, sehol nem magyarázta meg. Itt én még csak meg sem kíséreltem a magyarázatot. Annak feladata másra vár. Megadom a vezérfonalat is az élesebb felfogásúak számára: Arra vagyunk kíváncsiak, hogy meddig zuhan az illető és mennyire töri össze magát a zuhanás eredményeként.

Egy másik szó az alvási állapot kifejezésére az álomba „merülés.” Nem tudom, hogy tenge-részekről vagy más, hajós néptől származik-e ez, de az értelem azt mutatja, hogy minden bizonnyal igen. Különösen világos lesz ez akkor, ha a „mély” jelzőt is hozzátesszük. Ugyanis aki ilyesmire hajlamos, az rendszerint „mély” álomba szokott „merülni” vagy „zuhanni.”

Vannak aztán más variációk is. Van „kábult” álom. Ezzel egy csoportba tartozik az „eszméletlen” álom. Miért? Talán már régen is gondoltak azokra, akik valamilyen kábítószer szednek? Vagy talán túlságos méretekben nézegetnek a pohár fenekére, méghozzá belülről? A jövőben legyen erre is a szakértőké a szó.

Hogy az álom, illetve az alvás káros is lehet, arra csak egy példám van. Ugyanis most jutott eszembe az, amit drága, jó anyám szokott annak idején nekem mondogatni. Akkor nem nagyon gondolkodtam a dolgon, de most elkezdett piszkálgatni mondása: „Ébredj már fel, fiam, mert elalszod az eszed!” Lehet, hogy mint minden másban, ebben is igaza volt.

Az alvás további, káros hatására csak akkor döbbsentem rá, amikor angol nyelvterületi országokban ütöttem fel lakóhelyemet. Riadalmat keltett bennem ugyanis az a kifejezés,

amelyet ma is olyan sokszor hallani férfiak és nők egymáshoz való kapcsolatának kifejezésére. Ezt az angol nyelv emígyen fejezi ki és mondhatom, hogy igen eredeti és ötletes formában: „They sleep together.” Vagyis magyarul, hogy együtt alszanak. Az angol nyelvhez újonnan érkezettek számára ez így, magában véve nagyon ártatlanul hangzik. Legalább is annyira ártatlanul, mintha azt mondanánk, hogy a róka bement a tyúkketrecbe pihenni, vagy hogy a macska örök barátságot kötött a galambokkal. Mert hát, ugyebár ilyen esetekben egy férfi és egy nő nem azért megy az ágyba, hogy esetleg megosszanak egy szép álmot egymással, legyen az fehér-fekete, vagy akár gazdag színekben pompázó.

Még e kis írás elején megegyeztünk abban, hogy mindenkinek szüksége van alvásra. Vannak azonban olyanok is, méghozzá elég szép számban, akik az alvás idején végzett séta helyett mást csinálnak. Ezt a mást a magyar értelmező szótár így határozza meg: „Álmában nyitott szájjal lélegezve ismétlődő, hörgésszerű hangot ad”, vagyis rövidebben kifejezve, horkol. Nem hiszem, hogy megbocsátának, ha ezt a népes csoportot hiányos emlékező tehetségemre hivatkozva kihagynám. Nejem lenne az első, aki ezirányú feledékenységem miatt megróna, vagy talán inkább a sárga földig letolna.

Őszintén mondhatom, hogy a horkolás egy nagyon, de nagyon rossz szokás. Még az is rosszabbítja a dolgot, hogy a horkolók többsége tagadja csúnya szokását. Ezt azért állítom ilyen határozottan, mert többször is előfordul, hogy horkoláson kapom magam rajta. Ezen a tetten, hogy mint horkolót felfedeztem magam, nagyon sok hálával és köszönettel tartozom hű feleségem közreműködésének. Az ő önzetlen segítsége nélkül nem sokra haladtam volna. Segítségével viszont már többször is sikerült a „mély” és „kábult” alvásból oly gyorsan felébrednem, vagy „felocsúdnom,” hogy még el tudtam kapni horkolásom malac rőfögésére emlékeztető utolsó szölamait. Sajnos, ez egyszer éppen egyetlen európai utunk alkalmával történt Szingapúr és London között. A BA nulla tizenkettes járat körülöttünk ülő utasai mind engem néztek és nem sydney-i idő szerint hajnali háromkor vetített izgalmas bűnügyi filmet. Ja, hogy mi ébresztett fel oly gyorsan és sikeresen? Ez egyszerű, mint a pofon. Feleségem mutató- és hüvelykujja közé csípte az orromat. Ezzel az olcsó, de eredményes tétével sikeresen „kiverte” az álmot szememből, ami aztán az út hátralevő óráira sem tért vissza.

Utoljára hagytam azokat, akik alvás közben nem is annyira beszélnek, hanem csevegnek. Ehhez valódi mersz kell, mert veszéllyel jár. Nem kell nagy képzelő tehetséggel rendelkezünk ahhoz, hogy elképzeljük annak a szerencsétlen férjnek sorsát, aki a még nem alvó élettársa előtt, vagy mellett álmában elrebegi szerettei nevét és felesége helyett valaki másnak a neve szerepel az ajkán! Ezeknek tényleg az a legjobb megoldás, ha elfogadják cikkem elején említett szakértők tanácsát és felhagynak az alvással. De vajon ez egyúttal azt is jelenti, hogy ezzel automatikusan az Ördög csoportjába kerülnek besorolásra, aki tudvalevően „soha nem alszik?” Ha erről megkérdezzük élettársukat, akkor az e téren támadt kétségünk minden bizonnyal eloszlik. Így tehát az ilyen férjnek menekülésére csak egyetlen lehetőség adódik. „Mély,” „kábult” álomba kell „zuhannia,” amelyből senki sem „verheti ki”!

Apák napi elmélkedés (1995)

Ez a kis cikk nem olyan akadémiai kérdésekkel foglalkozik, hogy honnan is ered Apák Napja. Hiszen azt már mindannyian tudjuk, hogy Amerikából és hogy különösen most, itt, Ausztráliában csodaként szolgál arra, hogy fellendítse a lappangó kiskereskedelmet. Nem, most jóval mélyebb, gyakorlatiasabb dolgokról lesz szó. Ígérem, hogy a tárgy minden apát érdekelni fog, hiszen a mi jövőnk forog kockán. Ezen túlmenően a jövőbeni apák hosszú generációi is értékelni fogják mindazt, ami itt elhangzik.

Mindenekelőtt be kell ismernem, jól esik, hogy az anyák után minket, apákat is a naptárra tűztek. Elvégre a tudomány minden fejlődése ellenére még mindig el kell fogadnunk azt, hogy bizony a mi szerepünk sem megvetendő és lebecsülendő bolygónk benépesítésének feladata során. Akármít is olvasunk, vagy hallunk, a Természettel játszadozó tudósok addig még nem jutottak el, hogy az apákat csak úgy meggondolatlanul félredobják. Az szinte lehetetlen lépés lenne. Apák Napjával kapcsolatban a dolog még annál is komplikáltabb. Na de nézzük csak meg közelebbről az utóbbival kapcsolatos problémáinkat, gondolkozzunk egy kicsit.

Azt már most, kezdetben le kell szögezmem, hogy Anyák Napja és Apák Napja között jóval nagyobb a különbség az első szó közepén elhelyezett mássalhangzónál! Lehet, hogy ez talán már magában véve is meglepő egyesek számára, de tovább megyek. Itt jóval többről van szó. Ugyanis mit látunk a gyakorlatban? Nem mást, mint meztelen, szekszista megkülönböztetést, mégpedig a javából! Itt szinte hallom a megdöbönt olvasók felkiáltásait: „Jaj! Már megint?!”

Ez a megkülönböztetés az egymást követő kormányok szeme láttára történik. E vád alól még a jelenlegi kormány sem mentes annak ellenére, hogy eleve, még kezdeténél is korábban igyekeznek mindenfajta megkülönböztetést eltiporni. Ezt mi, apák, nem tudjuk szó nélkül nézni.

Elsőnek a helyi Községi Terembe mentem, hogy ott szerezzek bizonyítékot. Az apák napi reggelen feltett kérdésre, hogy tegye fel a kezét az, aki ágyban kapta a reggelit, a megjelent mintegy 25-30 apa közül csak egyetlen egy tette fel a kezét! Róla a továbbiakban kiderült, hogy hamis tanú, mivel reggelijét meg nem engedett hazugságok alapján szerezte meg az ágyban. Ugyanis betegséget színlelt felesége és gyerekei előtt abból a célból, hogy a kora reggeli háztartási munkákban ne kelljen résztvennie. Azonban lássunk néhány valódi bizonyítékot is.

Van egy szinte, talán mások által teljesen ignorált mindennapi esemény is. Ez már régóta nem hagy nyugodni, talán leírhatnám úgy is, hogy bántja a csőrömet. Mert mi történt ma reggel is? Házunk előtt szerényen meghúzódó ládácskám, amibe a postás gyűri be a leveleket, levél hiányában meg néha a hirdetők szemetét, ma is tele volt színes, hirdetési anyaggal. Néha ezt nem bánom, mert megesik, hogy böngészkedő hangulatban vagyok. Habár jobban örülnék annak, ha például olyan fontos közleményt kaptam volna, amely arról értesít, hogy megnyertem azt a kis autót, amelyet Sydneyben sorsol ki minden héten az „Ez Az Élet” című folyóirat egy bizonyos rejtvény helyes megfejtői között. Vagy lehetett volna benne akármi más is, ami nem hirdetésnek vagy számlának számít. Azonban ismét csak hirdetések kaptam. Mint tudjuk, az idő jön és megy, de ezek a hirdetések nem sokat változnak. Még ma is kaphatunk két családi pizzát majdnem a kettő árért és Sanders ezredes sült csirkéje még most is a legjobb és legolcsóbb gyorsétel, legalább is szerintük, mert ők arra mérget is vesznek, ha a szükség úgy kívánja. Éppen így volt ez tíz, meg még annál is több évvel ezelőtt is, meg ma is. Tehát

nyugodtan elmondhatjuk, hogy semmi sem új a ragyogó ausztráliai nap alatt, vagyis az ily módon tett ajánlatokban nincs változás kivéve azt, hogy az árak vagy magasabbak, vagy kevesebbet kapunk ugyanannyi dollár ellenében. Azaz nini, csak nem tévednék? Itt egy kis változás!

Két-három, színes képpel tarkított rölap arra hívta fel a figyelmet, hogy nekünk, apáknak micsoda óriási öröm az, ha Apák Napját egy új villanyfűrésszel, vagy fűróval kezdhettük!

Ez aztán valóban megindította elmém kerekeit! Eddig ugyanis abban a hitben éltem és gondolom, hogy ezt a hiedelmet apák milliói szerte a világon megosztották velem, hogy semmi sem pótolja a csésze meleg teát vagy kávé, a mellette, kis tányéron fekvő pirított kenyeret és az azzal járó kis csemegéket. Ez a régi, megszokott reggeli még egészséges is lehet, bár a kenyérre kent vaj körül parázs vita folyik. Miért kellene ezt most, nekünk apáknak, mégpedig a mi, saját napunkon megváltoztatnunk? Mennyivel egészségesebb és ízletesebb a felszeletelt acélrúd, vagy a csiszolt, lukakkal telefűrt acéllemez az előbb említett ínycsiklandóknál? Még az újonnan lefestett fal sem jobb a lágy tojáshoz még akkor sem, ha netalán sárgára festett lenne. Ha meg nem jobb, akkor minek az a mondat, hogy kezdjük Apák Napját „helyesen, ezekkel a jó szerszámokkal?” Megáll az ész! Hát ma már ennyire előrehaladtunk vagyunk, hogy ennünk sem kell, csak dolgoznunk?

Na és itt a többi csemege is. Temérdek, különböző mennyiségű festék, meg ecset a ház kívül-belül való festésére. Így a létra sem maradhat el. Legalább azt a könnyítést megkaptuk, hogy Apák Napján nem kell a falakon létra nélkül mászkálnunk. És mindez apák napi jutányos áron!

Mindezek új gondolatokat, érzéseket, de leginkább kérdéseket ébresztettek agyamban. Ha már egész évben vagyunk olyan szerencsések, hogy van hol dolgoznunk, még hozzá fizetés fejében, akkor miért kellene ezen a bizonyos napon is, mégpedig, ahogy a hirdetés mondja „megújult erővel,” pihenés helyett még otthon is dolgoznunk? Ja, persze. A hirdető bankszámlájáról már majdnem teljesen megelégedtem.

És most jön a csattanó! Hasonlítsuk csak össze ezeket, a szerszámokra és egyéb, munkára serkentő ínycsiklandó hirdetéseket azokkal, amelyeket a mamák napja előtt hoz felénk a balsors. Mi is van akkor? Meleg, bélelt papucsok; puha pulóver; parfümök, arckrémek rengetege; csodálatos pongyolák és ékszerek; Belgiumból és Svájcban behozott csokoládé tömkelege; stb. stb. Hogy csak egynéhányat említsek. Arról nem is beszélek, hogy az idén meg olyan fehérneműt is említettek a hirdető a mama számára (mondván, hogy azt még a legkisebb csemete is megvásárolhatja a mamának), amit lehet, hogy egyébként csak a „szekszipar dolgozó” viselnének nemcsak Sydneyben, de egész Ausztráliában a kuncsaftok nagy öröme. Mindez a TV-n, teljes illusztrációval!

Hol maradt azonban az apák napi hirdetésekhez való hasonulás? Sehol nem láthattunk új porrongy, vagy mosogatószer hirdetést, de még bútorfényesítő pasztát sem. Csak mindenütt azokat, amelyeket már fentebb megemlítettem. Amelyek a mamák személyes szépségét és kényelmét szolgálják.

Azt talán felesleges is említenem, hogy már évekkor előbb felhívták figyelmemet ilyen és ehhez hasonló hirdetések: „Szeretettel küldöm Anyucinak, az Ő napján. Sok csókkal, Marika.”

Nem, nem! Ne értsenek félre! A hirdetés is jó, meg a szöveg is jó. Az azonban már csodával határos, legalább is szerintem, amikor az derül ki a bizonyos Marikáról, Pityukáról, Mary-Anne-ről, hogy már elérték életük harmadik, vagy netalán negyedik hónapját is. Ennyi időt életükből letaposva, vagy talán ilyen esetekben talán inkább mondhatnánk azt, hogy lekúszva és máris hirdetnek! Megáll az ész! Már annak is csodaszámba kellene mennie, hogy az újság elfogadta a hirdetést a három-négyhónapostól. Azt aztán ne is feszegetjük, hogy szóban adta

fel e csecsemő a hirdetést, vagy esetleg le is írta és úgy küldte be. És ha személyesen adta be, akkor belépett vagy bekúszott az irodába? Ilyen és ehhez hasonló elmefuttatásokkal azonban már el is árultam magam, hogy ajaj, milyen régmódi vagyok! Másrészt meg nagyon is elkalandoztam az eredeti tárgytól. Tehát biztonságosabb, ha minél gyorsabban visszatérek oda, ahonnan kiindultam: Apák Napjához.

A tárgyból már nem sok megvitatni való maradt. Talán még az is érdekes lenne, ha szorgalmas kutatással megvizsgálnánk azt, hogy ugyan ki fizeti a jobbnál jobb és drágábbnál drágább elektromos szerszámok számláját. Ugyanis gyerek zsebéhez mérten azok... Hát hogyan is mondjam csak?... Egy kicsit borsosak. Talán lehetséges lenne az, hogy az ilyen és ezekhez hasonló drága apák napi ajándékok mögött nyitott tárcával, csekkönyvvel vagy kreditkártyával maguk a tisztelt papák állnak? Hát ilyen ravaszok és agyafúrtak lennének (még a drága villanyfűró nélkül is)?! Akarják a drága ajándékot, de nem merik ők, saját maguk azokat megvenni? Hát bizony, a mai világban az ember soha nem tudhatja.

Az azonban sokkal egészségesebb lenne, mármint a sokat emlegetett megkülönböztetés elkerülése miatt ha nekünk is papucsot, pongyolát, meg borotválkozás utáni kölnit és ezekhez hasonló olcsóbbságokat hirdetgetnének a fent említett szerszámok, mégpedig drága szerszámok helyett. Azokat talán még a valódi gyerekek is meg tudnák vásárolni. Persze az is igaz, hogyha Apák Napjára nem tudják eladni az egy, két, meg esetleg háromszáz dolláros szerszámot akkor mikor tudják? És akkor hogyan jutunk ki a csődből? Ez most a 64 ezer dolláros kérdés.

Jaj! Csak ne szalámit! (1995)

Aki a szalámit szereti, az rossz ember nem lehet. Ha jól emlékszem, akkor ezt, vagy valami ilyesmit mond a régi közmondás. A kisebb-nagyobb családokban a szalámi amolyan Pista bácsi szerepet tölt be. Ugyanis ha valami baj van, akkor az asszony azt mondja a férje(urának), hogy hívd fel Pista bácsit, majd ő megcsinálja. Éppen így, ha a gyerek éhes és elkezd bögni, akkor az asszony ezt mondja: „Ugyan meddig hallgatod még azt a sivákolást? Adj neki egy kis szalámit!” Így van tehát az, hogy gyerekek százezrei, nem, milliói elrágcsálnak egy darab szalámit, mint ahogy a kutyusok is elrágcsálnak egy darab, finom csontikát.

Így van aztán az is, hogy szerte a világon sok-sok jó ember nő fel, akik egy dologban megegyeznek egymással: egytől egyig mind szeretik a szalámit. Később ezt a nagy szeretetet gyerekeikre is átpasszolják és így azok is szeretni fogják egymást is, meg a szalámit is. És ezért nem lesznek rossz emberek. Legalább is így néz ki az ügy, míg mindenki szereti a szalámit. Hogy ezt a nagy jóságot útközben hol veszítjük el még pontosan nem tudjuk, de a szakértők éjt nappallá téve dolgoznak rajta. Egyesek szerint az okozhat komoly súrlódást, hogy az életben vannak olyanok, akiknek több szalámi jut a másiknál.

Minden elképzelés és közhiedelem ellenére mi, itt Ausztráliában szintén a szalámi szerelmesei vagyunk. Főként azok, akik különböző országokból, leginkább Európából érkeztek e szerencsésnek nevezett tájra. Elmúlt már az az idő, amikor beijedt olasz bevándorlók nem mertek saját nyelvükön, valószínűleg a szalámiról diskurálni egymással anélkül, hogy a hátuk mögött fel ne bukkant volna egy csoport helybeli suhanc, akik késeket villogtatva ezt sziszegték: „Csak angolul! Dumáljatok angolul!” Mivel a késeket nem mindig vették használatba, az ideges olaszok hálából bemutatták itt is az európai kultúrát képviselő, de nem csak feltétlenül olasz szalámit.

Ezt a barátságos gesztust a helybeliek eléggé gyorsan és üzleti gondolatokkal fűtve értékelték. Egymás után, szinte a földből nőttek ki a kis üzletek, amelyeknek árulistáján a szalámi sztárként szerepelt a „Continental” táblácskával teletűzdelve és annak megfelelően kétszeres, sőt elit helyeken háromszoros felárral.

Így jöttek létre a különböző, minket, szegény bevándorlókat az óhazára emlékeztető elnevezések. Van egy Budapest nevű szalámi is, amely, hogy a félreértéseket elkerülje, vagy a földrajztudásban gyengélkedő szegény helybelieket kisegítse nyíltan hangoztatja, hogy ő bizony magyar. Azt már nem teszik a kirakatba, hogy hol is van hazánk, dehát ez a csekélység a helybelieket úgysem érdekli. Hogy nagyobb súlyt adjanak eme kijelentésnek, még zászlónk színeit is büszkén viselik a papírba töltött szalámi rudacskák! Aztán van még más is, ami csak egyetlen egyszer megdobogtatja azokat a magyar szíveket, akik megpillantják. Ez pedig a fehér külsejű magyar téli szalámi, ami otthon talán az érettséget mutatja. Hát, kérdem én, lehet-e ennél még valami más, ami magyarabb? Itt az csak annyit jelent, hogy itteni, hamis magyar szalámit még egy fehér, plastik csomagolással is bevonták. A belseje olyan, mint a többi Budapest vagy magyar szalámié. Így tehát könnyű felfedeznünk azt, hogy ezeknek a bizonyos szalámiknak készítői vagy árusítói nem magyarok és az egésznek semmi köze sincs sem Budapesthez, sem pedig hozzánk, magyarokhoz! Ahogy egy másik, úgyszintén régi közmondás olyan szépen és találóan kifejezi, mely szerint ez a szalámi olyan közel áll hozzánk, mint Makó Jeruzsálemhez. Dehát az üzlet az üzlet.

Olyan elnevezések születtek, hogy azok könnyeket csaltak a szegény bevándorlók szemébe. Jött a Garibaldi (Nesze nektek, olaszok!). Aztán megjelent a Moszkva szalámi is annak ellenére, hogy azt már mindenki tudja, hogy ott laknak azok a gonosz vörösök, akiktől mindig óvakodnunk kell.

A helybeliek minden, új gyártmányt lelkesen megtapsoltak és ami még fontosabb, vásároltak. Csupán a „Kontinentális” szócska riasztotta el főként a nyugdíjasok és munkanélküliek népes csoportját, mert e kis, varázsos szócska már messziről arcukba ordít, mégpedig emígyen: „Hozzám ne merj nyúlni! Te engem nem tudsz megfizetni!” Ez a csoport viszont nem számít. Ők az alsóbbosztályú, általában pénztelenségben szenvedő állampolgárok. Kénytelenek olyan olcsócska gyártmányokkal megelégedni mint a Viennának nevezett virsli, szafaládé, meg az e csoportba tartozó és szalámi-előtti időkből származó gyártmányokkal, amelyek közé sorolhatjuk a kétes összetételű Fritz és Devon felvágottat. Ez a kettő a parizerre emlékeztet, bár mint mondom, tartalmuk még a mai napig sem tisztázott. Zsírtalannak, soványnak tűnnek fel, de ha az ember bedől nekik és vesz egy keveset, a sütőben vagy a grill alatt óriási mennyiségű sárga zsírt izzadnak ki. Viszont ez a két név jelenti az ausztrál tradíciót, ezek még a bevándorlási évek előtti időszakból származnak, nélkülük nem lett volna Ausztrália.

Nem mondom azt, hogy nem szeretem a krinolint, meg a szafaládét. E két gyártmány mindig hazai, mégpedig nem sokkal a budai ostrom utáni dolgokra emlékeztet, amikor is nem volt anyag otthon a szalámi gyártásra minden bizonnyal azért, mert az minden mással egyetemben keletre távozott. Ebből a két gyártmányból talán fél kilót is el tudnék együltömben csámcsogni csak úgy, kenyér nélkül. Talán még egészségi szempontból is szerencsésebb választás, mint a szalámi. De Hölgyeim és Uraim! A szalámi mindig is a felvágottak királya volt és az is marad! Szalámi szerelmesei! Egyesüljetek! Az én szalámi szeretetem a hosszú évek során sem ingott meg és erre igen büszke is vagyok!

Az itteni szalámival nincs is túl sok baj. Most, úgy kapásból csak egyetlen dolgot tudok kifogásolni, ha az árakat nem számítjuk. Mégpedig azt, hogy ami itt frissnek számít, annak puhának, szinte krémszerűnek kell lennie, hogy a fene enné meg! Ez a rózsaszínű, már-már kenhető szalámi hej, de nagyon megingatta a szalámival kapcsolatos rajongásomat! Mert hát ki hallott olyan magyar szalámit, legyen annak neve akár Budapest is, amely kenhető? Tessék elképzelni egy olyan szalámis szendvicset, amire a téli szalámit felkenjük! Vagy akárcsak a nyárit!

Egyszer megkockáztattam a kérdést a helyi deliben, hogy nincs-e szárazabb? Az ötöd-generációs görög bevándorló tulaj rámkacsalt és sértődötten csak azt válaszolta, hogy nála nincs száraz, mert ő csakis friss árut tart. Ha szárazat akarok, akkor menjek el a németekhez. És itt megnevezett egy üzletet, amely legalább egy félórai buszozásra volt, szigorúan csak egy utat számítva. (Itt magyarázatképp talán illik megemlítenem, hogy mi a „deli” alatt a Delikatessen üzletet értjük, ami magyarul talán csemegeáru üzletnek felel meg. Az összes deli tulajok 70%-a görög, 20%-a olasz, de lehet azonban fordítva is. A többi aztán lehet libanoni és német, vagy talán magyar is).

Aztán valahogy mégis szereztünk száraz szalámit. Valami csoda folytán importált volt. Viszont olyan száraz volt, hogy a hentes bárdjával csak örült csapkodások után tudta szilánkokra törni. Szeletelés? Hát az meg mi? A hentes egyébként, még izzadva annak a kívánságának adott kifejezést, hogy soha nem akar ilyen kérelmekkel, de leginkább ilyen kőkemény szalámival az üzletben látni, mert ki fizeti meg a bárdját, ha beletöri ebbe a silány, idegen termékbe? Nem is mentem többé vissza hozzá, mivel nagyon hosszú időbe került, míg azt az ú.n. „szalámit” tartós szopogatás után el tudtam rágcsálni. Azután meg legalább egy hétig szinte beszélni sem tudtam, úgy fájt az álkapcsom a túlerőltetett izmok miatt.

Sokáig tűnődtem azon is, hogyan lehetséges az, hogy a nyers-rózsaszínű és majdnem kenhető szalámik itt, ebben a pokoli hőségben nem rohadnak meg annak ellenére, hogy a külső, nem-egyszer papír burkolaton ez a büszke nyilatkozat áll: „Csakis természetes anyagokból készült, minden adalék nélkül. A gyártmányhoz konzerváló anyagokat sem adagoltunk.”

Most több, mint húsz éves itteni szalámikutatás után hirtelen megkaptam kérdésemre a választ. Vagy egy tucat gyereket valami titokzatos betegséggel, mérgezési tünetekkel kórházba kellett szállítani. Az egészségügyi hatóságok lázas nyomozásba kezdtek. Ugyanakkor a sajtó, TV és rádió teljes erővel megkezdte a találgatást: 1) Mi lehet ez a titokzatos betegség és 2) Mi okozta?

A szakértők rajai léptek a kamerák és mikrofonok elé. Némelyiknek még orvosi képzettsége is volt. Az első, kamera előtti beszélgetések nem ajánlottak a fenti két kérdésre semmilyen választ, mivel azok a szokásos „nesze semmi, fogd meg jól” stílusúak voltak.

Lassan-lassan azonban az ügy kezdett tisztázódni. A mutatoujjak elkezdtek mutogatni egy aránylag kis cég felé, ahonnan az a szalámi kezdte el pályafutását, melynek papír burkolatát a lelkiismeretesen kutató egészségügyi nyomozók a betegség által érintett családok szemetes vödrében minden esetben megtalálták. E hentesáru gyár tulajdonosa a huszas évek elején érkezett valódi olasz volt és cégét a már említett okok miatt (honvágy, honszeretet) Garibaldinak nevezte el.

Az egyik TV csatorna szemfüles riportere még a cég portásával is elbeszélgetett. Az öreg mókus reszkető hangon és sokatmondó arckifejezéssel beismerte, hogy ő sokszor volt tanúja annak, hogy a gyár kapuján többször is hatalmas, léghűtéses teherkocsik jönnek be és több óra elmúltával pedig üresen távoznak. Mint mondotta, ő ugyan nem szakértő (lehetséges, hogy ő lenne az egyetlen?), de sem ő személyesen, sem pedig szemei nem hazudnak. Azután, hogy a 7-es csatorna, amely a portást felfedezte, befejezte az öreggel a beszélgetést, azt szintén követte a 9-es, 10-es, sőt, még az állami 2-es csatorna riportere is. A nézőknek így alkalmuk nyílt arra, hogy nemcsak a kérdéseket, de az öreg válaszait is fejből tudják idézni. Az is nyilvánvalóvá vált, hogy az öreg a végén már szintén szakképzett szakértővé vált annak ellenére, hogy e tényt még mindig tagadta.

Így telt el egy-két nap. A TV állomások riporterei egymás sarkát taposva beszélgettek el ugyanazokkal a személyekkel, mint ahogy ezt a gyakorlatot mi már olyan jól ismerjük és megszoktuk. Aztán mint mindig, eljött a Nagy Áttörés időszaka.

A 10-es csatorna egyik ki szökéje a kamera elé állította a melbourni egyetem egyik nagynevű történészét. Ugyan nem úgy mutatták be a nézőknek, hogy hússzakértő, de azt a mi begyakorlott szemeink azonnal felfedték, hogy igenis, egy nagyhírű hússzakértő néz velünk farkasszemet a TV készülék képernyőjéről annak ellenére, hogy nem viselte a szokásos, kis, fehér köténykét, amelyet minden hússzakértő visel. A tényt ugyanis vállán alulérő és ziláltan lelógó, csombékos haja, valamint fülében szerényen meglapuló fülbevaló is elárulták. Ehhez kell még csak annyit hozzátennem, hogy férfi személyről beszélek.

Ez a bizonyos Dr. Horatio Smith remegő hangon elárulta, hogy tegnap este szerény, hathálószobás hajlékában könyveit lapozgatta. Még nem tudja megmagyarázni, hogy mi készítette arra, de lapozgatás közben belenézett a könyvbe és ott megpillantotta a Garibaldi nevet, mégpedig nyomtatásban! Ez a kép és a felfedezése annyira felrázták, hogy másnap reggel reggelijét, a szokásos Kellogs Kukoricapelyhet, de még a két üveg sörét sem tudta elfogyasztani. A kis szöke, mielőtt visszaadta volna a vonalat a stúdiónak szintén kiemelte és aláfestette az óriási horderejű felfedezést. A riportot titokzatos mosollyal csinos arcán így

fejezte be: „Most már csak az vár válaszra, hogy ki volt az a Garibaldi, aki a professzor úr szerint Olaszországban élt és volt-e valamikor kapcsolata az itteni Garibaldi felvágott gyárral?”

Arra nemsokára fény derült, hogy a történelmi Garibaldi (egyres itteni kiejtés szerint Gariboldi) és az itteni szalámi között csak egy összefüggés áll fenn. Garibaldi szabadságharcosai vörös inget viseltek és a mi szaláminknak éppen olyan vörös színe van. Ez az egész. Ezt egyébként egy Sydneyben székelő divattervező cég derítette ki titokzatos úton és a hírt a 9-es csatorna hozta.

A következő nap reggele folyamán az események gyorsan peregtek. A 10-es csatorna jelentette: „...Már majdnem húsz gyerek van kórházban a mérgezéssel...” Ez a „majdnem húsz gyerek” megint csak igen elgondolkodtatott. Pontosan mit is jelenthet ez a meghatározás? Tizenkilencet, vagy talán tizennyolcat? Semmi esetre sem lehet tizenkilenc és fél! Kis feleségem, aki igen sokszor nagy gyakorlatiasságnak adja tanújelét azt állította, hogy bizonyára tizenkilenc gyerekről és egy várandós kismamáról van szó, akit szintén kórházba vittek és a bébi rövidesen esedékes, de még nincs itt. Ezért a „majdnem húsz” kifejezés. Aztán erről többet nem is vitatkoztunk tovább, hanem minden csatornán elkaptuk a híreket. Ha nem tudtuk elkapni, akkor meg a videómagnón rögzítettük és később kaptuk el. Így aztán elmaradt többek között a mosogatás, a főzés és a vacsora is. A késő esti hírek után csak leöntöttünk magunkba egy pohár tejet és az ágyba estünk.

Akkorra azonban már világosan állt előttünk az ügy. A Garibaldi cég egyik szalámi készítménye a ludas! Az okozza a mérgezéseket! Néhány meginterjúvolt még arra is rávilágított, hogy ez nem is csoda, hiszen az olaszok minden vackot felhasználnak. Azért nincs se kuttyájuk, se macskájuk, mert talán még azokat is felhasználják! (Hát kérem, ilyen a nép és főként a nép nyelve.)

Erre már a Garibaldiéknak is meg kellett szólalniuk és meg is szólaltak. A vezérigazgató, egy bizonyos Mr. Joe Bull (= Bika. Jó, olasz név, nem?) hangoztatta, hogy ők a húst egy másik államból, Viktóriából veszik (Szóval nem támogatjátok a helyi farmereket, te disznó?) és az lehetett szennyezett. (Tényleg, arról még eddig senki sem beszélt, hogy a húst, a nyersanyagot is meg kellene vizsgálni!) Ők visszahívták az árujukat a szupermarketokról és igazán sajnálják, ha akárkinek is kellemetlenséget okoztak. Fogjunk azonban össze, mivel mindannyian ausztrálok vagyunk, hiszen ez az ügy veszélyezteteti teljes hús és húskészítmény exportunkat. Eddig Bull úr nyilatkozata. Ezzel be is fejeződtek a nap utolsó hírei és éppen időben. Feleségemmel ájultan zuhantunk az ágyba, ez esetben tej nélkül.

Másnap reggel az összes TV csatorna rövid, félórás műsorban átfutotta az addig történeteket. Ez alól csak a 10-es kivételezte magát. Nekik egy teljes óra kellett ahhoz, hogy ugyanazt elmondják. A 10-es azonban azt az ígéretet is tette, hogy ők egy nagy meglepetést tartogatnak a nézők részére, mivel ők a mi személyes TV csatornánknak tekintik és érzik magukat.

A meglepetés bemutatását aztán a reggel folyamán legalább háromszor lemondták. Az ok: műszaki hiba. Végre délután ötkor előálltak a meglepetéssel Mr. John J. Juhos személyében, aki a képernyőn mint az Országos Húsgyártmány- és Exportáló Tanács szócsöveként mutatkozott be. Ő szintén felszólított minden jóérzésű ausztrált, hogy csakis őrá szavazzanak, illetve, hogy most valóban eljött az ideje a multikulturális összefogásnak. Felelőtlennek nevezte a Garibaldi igazgatót amiért nem saját magukat, hanem egy teljesen ártatlan céget akar belemártani, illetve belekeverni ebbe a szerencsétlen, mérgező ügybe.

- Nálunk, Ausztráliában ilyen ügy nem fordul elő. Európában igen és még Amerikában is - tette hozzá pirongva (Tisztán láttam, hogy arca a képen sötétes vörösre, szalámi színűre változott!)
- De nálunk semmiképpen, soha, nem!”

A nap hátralevő részéről nem túl sokat mondhatok, mivel az unalmas és kölcsönös vádaskodásokkal telt el. A vádak úgy röpködtek ide-oda, mint a teniszlabda a kooyongi pályán. Talán még csak azt kell megemlítenem, hogy a kicsinek nevezett viktóriai vágóhíd, amely a végzetes szalámihoz szolgáltatta a húst, jobbnak látta, ha hallgat. Így a cég vezetőinek, mint ahogy már szokásos, egész nap „nem volt idejük” arra, hogy riporterekkel beszélgessenek.

A következő nap, mégpedig kora reggel aztán váratlan bomba robbant, ha nem is a szó szoros értelmében, mégpedig a 2-es csatorna, vagyis az állami TV jóvoltából. Tudtunkra adták ugyanis, hogy a Szövetségi Laboratórium éppen most hozta nyilvánosságra azt a felfedezését, hogy igenis, találtak baktériumot annak a kis, viktóriai vágóhídnak húskészletében, amelyet Garibaldinak adtak el Dél-Ausztráliában! Hát bizony, ez a bejelentés igen nagy horderejű! Ha nem vigyázunk, akkor ez a történet eljuthat azon amerikaiak és japánok fülébe is, akik tőlünk veszik azt a sok marhát és disznót, amelyekből a szalámi készül. Tehát vigyázat! Állások és hírnevek forognak kockán!

A bejelentés után mindazok, akik Garibaldi révén az olaszokat úgy általánosságban kutya és macska fogyasztással vádolták barátaik és ismerőseik körében, most büntudatosan elkezdtek saját nyelvüket harapdálni, egyébként befogták szájukat. Ezt is csak úgy, minden só, bors és konzerváló anyag nélkül.

A mindig segíteni akaró 10-es csatorna most külön műsort iktatott be ezzel a címmel: „Milyen húst vegyünk, ami veszélytelen, honnan vegyük és azt hogyan készítsük el?” (Aki a receptekről másolatot akar, az küldjön be a műsorszerkesztő részére címezve egy kereskedelmi méretű, vagyis nagy, saját névvel és címmel ellátott és felbélyegzett borítékot. Kérték, hogy a borítékot így jelöljük meg: „Húsevő!” Mindazok, akik beküldték a kereskedelmi méretű borítékot, részletes utasítást kaptak arra, hogyan készítsenek ízletes és tápláló sült marha és disznóhúst, valamint a lakóközrületükben megtalálható összes hentes címét. Most, először, komoly figyelemztetések jelentek meg az újságokban és a TV-n is a kézmosás fontosságáról különösen azok számára, akik az élelmiszer iparban foglalkoztatottak. A beküldött borítékkal kapcsolatban egyesek arról kezdtek beszélni, hogy az egész nem érte meg a kilencven cent bélyeg költséget, mivel annyiba került nekik összesen a dolog. A 10-es csatorna viszont így fejezte ki érzelmeit az esettel kapcsolatban:

- Mindig, mindenütt vannak olyanok, akiket nem lehet kielégíteni.

A következő, pár nap folyamán azonban Ausztrália óriási változásokon ment át. Először is a felvágottat árusító üzletek mindenütt a vásárlók hiányát tapasztalták annak ellenére, hogy most már a kézmosás is biztosítva volt. (Hogy erre alkalmaztak-e speciális ellenőroket is nem volt alkalmam kideríteni. Ezzel a kérdéssel a TV nem foglalkozott, mivel ezt a kérdést senki nem tette fel.) A felvágott sehol nem fogyott, ezzel szemben a főzött sonka fogyasztása viszont felugrott.

A külföldi felvásárlókat is sikerült meggyőznünk arról, hogy nyugodtan vegyék csak az ausztrál húsárut, nincs számukra veszély, mégpedig egy pofon egyszerű, de azért zseniális ötlettel. Ez az ötlet nem volt más mint az, hogy a miniszterelnököt magát állították a TV kamerák elé! Ez az úr soha nem idegenkedik a TV-n való megjelenéstől és ez esetben még csak beszédet sem kellett tartania. Nemhogy politikait, hanem semmit. Még csak ki sem kellett nyitnia a száját! Azaz mégis ki kellett, de csak annyira, hogy egy ízletes, szalámis szendvics beleférjen. A száj elegendő méretű kinyitása az ő esetében egyáltalán nem jelent semmilyen problémát. Nyitotta azt ő már nagyobbra is!

Tehát megjelent a képen, amint éppen egy szalámis szendvicsbe harap, mégpedig premier plan felvételen. Hogy pontosan mi is volt a szendvicsben azt még a nagy képernyős készülékeken sem lehetett kivenni. Lehet, hogy tényleg szalámi volt, de az is lehet, hogy valami más. A tény az, hogy beleharapott és a képet kísérő szöveg szerint ilyen ízletes és még hozzá szalámis szendvicset a miniszterelnök még életében nem evett! Viszont az is igaz, hogy a miniszterelnökhöz közeli körök tudni vélték, hogy amint a TV kamerákat kikapcsolták, a miniszterelnök diszkréten előhúzta zsebkendőjét abból a célból, hogy abba valamilyen ismeretlen anyagot köpjön. Ezt követően az ellenzéki sajtóban olyan hírek keltek szárnyra, hogy a miniszterelnök hazudott, mert az a bizonyos szendvics nem is szalámmal volt töltve, hanem kenőmájassal. Ha ez igaz, akkor nekem újra kell állítanom készülékem szín-egyensúlyát.

A nép körében pedig, akik önzés nélkül szeretik a miniszterelnököt olyan hírek keringtek, hogy hogyan volt képe azt a szendvicset, ami nekünk legalább három dollárba kerülne és ő a parlament kávéjában egy ötvenért megkapta, a TV előtt, arcunkba vigyorogva zabálni? A csendesebb természetűek erre azt mondták, hogy hagyjuk szegényt élni, hiszen már csak két éve van hátra a hivatalban mint miniszterelnök. Azt pedig mindenki tudja, hogy a miniszterelnökök szerény, kifizetésű emberek.

A fenti TV riportnak még egy pozitív eredménye is van. Az országot új vicchullám öntötte el. Ezek közül megemlítek egyet, amely a keleti parttól a nyugatiig és az északitól a délig járja a kontinens országot. Kérdés: „Nekem is van, neked is van, még a miniszterelnöknek is van, mi az?” Válasz: „Szalámis szendvics.”

A legnagyobb változás az iskolások táskájában, a tízóráival történt, hiszen ez volt az a korcsoport, amelyet az egész buli a legjobban érintett. A mamák ahelyett, hogy azt kiáltották volna: „Ugyan adj neki szalámit,” most, amikor eljön a szendvics készítés ideje, szinte kivétel nélkül mind ezt kiáltják: „Jaj! Csak ne szalámit!”

Egy kis fülbemászó történet (1995)

Szerda délután, két óra. Itt ülünk feleségemmel a kórházi rendelő várószobájában. Velünk együtt ül legalább egy másik tucat személy. Egy sorban, mint verebek két pózna között a dróton.

Régi, európai szokás szerint mi pontosan érkeztünk. A kis kártya szerint mi, illetve én pontosan egy óra ötvenöt perckor voltam hivatalos az orr és fül szakorvossal való találkozóra. Tehát már öt perce vártunk és az orvosnak se híre, se hamva.

Ez az egész azzal kezdődött, hogy az egyik reggel, úgy két hete, azzal ébredtem, hogy a jobb fülem jólesően viszketett. Mivel kora reggel volt, talán kilenc óra felé járt az idő és méghozzá a jobb fül szerepelt a viszketési listán, nagy öröm fogott el. Nagymamám ugyanis mindig azt tartotta, hogyha a jobb fül viszket, akkor az nem jelent mást, csakis azt, hogy az illető viszkető fül tulajdonosa jó hírt fog hallani. Ezért nem vettem meg tehát a jobb fül viszketését és máris számítottam magamban, hogy honnan és miféle jó hír fog érkezni aznap. Ebből már azt is leszűrhetjük, hogy rossz hírből már éppen elegendem volt, készen álltam legalább egy kis adag jó hír vételére is.

Azonban a viszketés a felkelés és a napra való előkészületek után sem szűnt meg. Ez aztán aggasztani kezdett, hiszen ki tud olyan nagy, vagy sok jó hírt egyszerre, minden előzetes bevezetés vagy előkészületek nélkül elbírní? A fül azonban csak adta szinte egész nap ugyanazt a jelzést: Jó hír jön! Jó hír jön!

A nap befejeztével egyáltalán nem lepott meg az, hogy semmiféle hír nem jött. Se jó, se rossz. Hacsak azt nem számítjuk jó hírnek, hogy a szomszéd túladdott az egyik szemtelen macskáján, amely naponta többször is meglátogatta kertünket abból a célból, hogy ott kisebb-nagyobb dolgokat elvégezzen.

A harmadik nap elteltével a viszketés még mindig nem szűnt meg, sőt, mintha még fokozódott is volna. Ezért eleget téve feleségem mosollyal aláfestett tanácsának elhatároztam, hogy meglátogatom helyi orvosunkat.

Nagyon kellemes meglepetés volt számomra az, hogy a fiatal orvos várószobája üres volt, amikor a kölcsönös megegyezés után megállapított időben megérkeztem. Ennek ellenére nem hívtak be négykor, amikorra nevemet a fogadó leánya a nagy könyvbe betáblázta. Dehogy, kérem! Megkértek, hogy csak foglaljak helyet, mert pillanatnyilag a doktor nem ér rá. Fél ötkor, amikor a várószoba megtelt köhögő öregekkel és sívítózó gyerekekkel, én még mindig csak ültem és vártam. Gondoltam, hogy visszamegyek a kislányhoz és elmesélem neki, hogy én már ehhez az orvoshoz jártam, amikor rajta még a pelenkát cserélték (mármint a kislányon, nem az orvoson), tehát engem nem lehet olyan mesékkel etetni, hogy a doktor nem ér rá, amikor nyilvánvaló, hogy nincs bent vele senki. Aztán ezt a tervet is feladtam, hiszen a kicsike úgysem értené meg pontosan azért, mert ő már mai gyerek. Tehát csak némán szenvedve ültem tovább.

Végre is, negyven perces meg nem magyarázott várakozás után fiatal és szimpatikus orvosom behívott, méghozzá „Tivádár” néven szólítva. Azért mondom, hogy szimpatikus, mert míg mások fünek-fának állandóan orvosukról panaszkodnak, nekem semmi problémám nincs a fiatal emberrel. Az is igaz viszont, hogy csodákat sem várok tőle.

Kölcsönös üdvözlések és „Hogy van a kedves családja” (ez én), meg „Régen nem láttam a feleségét, hogy van” (ez a doktor) után elmondtam, hogy miért is zavarom e késő délutánon.

Intett, hogy hagyjam el a kényelmes beteg-széket és álljak fel. Felálltam. Erre a doktor elővett a fiókból egy kis szerszámot. Egyet kattintott rajta és kérdéses fülem környékét kellemes, bár kissé beható fény árasztotta el. Ez viszont még nem volt elég arra, hogy akármit is lásson belül és ítéletet hirdessen az ügyben, ezért közelebb lépett és a kis szerszám tölcserhez hasonló módon formált végét fülembe nyomta.

Hát kérem, én nem tudom, hogy ezzel ki és hogyan van, de a magam részéről soha nem tűrtem, hogy akárki is szememet, fületem, vagy orromat piszkálja. Hogy csak egy példát említsek, nagy, fülbemászó bogár veszély idején mindig vattával tömöm el a fülem bejáratát, hogy a néha közel lónagyságú bogarak ne tudjanak bejutni.

Tehát most is idegenkedő, elhúzódkodó mozdulatokat végeztem, mire fiatal és szimpatikus orvosom megnyugtatóan, hogy ne féljek, nem csinál semmit, csak megnézi. Erre, most már megnyugodva, kitártam előtte fülem titokzatos mélységeit. Rövid, de beható nézegetés után (biztosan nem volt sok látnivaló, vagy ami volt, az is unalmas lehetett) tudtomra adta, hogy fületem ki kell tisztítani, mivel „a csatorna elzáródott.” A többit már kívülről tudtam: szakorvoshoz küld, mivel az ilyesmit csak azok tudják elvégezni, azok az arra hivatott szakemberek. Arról azonban biztosított, hogy maga a művelet nagyon egyszerű és fájdalommentes. Aztán mindketten ismét leültünk.

A beutaló levél kézhezvétele után meglepődéssel láttam a szakorvos címét, amely szerint szakorvosi rendelője egy ugyancsak távoli városrészben volt. Hirtelen az egyik öreg, finn ismerősünk arca villant fel előttem, akit egyszer két órán át szállítottam kocsimon csak azért, hogy egy picike injekciót kaphasson. Nem akartam hasonló sorsra jutni. Ezért illedelmesen, mint ahogy azt egy jólnevelt betegtől legalább is Európában el szokták várni, megkérdeztem, hogy nincs-e valaki a helyi kórházban, aki azt a bizonyos egyszerű és fájdalommentes műveletet ott el tudná végezni, mivel a kórház tőlünk csak valami hét-nyolc percre van. Azonnal a telefonhoz ugrott és máris írta a kórházba kéthetenként kiszálló orr-, torok- és fül specialista nevét.

Tehát így kerültünk feleségemmel, aki csak kéznél akart lenni, a helyi kórház várótermébe, ahol mint verebek ücsörögtünk sok más személlyel együttesen, de ezt már említettem. Az idő közben meg szépen haladt. Egy újabb tíz perc telt el fenti gondolataimmal, de még mindig nem volt orvos nemhogy a láthatáron, de még a rendelőben sem.

Végre, úgy fél három után öt perccel az egyik, mindaddig mozdulatlan, csukott ajtó mögül előugrott egy kis pasas. Kezében kartotékot tartott és szólásra nyitotta száját.

- „Mr...”

És ezt követte egy hatásos, kínosan hosszú, sok másodpercig tartó csend. Ez nekem mindig jel arra, hogy kéretlenül is, de megszólaljak.

- Várhegyi? - ajánlom ilyenkor segítőkészen.

Ajánlatomat tíz közül tíz esetben mindig szívesen és megkönnyebbülve el is fogadják. Mint a vízben fuldoló, aki szívesen fogad minden, neki bedobott tárgyat. Mindent, ami úszik. Most is ez történt és eredményeként diadalmas pillantást lövellve feleségem és a többi, szerencsétlen várakozó felé, a kis pasast követve bevonultam a szakorvosi rendelő szentélyébe.

Nem szólt, csak intett, hogy jelenlétében is leülhetek. Elkezdte olvasni a már előzőleg a kislány-titkárnőnek (Érdekes, hogy mennyi fiatal leányt találnak erre a célra!) átadott és fiatal, no meg szimpatikus családi orvostól származó levelet. Miután befejezte az olvasást, hirtelen kezét nyújtott.

- Doktor Macák Hubertusz vagyok. Amint látom, magának is az a problémája, mint a több milliónak, akik hozzám jönnek ugyanezzel a panasszal.

Aztán ő is elővette azt a bizonyos kis szerszámot. Jött a kattanas, a fény és nyilalló fájdalom fülemben, mivel ez az orvos, a fülek szakembere lévén, nem tartotta olyan szükségesnek az óvatosságot, mint alacsonyabb rangú kollégája.

Persze, hogy elkaptam a fejem! Mire az aggastyán letolt, hogy nem szabad olyan érzékenynek lennem, hiszen nem csinált mást, mint meg akarta nézni belül is fületem. Gondoltam, ha ez így megy, akkor talán gyümölcsöző üzletet kezdhetnék fülnézegetési céllal. Esetleg két-három dollárt is felszámolhatnék fejenként egy-egy fülnézésért. És ki tudja? Nem egy örült ötlet bevált Amerikában, Ausztrália meg csak úgy átlagban tíz-húsz évvel áll Amerika mögött, legalább is egy-két területen.

Tehát engedtem, hogy megnézze fületem. Aztán ez is arról biztosított, hogy az egész nagyon, de nagyon egyszerű dolog. Még azt is hozzátette és ez a hozzátétel riasztott meg, hogy ott, abban a picike rendelőben nem sok van, amit szerszámok nélkül a megnézésen kívül el tud végezni. (Milyen szakember az, aki szerszámok nélkül megy dolgozni?!) Éppen ezért azt javasolta, hogy ha tudok, akkor menjek el az ő, saját szakorvosi rendelőjébe, ahol minden szerszám rendelkezésre és ezért az én rendelkezésemre is áll. Noha messze volt tőlünk, azért mégis beleegyeztem, hiszen majd akkor megoszthatjuk szerszámaikat az „egy nekem, egy neked” alapon. Nem tudtam beleegyezően bólintani, mivel még mindig fülemben turkált annak ellenére, hogy ugyebár ott nem tudott semmit sem csinálni.

- Majd a rendelőmben - hajtogatta eszelősen - Majd ott kiszippantom az egészet a kis szivattyúmmal.

A fülnézegetés után még szívélyesen elbeszélgettünk a kormány csalafintaságairól, ami volt bőven, meg a legutóbbi választásokról. (Csak hadd várjanak odakint, a várószobában azok, akik mind rá vártak!) Még azt is megemlítette, hogy szerinte a Munkáspárt valahogyan meghamisította a legutóbbi, szövetségi választásokat, mert ugyebár tudjuk, hogy akkor legalább tíz percre lerobbant a számítógép-hálózat és a büntényt akkor követték el. Általában kedélyesen elcsevegtünk minden olyasmiről, amit a nép azon egyszerű fiai és leányai szeretnek hallani, akik nincsenek meglegedve az akkor éppen hivatalban levő kormány politikájával, de a legközelebbi alkalommal ismét csak rájuk szavaznak. Általában úgy viselkedett velem szemben a kis mókus, mintha én is fül szakértő lennék, a torokról, meg az orról nem is beszélve, ami lassan már szinte igaz is volt, vagyis egyenrangúként kezelte. Eltűnni látszott az a régi „én évi százezer dolláros szakorvos, te meg kis nyugdíjas” gyakorlat, amely mindenütt mérgezi a légkört. A végén még ismét kezét is nyújtott, hogy hát akkor majd úgy két hét múlva ismét találkozunk.

A történelmi találkozás csak négy hét múlva esett meg, mivel a „doktor nagyon elfoglalt” jelmondatot többször is hangoztatta titkárnője, amikor felhívtam megtudakolni, hogy mikor is jöhetnék össze a nagy emberrel.

Tehát eljött az a nap is, amikor feleségem kíséretében, aki még mindig kéznél akart lenni, elkocsikáztunk a Nagy Fülszakértő rezidenciájához, ami egyúttal rendelője is volt. Az út legalább egy órát vett igénybe és a végén már majdnem elkezdtem magyarul emlegetni bizonyos dolgokat a sok, csakis egyirányú utca láttán, ami miatt majdnem elkéstünk.

Azért mondom, hogy majdnem, mert öt perccel a beiktatott idő után, szinte lihegve érkeztünk. Ezért az öt percért töredelmesen bocsánatot is kértem az idősödő titkárnőtől. Megelégedetten vettem tudomásul, hogy a kis ürgének volt annyi realitása és az ő nagyapói korához megfelelő titkárnőt választott. A testes hölgy nagyon megkönnyítette büntudatomat azzal, hogy előbb lehordott az ötperces késés miatt, aztán meg édes mosollyal tudtomra adta, hogy nem kell aggódnom, mivel a doktor még mindig nagyon elfoglalt.

Vagy tíz perccel később egy sudártermetű, de jellegzetesen pókhasú, (amit mindenütt sörhasnak neveznek), fiatal ausztráliait kísért ki a kis orvos. Még utána szólt.

- Akkor majd jövő kedden ismét, Laci.

Aztán eltűnt a várószobából nyíló ajtók sokasága közül az egyik mögött. Gondolom, hogy talán elment kezét mosni. Legalább is remélem, hogy minden orvos két beteg között mindig kezét mos, amit mi, halandó betegek soha nem látunk. Éppen ezért nem egyszer gyanakodva azon tépelődünk, miközben sorunkra várunk, hogy vajon mosott-e kezét, vagy nem mosott az orvos? Ez néha enyhe szívrohamhoz is vezethet, ha nem orvosnál, hanem fogorvosnál várjuk azt, hogy ránk kerüljön a sor. Mert ugyebár más az, ha az orvos egy beteg testet nyomkod és utána esetleg kezét sem mosva kiszól, hogy a következőt kéri és más az, ha a fogorvos valakinek a szájában turkált és most a mi szánkat is fel akarja fedezni. Ez már sokkal súlyosabb ügy, kérném szépen.

Ismét eltelt öt perc és már-már őrjöngeni kezdtem, hogy minek a kijelölt idő, ha minket, betegeket soha nem hívnak be pontosan akkor az orvos elé, de ha mi akárcsak is öt percet késünk, akkor pedig letolnak érte. Erről a tárgyról szerettem volna legalább is félhangos megjegyzéseket tenni, hogy a titkárnő is hallja, de nejem miatt nem tehettem. (Még szerencse, hogy kéznél volt.) A kis hölgy ugyanis azt tartja, mégpedig régi, ugyancsak európai szokás szerint, hogy egy orvosi rendelő várószobájában csakis suttogva szabad a betegnek beszélnie, mintha templomban vagy más, szent helyen lenne. Gondolom, hogy ez még abból az időszakból ered, amikor az orvosokat kisisitenként tisztelték. A hosszú, Ausztráliában való élés azonban belőlem ezt már régen kiirtotta.

Végre aztán érkezett Az Idő. A kis, nagyapó megjelenésű orvos előugrott az egyik ajtó mögül. Nem szólt semmit, csak intett, hogy menjek be. Bementem és újabb intésére leültem. A rendelő halotti csendjét hirtelen egyetlen kattintással megszakította. Egy villanymotor kezdett duruzsolni a szobában. Aztán megpörgetett a székkal, amin ültem, miáltal a bűnös fül került vele szemtől-szembe.

Egy hosszú, hajlékony cső végére egy másik csövet tett és közben komoran figyelmeztetett, hogy akármilyen is történjék is, én ne merjek megmozdulni! Ha azt akarom, hogy megálljon azzal, amit éppen csinál, csak tegyem fel a kezem. És ezzel a figyelmeztetéssel azonnal akcióba is lépett.

A csövet a már megszokott gyöngédséggel fülembe döfködté. A csövecske maga talán ártalmatlan lett volna annak ellenére, hogy szippantó zajokat hallatott, de az, aki működtette egyáltalán nem volt az. A gép zümmögött, a cső szipogott, és az orvos meg ide-oda turkált fülemben... Micsoda idillikus jelenet! Nem akartam nagyon ugrálni, mivel emlékeztem a szigorú figyelmeztetésre, hanem az utasításnak megfelelően csak feltettem a kezem. Nem használt. Feltettem a másik kezét is, hátha nem látta csak az egyiket. Lehet, hogy ezt úgy vette, hogy megadom magam, mivel semmi változás nem történt. Néha már azt hittem, hogy nemcsak azt szippantja ki, amit fülemben talál, hanem azt is, ami a fül mögött, koponyám belsejében van. Még az is megtörténhet, hogy talán kiszippant mindent, ami a két fül között van! Az volt az érzésem, hogy azonnal elájulok.

Lassan félelem kezdett eltölteni. Arra gondoltam, hogy nem ez lenne az első orvos, aki hibát csinál és mit hoz a jövő annak számára, aki kiszippantott agyvelővel fekszik a kórházi ágyon és nem tud semmiről semmit. Hiszen a TV-n is láthattunk filmeket, amelyekben Frankenstein...

Mivel a feldobott kéz nem használt, így elkezdtem ázni, ózni, meg olyan hangokat hallatni, amit rosszmájúak csakis jajgatásnak bélyegezhettek. Be kell ismernem, hogy a kis muksi kínzását nem viseltem valami férfias módon. Akkor azonban mindez nem számított. Ha nem engedem a fülbemászóknak sem, hogy a fülemben sétálgassanak, akkor ugyanannál az oknál fogva a kis orvost sem engedem, még ha szakértő is!

Az egész dolog éppolyan hirtelen befejeződött, mint ahogy elkezdődött. A különbség csak az volt, hogy fülem nem viszketett többé, hanem nagyon kellemetlenül zsibongott. Arra a fülre szinte nem is hallottam a kis, fehér köpenyes alakot, amint megszólalt.

- Na ugye? Mondtam, hogy semmi az egész! Még csak nem is fáj. Szerencséje, hogy én már olyan sokszor csináltam ezt a műveletet. Most már úgy megy, hogy a legtöbben észre sem veszik és máris kész!

Lelkesen bólogattam. Csak gyürünk, ki innen, amilyen gyorsan csak lehet!

Aztán megnyugtatóan, hogy most már minden rendben lesz. Arra azonban vigyáznom kell a jövőben is, hogy öklömnél nagyobb tárgyat ne próbáljak fülembé dugni és Isten mentsen attól, hogy fülembé akármikor is víz kerüljön! Lehet, hogy e mondat első részét viccnek szánta. Mint mondotta, az a legnagyobb bűn, amit akárki is füle ellen elkövethet. Új volt számomra az is, hogy a fület belülről soha, de soha nem szabad mosni, mert az saját magát tisztítja, mint a legújabb TV magnók.

Illedelmesen, ahogy azt még anyámtól tanultam, megköszöntem a megfizethetetlen, legalább is számomra megfizethetetlen szakértői tanácsot és mivel kéretlen kedvessége igen felbátorított, elhatároztam, hogy tanácsát kérem egy igen kényes ügyben, amit még a fiatal és szimpatikus családi orvosomnak sem említettem. Gondoltam, hogy mivel ő egyszemélyben orr- és torok szakértő is, talán tanácsot tud adni. Tehát elkezdtem magyarázni, hogy minden reggel, amikor nagyobb dolgaim elvégzése céljából beülök abba a bizonyos kis szobácskába, az orrom azonnal elkezd csöpögni. Nem csurran, csak cseppen. Nem számít, hogy nyár van-e vagy tél, ahogy ott való kényelmes elhelyezkedéssel egyidőben az orrom elkezd folyni. Kis beszédemet a klasszikus kérdéssel fejeztem be.

- Mit gondol, doktor úr? Miért van ez így?

Felnézett írásából (Érdekes, hogy legalább is tapasztalatom szerint minden orvos mindig talál valami írivalót, amikor a beteg beszél hozzá!) és kérdésekre azt a választ adta, hogyha valami más kérdésem is van, ami nem áll kapcsolatban a jelenleg elvégzett művelettel, forduljak titkárnőjéhez, aki szívesen fog egy újabb időpontot adni további megbeszélések céljára. Aztán jelezte, hogy az időm lejárt. Kifele menet még odaszólt a titkárnőjének, hogy Mr. Várhedzsi-nek nem kell többé jönnie, a kezelés befejeződött.

Már az utcán voltunk, mikor is feleségem, huncut mosollyal arcán ezzel a kérdéssel fordult hozzám.

- Te voltál az, aki annyit visongott, meg kiabált a rendelőben? Hangodat ugyan nem ismertem fel, de gondolom, hogy te voltál, mivel más nem volt bent.

- A motort nem hallottad? - kérdeztem vissza, hogy eltereljem a figyelmet a meztelen valóságról.

- Nem, mert a nagy kiabálás minden más hangot elnyomott - volt a válasz.

Mit tehettem mást? Töredelmesen bevallottam, hogy én voltam a megrémült, kiabáló hang tulajdonosa. Azért, hogy mentsem, ami talán még menthető, hozzátettem, hogy igenis, de jó okom volt rá.

- Neked már csinálták ezt? - kérdeztem olyan ártatlan hangon, amennyire az tőlem tellett.

Arra gondoltam ugyanis, hogy egy a kilenc ellenében asszonykám válasza nemleges lesz. Ebben nem is csalódtam.

- Dehogyan csinálták - jött a várt válasz. - Tudod, hogy én magam mosom a füleket és amint az évről-évre bebizonyítódik, nem is végzek rossz munkát.

- Hát akkor te nem is tudod, hogy milyen fájdalmas az egész művelet annak ellenére, hogy olyan egyszerűnek tűnik.

Választ nem kaptam, csak egy csúfondáros oldalpillantást.

Azóta aztán a kis hölgy nagy nevetgélések közepette mindenkinek azt híreszteli, hogy a férje nem maga mossa fülét, hanem szakorvossal mosatja. Tudomásom szerint eddig erről csak szűkebb baráti körünk tagjai tudnak, mivel a Kicsi mindeddig nem tett be e tárgyban hirdetést a helyi újságba. Azért híresztelése miatt sem tudok rá haragudni. Hát Istenem! Ő is csak ember, aki emberi módon téved. Ne vonjuk meg tőle sem az „Errare humanum est” jogát.

Egyik kutya, másik eb (1995)

Az egyik forró és párával teli napon így suttogott felém még Sydneyben egyik munkatársam:

- Mikor veszel már a fiadnak egy kutyát, Teddy?

Bizony, azt már mások is mondták, hogy az úgy van rendjén, ha a fiúnak kutyája, mégpedig élő kutyája van. Kutya nélkül egyetlen fiúgyermek sem egész, anélkül valami hiányzik. Persze ezt általában olyanoktól hallottam, akiknek soha életükben nem volt se leány, se fiú gyerekük, de kutyájuk igen, méghozzá több is.

A fenti kérdéssel kapcsolatban más is foglalkoztatott. Nem hiszem, hogy feleségemnek nagyon tetszett volna ha hallotta volna azt, hogy munkatársaim ilyen bensőségesen szólítanak. A „Teddy” megszólításra ugyanis csak neki van joga. Neki is csak akkor vagyok Teddy, ha köztünk minden rendben van. Soha, még ilyen esetekben sem vagyok „Teddyke,” pláne nem „Teddykém.” Ha meg nincs minden rendben köztünk, akkor csak közönséges, kis „Ted” maradok. Ez már így van a világ fennállása óta, illetve azóta, amióta csak kis feleségemmel még Angliában megismerkedtem. Mindezeket azonban csakis e történet hitelessége érdekében említtem meg.

A kiskutya tárgyköre már napok óta foglalkoztatta munkahelyem apró közösségét. Mindig meg kellett tárgyalnunk, mégpedig a kelletténél jóval bővebben mindenféle tárgyat. Ez főként azért volt így, mert nem volt sok munka, éppen ezért mit is csinálhatna hát, a naponta hét és fél órára összezárt maroknyi férfiember? Azt is be kell vallanom, hogy szerettünk pletykálni is.

Talán nem is annyira a kutya volt a napirenden, hanem fiam. Ő volt ugyanis az, aki miatt a kutyát egyáltalán megemlítettük. A fiú ugyanis olyan gyorsan nőtt, mint kis kertünkben a gaz trópusi esőzések után. Tudtam azt is, hogy elfogadott szokás szerint ugyanaz a téma marad beszélgetésünk tárgya, míg valami újabb, esetleg érdekesebb tárgy nem üti fel a fejét.

Így jött tehát az, hogy Glen szerint, ha nem akarok egy kábítószer és alkoholt fogyasztó tizenévest a kezemen, akkor feltétlenül kutya kell, mert az egyedül is megoldja az ilyenfajta problémákat. Mármint később, amikor fiam már tizenéves lesz. Azt talán még illik itt megemlítenem, hogy Glennek még nem volt gyereke. Őmaga is csak korai huszas éveit taposta, éppen ezért mindent tudott, méghozzá a legjobban, ami csak a nagyvilágban előfordult éppúgy, mint minden más huszonéves.

Ha már megemlítettem Glen nevét és mielőtt továbbmennék az én, saját családom és a kutya történetével, róla is, meg a többi, akkori munkatársaimról is kell néhány szót szólnom.

Glenről már ejtettem egy-két szót. Ő egyébként a csoportvezető-helyettes tisztségét töltötte be és igen bölcs ember benyomását keltette. Minden tárgykörbe beleszólt, mindenhez értett. Tőle tanultuk meg azt, hogy hogyan kell a gyárba érkező, még a teljesen hibátlan és használható anyagot is visszautasítani és nem elfogadni akkor, ha valamilyen oknál fogva nem ízlett a munka. Ilyen helyzet általában forró és fülledt napokon következett be, már pedig ezekből minden nyáron elég sok van Sydneyben és környékén. Ki akar olyankor esetleg egész nap, talán a forró napon állva nézegetni, méricskélni? Mert hát ugyebár minőségi ellenőrök voltunk, akik a bejövő anyagot és alkatrészeket vizsgáltuk.

Glen oktatott ki minket arról is, hogy aki az alma csutkáját, illetve az abban rejlő magokat szereti, az rossz ember, illetve rossz egészséggel megáldott ember nem lehet. Mindig ezt hangoztatta.

- Ha magot eszel, soha nem leszel rákos!

Írországból bevándorolt kollégánk, aki mindig, mindenben biztos akart lenni, ebből is győztesen akart kikerülni. Ezért tehát, mindannyiunkon túltéve csakis az alma csutkáját ette meg ebédre is, az almát magát pedig vagy nejeinek, vagy kislányának hagyta otthon. Az almát soha, semmi pénzért még a szájába se vette volna!

Mint jó munkatársak, akiket Ausztráliából, Írországból, Magyarországról, Angliából, Indiából és a Fülöp-szigetéről dobott össze a Sors, aránylag mindent tudtunk egymásról. Ki, mikor nősült, érdemes volt-e, volt-e gyereke és miért, milyenek voltak az apósok meg az anyósok, milyenek a szomszédok és azt is, hogy hova jártak szórakozni, ha egyáltalán jártak. Természetesen részletes megtárgyalás alá került minden kertészeti és kocsis probléma is. Reggelenként, mondjuk úgy nyolc és tíz között pedig az előző esti televízió műsor került részletes megvitatásra. Szóval mindent, vagyis az ilyen és ezekhez hasonló dolgokat tudtunk egymásról. Ezért Glennek, a kutyával kapcsolatos, a főmérnök jelenlétében felém sziszegett kérdése egyáltalán nem volt meglepő.

Hát igen, a kutya. Ez a téma akkor már otthon is egyre többször napirendre került. A mellettünk levő két szomszéd közül csak az egyiknek volt kutyája, mégpedig egy nagy farkas. Azonban az is olyan szelíd volt, hogy jelenlétében, vagy talán inkább felügyelete mellett lopták le egyik éjjel gazdája kocsijáról mind a négy kereket. Egyébként ezt, az éjjeli működő bandát később a rendőrség „ismeretlen tettesek”-ként emlegette, mivel ők nem ismerték a bandát, a farkaskutya pedig néma maradt az ügyben. Sajnos, be kell ismernem, hogy környékünkön abban az időben elég sok ilyen „ismeretlen tettes” működött elég aktívan nemcsak éjjel, hanem nappal is.

Ezért egy este, amikor a kutyakérdés ismét feljött, bátortalanul azt a javaslatot tettem fel, hogy talán egy jó házőrzőt kellene venni, hiszen házunk egész nap árván és elhagyatottan szívta magába azt a forróságot, amit csak akkor bocsátott ki, meghozzá egyenesen arcunkba, amikor esténként munkánkból hazatértünk és kinyitottuk az ajtót.

Feleségem javaslatomra úgy viselkedett, mintha én lennék a kutya és meg akartam volna harapni. Ehelyett tehát ő harapott és azt a határozatot hozta, hogy a kutya, ha egyáltalán lesz is, csakis kicsi lehet, bár még azt is hozzátette, hogy nem kell olyan messzire mennünk, hogy a csihuahua formájában mikroszkopikus méreteket igyekezzünk elérni. Erre szerénységgemnek megfelelően feltettem azt a kérdést is, hogy mégis, mire gondol? Erre aztán jött is a szokásos válasz. Aszerint neki fogalma sincs a dologról, én vagyok a férfi, miért nem döntöm én el. Fiam felé tekintve láttam, hogy tőle semmiféle támogatásra nem számíthattam. Mi több, az volt a határozott érzésem, hogy őt az egész kutya dolog egyáltalán nem is érdekelte, vagy inkább azt mondhatnám, hogy az egészet kutyába se vette. Lehetséges volt talán az, hogy nem is neki, hanem nekem, vagy talán feleségemnek terveztük a kutya vételt?

Akkor még nem tudtam, hogy ezzel a kérdéssel mennyire közel álltam az elkövetkezendő évek valóságához és a jövő eseményeihez!

Így tehát édes határozatlanságban teltek a hetek. Azt talán említenem sem kell, hogy a gyárban minden prót és kontrát alaposan megtárgyaltunk. Így tehát az ottani kis közösség minden egyes tagjának volt alkalma és főként ideje is kifejezni véleményét az ügyben. Egyénenként, személyesen járultak hozzám a nagy gyárból még olyan személyek is, akikről pontosan nem is tudtam, hogy melyik osztályon dolgoztak és csak egyszerű bólintással üdvözöltük egymást, ha

netalán a végtelen hosszú folyosókon elvélve összetalálkoztunk. Csak jöttek. Hogy ő ezért vagy azért nem tartana ilyen, meg olyan kutyát. Mások meg azzal álltak elő, hogy vegyek ezt, vagy azt, mert az a kutya ezért, meg azért igen jó vétel lenne. A sok tanácstól esténként zúgó fejjel értem haza.

Na és jöttek az ajánlatok is. Még hozzá milyen ajánlatok! Az egyik azt javasolta, hogy vegyek farkast, mert az jó házőrzőnek. Erre kénytelen voltam elmesélni szomszédunk esetét Big Billel. Ugyanis az volt szomszédunk áruló farkaskutyájának neve. (Talán még emlékeznek rá. Ez volt az a kutya, amely segített ellopni a kerekeket gazdája kocsijáról.)

A másik azt mondta, hogy szerezzek egy Bernáthegyit, mert az igen türelmes a gyerekekkel. Egyébként is tehetek a nyakába egy kis hordó brandyt, amit aztán szépen eliszogathatok, ha az asszony nem látja. Ezt a javaslatot egyébként a csavaroseszű ír fiútól kaptam.

Az indiai munkatárs szerint csakis olyan kutyát vegyek, amely nem is annyira jó bőrben, de még inkább jó húspanban van. Ezt a kijelentését, illetve meghatározását utolsó, velük töltött munkanapomig sem magyarázta meg, tehát a mai napig sem tudom, hogy miért volt ez szerinte annyira fontos.

Aztán beszéltek problémákról is, mivelhogy nem szabad azt hinnünk, hogy veszünk egy kutyakölyköt és aztán minden fenékig tejfel. Ugyan kérem! Mert jöhetnek problémák a kutyus életében éppen úgy, mint a mienkben. Vagyis a kutyus is beteg lehet, ami esetleg hosszabb, állatorvosi figyelmet is igényelhet és az viszont nem olcsó dolog. És ha már az állatorvosról is szó esett, akkor valaki azt is bedobta, hogy a kutyust, legyen az akár fiú, akár lány, bizony legjobb megoperáltatni. Ugyanis ha fiú, akkor ő akar a környéken össze-vissza csavarogni és meglátogatni minden lánykutyát. Ha pedig a mienk lenne lány, akkor hozzá fognak a környék összes kóbor kutya aggregények az év bizonyos szakában látogatást tenni.

Visszaemlékezve feleségem zord szavaira, mely szerint nekem kellett döntést hoznom az ügyben, megpróbáltam visszamenni a múltba és emlékezni a még otthon, vagyis Magyarországon szerzett, kutyákkal kapcsolatos tapasztalataimra. Akárhogy is kutattam emlékezetemben, amit ott találtam az szinte egyenlő volt a nullával.

Emlékeztem egy nagy, fehér komondorra, amely azonnal ugatni kezdett, ahogy csak meglátott. Felvillant előttem a kis, fekete puli is, amely boldogan szaladt a sasadi ház kerítéséhez ahányszor csak elmentem előttük. Ilyenkor mindig megsimogattam és egy darabka kockacukrot is adtam neki, annyira tetszett és olyan kedves volt. Azt soha nem tudtam meg, hogy Buda ostroma után mi történt a komondorral, de arra még emlékszem, hogy amikor az oroszok végleg elfoglalták a környéket, akkor az egyik hősi cselekedetük abban a bizonyos sasadi házban az volt, hogy lelőtték a kis pulit, mivel az úgy köszöntötte őket, mint minden más idegent: farkcsóválás helyett ugatással.

Más otthoni kutyaélményem nem is volt. Emlékeztem azonban azokra a kis, szemtelen kinézésű tacsókra, amelyekből Ausztriában 1957 elején olyan sokat láttam. Tetszett bennük az, hogy egyéneknek tűntek. Noha gazdájukkal szemben engedelmesek voltak, azért mindegyikük azt is mutatta, hogy egy bizonyosfokú szabadsággal rendelkeztek. Hosszú testük, fülük és orruk egyébként is azt mutatja, hogy különböznek a többi kutyától.

Így lassan megszületett bennem az az elhatározás, hogy talán egy tascó lenne nekünk a legjobb választék. Nem is olyan kicsik, de nagynak senki sem nevezheti őket. Elhatározásomban még az sem zavart, hogy hosszú testüknél fogva itt, Ausztráliában ezeket a hosszúorrú, lelógó fülű kutyusokat „kolbász” kutyaként emlegetik.

Rövidesen a család elé álltam javaslatommal, hogy vegyünk egy kis tacsó kölyköt. Egészen meglepett és szinte váratlanul ért, hogy feleségem nem ellenezte, fiam pedig nem bánta. Neki csak egy dolog lebegett szeme előtt. Vegyünk kutyát, nem is számít, hogy milyen, csak az a fő, hogy minél hamarabb essünk túl az egész dolgon.

Természetesen a gyárban mindenről beszámoltam a fiúknak. Nem mulasztottam mélyebben ecsetelni azt, hogy miért éppen a tacsóra esett választásom. Glen megdöbbenett azzal a kijelentésével, hogy a német kutyákról nem tud semmit, mivel azok a háború idején az ellenséges oldalon álltak. Azt javasolta és emellett mindig kitartott, hogy egy ausztrál kutya jobb választás lenne, mivel azok az összes kutyák közül is a legintelligensebbek. Ír munkatársunk ezt azonnal megcáfolta azzal a csendes kijelentéssel, hogy az ír juhászcutyánál nincs intelligensebb az egész világon. Egy oldalpillantást vetve Glenre még azt is hozzátette, hogyha jót akarok magamnak és családomnak, akkor az ausztrál kutyáknak még a közelébe se menjek, mivel azok mind olyan buták, mint gazdáik. Erre kettőjük között egy igen parázs vita kerekedett, amelynek részleteire nem is figyeltem, hanem visszamentem saját asztalomhoz. Oda csak az olyan, hangosabban tett megjegyzések mint „te sem vagy okosabb a többieknél,” meg „ti mind olyanok vagytok, mint a juhok” és ezekhez hasonló, sértő dolgok jutottak el. A végén a kis, Fülöp-szigetekbeli főnöknek sikerült szétválasztania őket azzal, hogy az egyiküket bent tartotta, a másikat pedig kiküldte az udvarra az éppen akkor lerakott fém rudak átmérőit mérni.

Azért ahogy alkalom adódott rá, a kutyák tárgyköre mindig napirendre került. Az csak természetes, hogy ez nem a teaszünetek vagy ebédidők alkalmával történt, hanem szigorúan csakis a cég ideje, vagyis munkaidő alatt. Az egész dolog annyira elfajult, hogy amikor a főmérnök felsőbb emeleti irodájából lejött szétnézni, legtöbbször élénk beszélgetésbe merülve egy csoportban talált minket. Még csak nem is nagyon színleltük azt, hogy dolgozunk. Hiába, ez mindig így volt, ha a munkánál fontosabb tárgy foglalkoztatott minket. Ez esetben a főmérnök zord arcát felénk fordítva rámnézett és csak ezt kérdezte.

- Na mi az? Még mindig nem vett kutyát? Siessen az Istenért, mert azt akarom, hogy valami munkát is végezzenek!

Aztán leült és előadta, hogy neki, illetve feleségének máltai pincsije van. Aztán azt kellett hallgatnunk legalább egy félórán át, hogy az milyen okos és édes kis kutya.

A fiúktól pontos és részletes utasítást kaptam arra, hogy milyen felszereléssel ellátva menjünk majd el a kiskutyáért, hogyan viselkedjünk és mi a tennivaló az első két-három nap idején.

Az ír pasas lelkemre kötötte, hogy ne felejtünk el magunkkal vinni egy nagy és vastag törölközőt, amikor a kutyusért megyünk.

- Miért - kérdeztem naivan - Talán meg is fürdetik, mielőtt hazavisszük?

Hangos nevetés, amit talán röhögésnek is nevezhetnénk volt az azonnali válasz.

- Ez azért kell, hogy nehogy te fürödj meg!

Aztán megmagyaráztak, hogy mivel én vezetem a kocsit, ezért én biztonságban vagyok. De nem úgy a feleségem. A törölközőre majd neki lesz szüksége, mivel ő fogja a kutyust az ölében tartani.

- Na és? - kérdeztem én, mivel még mindig nem értettem a dolgot.

Glen, meg a többiek is a háttérben erre valami olyasmiről kezdtek beszélni, hogy mindig tudták, hogy az én agyam egy kicsit ködös. Meg hogy nemhiába jöttem Angliából. Az ír pedig türelmesen megmagyarázta, hogy senki sem tudja miért, de a kutyusok ilyen hazaviteli esetekben rengeteget tudnak pipilni.

Az indiai, meg a fülöp-szigeti főnök még azt is a lelkemre kötötte, hogy még időben szerezzünk be egy olyan mély dobozt, amiből a kiskutya nem tud könnyen kimászni. Tegyük bele egy hangosan ketyegő ébresztőórát és egy melegvizes palackot is. Tudatlan és gyakorlatlan lévén ilyenfajta kutya ügyekben azt a kérdést merészeltam feltenni, hogy hát mindez mi célt szolgál? Erre megint csak kitört az a bizonyos nevetés, amit akkor már akárki határozottan röhögésnek nevezhetett. Glen nagy komolyan rámnézett is oktató hangon figyelmeztetett, hogy ne gondoljak arra, hogy a kiskutyát az ébresztőóra majd felébreszti azért, hogy teát csinálhasson magának. Aztán mindent, egyenként elmagyaráztak. A nap befejeztekor már hálás is voltam nekik, hogy olyan sokban gyarapították tudásomat.

Azután már csak egyetlen feladat maradt hátra. Mégpedig az, hogy szombatonként nézegessük az eladó kutyák rovatát a hétvégi újságban, mert ugyebár azt mindenki tudja, hogy a szombati szám a legbővebb és abban hirdet mindenki mindent, amit csak el akar adni.

Egy-két hétig senki sem hirdetett tacsót. Már kezdtem olyan megjegyzéseket tenni, hogy lám, amikor valamit keresünk, akkor éppen soha nincs, de bezzeg annál több akad, ha a kutya sem törődik vele. Aztán hirtelen ismét volt tacsó termés, mert legalább három hirdetés is megjelent eladó tacsókat ajánlva.

Arra egy pillanatig sem gondoltam, hogy ez azt jelentette, hogy mind a három helyre el kellene mennünk és meg kellene néznünk az eladásra felajánlott kutyusokat. Elvégre a kutya az nem olyan, mint egy használt kocsi, mely esetben az a legjobb, ha az ember annyit néz meg, amennyit csak tud, ha másért nem, akkor hát összehasonlítás céljából. Nejemnek is az volt a véleménye, hogy egyik kutya, másik eb. Nekünk nem olyan kutya kell, amelyet majd egyik kutya bemutatóról a másikra visszünk, nekünk csak egy édes, kis házikutya kell. Persze legalább is olyan, amelyre majd a szomszédságban büszkék lehetünk.

A következő vasárnap tehát a családdal, meg a nagy és vastag törölközővel felszerelve elindultunk egy címre, amely így hirdetett: „Tacsó, 6 hetes, 2 k 3 n, fek/brn, gilisztázott, csak \$150, papír nélkül.” A zsargont már azonnal felismertem, mert négy órán át tanítottak rá a munkatársak. Útközben feleségemet és fiamat is kitanítottam arra, hogy mit is jelent a „papír nélkül” megjegyzés. Az arra be nem avatottak számára itt kijelentem, hogy az jó, magyar szavakkal élve azt jelenti, hogy az eladásra kínált kutya nem pedig és senki sem fogja még csak megkísérelni sem, hogy családfáját levezesse. Erre a család is megnyugodott, mivel látták, olyan ember vezeti a családi kocsit, aki még a kutyát hirdető nyelvét is ismeri.

A hirdetett címen egy idősebb hölgyet találtunk, meg valami négy vagy öt fekete-barna tacsó kölyköt. Előbb csak ámuldozva álltuk körül a nagy, ovális alakú kosarat, amelyben a kis kutyák aludtak. Illetve egy nem aludt, hanem azzal foglalta el magát, hogy testvérei hátán mászkált. Tudtam, hogy ezt a kutyust kell választanunk, mivel Glen és társai a gyárban megtanítottak arra is, hogy minden esetben a legélénkebb, legéletrevalóbb kutyát kell választani, mivel az a legerősebb, legegészségesebb. Azt soha nem mertem volna megkérdezni, hogy mi van akkor, ha a kutyus azért látszik életrevalónak, mert esetleg valami baja van és azért nem követi a többiek példáját az alvásban, mivel valami betegség bántja.

Még arra is emlékszem, hogy feleségemnek és fiamnak mindezekről az aggályokról semmit sem szóltam. Így aztán igen meglepett, amikor feleségem azonnal rámutatott a kis nyugtalanra és azt mondta, hogy ez az, ezt kell megvennünk!

A hölgy közben fényképekkel igyekezett bizonyítani azt, hogy noha a csöpp kutyának nincsenek papírai arra, hogy tősgyökeres, tiszta származását bizonyítani tudja, azért fajtiszta, eredeti szülőkkel, sőt nagyszülőkkel rendelkezett. Így aztán azonnal leszurkoltuk a százötven dollárt, nejem karjába kapta a kutyust és boldogan távoztunk.

Hazafelé menet aztán az a bizonyos esemény sem váratott sokáig magára. Feleségem hirtelen, sikoltozva felnevetett, hogy szinte azonnal belehajtottam egy szembejövő kocsiba és azután pedig élőszóval is bizonygatta, hogy milyen jó ötlet is volt az a bizonyos vastag törölköző! Közben nevetgélt és viccesen leszidta a kis tacsót, az meg csak néha-néha nézett fel ránk kékes, ködös szemeivel.

Otthon már minden előkészítve várt. A karton doboz, ugyancsak vastag törölközővel az alján, meg az ébresztőóra. A víz is nemsokára melegegett a tömlő megtöltésére. A kutyus is kapott egy kis tál vízzel kevert tejet, ahogy azt a volt gazdája mondta. A délután hátralevő része és az egész este azzal telt el, hogy valamelyikünk állandóan a doboz mellett ácsorgott és a szép kiskutyát nézte.

A következő, nagy tennivaló aznap este még annak eldöntése volt, hogy minek is nevezzük kis családuink legújabb tagját. Különböző nevek hangoztak el, de egyik sem váltott ki egyhangú lelkesedést. A szemközti szomszédnak is volt egy teljesen barna, már idősebb korban levő tacsója, amelyet színénél fogva Barnácskának neveztek. Barnácska eredetileg kóbor kutya volt és talán még múltjára emlékezett akkor, amikor néha ki-kiosont kerítésük egyik hasadékan. Gazdája aztán ilyenkor hívhatta Barnácskának, vagy akármicskének is, arra bizony kutyája nem hallgatott. Ez is mutatja azt, hogy a tacsóknak van egyéniségük. A fenti esetekben az utcában általános vadászatot rendeltünk el és attól a pillanattól kezdve mindenki Barnácskát kergette, illetve igyekezett elkapni.

Erre a szép, ha nem is eredeti névre gondolva bedobtam, miért ne nevezhetnénk a mi kicsinket Feketécskének? Fiam azonnal elfogadta a javaslatot, mivel a TV-n kedvenc műsora ment és nem akart több időt az ilyen semmiségekre vesztegetni. Feleségem egy ideig még kitarzott amellett, hogy eredetibb nevet is választhatnánk, de aztán ő is feladta a harcot. Elvégre kettő egy ellen...

Másnap reggel, hétfő lévén családunk tagjai közül ki munkába, ki iskolába készült. Szokás szerint négy ötvenkor megszólalt az ébresztő. Na nem a kutyusé, illetve bocsánat. Nem Feketécskéjé, hanem a mienk. Az igazi. Ugyancsak szokásosan, lassan tápázkodtam fel az ágyból és támolyogtam a fürdőszobába. A hallban, a fényezett padlón azonban egy helyen hirtelen megcsúszott mezítelen talpam. Valami nedvesnek tűnt. Azonnal riasztottam feleségem, aki ugyancsak azonnal kész volt a magyarázattal.

- A kutyus (Miért nem a Feketécske?) már volt vécén - mondta könnyedén.

És még azt is hozzátette, hogy jobb, ha feltörölöm. Valahogy nem fért a fejembe a dolog és ugyancsak buta kérdéseket tehettem fel, mert nejem csak megrázta fejét és azt mondta, hogy én a kutya füléhez sem értek. Mi köze az egésznek a fülhöz? Még most is kénytelen vagyok megkérdezni, hogy az egésznek mi köze a fülhöz? Mert olyat aztán senki sem tudna elhíttetni velem, hogy a kutyusok a fülükkel... Ugyanis kiderült, hogy a kutyus valahogy, az éjszaka folyamán kikerült dobozából. Hogy hogyan, miként, soha nem tudtam meg.

Miközben feleségemmel a párbeszéd, meg a mély gondolkodás lezajlott, Feketécske békésen, kissé pőfögve az igazak álmát aludta a dobozban. Ezt tudom, mert oda is bekukucsáltam. Mit tehettem mást? Fogtam a rongyot és feltöröltem a kis tócsát.

A ház általunk való kiürítése előtt megbizonyosodtunk abban, hogy a hallt elszigeteltük, vagyis az összes többi ajtó határozottan csukva volt. Feketéske megkapta a kis tálat a tejes vízzel, meg valami puha ennivalót, amin egész nap elrágcsálhat, míg mi pénzt keresünk arra, hogy őt az állatorvoshoz, fiamat meg az orvoshoz vigyük. Feleségem pedig, aki többet is tudott a kiskutya farkánál biztosított arról, hogy a kutya egyébként is egész nap aludni fog. Ez utóbbi valóban nagyon megnyugtató.

A gyárban hű és kíváncsi munkatársaim szinte már a kapuban vártak. Hogy, na, mi van? Van kutya? Az Istenért, meséljek már! Így mindenről részletesen be kellett számolnom. Az én kutya-történetem még azt is túlszárnyalta, hogy ír kollegánk kislánya kórházban volt, miután tortát akart csenni a hűtőből és annak ajtaját felesége véletlenül a kislány kezére csapta. (Nem a tortáét, mert annak nincs ajtaja, hanem a hűtőét.)

Elmeséltem, hogy igen, van kutya és hogy egy, feleségemmel folytatott szóbeli csata után a Feketéske nevet kapta. A reggeli incidensről azonban egyetlen szót sem szóltam.

Glen először is gúnyosan gratulált ahhoz, hogy milyen óriási képzelő tehetségem van, hogy íme, a kutya túlnyomó részt fekete és ezért a Feketéske, vagyis Kis Fekete nevet kapta.

- Óriási! Fantasztikus! - dicsért gúnyosan - Micsoda fantázia!

Mi több, mindenkinek híresztelte, meg magyarázta, hogy végre vettem egy kutya kölyköt és mit gondolnak, milyen színű lehet, ha óriási képzelő tehetségemmel Kis Feketének neveztem el?! A nap hátralevő része is nem munkával, hanem ilyen kellemes évődéssel telt el.

Este, megint csak szokás szerint, feleségemmel együtt érkeztünk haza. Ennek az együtt-nek az a magyarázata, hogy egy kocsis család voltunk, szerény személyemben az egyetlen vezetővel, aki ingyenes természeti szolgáltatásokkal, mint pl. a kocsis vezetés, vitte előbbre a család ügyeit és mélyítette gazdasági gyökereit.

Tehát benyitottunk és orrunkat azonnal valami kellemetlen, addig soha nem szagolt bűz ütötte meg. Illetve hazudok, ha azt mondom, hogy addig soha nem szagolt, mert szagoltam eleget Angliában, főként ha egy parkba mentem egy kis sétára. A parkokat ott ugyanis számtalan kutya is látogatja. Tehát kijelentésemet úgy kell módosítanom, hogy Anglia óta nem szagolt bűz ütötte meg orromat. Így tehát azt sem mondhatom, hogy a szagot nem ismertem fel.

És nem is tévedtem. A szerencsére szőnyegtelen és fényezett padlót itt is, ott is kis tócsák és egyéb adományok díszítették. Feleségem rámnézett, én meg rá, de jólnevelt férj lévén azonnal hoztam az erre a célra vásárolt pici lapátot és seprűt, meg a vizes rongyot és munkához láttam.

Előszobánk L-alakú volt és én még az L alsó, behajlított száránál dolgoztam, amikor feleségem agyrazó sikoltására a hálósobánkhoz siettem.

A kis hölgy ágyunk előtt állt, egyik kezében bordószínű szandáljának maradványait, a másikban pedig a legalább öt centi vastag, kemény kötésbe burkolt és „A Tacsók” című, német eredetiből fordított, ugyancsak megrongált állapotban levő kötetet tartotta. Mindkét kiállított tárgyon kicsi, de éles fogak által végzett pusztító munka nyomai voltak láthatók. A kis bűnöző pedig máris ott állt mögöttünk és olyan hevesen csóválta farkát, mintha le akarta volna törni. Feleségem lehajolt és megveregette a kis eb hátát.

- Ki tud haragudni erre a kis csöppségre? - kérdezte.

Hát bizony - gondoltam - még akkor sem, ha számításba vesszük, hogy a szandált csak a múlt héten vettük és csak egyszor volt a lábán. De nejem még folytatta is. Hogy látom-e, hogy milyen ügyes és intelligens ez a kutya, hiszen még hálósobánk ajtaját is kinyitotta és itt fenyegetően rámnézett.

- Ha csak nem te hagytad nyitva ma reggel! - mondta villogó szemekkel.

Hát igen, nagyon ügyes. De azért mégis csak... Így vitatkoztam, de csak gondolatban.

Az egésznek az lett az eredménye, hogy a kis Feketécske rezidenciáját azután a mosókonyhában üttük fel. Abban a házban ugyanis a mosószooba nem a házból nyílt, mint ahogy az manapság van, hanem a hátsó bejárat mellett. Így megvolt a béke és a rend is visszaállt, legalább is úgy, ahogy. Mindenesetre a kutyusnak többé nem kellett ajtókat nyitogatnia és kisebb, nagyobb munkáit a padlón elvégeznie. A mosókonyhából szépen kisétált a kertbe. Így aztán a házban sem fogadott többé az Angliából jólismert szag.

Ezekután azonban volt még egy alkalom, amit régi, magyar kifejezéssel élve leégésnek nevezhetek. Na nem pénzbeli leégésre gondolok, hanem olyasmire, amit érthetőbb kifejezéssel megszégyenülésnek nevezhetek. Az én megszégyenülésemet, mégpedig a Kis Feketével kapcsolatban.

Elérkezett az az idő, amikor minden jólnevelt és főként egészségesnek tartott kutyusnak az állatorvoshoz illik mennie, hogy tőle az előírt injekciót megkapja. Mi is beállítottunk a legközelebbi állatorvos rendelőjébe, vagy ahogy ő nevezte irodájába és elmondtuk a nagy íróasztal mögött unalmasan ásózó tizenéves leánykának, hogy mi járatban voltunk. Ez a történelmi esemény egyik késő délutánon zajlott le. Egy régi, magyar sláger szerint ezt úgy is mondhatnám, hogy „Munka után, este felé...” Ez esetben azonban a Valaki nem reánk várt és a szívünk sem volt az övé.

Két állatorvos állt össze és állította fel rendelőjét azon a bizonyos helyen. Az egyik „Dr” volt, a másik meg csak egyszerű „Mr.” Leültünk tehát a várószobában, amely ismét csak tele volt az akkor már nemcsak Angliából, hanem saját házunkból is annyira jólismert szaggal, amelyet valamilyen vegyszerrel igyekeztek kellemesebbé tenni. Rövidesen ránk került a sor, Feketécske megkapta a tűt, amit igen bátran viselt, szinte észre sem vette.

Mielőtt elhagytuk volna a rendelőt, a „Mr” feltett egy csomó kérdést, mivel az injekciózással egyidőben közölte velünk, hogy elfogad minket, mint jövőbeli klienseket. Akármilyen történések is a kis kutyussal, menjünk csak mindig hozzá, mondta, így is biztosítva azt, hogy majd a jövőben is lesz pénze arra, hogy a BMW-jét használni tudja.

Az egyik kérdés és mondom, hogy csak minden különösebb jelentőség nélküli kérdések voltak, kutyusunk nemére vonatkozott. Addig olyan szépen és határozottan adtam a válaszokat, hogy feleségem és fiam büszkén néztek rám, amikor azt hitték, hogy nem látom. Annál a pontnál azonban hirtelen elfogott a bizonytalanság. Tényleg, mi is a kutyus? Fiú vagy lány? Jómagam ezt soha nem nyomoztam ki. Még arra emlékeztem, hogy az idős hölgy, akitől vettük, annak idején gratulált is, hogy a szép lánykutyusra esett választásunk, de azért mégsem voltam teljesen biztos a dologban. Tehát logika szerint, Feketécske bátorságára és kalandvágyára gondolva kívágtam, hogy fiú.

Ezzel az ügy azonban nem fejeződött be. Mivel kijelentésem feleségemből és fiamból félhangos tiltakozást váltott ki, Mr. Állatorvos felkelt az íróasztaltól, felemelte Feketécskét a vizsgáló asztalról és karjában hátára fektette. Majd nem kis gúnyos hangjában megszólalt.

- Gratulálok! Szép kis lány-kutyájuk van!

Elmondhatom, hogy nagyon, de nagyon sok hét telt el e kis esemény után mire odáig jutottunk kis családjunk és az ismerősök körében, hogy ez a szerencsétlen esemény végre elfelejtődött és azt senki nem említette többé. Talán ez volt az egyetlen, az új kutyával kapcsolatos esemény is, amit a gyárban soha, senkinek meg nem említettem.

Ezután aztán már normális mederben folytak az események. Feketécske kapott egy szép kutyaházat, amelyet a hátsó kertben, egyetlen narancsfánk alatt állítottunk fel. Ő egész nap csinálta, amit csinált, amit aztán én munka után minden este összeszedettem és a szeméthyűjtőbe dobtam. Fiúnk, mint ahogy az már természetes, soha nem vett részt az ilyen és hasonló családi tevékenységekben. Mint erre feleségem is nemegyszer rámutatott.

- Kutyát akartál, most van kutyád! Hát most aztán csináld!

Most már nem akarom a történetet túlságosan elnyújtani. Nagyon sok élvezetünk volt a hűséges, okos, hosszúfülű és hosszúorrú kis kutya társaságában. Egyébként talán az unalmasnak nevezhető életünket az otthonról rendszertelenül érkező levelek és a Kis Fekete mulatságos viselkedése tettek színesebbé, érdekesebbé.

A Kis Fekete nem sokkal öt éves kora után cukorbeteg lett. Csak napi injekciókkal, amiket mi adtunk neki, tudtuk a normalitást valahogyan megtartani. Az az év, a Kis Feketével az utolsó, valahogy nagyon lassan cammogott. Aztán hat éves lett. És azzal együtt bekövetkezett az, amire, mindig úgy gondoltuk, hogy velünk, a mi kis kutyusunkkal nem történhet meg annak ellenére, hogy sokaktól hallottuk ugyanazt a történetet: nemcsak a hátsó lábai, hanem az egész hátsó teste megbénult. Erre bizony sem a „Mr,” de sem a „Dr” állatorvosnak nem volt gyógyszere. És egy ragyogóan napsütéses, karácsony utáni napon a mi kis hűséges és önzetlen barátunkhoz is elérkezett a vég. Talán árulásnak is nevezhető kis barátunkkal szemben, de nekem sem erőm, sem merszem nem volt arra, hogy bevigyem az állatorvoshoz a végső, a fájdalmat végleg feloldó injekcióra, hanem Big Bill tulajdonosát, szomszédunkat kértem meg rá.

Ez közvetlen 1986 karácsonya után történt. Azóta kis családom sok vihart vészelt át, amikből bizony eléggé megtépázva kerültünk ki. Sok minden történt, sok minden változott, de hogy ismét egy magyar közmondással éljek, ami ez esetben szó szerint értendő. Azóta „se kutyánk, se macskánk” nincs.

Így írtok Ti? (1995)

Ne higgye senki azt, hogy Karinthy-val akarom felvenni a versenyt. Egyáltalán nem. Csak hát vannak olyan dolgok az életben, amit az ember nem hagyhat szó nélkül. Mivelhogy ember is vagyok, meg az alábbiakat is „olyan” dolognak tartom, ezért én sem hagyom szó nélkül.

A „dolog” úgy 1989 táján kezdődött. Akkor találkoztam ugyanis olyan szerencsés személyekkel, akiknek volt elegendő és felesleges dollárjuk ahhoz, hogy haza látogassanak. Míg ők ott töltötték idejüket és költötték dollárocskáikat, addig itt jómagam a helybeli lakosokat igyekeztem beavatni a magyar nyelv rejtelmeibe és kacskaringós szépségeibe. (Az azzal kapcsolatos kalandokról más alkalommal számolok be.)

A rövid tanfolyam idején egyik tanítványom büszkén vallotta be az ötperces dohányzási szünet egyikén, hogy felesége nem más, mint egy „Merike” nevezetű magyar hölgy. Ezzel nem is lett volna semmi baj, még tisztán emlékszem arra is, hogy „mennyire örülök” szavak hagyták el számát. A pali aztán azzal folytatta, hogy ő azért igyekszik elsajátítani nyelvünket, mert majd ha jövőre ismét Magyarországra látogatnak, akkor azzal akarja meglepni az otthoni rokonságot, hogy már megérti a magyarul folydogáló társalgást. E szép célja annyira meglepett és meghatott, mivel azt mindenki tudja, hogy tizenöt-húsz óra alatt bizony lehetetlen megtanulni nemcsak a mi, de más nyelvét sem. Ennek ellenére ezt a tény elhallgattam a lelkes és buzgó ember előtt. Azonnal rágógumit nyomtam a szájába és megveregettem a hátát. Következő eseményként pedig majdnem hanyatt estem a meglepetéstől és megdöbbenéstől, amikor reménnyel és szeretettel telt szemeit rámelve azt mondta, hogy reméli, én az új nyelvet is beszélem és tanítani fogom, nemcsak az 56-osat! Persze, persze, nyugtattam meg, de aztán még sokáig, nagyon sokáig, kábé három évig tépelődtem azon, hogy mi a fenéről beszélt kedves ausztráliai tanítványom?

Időközben a tanfolyam is befejeződött, sőt még az azt követő is. Az illető tanítvány majdnem feladta a magyar nyelvet, mivel az igeragozás nagyon elijesztette szegényt. A végén azért mégiscsak tudott egy-két szót. Gondolom, hogy a társalgás megértését is fel kellett adnia, de azt én nem említettem neki. Talán Merike átvette a tárgyat ott, ahol én abbahagytam. Engem pedig tovább nyugtalanított az „új nyelv” fogalma.

Milyen új nyelvről lehet szó? A gyéren kapott otthoni levelekből nem tűnt ki semmi furcsaság. Talán már annyira haladtak otthon az eszperantóval, hogy második nyelv lett? Leveleimben feltett kérdéseimre, mint ahogy azt már meg kellett szoknom 56 óta, választ egy esetben sem kaptam. De ha az eszperantó lenne a második nyelv, akkor meg miért ragaszkodnak otthon minden nyáron, különösen a kies Balaton partján ahhoz, hogy mindenki csakis németül beszél? A magyar nyelv az a nyelv, amit nemcsak Magyarországon, hanem mindenütt másutt is beszéljük, ahol csak magyarok élnek. Itteni, hivatalos statisztika szerint tízmillió beszéli otthon és az ország határain kívül egy másik ötmillió, amibe mi, az Ausztráliában élő boldog magyarok is beletartozunk.

A választ úgy 1992 táján kaptam meg, illetve remélem, hogy megkaptam.

Akkor ugyanis egy gyönyörű, de döglesztően forró januári napon elhatároztam, hogy meglátogatom Tököldy barátomat. Már a nap is rosszul kezdődött azzal az elhatározással, hogy nem kocsival, hanem vonattal fogok átmenni a város másik felébe, ahol egy kies, pusztaszámba menő vidéken lakott barátom, felesége, két kutya, néhány macska és egy kecske társaságában az eukaliptusz és pálmák árnyékában épült kis házacskájában.

A hozzájutás azt jelenti, hogy előbb be kell utaznunk a Belvárosba (Vagy talán jobb, ha az ifjabbak számára azt írom, hogy a Citybe, vagy esetleg a Centrumba? Kérem szépen! Állók rendelkezésükre!) Ott át kell szállni egy másik vonatra, amely majdnem egészen Tököldy házacsájához viszi az embert. Emiatt az átszállás miatt bonyodalmas az utazás. Ezért, meg a nagy meleg miatt is kis nejem úgy döntött, hogy ő majd otthon várja be hazatértemet.

Az utazás összesen egy órába kerül. Nem mondom, a vonatokkal nem is lenne baj, mert igen hatásos léghűtő-fűtő berendezéssel szerelték fel őket. (Légkondicionált lenne erre a magyar szó?) Mindez szépen hangzik és talán egy kis irigységet is kiválthatok magyar olvasóimból akkor, amikor még hozzáteszem azt, hogy mindez mindig működik is. Télen fűt, nyáron hűt. De azt is hozzá kell tennem, hogy könnyebbé tegyem az esetleg irigykedők számára a dolgot, hogy néha csak elméletben. A gyakorlatban ugyanis nagyon sok függ az utasoktól, illetve egy bizonyos utas-rétegtől, mivel itt mindenkinek joga van valamihez. Így annak a bizonyos utas-rétegnek is. Mert ugyebár itt teljes, háborítatlan szabadság uralkodik.

A gyakorlatban létezik ez az utas-réteg, nevezhetjük őket diákoknak, vagy huligánoknak, akik nem fizetnek semmilyen menetdíjat, még annyit sem, mint amennyit a nyugdíjasoknak kell fizetniük. Ezeknek egy része aztán szó szerint, szinte betűről-betűre veszi azt a hirdetést, mely szerint többek között a vasút is a „mienk”. Továbbmenve, ezt ez a kis csoport úgy értelmezi, hogyha a mienk, akkor azt csinálunk vele, amit akarunk. Nem számít, hogy esetleg sértik a többi utas érdekeit és beletaposnak mások jogaiba, hiszen úgyszemint fog senki sem még csak egy árva szót sem szólani, meg ami a fő, nem fog semmit sem csinálni. Tehát ha nem adják át ülőhelyüket az öregeknek, nyomorékoknak, terhes kismamáknak, estébé, az mind jó, elfogadott, hiszen ők a vasút társtulajdonosai.

Ez esetben is volt néhány ilyen vasút-tulajdonos a kocsiban, akik elhatározták, hogy mit nekik egy kis harmincöt-negyven fokos meleg, ők majd maguk fogják lehűteni a kedélyeket, nem bízzák azt a buta berendezésekre. Céljuk egyszerű elérésére tehát a kocsi minden ajtaját szélesre tárták. Hadd jöjjön be egy kis friss, de forró levegő! Így tehát a levegő is élvezte jogait, mert szabadon jött és ment a szélesre nyitott ajtókon át. Az utazás hátralevő részét tehát nyugodtan, de rángerőszakolt forróságban töltöttük el egészen a Központi Pályaudvarig. Így aztán az sem csoda, hogy Tököldy házához szinte támoltyogva érkeztem meg.

Tököldy Tihamér, ez a bájos, egyes hízelgő személyek szerint még mindig „fiatal ember”-ként szólított személy maga jelent meg ajtót nyitni. Ami az már régi haveroknál megszokott, széles vigyorral tessékelt be.

- Ni csak, ni! Hogy kit fűjt be a forró, északi szél! Ül le, öregem, mert úgy nézel ki, mintha most jöttél volna egyenesen a városból, mégpedig gyalog. Mindig mondtam, hogy a nagy spórolásod fog a sírba lökni! Hát már a nyugdíjas jegyre sem telik?

Leültem, mert valóban úgy éreztem, hogy nem tudok tovább állni. Még szemtelen megjegyzéseire sem válaszoltam. Nem baj, egyszer majd eljön az én időm is!

- Iszol valamit, vagy talán ne is kérdezzem? - érdeklődött Tihamér szolgálatkészen.

- Igen. Hozz legalább egy vödör vizet, de hideget, mégpedig a javából! - rendeltem.

Tihamér rövidesen visszatért és magával hozta feleségét is.

- Jó napot, Teddykém!

Hiába, Rosetta mindig kedves volt. Illetve hát majdnem mindig kedves. Sok volt benne a Földközi-tenger mellékiek bájosságából, noha korát már alakja szélessége sem engedte letagadni. Mondhatnám azt is, hogy kiköpött, negyvenötön felüli olasz volt. Gondolataimat további bájossága zavarta meg.

- Hala nem jött? Na nem is baj, ebben a nagy melegben talán jobb is. Hallotta már, hogy Tihamér egy kis meglepetéssel várja?

Beismertem, hogy még nem hallottam, még nem volt rá időm hallani, mivel azt ugyanis vízivással töltöttem. Olyan személy vagyok ugyanis, hogy előbb le kell hűlnöm és csak azután vagyok kész mindenfajta meglepetésre.

Tihamér szerényen mosolygott.

- Nem sok az egész. Ugyanis újságokat kaptam otthonról és tudom, hogy az ilyesmi téged jobban érdekel, mint engem. Meg is írom nekik, hogy ne költsenek az ilyesmire, nekik jobban kell a pénz, mint nekem a magyar újságok.

Elismerem, hogy tényleg, engem az ilyesmi mindig is érdekelt, de eddig soha nem kaptam senkitől újságot, mégpedig ajándékba. Az már aztán a barátság teteje volt, amikor Tihamér felajánlotta, hogy amíg én feltöltöm magam vízzel, addig majd ő olvasni fog egy-két dolgot a hazai lapokból és amikor megyek, magammal vihetem az egész paksamétát. Ezt követően előhozott egy csomó otthoni sajtóterméket és elkezdte böngészni egyiket a másik után. Egy-két percet így csendben töltöttünk, amelyet csak Rosetta asszony kötőtűinek csattogása zavart meg. Tihamér hirtelen, izgatottan felkiáltott.

- Te, hogy ezek milyen furcsán írnak! Nem tudom elképzelni, hogy egy átlagműveltségű személy ezeket meg tudná érteni szótár nélkül!

- Akkor te hogyan érted meg? - kérdeztem nevetve.

- Nekem, illetve nekünk könnyű. Ugyanis a használt idegen szavak legtöbbje angolból származik. Csak angolul kell tudnod és máris megérted ezt a zagyva, újságírói magyart. Figyelj csak ide. Olvasok neked egy néhányat.

És sorolni kezdte.

- Van itt, kérlek szépen menedzser, demonstráció, sztrájk, szimpózium, szankcionálás, interjú, rész, státusz. De ez csak egy kis példa. Te majd biztosan találsz legalább egy másik szót is, ha majd átnézed a lapokat. A hirdetések is jók. Ott beszélnek például revitalizációs területről, meg fitness-helyiségről.

Hirtelen még izgatottabb lett.

- Na és ez vajon mi lehet? Figyelj csak ide! Idézem. „...a miniszterelnök...” Bla, bla, bla, ez nem olyan érdekes. Ja, itt van. „...argumentációiban megjelentek a jobboldali populisták lózungjai...” Te Tibi! Én ezt nem értem! Hát már nem magyarul írnak a magyar újságban?! Ez még a Rákosi korszakban sem volt, hogy egy egész mondatot nem tudtál volna megérteni, pedig ők igazán szerették a kicsavart pártnyelvet.

Az elmúlt évek során nem nagyon vettem észre, hogy barátom a magyar nyelv őrének nevezhette volna jogosan magát. Éppen ezért, meg a meleg miatt is rászóltam.

- Ne izgulj, mert még valami bajod esik. Nem éri meg - próbáltam csillapítani.

De nem engedett.

- Nézd csak ezt a hirdetést! Már eleve azzal kezdődik, hogy „diszkontáruház.” Na és az ajánlataik! Van náluk „dual” TV huszonegy „funkciós” állomáskeresővel, harminc „program-hellyel.” „Dual music center equalizerrel,” „manuális” lemezjátszóval, dupla „kazetta deckkel” és „continuous play.” Te, lehetséges az, hogy nem is magyar újságot olvasok talán?!

Hát tényleg, be kell ismernem, hogy mindezekről mi, annak idején nagyon messze álltunk szerény diszpécserünkkel, kredencünkkel, meg a mindennapos, barátságos „szíja” köszöntésünkkel. Tehát ez lenne a mai, modern magyar nyelv? Tihamérnak igaza van, az átlagos magyar személy ezt a nyelvet csakis az idegen szavak szótárával felszerelve tudja megérteni. Vajon a szótár lépést tud tartani az idegen szavak beáramlásával és azok használatával? Dehát akkor miért használják ezeket, a magyartól oly idegen szavakat? Nem lenne egyszerűbb, ha az originátor (Nahát! Látják, hogy mit csináltak? Már én is kezdem.) magyarul írná le azt, amit magyaroknak szánt? Hiszen a menedzser helyett éppen olyan könnyen írhatta volna azt is, hogy igazgató, a diszkontáruház meg lehetne „leszállított árak áruháza,” vagy csak egyszerűen leszállított árak háza. A dual pedig nem más, mint kettős, a programhely pedig lehetne műsoros, vagy akár csatornás is. A manuális is azonnal megszűnik titokzatos lenni, ha kézi kezeléssel helyettesítjük. A dupla kazetta deck is jóval egyszerűbb a magyar két szalagos lejátszóképeséssel, a continuous play pedig máris mindenki számára érthető válik, ha folyamatos lejátszóképeséggé alakítjuk át.

Vajon miért használnak annyi idegen, főként angol szót? Lehet, hogy idegen szavak bedobásával akarják az egyszerű embereket megszédíteni? Az is lehet azonban, hogy idegen szavak ily sűrű használatával az író is elárulja magát: nem tud helyes magyart alkalmazni, nem tudja magát magyarul kifejezni. Az azonban már szinte nevetséges, hogy ugyanazon mondatban megtaláltam a demonstráció szót és annak magyar megfelelőjét, a tüntetést is. Azt tudjuk, hogy az újságírásban használt nyelv hanyag, de ha van magyar szó rá, akkor mi cél rejlik az idegen szó használatá mögött?

Ez vonatkozik a műszaki nyelvre is. A magyar nyelv, nyelvünk, abban is van olyan gazdag, hogy ki tudjuk vele fejezni mindazt, amit a német, angol, francia, stb. kifejez. Az idegen szavak és kifejezések használata azon a területen is - szerintem - megint csak a nemtudás, nemtörődomség, vagy végső fokon a lustaság jellemzői annak ellenére, hogy az illető személyek óriási nyelvtudásukat akarják vele kimutatni. Nagy hiba az és főként nem is fedi a valóságot, ha nyelvünket ilyen szegénynek akarjuk beállítani, idegen szavakkal szennyezni. Tanuljuk meg először is saját nyelvünk helyes használatát, mielőtt idegen nyelvtudásról álmodoznánk!

Fejem szinte zúgott az ilyen és ezekhez hasonló gondolatoktól. Nem is nagyon figyeltem oda, hogy barátom miről is motyogott. Ezt ő is észrevette, mert ezzel riasztott fel:

- Mi az? Már nem is érdekel a dolog?

Mielőtt azonban válaszolni tudtam volna, Tihamér kirohant a szobából. Rosetta ijedten rámnézett, én meg rá, de egyikünk sem tudta, hogy hova rohant Tihamér.

Szeretett barátom rövidesen visszatért, az Ország főle nagy magyar-angol és angol-magyar szótár köteteit cipelve, illetve a négy, vastag kötetet egyensúlyozva kezében. A könyveket ledobva mellém a karosszékre, ráparancsolt.

- Adok neked két szót. Most találtam itt őket az egyik cikkben.

Azzal rámutatott az egyik újságra, mégpedig a napi piaci jelentésre. Felkapta az újságot és előállt a két, sértő szóval.

- Padlizzán az egyik és patisszon a másik. Na keresd meg őket, ha tudod, mert gondolom, hogy talán te is szeretnéd tudni, hogy magyarul, mármint valódi magyarul mit jelentenek. Vagy mi ez a két csoda dolog, amit a tudósító a piacon látott és nem tudja, hogy mi a magyar szó rájuk. Kíváncsi vagyok én is, hogy vajon eszik-e vagy isszák-e ezeket az idegen csodákat?!

A padlizzánt megtaláltam. Angolul eggplant, ami magyarul viszont tojásgyümölcsöt vagy törökparadicsomot jelent. Dehát akkor meg miért nem nevezik annak, ami?

A másikat, a patisszont sehol nem találtam. Valószínű, legalább is a szó franciás hangzása után ítélve, hogy franciából vándorolt hozzánk mégpedig valószínűleg egy-két újságíró támogatásával. Csak hadd törjék rajta a fejüket a magyarok, hogy miről is beszél. Ő leírta, a többi aztán már nem rá tartozik. Vesződjék vele az olvasó, ha meg is akarja érteni.

Tihamér közben letette az újságokat. Rosetta is kiment a konyhába, hogy hamisítatlan olasz feketével vidítsa fel férjét is, meg engem is. Az igaz, hogy én a hasonló, forró napokon mindig valami hideget kérek, dehát nem vagyok egészen otthon abban a tárggyban, hogy az olaszok hogyan gondolkodnak, ami a hideget illeti.

Hogy megváltoztassam a beszéd tárgyát, meglepetésszerűen feltettem a kérdést.

- Na és mikor akartok ismét hazalátogatni?

Tihamér mosolyogni kezdett. Ezt a titokzatos mosolyt már rég ismertem. Valami olyasmi bujkált mögötte, hogy vigyázat, most jön a csattanó. És az nem is váratott sokáig magára. A mosoly eltűnt arcáról és komolyan, csendesen megszólalt.

- Azt gondolod, hogy hülye vagyok?

Még mielőtt egy lelkes igennel válaszolhattam volna, folytatta.

- Miért sietnék haza? Hogy talán patisszon-mérgezésben patkoljak el? Ismersz engem. Még azt is előre szeretném tudni, hogy mi okból fogom e vidám világot itthagyni.

Viccel akartam elűtni a dolgot.

- Nem mindegy neked az, hogy a patisszon öl meg, vagy pedig a koreai szivárvány-láz?

Láttam, hogy szavaim megdöbbsentették.

- Igazad van, de azért mégis szeretném tudni. Szeretném azt is tudni, hogy mi a fene az a patisszon. Mert az sem volt azelőtt.

- Na látod! - szóltam könnyedén. - Mit is jelent az, hogy „azelőtt” nem volt? Azt jelenti, hogy Magyarország, a mi régi és szeretett hazánk ismét fejlődött, egy lépéssel ismét előbbre haladt. Azelőtt nem volt patisszon, most meg van! Hát nem óriási?!

Tihamér nem válaszolt, csak szájalommal az arcán, elgondolkozva nézett rám. Rosetta visszatért a konyhából és nemcsak kávé, hanem valami érdekes süteményt is hozott az asztalra. Engem biztosított arról, hogy nekem valami hideget hozott a csészében. Szintén kávé volt, de csak meleg és nem tűzforró, ahogy ők itták.

Csendesen eszegettünk és iszogattunk, ahogy azt az ember jólnevelt társaságban teszi. A csendet csak Tihamér most már angol nyelvű kormányellenes kirohanásai szakították meg. Felesége jelenlétében ugyanis nem nagyon használta a magyar nyelvet, mert nem merte. A kis Rosetta ugyanis nem szereti, ha magyarul beszélünk. Valahonnan azt vette fejecskéjébe, hogyha mi magyarul beszélünk, akkor biztos, hogy a beszéd tárgya, mégpedig a rosszindulatú beszéd tárgya, csakis ő lehet. Ezért történt az is, hogy amikor Tihamér bátyja, Töhötöm,

látogatóba jött otthonról és szinte semmi fogalma sem volt az angol nyelvről, hat hét után egész jó angol tudással távozott.

Amikor eljött az ideje annak, hogy ismét meg kellett küzdenem a hőséggel, Tihamér is felkapott egy plastik zacskót a konyhából. Kérdésünkre csak annyit árult el, hogy a központi piacra megy. Mint mondotta, ott vannak vietnamiak, kínaiak, olaszok, görögök, törökök, írek, lengyelek, arabok és sok más is. Majd azoktól megérdeklődi, hogy mi a patisszon.

- Ha megtudom, akkor este felhívlak és neked is megmondom, hogy mi az. Ha nem hívlak, akkor az azt jelenti, hogy ők sem tudják. Az újságokat meg vidd magaddal, mert neked vannak jó szótáraid. Talán azokkal meg tudod érteni, hogy miről írnak.

Egész este otthon voltam és vártam a hívást. Nem jött. Ez azonban egyáltalán nem lepett meg. Így pedig az én esetemben megoldódott a rejtély, hogy mi is az új „magyar” nyelv. Nem más, mint egy magyar és különböző más, de főként az angol nyelv keveréke, ami az öregebb, átlagtudású magyarok számára szinte teljesen érthetetlen.

Kis történetemnek vannak más tanulságai is. Az egyik az, hogy Magyarország elesett egy olyan tizenöt, de az is lehet, hogy húszezer dolláros bevételtől. Ugyanis barátom, aki gavallér ember, legalább annyit költött volna otthon, ha feleségével hazalátogat.

A másik meg az, hogy még a mai napig sem tudjuk, hogy mi is az a bizonyos patisszon, mivel a hazaírt leveleimben feltett ezirányú kérdésekre csak a szokásos néma csend a válasz. Ez a csend pedig olyan áthatolhatatlan, mint valamikor a Nagy Kínai Fal volt. Az is lehet azonban, hogy az otthoniak sem tudják a szó magyar jelentését.

Karácsonyi visszaemlékezések (1995)

Tegnap délután a nappaliban üldögéltünk feleségemmel és karácsonyi zenét hallgattunk. Ezen európai olvasóim talán egy kicsit meglepődnek. Ott ugyanis nem szokás karácsonyi énekeket hallgatni nyolc héttel karácsony előtt. Még emlékszem arra az Angliában hallott babonára is, mely szerint karácsonyi zenét, de főként karácsonyi énekeket csakis karácsonykor szabad hallgatni és énekelni, mert aki ez ellen vét, annak a jövő éve egészen a következő karácsonyig nagyon szerencsétlen lesz.

Erre két választ is tudok adni. Először is, a múlt évben nem énekeltünk karácsonyi énekeket hetekkel karácsony előtt. Ami azt illeti, tudomásom szerint semmit sem énekeltünk, még karácsonykor sem. Ennek ellenére az idei évünk egyáltalán nem nevezhető rózsásnak.

Másodszor pedig, csak élnének itt, ebben a távoli, szinte állandóan napsütéses és hűvös időjárással senki által nem vádolható országban, hogy megismerjék a karácsony itteni jelentőségét! Nem tudják azt ugyanis, hogy itt a karácsony már október elején kezdődik, különösen a kereskedők számára, akik már akkor ilyenfajta jelszavakkal igyekeznek elkapni nem is annyira a gyanútlan vásárlót, hanem inkább annak dollárait: „Már most vegyen, ha nem akar csalódni! Már csak tizenegy hét van karácsonyig! A készlet fogyóban van és karácsony előtt nem jön újabb szállítmány, tehát siessen! Vegyen még ma!” (Ezt a nem jövő szállítmányt egyébként az év más szakaiban, monoton módon többször is elsütik.) Még ez is sokszor elhangzik: „Hívjon fel minket most, azonnal! Biztosítsa szerettei örömét karácsonyra!” és mondhatom, hogy ez igen nevetségesen hangzik a televízióból este úgy tizenegy óra körül, méghozzá vasárnap este. Dehát az ilyen kicsiség itt senkit sem zavar.

Ez az eladási versengés aztán, természetesen, ahogy karácsony közeledik, egyre jobban elfajul. A TV-n már más sincs, mint újabb és újabb ajánlat. A régebben hirdetett árut csak „most érdemes venni, mivel most már nem annyiba, hanem csak ennyibe kerül.” (Hadd verje a fejét a falba mindaz, aki már előbb bedőlt hirdetésüknek és vett!) Na és jön a TV hirdetések csoportosítása, amit én egész egyszerű, finom hangolásnak nevezek. Reggelenként és délelőttönként, meg kora délutánonként majdnem csakis olyan hirdetések árasztják el a képernyőt, ami a gyerekeket, meg az otthon unalmaskodó fiatal asszonykákat érdekli. Tehát csakis játékok tömkelege és természetesen a különböző fogyókúrák, meg bőrápoló szerek ezrei! Persze, az egyik jobb, mint a másik. A kora este hazatérő apát és férjet aztán ilyesfajta mondatok üdvözlik: „Apu, vegyünk...” vagy „Te John, ma láttam a TV-n és nem is olyan drága... Jó lenne karácsonyra megvenni...” Stb. stb.

No, de e kis eltérés után mi még mindig a nappaliban ültünk és a karácsonyi zenét hallgattuk. Feleségem becsukta szemeit és biztos vagyok abban, hogy gondolatai neki is az öreg Európában jártak. Nem mondott semmit, de nem is volt szavakra szükség. A csend és a becsukott szemek minden szónál jóval többet kifejeztek.

Nekem nem kellett becsuknom szemem, de így is magam előtt láttam az ausztriai tábor nagy szobáját, ahol mi, a szomszéd ország menekültjei szinte tegnap érkezve gyűltünk össze, hogy úgy, a nagy családban ünnepeljük első, szabadságban töltött karácsonyunkat.

Akkor, ott, azon a régi karácsony estéjén a fa kopár volt. Semmiféle díszítés nem volt rajta, de kis csomagocskák voltak alatta. Fiatal, magyar, katolikus pap vezette előbb a „Mennyből az angyal” eléneklését, aztán az Úr Imájának elmondását. Azt követte a kis csomagok kiosztása, amelyben egy-egy narancs, egy kis csokoládé és a gyerekeknek még külön édesség volt. A kis

ünnepélyt Himnuszunk eléneklése zárta be. Utána pedig mindenki visszatért „saját” barakk szobájába. Mosolyt nem nagyon láttam, még azoknak az arcán sem, akik saját és mások híresztelése alapján igen kemény fickók voltak. Mindenki haza gondolt. Vajon mi van, de főként mi lesz otthon? De ez még 1956-ban volt.

Most itt, e távoli országban hirtelen egy másik kép villant fel előttem. A jóval 1956 előtti, gyerekkori karácsonyok képe. Amikor minden karácsony estéjén, úgy öt óra tájban, amikor már erősen sötétedett, a családban valaki kiadta a jelszót: „Tibi, ti most elmentek apuval egy kicsit sétálni!” Az első időkben nem nagyon akartam sétálni, különösen akkor nem, ha az utcán füttyülő jeges szél havat csapott az ember arcába. Később aztán rájöttem arra, hogy azt a bizonyos sétát, úgy egy-két óra múlva, visszatértünkkel ez a mondat követte: „Jó, hogy megjöttetek, mert éppen most ment el az anyyalka.” Ugyanis az én karácsonyfámat valamilyen oknál fogva mindig az anyyalka és nem a Jézuska hozta. A család többet tudó tagjai szerint én református gyerek voltam, nekem az anyyalkával is meg kell elégednem. Hát jó, minek vitatkozni az ilyesmin, különösen három-négy éves fejjel, meg minek is? Azt azonban megtanultam, hogy amikor azt hallottam, hogy eljött az ideje a sétának, akkor jobb, ha azonnal megyek. Ugyanis akkor hamarabb érünk vissza haza és hamarabb ment el az anyyalka is, tehát hamarabb lesz ott a karácsonyfa, meg az ajándékok.

A „Mennyből az angyal”-t ott is, akkor is el kellett énekelni. Amíg az meg nem történt az ajándék csomagokhoz nem volt szabad hozzányúlni. Míg énekeltünk, az alatt a fán minden gyertya égett, amit viszont nagybátyám figyelt árgus szemekkel. Ugyanis nemegyszer előfordult az, hogy egy-egy kisebb ág a fán tüzet fogott és akkor azt azonnal el kellett fűjni. Ez volt nagybátyám igen nagy felelősségtudással ellátott feladata. És amikor a kis, helyi tűz kitört, akkor ő az eseményt karácsonyhoz nem méltó szavakkal ismerte el, mielőtt egy nagyot fűjt volna.

A séta, a fa, az anyyalka, meg a tűzkifűzés egészen addig ment, amíg egyszer a mindig sötét előszobában, a sarokban, valami szúrósat meg nem érintettem a kezemmel. Előbb nem tudtam, hogy mi lehetett az, ami a sötétben, zsákba burkolva és összekötözve állt ott, de aztán fény derült az agyamban. Nem lehetett más, mint a karácsonyfa, hiszen akkor már csak egy hét volt karácsonyig!

Nagymama, aki mindig a konyhában ténfergett, volt az első állomásom. Hozzá rohantam és kifulladásra hoztam, hogy a karácsonyfa az előszobában van! Persze nagymama ezt azonnal letagadta. Amikor ajánlottam, hogy menjünk ki együtt, gyűjtsuk fel a villanyt és nézzük meg, azt a választ kaptam, hogy most nem ér rá, talán később. Aztán valami kis ingyencséggel elterelte figyelmemet az egész ügyről. (Már akkor is könnyen befolyásolható voltam. Édességekkel könnyen le lehetett kenyezni.)

Később anyám is hazajött. Neki is elmondtam, hogy napközben milyen óriási felfedezést tettem. Ő csak nevetett és azt mondta, hogy minden bizonnyal csak elképzeltem a dolgot. Kiment a konyhába és a nagymamával folytatott rövid beszélgetés után azzal jött vissza, hogy egy kis friss levegőt szeretne, menjünk el sétálni. El is mentünk. Hazatérésünk után titokban ismét elkezdtem tapogatózni a sötét előszobában. Az csak természetes, hogy a fa akkorra már eltűnt és csak egy héttel később, karácsony estéjén láttam viszont gyönyörűen feldíszítve, az égő gyertyákkal együtt.

A kép lassan elmosódik, de felváltja az első angliai karácsony emléke. Akkor már volt saját karácsonyfa a bérelt lakásban. Még egy kis díszítés is volt rajta, habár gyertya nem. Amikor ugyanis az üzletekben gyertya után érdeklődtem, először is szinte karvastagságú gyertyákra akartak rábeszélni, mondván, hogy az az igazi karácsonyra, meg hogy az az igazi érték a

pénzemért. Amikor pedig nagy nehézségek árán megmagyaráztam, hogy nekem csakis kisujj vastagságú gyertyák kellene, mindenki megcsóválta fejét, hogy hát olyasmi bizony nem létezik. Az egyik üzletben még azt is megkérdezték, hogy mit akarok felgyújtani.

A csillagszóró is hiányzott, mert azt csak akkor lehetett kapni, amikor a házi használatú tűzijátékokat is lehetett vásárolni, vagyis Guy Fawkes napjára, november ötödike előtt. Akkor ugyanis a jó angolok arra emlékeznek, hogy 1605-ben ez a Fawkes nevű pasi fel akarta robbantani a londoni parlamentet. Ha az ember elmulasztotta a közvetlen november ötödike előtti időszakot, akkor a jövő évig kellett várnia a csillagszóróra.

Tehát se gyertya, se csillagszóró, de még szaloncukor sem volt. Így csak a csillogó üveg díszek, meg egyéb, színes díszítések maradtak. Na és a rengeteg terv. Terv arról, hogy mit, hogyan és mikor fogunk csinálni, mivel akkor már a legfontosabb, az állás és az azzal együttjáró jövedelem biztosítottnak látszott.

Azt az emlékezetes, első angliai karácsonyt még másik tizenhárom követte. Az utolsó arról lett nevezetes és vésődött az emlékezetembe, hogy már nem is ketten, hanem kisfiúkkal hárman ünnepeltük.

Még egy másik angliai karácsonyi kép. Nedves, ködös, szürkéből feketébe hajló, késő szombat délután. Siető emberek az utolsó vásárlásukat végzik. Valószínű, hogy éppen karácsonyra vesznek még valamit. Lassan kigyulladnak az utcai lámpák, de még azok narancssárga fénye is csak épphogy áttör a szürke ködön. A sarkon az Üdvhadsereg zenekara karácsonyi dallamokat játszik. A szegényeknek és az utcákon lakóknak gyűjtenek. A zenekar előtt gyerekek ácsorognak, hallgatják a zenét, figyelik a zenészek munkáját. Elkezd szitálni az eső. Ha lehetséges, akkor a vásárlók még gyorsabban igyekeznek egyik üzletből ki, a másikba be. Azok, akik már végeztek, örömmel igyekeznek haza. A kis házakban, a nappali szobákban már lobog a nyitott, barátságos tűz a kandallókban. Kisebb, vagy népesebb családok várják forró teával a hazasiető vásárlókat.

Aztán jött Ausztrália, amit ez írás elején már röviden említettem. Az itteni karácsonyoknak az előbb említett eladási és vásárlási láza mellett még van egy igen nagy jellegzetessége. Lehetséges, hogy karácsony napja egyúttal az év egyik legforróbb napja is. Hidegebb égtájakon, főként az északi féltekén talán nagyon sokan irigykedve emlegetik a szerencsés ausztrálokat. Hát ez természetes is, hiszen az innen érkező lapok és levelek szerint karácsony napját mi a tengerparti homokban üldögélve töltjük, miközben szánkat jeges görögdinnyével tömjük. Tényleg, ezt is sokan megteszik, de nem azért, hogy a tengerentúli rokonságot irigy gondolatokra ingereljék. A fő ok erre csak az, hogy már nem bírjuk tovább a négy fal közti fülledt forróságot és inkább kiülünk a tengerpartra azzal ámítva magunkat, hogy ott talán majd hűvösebb lesz.

Az itteni karácsonyoknak, sajnos, már más jelentőségük is van, ami magában véve nem is vidám, hanem szomorú. Itt nagyon is észleljük azt, hogy mennyire távol vagyunk a Hazától. Itt már jóval inkább elszakítva érezzük magunkat, mivel főleg földrajzilag, fizikailag nagyon messze vagyunk. Hol van már az ausztriai, a szomszédos közelség! Még más, európai országban sem éreztük magunkat oly távol, mint itt. Azokból az országokból kocsival, vonattal, busszal is gyorsan és aránylag olcsón otthon lehetünk. A karácsonyt úgy nem nehéz otthon tölteni a régi, noha minden bizonnyal már szintén megváltozott környezetben.

Innen is, mint akárhonnán máshonnán is, csak akkor lehet hazaugrani, ha az utazáshoz szükséges összeget össze tudjuk gyűjteni. Az egyre nehezedő gazdasági problémák itt is érintik a legtöbb családot, kit többé, kit kevésbé. Noha állandóan azt halljuk, hogy „a légi utazás soha nem volt olyan olcsó, mint manapság,” arra az átlagembernek bizony egyre kevesebb jut. Itt

bővebben nem is kell említenem a munkanélküliek és nyugdíjasok helyzetét. Így tehát egyre inkább kegyetlen viccnek tűnnek Bing Crosby minden karácsonykor hallott dalának szavai, mely szerint „Karácsonyra otthon leszek...”

Valahol, valaki egyszer azt mondta, hogy a Haza ott van, ahol a szívünk van. Márpedig legtöbbünknek a szíve még mindig, vagy talán helyesebben azt mondhatnám, hogy ismét Magyarországon van.

Idáig jutottam gondolataimmal, amikor a karácsonyi zene elhallgatott a szalagon. Csendesen, hogy feleségemet ne zavarjam felálltam és kikapcsoltam a gépet. És közben fejembe tolakodott egy utolsó gondolat. Az idegenben átélt karácsonyok száma egyre sokasodik életünkben. Ennek ellenére mégsem mondhatjuk azt, hogy egyik jobb, mint a másik. Talán közelebb áll a valósághoz, ha azt állítom, hogy éppen ellenkezőleg.

Kérem olvasóimat, hogy ne érezzék magukat becsapottnak, vagy cserbenhagyottnak azért, hogy a szokásos, vidám írás helyett most ilyen komolykodás jut kezükbe. Ne feledjék, hogy néha még a királyok udvari bolondjai is egy kicsit komolyabb hangon szólaltak meg. Néha még az ő bohóckodásuk is letompult egy kicsit.

Mindezek után azonban mégis csak, szívem mélyéről kívánok kellemes, nagyon kellemes karácsonyi ünnepeket minden magyarnak, akárhol is olvassák vagy hallják ezeket a sorokat.

Tiltakozunk, tiltakozgatunk (1995)

Kellemes pihenésemet a telefon harmonikus zümmögése szakította meg. Gondolkodás nélkül felvettem a kagylót. Mielőtt alkalmam lett volna egyetlen szót is szólnom, a vonal másik végén máris felcsendült barátom, Tököldy Tihamér hangja. Úgy tűnt, mintha ideges és türelmetlen lett volna.

- Halló! Te vagy az, Tibikém?

- Nem, itt a miniszterelnök beszél. Persze, hogy én! Ki más lenne? - Most már én is türelmetlen lettem. - Mi újság? Ég valami valahol, hogy reggel tizenegy előtt telefonálsz? Vagy a kerítésedet találd tele graffitival?

- Ne hülyéskedj már, nagyon komoly dologról van szó!

- Na jó. Hát akkor bökd ki szépen Tibikének. Mi a baj?

- Majd beugrom és akkor mindent elmondok. Nem szeretem így, a telefonon. Még valaki meghallja.

- Hát jó, csak gyere. Még mindig ott lakunk, ahol tegnap este.

- Kösz. Jövök. Addig is szevasz!

A készülék máris kattant, jelezve, hogy barátom letette kagylóját, fülében meg elkezdődött a foglaltságot jelző, kellemetlennek egészen nem nevezhető kis fütytyentgetés. Nejem még a konyhában foglalatostkodott a reggelivel, neki is tudtára adtam, hogy Tököldy jön. Nehogy még én igyam meg a váratlan látogatás levét, ki tudja, milyen formában.

- Hallottad? A Tököldy jön.

A konyhai reakció egyáltalán nem lepett meg.

- Már megint? - harsogta feleségem. - Most mi a baj?

Nem tudom, honnan vette azt, hogy barátom csak akkor jön, ha valami baj van. Azért mégis csak nyugodtam ordítottam vissza.

- Nem tudom, de nagyon felhevültnek hangzik.

- Csak nem nyert valamit valahol?! - így a mindig praktikus, kis asszonyka.

Tényleg! Erre nem is gondoltam. Talán azért fél attól, hogy beavatatlan fülek is hallanának szerencséjéről. Azt ugyanis mindenki tudta, hogy barátom itt is, ott is szeretne nem létező szerencséjét próbára tenni. Mivel azonban tudtommal soha nem nyert, így csak felesége türelmét tette nagyon sokszor próbára. Így csak egy „majd meglátjuk”-ot tudtam feleségemnek válaszul ajánlani.

A válaszra majdnem egy teljes órát kellett várnunk. Ugyanis annyi időt vesz igénybe az, hogy Tihamér hozzánk érhesen. Hozzánk érkezésének ideje most sem volt sokkal kevesebb.

Kis utcánk békés csendjét közelgő autó robaja, lármája verte fel. A zaj egyre közeledett és pontosan házuk előtt egy hatalmas durranással be is fejeződött. Erről Csajkovszkij „1812” című nyitánya jutott eszembe. Mint tudjuk, annak végén nagy szerepe van a kisméretű mozsárágyúknak is. Valahogy ez is úgy hangzott.

Ebben az esetben azonban nem volt mozsárágyú, csak Tököldy barátom kis Datsunja, amit ő és olasz származású felesége „a kocsink” néven emlegetett. Hogy mások milyen nevekkal illették a kis kocsit itt meg sem merném említeni. Tehát barátom megérkezett. Vörös arccal maga, a nagy Tököldy mászott ki az autóból és miután annak ajtaját ismét csak nagy zajjal becsapta, fűre léptekkel közeledett házuk főbejárata felé.

Nem akartam megadni neki az alkalmat arra, hogy a szomszédok, de még inkább a mi bosszúságunkra még több zajt csináljon. Még arra is képes lehet, hogy ajtónkat elkezdje rugdalni. Tehát ezért az ajtóhoz futottam és még az esetleges kár okozása előtt szélesre tártam előtte.

- Magas! - fordítottam magyarra az itt oly népszerű amerikai köszöntést.

- Magas, már akinek magas - felelte kedvetlenül.

Nekem valahogy nem úgy nézett ki, mint aki akárhol is éppen megnyerte a főnyereményt. Azt is láttam, hogy bizony nemhogy „magas” lett volna napja, hanem az teljesen ellenkezőleg valahol a mélységben lebegett.

- Na gyere csak be szépen és mondd el az egészet - hívtam beljebb.

Erre ő, másodszori hívásra nem is várva gyorsan belépett nappalinkba és ledobta magát az egyik fotelbe.

- Az asszony nem jött? - igyekeztem kedveskedni.

Erre megint csak legyintett.

- Nem ér rá. Szomszédol. - Aztán meg is magyarázta. - Valami papír újrafelhasználási akciót indítottak. Csak a régi telefonkönyvet vitte el, meg valami régi újságokat. Azokból majd vécépapírt, papír szalvétát és ezekhez hasonló ingyencségeket gyártanak. Előbb azonban Kínába exportálják a papír hulladékot, amiért az ország pénz formájában majdnem semmit sem kap. A kész, újragyártott cikkekért aztán kemény valutában fizetjük meg a kínaiakat. Tudod, hogy hogy van. Mi veszünk rajta, a kínaiak meg nyernek, így tehát Ausztrália is, meg Kína is jól jár - fejezte be maró gúnnyal.

Miközben mindezt a felvilágosítást, amiért egy régi, kommunista államban kötél járt volna, csak így, egyetlen szuszra rendelkezésemre bocsátotta, hivatalosnak tűnő borítékot szedett ki belső zsebéből. A boríték is, meg a benne levő levél is valóban hivatalos volt. Emellett tanúskodott a hivatalos címer egyik oldalán a kenguruval, a másikon meg az emuval támogatva.

- Olvasd csak, olvasd! - unszolt Tihamér.

Az unszolásnak, meg kíváncsiságomnak már nem tudtam ellenállni és ezért mohón olvasni kezdtem a rövid értesítést. Az olvasást követően aztán, ahogy mondani szokás, nem tudtam, hogy nevessek-e, vagy pedig sírjak. Persze, hogy megint csak nem nyert! Legalább is pénzt nem, tapasztalatot azonban annál többet. És most már megértettem rossz hangulatát is

A levélke ugyanis arról tudatta Mr. és Mrs. Tihamer Tököldy-t, hogy mivel a legutóbbi szövetségi parlamenti választásokon elmulasztották szavazatukat leadni, ezért 60, azaz hatvan napon belül 100, illetve száz dollár pénzbírságot kötelesek fizetni. A levél, talán gyengébbek kedvéért még azt is közölte, hogy a fent említett összeg, azaz az száz dollár nem fejenként értendő, hanem az a két személy együttes bírságát képviseli. Gondolom, ezt azért tették a levélbe, mert talán akadna valaki, aki hazafiúi kötelességének súlyát érezvén saját maga megduplázná a bírságot és száz helyett esetleg kétszáz dollárt fizetne.

Szemem sarkából láttam, hogy miközben a drága kis levélkét olvastam, Tihamér arcomat figyelte. Arra számított, hogy az fogja elárulni a bennem dúló érzéseket, hogyan reagálok megszégyenítésére. Lehet, hogy elégedetlen volt azzal, amit látott, mert így igyekezett érzelmeimet felkorbácsolni.

- Hát nem felháborító pofátlanság az egész? - szinte ordított. Aztán folytatta. - Lassan már azt is meg fogják mondani, hogy most délután egy óra van, tessék ebédelni! Ha meg nem eszem, akkor megbüntetnek húsz dollárra! Aztán meg még talán azért is megbüntetnek, hogyha naponta nem négyszer-ötször, hanem esetleg hatszor, vagy talán hétszer is megyek pipilni!

Mindebből a heves kitörésből csak egy dolog látszott világosnak: barátom dühös volt, mégpedig nagyon dühös. Hogy egy kissé lecsillapítsam, megvártam, míg lélegzetvételre megállította szóáradatát és csendesen megkérdeztem.

- Voltaképpen miért nem szavaztatok? Elfelejtettétek?

Csendesítésre szánt kérdéseim azonban ellenkezőleg hatottak. Tihamér újra kitört.

- Hogy tudta volna akárki is elfelejteni? - ordította egyre vörösödő arccal. - Nem azt hallottuk hetekkel előtte még a vécén is, hogy „csakis én rám szavazzatok, mert én vagyok a legjobb?” Meg, hogy „ne rá, hanem rám szavazzatok, mert én egyedül megadok mindent, amire Ausztráliának szüksége van?” Meg azt is, hogy „szavazzatok rám, mert Isten bizony, én felére csökkentem a meglevő adót és nem vezetek be semmiféle újat!” Ki tudta volna mindezeket elfelejteni?

El kellett ismernem, hogy a felejtés szinte egyenesen lehetetlen volt. A dolog azonban most már nem hagyott nyugodni.

- De most áruld el nekem, hogy akkor miért nem mentetek szavazni? - most már őszinte kíváncsiság gyötört.

- Hát, mert az ellenzék - felelte Tihamér most egy kicsit lecsillapodottabb hangon.

Kérdőn néztem rá, még karjaimat is széttártam, ami a nemzetközi jelbeszéd szótárában „Nem értem, ismétlje meg, S.V.P.” felsorolásban szerepel. Ezt Tihamér is megértette, aki egyébként nem volt éles elméről ismert.

- Az ellenzék vezére - kezdte magyarázni - mondta az egyik beszédében a választások előtt, hogy szavazatunkkal tiltakozhatunk a jelenlegi kormány politikája ellen. Gondoltam, hogyha a szavazatunkkal tiltakozhatunk, akkor mennyivel inkább tiltakozunk, ha egyáltalán nem megyünk szavazni! - elégedetten nézett rám, mint az a kutyas, mely visszahozta az eldobott botot és most gazdájától várja az elismerő szavakat, meg a jutalmat.

Jutalom helyett azonban ráförmedtem.

- Te egészen meghülyültél!? - kérdeztem minden cécó nélkül, aztán folytattam. - Hát nem emlékszel arra, hogy ezt már legalább egyszer megvitattuk? Hogy itt szavaznod kell éppen úgy, mint ahogy otthon is kellett a komik alatt. A különbség az, hogy otthon nem pénzzel, hanem mással fizetted meg drágán azt, ha nem mentél szavazni.

- De ez pofátlanság! Hát mondj nekem még egy országot, ahol kötelező a szavazás! - most már ismét üvöltött.

Bizony, csak úgy hirtelenjében, kapásból, nem tudtam egyet sem említeni. Figyelmemet ismét barátom problémájának szenteltem.

- Miért nem csináltad azt, amit sokan mások csinálnak? Miért nem húztad át a szavazó céduládat? Akkor az olyan, mint a kecske, amelyik jóllakik, meg a káposzta is megmarad. A lista szerint te szavaztál, de mivel szavazatod érvénytelen, akkor úgy számít, mintha nem szavaztál volna.

Ő azonban lecsillapíthatatlannak tűnt. Hirtelen élesen rámnézett és ezt a kérdést vágta a fejemhez.

- Hát akkor most már csak azt mondd meg nekem, hogy szabadok vagyunk-e itt, vagy sem? Szabad demokráciában vagyunk-e itt, vagy sem? Egy szabad, demokrata országban azt csinállok, amit akarok. Úgy látszik, hogy itt csak akkor vagyok jó fiú, ha azt csinálom és akkor, amikor mondják, hogy csinálhatom, vagy csinálnom kell. És ne mondd azt, hogy nem figyelmeztettelek! Lassan még azt is be fogják csúsztatni, hogy mikor, hányszor, hol és kivel csinálhatjuk...

Itt hirtelen elhallgatott, mert feleségem jelent meg az ajtóban tálcával a kézben. Azt mindig tudtam, hogy Tihamér nem halt volna meg a jelenlegi kormány intézkedéseiért és egyre inkább forradalmi elképzeléseknek adott teret életében, legalább is elméletben. Igyekeztem lecsillapítani, miközben feleségem kávéját töltötte.

- Tudom, hogy erről a tárgyról már eleget beszéltünk a múltban is és semmiféle következtetésre nem jutottunk.

Láttam, hogy szavaimra buzgón bólogat, ezért felbátorodva folytattam.

- Csak csináld azt, amit mások is csinálnak. Ebben az esetben megspóroltad volna a száz dollárodát.

Feleségem kérdő tekintetét látva, neki is elmeséltem a történeteket.

- Tihamér és Rosetta nem mentek szavazni és most jött a levél a büntetéssel kapcsolatban. Csak száz dollár a két fél részére.

- Jesszusom! - kiáltotta feleségem. Kitörése bizony nem javított a helyzeten. Ráadásul még ezt is hozzátette - Mindig mondtam, hogy maga rossz fiú, de bőkezű, kedves Tihikém.

Erre Tihamér kivette orrát a kávéscsészéből és most már jóval csendesebben megjegyezte.

- Csak az a szomorú, illetve az egyik szomorú dolog az egészben, hogy Rosetta engem okol az egészért. Azt mondja, hogy az én ötletem volt az, hogy szavazás helyett egy új videót néztünk otthon. Pedig még emlékszem, amikor ő mondta azt, hogy ne menjünk szavazni, hiszen az egyik párt kutya, a másik meg az eb.

Szomorúan sóhajtott és egy új, nagy szeletet vett a finom, kontinentális, házi készítésű krémes szeletből.

Az utcán kis motorkerékpár pöfögött.

- A postás! - Kiáltott fel izgatottan nejem. - És meg is állt előttünk. Megnézem, mi jött. - Azzal máris az ajtónál volt. Nem tudom, hogy voltaképpen mit is várt ő, aki mostanában soha, senkinek nem írt.

Hosszúka, hivatalosnak látszó borítékot lobogtatva tért vissza. A boríték nagyon hasonlított ahhoz, amit Tihamér kapott.

- A tied - szólt és kezembe nyomta a borítékot. Ugyan kié másé lehetne? Elégedetten mosolyogtam, hiszen tudtam, hogy ebben a házban csakis én kapok levelet. Feltéptem a borítékot és arcomról azonnal elpárolgott a mosoly.

Még feleségem viccelődő kérdéseit sem tudtam felfogni, amikor azt kérdezte, hogy mennyit is nyertünk. Mi ugyanis csak nagyon ritkán játszottunk lottón, tehát nem nagy esély lehetett a nyereményre. Elolvastam a borítékban meglapuló kis levélkét és valahogy kiböktem.

- Százhuszat nyertünk. Mínuszban.

A levélke ugyanis arról értesített, hogy mivel a Nagy Déli úton hajtva a sebességet ellenőrző berendezés (magyarul a fényképezőgép) rögzítette, hogy kocsim (itt pontos rendszám következett) a megengedett 60, azaz hatvan km per óra helyett 75 azaz hetvenöt km per óra sebességgel haladt, ezzel kihágást követtem el. A bírság erre a kihágásra 120, azaz száz-húsz dollár. Eme összeg 60, azaz hatvan napon belül fizetendő itt és itt személyesen, de lehet postán is... Jogom van arra, hogy a bírság lefizetése helyett az ügyet bírósági tárgyalás tárgyává tegyem. Ez esetben azonban, ha... A többi már nem is érdekelt.

- Mi az, hogy mínusz száz-húsz? - kíváncsiskodott az asszonyka. Nem volt kiút, átadtam neki a levélkét. Tihamér, aki már az ilyesmiben tapasztaltabb volt, nagyon jól tudta, hogy honnan fúj a szél.

- Akkor a mi százunk még mindig olcsóbb - vigyorgott rám süteményt majszolva.

Feleségem közben elérkezett a levél végéhez. Alig tudott megszólalni.

- Az egyik bőkezű (ez volt Tihamér), a másik meg nem lehetne bőkezű, mert nincs miből (ez voltam én). - Feleségem még tovább szőtte a szavakat. - Az azonban biztos, hogy mind a kettő hülye. - Mire idáig ért, már könnyes is lett a szeme.

Tihamér, saját bajáról már teljesen megfélemedkezve, feleségem könnyeit látva, ellenségesen fordult felém.

- Hát ezt te meg hogyan csináltad? És főként miért? - Nyilvánvaló volt, hogy magyarázatot akart.

- Egyszerű, - igyekeztem vidámnak mutatkozni. - Te tiltakoztál, azért fizetsz száz dollárt. Én is tiltakoztam a hatvan kilométer óránkénti sebesség ellen. Ezért százhuszat fizetek. Hatvan! Micsoda örültség! Ott, ahol száztíz is lehetne könnyen csinálni!

Tihamér felemelkedett a fotelból.

- Hát akkor én megyek is. Kösz a kávé, meg a sütit. Majd nemsokára összejövünk egy kis dumcsira. - Majd feleségem szomorú arcát látva ismét felém fordult. - Vagy menjünk el délután egy kicsit horgászni? Biztonságos itthon maradni?

Csendesen becsukta maga mögött az ajtót. Az utcán heves vitát folytatott a Datsunnal, de a végén mégis ő lett a győztes, mert a motor beindult. A koci hangos, tiltakozó durranásokkal vitte Tihamért célja, otthona felé. A zaj lassan elhalt a távolban. Lassan, büntudattal telítve kezdtem egymásba rakosgatni a kávéscsészéket. Tiltakozási akciónk, a Tihaméré is, meg az enyém is most ugyancsak hosszú időre lezárult.

A Nagy Vörös (1996)

Szomszédságunkban is akad a nagy, ragadozó, ravasz állat, a tigris törpeméretű, háziállattá elfajult változata, az egyesek által ártalmatlannak minősített házi cica. Ezt az állatot semmiféle kerítés sem gátolja meg abban, hogy kertünket három célból rendszeresen látogassa.

Először és mindenekelőtt hozzánk járnak végézni. Mert ugyebár nem édesebb az is, ha lopva, titokban, más kertjében végzik? Ezek a szemtelen macskák már annyira is eljutottak, hogy eddigi, szervezetlen, hirtelen ötlet szerint használt hátsó kertünket különböző területekre osztották fel. Itt csak végéznek. Ott csak napoznak. Amott meg csak a fűben, illetve a gazban hasalva madarakra lesnek és azokra vadásznak. Ez a szemtelenség az, ami véretem forralja! Nem csinálnak semmit sem nyíltan, egyenesen, a szemünk láttára, mint ahogy azt a kerítés felállítása előtti időkben a kóbor kutyák szokták. Azok dolguk végeztével azonnal elhagyták a színhelyet. Nem a macskák! Ők igen kényelmesen, lassan átsétálnak a kert másik felébe és ott napozással töltenek egy-két órát. Hacsak előbb fel nem fedezem és kavicssal, meg kézbe kerülő miegymással meg nem dobálom őket. Akkor aztán hopp! Fel a kerítés tetejére és onnan pedig át egy bizonyos, másik szomszédhoz.

Kétségbeesésemben már nemegyszer odáig jutottam, hogy a játék üzletekben kapható vízpuska megvételét mérlegeltem. Az nemcsak hét és fél méterre lövi ki a vizet (garantált, hiszen mint szinte minden más, az is kínai gyártmány), hanem ráadásul még a géppuska kattogását is utánozza. Erről is feleségem beszélt le, aki szánakozó kifejezéssel arcán csendesen megkérdezte, hogy miért nem szeretem azokat az ennivaló, kedves cicákat?

A környék nálunk vendégszereplő macskái közül kitűnt egy, már csak méretei alapján is joggal kandúrnak számítható vörös macska. Azideig még nem voltam a macskák ellensége, ezért a Nagy Vöröst akkor még „szép” jelzővel is illetem.

A Nagy Vörösnek először is hosszúszőrű bundája van. Ez azt a gyanút keltette nejemben is, meg bennem is, hogy angóra keverék is szerepel véreben. Tehát vörös hát és lábak, ragyogóan fehér mell, has és ugyancsak fehér pofaszakáll. Ehhez járul még négy, ragyogóan fehér mancsa, mintha csak fehér cipőket viselne. A testhez csatlakozik egy hosszú, rókára emlékeztető, vastag, rótvörös farok, amely szintén hófehér végződésű. Ha én macska kisasszony lennék, akkor már biztosan én is régen beleszerettem volna ebbe a szép macska úrba! Ő maga elég gyakran, hálózobánk ablaka alatti éjjeli szerenádok formájában hirdette a macska hölgyeknek, hogy társat keresett. Hát Istenem? Mi a sajtóban hirdetünk, ők meg szerenádoznak.

Nejem, aki jobban kedveli a macskákat, nemegyszer meg is jegyezte: „Te, Teddy! Nézd, milyen szemrevaló az a nagy, vörös macska!” Attól a pillanattól kezdve magunk között rá is ragadt ez a név: Nagy Vörös.

Nagy Vörös egyébként nekünk semmi figyelmet nem szentelt. Még az is legtöbbször hidegen hagyta, ha mi különböző zajokkal akartuk megzavarni kertünkben végrehajtott madarászását. Olyankor csak méltóságteljesen felállt és kíváncsi kifejezéssel, anélkül, hogy menekülni próbálna, ránk nézett. Mintha azt kérdezte volna: „Na és most mi mást csináltok? Mert az ablakon való kopogtatásokat engem nem zavar.” És addig el sem hagyta kertünket, míg egyikünk ki nem ment és úgy zavarta el. Tehát szerette a szemtől-szembeni találkozásokat.

Az egyik ilyen alkalommal én szaladtam ki a házból, hogy elhessegessem. Erre mit csinált a Nagy Vörös? Talán azért, hogy engem jobban felcukkoljon, nem ugrott fel a kerítés tetejére és onnan pedig át a szomszédhoz, vagyis haza. Ugyanis azt tette volna egy közönséges macska. Nagy Vörös ahelyett felfutott az egyik magas borsfánkra, ahonnan megvetően lenézve rám, mintha ezt kérdezte volna: „Na, talán még ide is utánam jössz, öreg fiú?” Persze, hogy az öreg fiú nem ment.

Szóval ilyen volt a Nagy Vörös. Fenti viselkedése után ítélve talán jobban tettük volna, ha Királynak nevezzük, nem pedig csak Vörösnek.

Egyszer annyira felbőszített, hogy még helyi tanácsunk állatigazgatási tisztviselőjéhez is bementem megérdeklődni, hogy mit tudunk mi, védtelen kerttulajdonosok, emberek tenni a minket hívatlanul látogató, szemtelen macskákkal szemben. A kis, szemüveges mókus felvilágosított, hogy csapdát állíthatunk és a csapdába került állatot pedig további akció céljából hozzájuk eljuttathatjuk.

Ez mind szép és jó, de erre asszonykám emígyen fakadt ki: „Jaj! Csak nem zárnád csapdába azt a szegény Nagy Vöröst?!” Ebből is látható, hogy nejem és én mindenben egyesült frontot képviselünk. Még csak azt sem tudtam elmesélni neki, hogy nagynéha, amikor egy váratlan és oly ritka eső után kimentem a kertbe gyomlálni és valamilyen oknál fogva figyelmen kívül hagytam a figyelmeztető szagot, majdnem mindig valami puhába markoltam. Az a puhaság bizony nem azt jelentette, hogy egy meztelen csigát kaptam a markomba!

Így tehát a fenti és hasonló játékok a Nagy Vörössel, meg az őt látogató macska kisasszonyokkal tovább folyt mindaddig, míg egy napon (igen, itt nyugodtan írhatom, hogy szép napon) Nagy Vörös gazdája elhatározta, hogy másutt zöldebb a fű, mint itt és elköltözött. Azóta nincs Nagy Vörös, az éjszakai szerenádokat is kutyavonítás, meg ugatás váltotta fel. Kertünk egyes részeit uraló kellemetlen szagok is lassan elmosódtak. Nyerni mégsem nyertünk az egészről semmit. Ugyanis most meg egerek vannak a kerti kamrában! Hát van igazság e Földön?

Köszönöm... **(1996)**

(Avagy mi a különbség Várhegyi és Várkonyi között?)

Valami hirtelen felriasztott álmomból. Kint még sötét volt, de ébresztőórám, amely a rádió mellett áll, dacosan azt állította, hogy már fel nyolc is elmúlt. Felriasztásomhoz egyébként más köze nem is volt. Állítólag az ember fejében is van egy óra, az volt a bűnös. Bekapcsoltam tehát a rádiót és beállítottam a 9835 kHz-re, ahol úgy általában, szerencsés napokon Budapestet tudom hallgatni.

Sercegés, kattogás és egyéb megmagyarázhatatlan és éppen ezért leírhatatlan zajok. Végre felhangzott egy mély férfihang, amely egyik pillanatban úgy hangzott, mintha a zajon át a fülemben ordított volna, a másikon pedig mintha egy szomszédos szobában suttogással igyekezett volna megértetni magát. Na, de nem baj, hiszen azt mindenki tudja, hogy Ausztrália nem Budapest szomszédságában van.

Távoli magyar honfitársam szépen igazolta, hogy valóban Budapestről szolt hozzám és máris peregni kezdett a műsor. Már több, mint egy órán át hallgattam híreket, meg miegymást, ami azt jelenti, hogy otthon még vasárnap éjjel volt, mert azt is tudja mindenki, hogy akkor minket, távoli magyarokat az otthoni rádió műsort tervező egyénei két teljes órás műsorral ajándékoztak meg. Vagyis ők felröpítik a teljes műsort az éterbe és mi, ha szerencsések vagyunk és az időjárás is úgy akarja, akkor abból mi itt is, meg másutt is, a fent említett ordító és suttogó változatban annyit kapunk el, amennyit csak tudunk.

Így elmélkedtem, miközben akkor már egy kellemes, női hang beszélt Hilary Clinton budapesti látogatásáról. Aztán annak is vége lett és egy erőteljes, határozott férfihang bejelentette:

- Önök a Szülőföldünk adását hallják Budapestről.

Ezen megint csak elgondolkodtam. Ugyanis meg mertem volna esküdni rá, hogy nem Budapestről, hanem a hálósobából hallottam az adást. Dehát minek vitatkozni az ilyesmin?

Ezt követően egy másik, még hozzá igen kellemes női hang bejelentette, hogy magyar nótákat fognak játszani. Azért hivatkozom „kellemes női”, vagy „erőteljes” férfi hangra, mert azt már egy másik írásomban kifejtettem, hogy a nevekkel mindig bajom van és egyébként is a hölgy nevét a suttogó stádiumban mondta be.

Máris előkotortam papírzsebkendőkkel telt dobozkámat és így felkészülve vártam a magyar nótacsokor kezdetét. Azt ugyanis már hosszú évek során megfigyeltem, hogy amikor a külföldön élő magyarok cigányzenés magyar nótákat hallanak, akkor a szemeket ki-ki ritkábban vagy gyakrabban szárítani kényszerül. Még a férfiakkal is előfordul, hogy a kellő pillanatban zsebkendőt rántanak és miközben valami olyasmiről mormognak, hogy a fene egye meg, valami a szemükbe ment, dugva szemet szárítanak. Jómagam is, aki otthon szinte borzongva kapcsolta ki a rádiót minden olyan alkalommal, amikor magyarnótás lemezeket játszottak, most már vagyok olyan érett ahhoz, hogy férfiasan bevalljam: nekem is szükségem van legalább is a kisméretű papírzsebkendőkre. És még csak nem is állítom azt, hogy akármilyen is a szemembe ment. Hacsak nem egy ici-pici darabka a papír zsebkendőből. Ez esetben ugyanis törölgethetek még a zene elmúltával is, akárcsak órákon át!

Visszatérve a műsorra, ott bizony szépen mentek a cigányzenés lemezek és azzal egyenes arányban fogytak papírzsebkendőim is. Mert ugyebár a nedves szemmel legtöbbször együtt jár a nedves orr is. Következőként elhangzott egy szép, Brazíliába dedikált nóta is, mégpedig rózsákról szóló.

És azt követte a csattanó! Úgy hangzott, mintha „Várkonyi Tivadar, ausztráliai hallgatónknak” szólt volna a következő nóta! Ebben azonban megint csak nem lehetek biztos, mivel a név ismét a suttogó stádiumba esett. (Hát nem véletlen?!) De a nóta szép volt, eddig még nem is hallottam. Tekeres Sándor nagyon szépen énekelt a sárga rózsáról.

A név kérdése azóta sem hagy nyugodni. Mert ugyebár a két név, Várhegyi és Várkonyi között csak három betű különbség van. Nagyon könnyen lehet Várkonyit olvasni Várhegyi helyett, különösen akkor, ha a név kézzel írott, még hozzá gyorsan. Igen nagy érdekesség lenne számomra, ha megtudnám, hogy van-e itt Ausztráliában egy másik, ugyancsak V.T. kezdőbetűs úriember, aki szintén írogat leveleket a Szülőföldünk szerkesztőségének!

Van azonban egy másik, sokkal gyakorlatiasabb problémám is. A szép nóta elhangzása óta dilemmában élek. Megköszönjem-e a Tekeres nótát, vagy se? Ha nem nekem szólt és megköszönöm, akkor esetleg tolakodónak néznek, hogy „Lám, lám, a kis Várhegyi! Nem is neki küldtük, mégis megköszöni. Talán így akar magának kicsikarni egy nótát!” Egyébként sem szoktam megköszönni a szomszéd utcában lakó Vutkovics Tódornak küldött és néha tévedésből hozzám érkező születésnapi lapokat sem annak ellenére, hogy ő is V.T.

Ha pedig nem köszönöm meg és a dal tényleg nekem szólt?

Akkor meg joggal mondhatnák azt, hogy „Jó, hogy ez a Várhegyi olyan messze van. Jobb is, ha egy ilyen modortalan paraszt nem él a közelünkben. Nemhogy itt Pesten, de még Ausztriában sem.” (Vigyázat! Az Ausztria nevet nem szabad Ausztráliával összetéveszteni!)

Tépelődésemmel annyira mentem, hogy abba még nejemet is belevontam. A végén aztán Ő, a kis Bölcs, így szólt: „Bánom is én, csinálj amit akarsz! Még ebben sem tudsz magadtól dönteni?!”

Hát döntöttem. Ha a dal nekem szólt és nagyobbik felem azt mondja, hogy igen, akkor nagyon köszönöm a dalt is, meg azt is, hogy gondoltak rám. Ígérem, hogyha még jobban megnövök, akár csak kerületemben is, akkor meghálálom. Lehet, hogy ebbe még beletelik egy kis idő, mivel az én esetemben már csak horizontális növekedésről beszélhetünk és a kis Bölcs azt mondja, hogy itt az ideje megállítani hízásomat.

Mindezek után azonban mégegyszer, határozottan és véglegesen köszönöm, hogy gondoltak rám!

UTÓIRAT: Ezt eredetileg, egy kis idő elmúltával elküldtem a Magyar Rádiónak. Válaszként biztosítottak arról, hogy a szép nóta valóban nekem szólt.

Hát öregszünk? Öregszünk! (1996)

Mostanában ez a kérdés egyre inkább foglalkoztat, mondhatnám úgy is, hogy nyugtalanít. Az egész azzal kezdődött, hogy feleségem egy napos reggelen megszólalt.

- Teddy! Észrevetted már, hogy milyen gyorsan öregszünk!?

Ez talán nem is annyira kérdés, mint megállapítás volt. És azóta nyugtalankodva gondolkodom arra a bizonyos reggelre.

Egyesek szerint ez a nyugtalan érzés már magában véve is egyik jele az öregedésnek. Mutassanak nekem csak egyetlen egy tizen- vagy huszonévest, aki emiatt nyugtalankodik. Mármint az öregedés miatt. Nem hiszem, hogy egyetlen egyet is találunk. Hiszen mindannyian tudjuk, hogy az ember akkor soha nem gondol az ilyesmire, de még az asszony sem. Akkor mindig csak az jár a fejünkben, hogy majd mi megváltoztatjuk a világot és még csak azzal sem kell sietnünk, hiszen bőven van időnk mindenre. Akkor még a negyven-ötven éveseket meg nyugodtan lebácsizhatjuk, meg lenénizhetjük.

A múltban az öregedésnek ez a lebácsizás, lenénizés volt a legmegbízhatóbb jele és mércéje. Vagyis ha valaki bácsinak szólított, akkor valószínű, hogy arra valami oka is volt. Némelyek szemérmesen, öregedésüknek ezt a megbízható jelét azzal akarták elmagyarázni, hogy amikor meghallották a bácsi megszólítást, akkor körülnéztek abban reménykedve, hogy az nem nekik, hanem biztosan valaki másnak szólt. Azután pedig pironkodva kellett beismerniük, mivel más nem volt még csak a közelben sem, hogy ezek szerint ők maguk léptek fel a bácsi, meg a néni szerepébe.

Ezt a lebácsizást nem vesszük rossznéven az öt-tízévesektől. Nekik az megbocsátható. Hiszen ha jólnevelt családból származnak, akkor nekik abban a korban mindenki csak bácsi, meg néni lehet. Hányszor hallani ezt, vagy az ehhez hasonló mondatot, legtöbbször természetesen anyukától.

- Na, Tibike! Mit mondasz Pista bácsinak (vagy Pali bácsinak, meg Teri néninek, stb.)?

És ilyenkor a sok Tibike, vagy egyéb elnevezésű csemete hangosan kivágja:

- Csóóókolom, Pista bácsi! (Vagy ami.)

Nem úgy mint itt, amikor az anyuka által „jólneveltnek” vallott csemete a figyelmeztetésre emígyen ordít fel, miután levette a fülhallgatót fejéről:

- Hello Pista, hogy vagy?

Ez csupán csak azért furcsa nekünk, mivel lehetséges, hogy ez a hello a nagypapának szólt.

Sajnos, be kell vallanom, hogy azon a bizonyos, későbbi lebácsizási időpontra én már tíz évvel ezelőtt átestem. Azért sajnós, mert ez otthon történt, mégpedig legutóbbi hazalátogatásom során. Be kell ismernem, hogy már akkor, azonnal is nagyon fájt az eset és a fájó érzés azóta bevéssett nyomokat hagyott emlékezetemben. Miért éppen otthon, a sokéves távollét után?! És miért éppen csinos, húsz-huszonöt éves leánykák részéről? Talán nem is a lebácsizás ténye, hanem a lebácsizók kora és neme okozná a nagy fájdalmat?

Voltaképpen hogyan és miként történt a dolog? Pesten, az Üllői útnál, számos családtag kíséretében felszálltam a négyes villamosra. Ülőhely nem volt, de hirtelen valami csoda történt! Éppen ezért nem lepne meg, ha olvasóim leveleinek ezrei igazolnák azt, hogy mint olyanról, a pestiek még a mai napig sem feledkeztek meg a dologról. Ugyanis az egyik, egyszemélyes ülésről felugrott egy bájos, csinos, karsú, fekete hajú leány és vidám mosollyal, felém fordulva megszólalt.

- Tessék, bácsika! Foglaljon helyet.

A „bácsi” megszólításba, még ha fogcsikorgatva is, de belementem volna. Azt azonban még máig sem tudom felfogni, hogyan lehettem akárkinek is -ka, vagy -ke az akkori, közel kilencvenöt kilós alakommal! Mondanom sem kell, hogy elfogadtam a leány kedves ajánlatát, mivel nem akartam a Margit-szigetig ácsorogni a tömött villamoson. Sőt, mi több, úgy az engem kísérő rokonság álló, de még fiatalabb tagja az ölembe rakhatta számtalan zacskóját, táskáját, szatyrát és miegyéb vackát.

Itt összehasonlításkepp talán illik megemlítenem azt, hogy mennyivel humánusabb az angol nyelv. Abban ugyanis, ha le is Tedeznek, de éppúgy Ted vagyok az ötévesnek is, a huszonötnek is, de még hetvenötnek is, mégpedig nemre való tekintet nélkül! Senki sem merné az „uncle” megszólítást használni, mivel az csak a családon belül használt. Az az eset pedig ugyebár nem áll fenn. Tehát itt mindenkinek csak „Ted” vagyok, minden uncle nélkül.

Az idősödés külső jeleit már jó néhány évvel ezelőtt el kellett szenvednem. Már benne vagyok abban a stádiumban, amikor a felfelé való növekedést a kerület növekedése, azaz a terebélyesedés váltja fel. Akik nem akarnak megsérteni, azok azt mondják, hogy alakom mutatja azt, hogy nem élek rosszul. Ez alatt természetesen azt értik, hogy nemhogy nem vetem meg a jó ételeket, hanem azokat egyenesen kedvelem. Lehet, hogy talán túlságosan is. Sőt azok, akik nem a legbarátságosabb érzéseket tanúsítják velem szemben, mivel ilyen is akad, talán azt is rám akarják fogni, hogy zabálok. Azok, akik pedig hízelegni akarnak, hirtelenjében ilyen személyt nem is tudok megnevezni, azzal fejezik ki magukat, hogy „milyen tiszteletre méltó, szinte méltóságos” alakom van.

Azok, akik mentegetni akarják magukat az idő múlásának jeleivel szemben, egy eléggé eredeti propaganda munkába kezdtek, méghozzá már sok évvel ezelőtt. Még amikor Angliában laktam, ott hallottam, méghozzá elég gyakran ezt a jelmondatot: „Az élet a negyven évnél kezdődik!” Természetesen ez azoktól eredt, akik azon a koron már szerencsésen túljutottak. Vagy pedig azoktól, akik eképpen akarták vigasztalni a negyvenen felülieket. Itt, Ausztráliában, ahol az elhalálozás átlagkora az angliainál magasabb, ugyanezt hallani, de itt nem a negyvent emlegetik, hanem a hatvanat. Lehet, hogy van benne valami. Remélem is, hogy van! Mert ugyebár azt valamivel mégis csak igazolni kell, hogy ötven-hatvan éves nagymamák és nagypapák olyan színes stílusban öltöznek, mintha egy nappal sem lennének idősebbek a húsnál!

Az én progresszív fiataladásomat talán az mutatja, hogy hajam színe szőkéről ezüstös szőkére változik. Ezt a hajszínt nem egy hölgy irigykedve nézi. Ugyanis míg ők az enyémhez hasonló hajszínért egy kis vagyont fizetnek a fodrásznál, azt én a Természettől teljesen ingyen kapom. Hajhullásról, kopaszodásról szó sincs! Hiszen feleségem is nemegyszer, szinte talán irigykedve így sóhajt fel: „Teddykém! Hogy neked milyen szép, dús hajad van!” Igen, ez az igazság. Remélem, hogy ezzel mindenkit, aki e sorokat olvassa, már meggyőződött őszinteségemről és igazmondásomról.

Egyébként pedig, hogy az ezüstszőke, vagy fehér haj a kor szempontjából mennyire félrevezető, azt az alábbi kis, beszúrt történet is igazolja.

Valamikor, réges-régen volt egy ismerősöm, akinek huszonöt éves kora ellenére fejét Mikulás bácsi formájú dús, fehér fűrtök borították. Emiatt ismerősei és barátai igen sokszor ugratták. Legtöbbször nagypapának szólították. Volt egy kétéves kisfia, akit szinte imádott. Egy napon ez a büszke papa kivitte fiacskáját Pesten a helyi park játszótérére, ahol a kicsi elkezdett homokból várat építeni. A fehérhajú papa ezalatt a közeli padon újságot olvasva ürügyével büszkén figyelte kisfiát, mivel annyira imádta, hogy a szemét szinte le sem tudta venni róla. Arra sántikált egy idős nyugdíjas és meglátva a kicsit, meg a papát, barátságos mosollyal megszólalt.

- Hát játszik a kis unoka, játszik?

Hogy a büszke papa erre mit válaszolt, azt a történelmi feljegyzések nem örökítették meg. Minden bizonnyal állíthatom azonban, hogy e barátságos kérdést nem barátságos válasszal viszonzotta.

Mindig elálmodtam azon, hogy amikor már a hatvan felé közeledtem, egyes barátok és ismerősök azt hangoztatták előttem, hogy én még milyen fiatalnak látszotam. Ezek a hangok azonban most már kihálófélben vannak, mégpedig a szó legszorosabb értelmében is. Most én mondom ezt az ötven körül levőknek.

Mondjon akárki amit akar, de a tapintatosság, diplomatikus viselkedés a fiatalabb korosztályok részéről még nem halt ki teljesen. Hiszen a házibulikon nem mutogatják az öregebbeket a meghívottaknak ilyenfajta megjegyzésekkel:

- Nézzétek a nagypapát! Milyen szépen, csendesen elsakkozgat a barátaival!

Meg ezt sem halljuk:

- Nézzetek csak ide! Hát nem szépen eszik a nagymama, méghozzá késsel és villával?

Meg ezt sem hallottam sehol:

- De szépen viseli magát az öreg! Mielőtt jöttetek egyedül totyogott ki a vécére is.

Szóval, mind mondom, még mindig találunk jólnevelt, tapintatos, fiatalabb személyeket is.

Vicc ide, vicc oda, az egészben azonban mégis akad valami lesújtó. Az ujjammal nem tudnék rámutatni az igazi okra, de valahogy úgy tűnik, hogy amikor az ú.n. „idősebb állampolgár” akárhol is kinyitja a száját, legyen az akárcsak a családon belül is, a többiek, vagyis a fiatalabbak nem veszik őket figyelembe. Ez így van nálunk, a mi társadalmunkban. A helybeli öslakóknál meg fordítva áll a helyzet. Náluk minden törzsfőnök, családfő, minden vezető beosztásban levő személy csakis az idősebbek köréből kerülhet ki. Ők azt tartják - és ezen egyáltalán nem is vitatkozom velük, - hogy az idősebbek azok, akik többet tudnak a fiataloknál. Nekik megvan a tudásuk, tapasztalatuk, sokat láttak, stb. stb. Igaz, néha mi is bedobunk két-három hatvan-hetven év körüli személyt itt-ott egy-egy király, királynő, esetleg köztársasági elnök, meg miniszterelnök személyében, de azért azt is csak a látszat kedvéért tesszük. Azért, hogy később ne kelljen egy esetleges, öregek által elkezdett lázadást leverni.

Nemrég, az egyetlen itteni napilap utolsó oldalán, ahol TV műsort, horoszkópokat, időjárás előrejelzést, meg egyéb haszontalan és szükségtelen felvilágosítást közölnek, minden eredet megjelölése nélkül ezt olvastam: „Az öregkor az, amikor mindenre meg tudjuk adni a választ, de senki sem teszi fel nekünk a kérdést.” Ezen érdemes elgondolkodni.

És ennek szellemében azóta én is meghúszom magam egy kicsit. Igyekszem jó fiú lenni. Szorgalmasan szedem az orvosok által elrendelt tablettáimat és amennyire tudom, befogom a számat.

Gyula története (1996)

Már valamikor régen, úgy két éve, ígéretet tettem arra, hogyha életutamon igaz történettel találkozom, ami leírásra érdemes, azt le is fogom írni. Az alábbi kis történet is az igazak sorába tartozik, éppen ezért le is írtam. Azoknak ajánlom, akiknek kivándorlással kapcsolatos gondolataik vannak. Egyúttal ez a történetem az, amellyel talán legközelebb kerülök egy sci-fi megírásához.

Nem vagyok riporter, de nem is kellett kérdéseket feltennem, mert a történet szabadon folyt a velem szemben ülő, eléggé szürkülőhajú férfi szájából.

Agyalá Gyula és kis családja pontosan május 22-én érkezett az Országba. Azért pontosan 22-én, mert ha mondjuk egy nappal előbb, vagy később érkeztek volna, akkor nem írhatnám azt, hogy „pontosan” 22-én.

Mindez azután történt, hogy az Idegenek egy rövidke időre ellopták Gyulát. Ugyanis akkor ez volt a divatos, legalább is Amerikában. Mivel Amerikát utánozni azóta is nagyon sokan nemcsak divatosnak, hanem hasznosnak is tartják, ezért később, akik e történetet hallották és az utánaözök közé tartoztak, az egészet azzal magyarázták, hogy Gyulát is ellopták az Idegenek és egy darabig az UFO-jukban tartották. Akadtak azonban olyanok is, akik meg voltak győződve arról, hogy Gyula... Hát hogyan is mondjam csak? Talán egy kicsit megzavarodott. Akadtak olyanok is, akik azt a kijelentést tették, még hozzá egyenesen, a szemébe nézve, hogy megőrült.

Az az állítólagos, UFO-ban való fogvatartás földi szemmel nézve nem is tartott sokáig, de az az idő is elegendő volt az Idegeneknek arra, hogy Gyula agyát saját céljaikra átállítsák.

Gyula és felesége életében a Gyula agyában végrehajtott változás először nem is okozott nagyobb problémát. Itt-ott, beszélgetésük folyamán Gyula elejtett egy-két szót arról, hogy milyen jó lenne, ha nem ott, hanem valahol másutt, egy másik országban élnének. Egyébként is, érvelt, ha már nem lehetnek otthon, saját hazájukban, akkor nem mindegy, hogy melyik idegen országban töltik életüket? Hiszen akárhol is legyenek, mindenütt idegenség veszi őket körül. Akik ezt az érvelést hallották, mind igazat adtak Gyulának. Egyúttal azt is beismerték, hogy Gyula talán nem is olyan hülye, mint ahogy azt előbb gondolták.

Egyszer aztán eljött az ideje annak is, hogy Gyula felesége azon kapta rajta férjét, hogy a napilapokban egy déli ország bevándorlási hatóságainak hirdetéseit nézegette. Sőt, mi több, egyszer a kis szelvényt is kivágta az egyik lapból, amelyen ez állt: „Igen. Engem nagyon érdekel minden, amit az Országról tudnak mondani. Küldjenek sürgősen bővebb felvilágosítást!” És ráírta szerény, bérelt hajlékuk címét, a szelvényt pedig elküldte a megadott címre. Aztán minden nap kétszer is türelmetlenül várta a postást.

Végre, egy napon vaskos kis csomagocska érkezett Gyula nevére, amit türelmetlenségtől remegő kezekkel tépett fel. Sok, különböző színű és című könyvecske esett ki a csomagból. Hogy a sok cím közül csak egynéhányat említsek, az egyiken ez állt: „Hogyan keressünk és találjunk állást az Országban,” egy másikon pedig „Oktatás,” míg a harmadik lakáskérdésekkel foglalkozott. Aztán talált olyat is, amely fogyasztási cikkek árával foglalkozott, természetesen mind ott, abban a bizonyos déli Országban.

Gyula órákon át tanulmányozta a könyvecskéket. Még a vécére is magával vitte őket, hogy még azt a tíz-tizenöt percet se kelljen elmulasztania. Felesége nemegyszer szemrehányó hangon javasolta, hogy talán oda is be kellene tenni egy kis szekrényt és a kis könyveket ott lehetne

tartani. Míg a feleség csak gúnyolódott, addig Gyula tudása egyre nőtt, mármint az Országgal kapcsolatban.

Nemcsak otthon, hanem még munkahelyén is csak egyetlen tárggyal kapcsolatban lehetett vele társalgást folytatni. Az Ország volt az egyetlen, amelyről bővebben tudott és hajlandó volt beszélni. Akármilyen más tárgy bukkant is fel a társalgás során, Gyulánk azt minden alkalommal az Ország felé terelte, általában ezekkel, vagy ezekhez hasonló szavakkal: „Igazatok van, de figyeljetelek csak rám. Én elmondom, hogy mindez hogyan is van odaát, az Országban.” És akkor megállás nélkül elkezdtek folyni szájából a szavak. A barátok és ismerősök előbb még egy kis, valódi érdeklődéssel hallgatták, amit később már csak az udvariasság miatt játszottak meg. Még később a dolgok aztán már annyira elfajultak, hogy mindenki igyekezett Gyulát még az utcán is elkerülni.

Elérkezett az az idő, amikor Gyulát az Ország bevándorlási hatóságainak helyi képviselői egy kis filmbemutatóra, meg beszélgetésre hívták meg. A meghatározott napon Gyula és neje ünnepöljükbe öltöztek és felutaztak a fővárosba, amely pontosan olyan volt, mint London. Ugyanis óriási volt, szürke, ködös és nedves.

Az Ország hivatalos emberei már vártak rájuk is, meg a többi, valószínűleg szintén az agyukon keresztül befolyásolt személyre.

Először egy gyönyörű, színes filmet mutattak, amelyet „Akárhonnan az Országban” címmel vezettek be. A filmben a legtöbb jelenet a tengerparton játszódott. A ragyogó, kék ég alatt a fehér homokon óriási asztalok álltak roskadásig telve mindenféle, Gyulák által is ismert hússal és gyümölcssel. Egy csomó másik asztalon meg roskadásig állt az általuk nem ismert és soha nem is látott enni és innivaló. Az asztalok körül napbarnított, hihetetlenül karcsú és csinos fiatal lányok sürgölődtek, minden arcon kellemes mosoly. A kép alatt pedig megjelent a mondat: „Nálunk ez van.”

Ez így ment, egyik jelenet a másik után. Mindenki elfogadta, hogy ez így van, senki sem kérdezte, hogyan van az, hogy senki sem dolgozik, mindenki csak állandóan eszik, iszik és táncol. Minden földi jó csak úgy ott volt és mindenkinek csakis arra volt ideje, hogy a tengerparton játszadozzék egymással.

A film után jött a beszélgetés. Mindenki annyi kérdést tehetett fel, amennyit csak akart, illetve amire csak gondolni tudott. Szegény, agyamosott Gyula is feltett egy-két kérdést, de nem tudta, vagy nem is akarta felfogni az adott válaszok butaságát, igaztalanságát.

Egyik kérdésére ugyanis, hogy milyen is az a híres, ottani, forró éghajlattal egybekötött nyár, az illető Hivatalos ezt a képtelen választ adta: „Látja ezt az öltönyt, amelyet viselek?” - kérdezte Gyulától, miközben papírvékony zakója felé intett - „Otthon, az Országban soha nem izzadok. Itt pedig minden este szinte ki tudnám csavarni a vizet belőle!”

Mindezt egyetlen szemrebbenés nélkül mondta annak ellenére, hogy az ottani, mondjuk 25 fokos nyári „hősséggel” a hazájában uralkodó 38-42 fokot állította szembe. Azt sem fejtette ki bővebben, hogy az a víz, amit esténként állítólag öltönyéből kicsavargat nem-e onnan származik, hogy a megszokott, ottani zuhogó esőben esetleg elfelejtett ernyőt használni.

Mint azonban már említettem, Gyulánk elméje az ilyen és ehhez hasonló kicsiségeket akkor már nem fogta fel. Ő ugyanis már csak azt hallotta, amit hallani akart. Azok között pedig semmiféle, az Országgal kapcsolatos negatív kijelentés vagy gondolat nem fordult elő. Így siklott el az is, amikor egy másik Hivatalost megkérdezvén, hogy vajon könnyű-e gépkocsit venni és tartani Odaát, a Hivatalos válaszát ezzel az ártatlan kérdéssel kezdte: „Van Önnek itt

kocsija?” Gyula a nagyon régi Volkswagenjára gondolva büszkén kivágta, hogy természetesen, van. Mire a Hivatalos így folytatta: „Hát akkor Odaát legalább kettő lesz!”

Ezek voltak a válaszok, amelyekre Gyula számított, tehát így nem is csalódott elképzeléseiben. Odaát, az Országban minden tökéletes, minden a legjobb és legszebb. Most már csak oda kell jutnia!

Azt a bizonyos „Felvilágosító Estét” követően, egy-két nappal később Gyula be is adta a hivatalos kérvényt az Országba való bevándorlásra. Felesége nem ellenezte a dolgot, legalább is hangosan és nyíltan nem, mivel egyrészt ő is azoknak az országoknak egyikéből származott, amely Churchill úr szerint annak a bizonyos Vasfüggönynek a másik oldalán feküdt és éppen ezért annak idején semmiféle, Nyugaton kiadott utazási leírásban nem szerepelt. Másrészt pedig, szétnézve két bérelt szobájukban, nem sok javulást látott nemhogy a közeli, de még a távoli jövőben sem. A reménytelenséghez még egy, talán a legfontosabb tény is hozzájárult. Ugyanis akkor már nem csak ketten voltak Gyulával, hanem egy picike fiúcska személyében családjuk három tagból állt. Éppen ezért egy hosszú ideig csakis Gyula keresetére számíthattak. Ehhez járult még egy olyan csekélység is, hogy az illemhelyre menet nemegyszer bele kellett botlaniuk abba az idős hölgybe, aki gines üveget lóbálva sietett a velük megosztott fürdőszoba felé.

Azonban minek csűrjem és csavarjam a dolgot? Néhány hónap elteltével Gyula és kis családja az Országba tartó egyik repülőgépen találta magát. Talán mondanom sem kell, hogy a kisbaba megérkeztek az Ország Hivatalosai nem mulasztották Gyulának és feleségének hangsúlyozni, hogy elhatározásuk mennyire helyes, mivel az Országban a gyerekre óriási lehetőségek várnak. Ezek után legyen szülő a talpán az, aki meggondolja magát és visszautasítja az Országba való bevándorlás lehetőségét!

Így történt aztán az, hogy Agyalá Gyula és kis családja pontosan május 22-én megérkezett az Ország legnagyobb városának röpterére. Nem volt semmiféle hivatalos fogadtatás, hacsak azt az óriási felhőszakadást nem számítjuk annak, ami még abban is késleltette őket, hogy a röpteret elhagyják. Az ahhoz hasonló viharokat meg sok más kellemetlenséget aztán később azzal nyeltek le és fogadtak el, hogy nem baj, a gyerekek már majd sokkal jobb lesz. Így önkéntelenül is támogatták azokat, akiknek a foglalkozása nem más, mint mások gondolatainak elferdítése, amit csábító, de üres ígéretekkel édesítenek.

Gyula még abba a játékba is belement, mely szerint ami munkát felajánlottak neki az Országban, azt válogatás nélkül elfogadta. Így amellet, hogy napközben egy gyárban dolgozott, fél éjszakáját meg irodaépületek vécéinek takarításával töltötte. Felesége ezalatt otthon maradt a kicsivel, de hogy ő se maradjon ki a jövőjük állítólagos építéséből, ezért háztömbjük, meg még másik három háztömb lépcsőházának teljes tisztántartását vállalta. A kicsi mindezen idő alatt mamája hátára kötözve egy kis ülésből figyelte az eseményeket. Vagyis összegezve és magyarul, látástól még vakulás utánig is munkával töltötték napjaikat. Azt a bizonyos ragyogó, kék eget, meg a tengerpart fehér homokját szinte egyáltalán nem volt módjukban élvezni. Ez így ment jó néhány éven át. Talán innen ered az a régi, magyar mondás, mely szerint Gyula és felesége úgy dolgoztak, mint a „megszállottak.”

Annak ellenére azonban, hogy ilyen keményen dolgoztak, mégsem mondhatták magukról azt, hogy pénzügyileg kitűnő, vagy túlságosan jó helyzetben lettek volna.

Gyula észrevette, hogy ismét csak egy jó, magyar mondást használjak, úgy dolgoztak, mint a barmok és a pénz mégsem telt se erre, se arra. Gyulát állandóan honvágy is gyötörte. Azon sem tudott segíteni, mert nem lett volna elég megtakarított pénzük még arra sem, hogy egyetlen repülőjegyet is tudtak volna venni rajta, nemhogy kettő és felet abból a célból, hogy

meglátogassák az ő és felesége otthon maradt idős édesanyját. Az ezzel kapcsolatos reménytelenség aztán Gyulában lassan mély, dühös érzéssé fajult. Ez annak ellenére ment végbe benne, hogy az Ország hatóságai állandóan azt hangoztatták, hogy a jegyek ára Európába soha, de soha olyan olcsó és mindenki által hozzáférhető nem volt. Gyula azonban mégsem fért hozzá!

Aztán azt is észrevette, hogy nemhogy két kocsija lett volna, de még az egyet is csak nehézségek árán tudta tartani. Ami meg a meleget illeti! A helyzetet jó magyarsággal megint csak kifejezhetnénk azzal, hogy izzadt, mint az a bizonyos ló. Nemegyszer előfordult, hogy a negyven fokban szeretne volna izzadságtól nedves ingét annak a bizonyos Hivatalosnak az orrára és szájára csavarni, hogy olymódon vessen véget hazugságainak.

Lehet, hogy Gyula agyának munkája lassan, nagyon lassan kezdett a régi, normális időkbe visszatérni, mivel elkezdett gondolkodni. Az igazság és teljesség kedvéért itt meg kell jegyezni azt, hogy az idegenek agytáplálási munkájukat csak néhány évre szavatolták. Éppen ezért talán akkor már elérkezett az ideje annak, hogy Gyula visszatért a normális, reális gondolkodáshoz.

Az Országot már nem látta többé tejjel és mézzel folyó Kánaánnaként, mint ahogy azt kezdetben látta. Ha felnézett a hőségben fonnyadozó fákra, azokon nem látott nemhogy nagy, de még csak kis értékű bankjegyet sem a szokásos gyümölcs helyett. A kerítések sem voltak gyulai vagy csabai kolbászból fonottak és ha lenézett az úttestre, akkor az aszfalton, késő esténként, a vécék takarításának befejeztekor hazafele mentében, aranyrudak helyett csak nagy, barna svábbogarakat látott szaladgálni. Néha valaki azt is megpróbálta neki bemagyarázni, hogy a pénz a csatornában hever, csak le kell hajolni érte és felvenni. Gyula bizony hajolgatott volna elég gyakran, ha lett volna miért, de amikor lehajolt, ott is csak száraz faleveleket, meg néha üres sörös üvegeket, használt injekciós tűket és narancshéjat talált. Ezeket a tényeket egyszer meg is írta haza, a még ottlévő unokatestvéreinek, mire a kb. 6 hónappal később érkező válaszelevélben ezt a fanyar és csalódott utaló mondatot találta: „Jé! Hát mi azt hittük, hogy nektek ott olyan jól megy!...”

Gyula egyre többet és többet látott abból, amit azelőtt nem látott, vagy nem akart látni. Egyszerűen meglátta a valóságot, amit azelőtt nem vett észre. Hogy milyen nagy a különbség a szegények és gazdagok között az Országban. Most már észreveszi azt is, hogy bizony egyféle törvény van a gazdagok és más a szegények számára. A gazdagnak ugyanis megvan a pénze arra, hogy ügyes ügyvédek fogadjon, akik még akkor is fehérre mossák megbízóikat, ha azok netalán koromfeketék lennének. Nem mintha a szegénynek nem lenne pénze. Van, csak nem elég. És ugyanez vonatkozik az oktatásra, meg az egészségügyi ellátásra is.

Gyulát most már senki sem nevezi bolondnak azért, hogy ezeket a dolgokat észreveszi. Illetve egy kis csoport, akik az Ország szerelmesei még mindig kigúnyolják. Azt is tudja, hogy ez szerte a világon, még régi hazájában, „otthon” is így van. Azt is elismeri, hogy talán itt mégiscsak jobb valamivel. Ugyanis a hajléktalanok nem nagy karton dobozokban, a hidak alatt, vagy a csatornában laknak. Hogy hol, azt Gyula nem tudja. A Hivatalosok szerint pedig olyasmi, hogy hajléktalan, az Országban nem is létezik.

Mindezek Gyulát most már egyre inkább nyugtalanítják és itt is, ott is megjegyzéseket tesz a tárggyal kapcsolatban, amelyek nem éppen hízelgők az Ország felé. Felesége nemegyszer csak riadtan hallgatja. Azonban az utóbbi időben mintha egy kicsit lecsendesedtek volna a dolgok. Lehet, hogy talán Gyula beletörődött abba, hogy megjegyzéseivel, akármilyen hangosak is legyenek azok, változást úgysem ér el még a saját helyzetében sem. Vagy talán hatottak rá

felesége és ritka barátaik csendesítő megjegyzései. „Minek háborogsz?” - kérdezik Gyulát - „Ezeket te egyedül úgysem tudsz segíteni.”

Amikor Gyula elgondolkodik ezeken a jóakarátú, csillapító megjegyzéseken, nem tudja mosolyát elfojtani. Amikor katona volt mindezt másképp fejezték ki. Ott úgy hangzott, hogy a szél ellen nem lehet... (Volt katonák tudják, hogy miről beszélek. Ha pedig mások is tudni akarják, akkor kérdezzék meg a volt katonákat. Nem akarom ugyanis, hogy engem akárki is trágárkodással vádoljon.)

Jártában-keltében Gyula találkozik sok, régi honfitársával. Közülük nem egy azt vallja, hogy ő már ekkor és ekkor elhagyta a Hazát (és itt általában egy ugyancsak régebbi évszámot említenek), de még soha, de soha nem jártak otthon és nem is akarnak menni. Gyula, akit most még jobban gyötör a honvágy, ezt nem érti. Mert hát ugyan kik azok, akiket nem érdekel az az ország, ahol születtek, gyökereik voltak és vannak, ahonnan az idegenbe kiszakadtak?! Hiszen még csak nem is hazánk lökött el minket, hanem éppen fordítva! Gyula ilyenkor csak szánakozva néz az illetőre. Lehet azonban az is, hogy talán irigyi is azt, hogy e csoport tagjainak nincsen honvágyuk. Vagy talán lehetséges lenne az, hogyha van is, azt még saját maguk előtt is letagadják?

A honvágy az, amivel Gyula nem tud megbirkózni. Néha bezárkózik a fürdőszobába és egy-két könnyel a szemében csendesesen elkezdi fejét a falba verni. Hogy miért is volt olyan hülye annak idején és miért nem vizsgálhatta meg agyát a szakorvosokkal azon a napon, amikor elhatározta, hogy az Országba vándorol? Azt még ma sem tudja, hogy mindez nem is tőle, hanem az Idegenektől ered, az ő munkájuk eredménye. Ők voltak azok, akik húsz egynéhány évvel ezelőtt áthangolták agyát és a kivándorlás vírusát ültették fejébe. Most már egyenesen, tisztán gondolkodik és teljesen igazat ad annak a mondásnak, mely szerint „Mindenütt jó, de a legjobb otthon.”

Íme ez Gyula története. Most már csak egy kérdés maradt válaszra, amelyre én nem tudom a választ: Hány ilyen Gyula van szerte a világon, de főként hány magyar Gyula?

Az első munkanapok Ausztráliában (1996)

Életemben aránylag sok napot töltöttem munkával. E napok száma azonban mégsem annyira nagy, mint mondjuk az olyan személyeké, akik már gyerekkoruk óta, meg még hivatalos nyugdíjaztatási életkoruk után is dolgoznak.

A sok nap közül azonban soha nem felejttem el azt az első napot, amit itt, Ausztráliában munkával töltöttem. Ez érdekes, mert például nem nagyon emlékszem az első, Angliában töltött munkanapra, ami az én, illetve minden 1956-ban Nyugatra került magyar életében a határon való átjutás után a legfontosabb napnak kellene lennie. Munka nélkül ugyanis nincs pénz, vagy csak nagyon kevés. Ha pedig nincs pénz, akkor más sincs. Nem hiszem, hogy itt most részleteznem kellene, hogy mit is értek ez alatt a „más” alatt.

Mondhatnám, hogy az a bizonyos nap itt csakis két fél részére volt fontos. A kettő közül az egyik fél természetesen kis családom és jómagam voltunk, mégpedig magától érthető okok miatt. A másik fél, az adóhivatal számára az ok úgyszintén magától érthető volt. Éppen ezért az okot, vagy okokat, mivel azok magától értetődők voltak mindkét fél részére, itt nincs értelme részletezni.

Szóval elérkezett az a bizonyos nap, mégpedig egy héttel Angliából való megérkezésünk után. A céggel való előzetes megegyezés alapján ugyanis akkor buszoztam, illetve gyalogoltam ki a szép, nagy és akkor még igencsak modern épülethez, amely az elkövetkezendő tizenhat és fél év alatt szinte második otthonommá vált. Feleségem ezt most vitatja. Szerinte nem a második, hanem az első otthonom volt, mivel néha ott több időt töltöttem, mint otthon. Ezt azonban most szintén hagyjuk.

Május végéhez képest eléggé forró nap volt, legalább is nekem, aki újonnan érkezett voltam, mégpedig a hüvösnek nevezett Angliából. Így levettem kék öltönyöm zakóját és úgy, csak a fehér ingben, nyakkendősen meneteltem céloim felé. Az viszont azonnali csodálkozást váltott ki a földiken dolgozó népségből, akik munkájukból felegyenesedve bámulták a számukra furcsa csodát: sötét öltönyös, fehér inges pasas, akinek még kocsija sincs! Ha most történt volna a dolog, akkor bizonyára én is csatlakoznék a degenerálónak számító megjegyzések kórusához. Azonban én, amint azt egy jó, kettős állampolgártól akárki elvárhatja, magyaros konoksággal és angolos göggel meneteltem tovább.

Illedelmesen bemutatkoztam a kapuőrnek, mire az meghívó levelem felmutatását kérte abból a célból, hogy megbizonyosodjék azzal kapcsolatban, hogy törvényesen voltam-e ott és nem azért, hogy esetleg felrobbantsam az épületet. Ébersége igen dicséretreméltó, de ugyanakkor teljesen felesleges volt, mivel azt már az óvodások is tudják, hogy ilyen és ehhez hasonló terrorcselekmények a világon bárhol másutt előfordulhatnak, de itt, Ausztráliában? Soha! Legalább is ez szinte minden ausztrál véleménye azóta is.

Egy kis késedelem után máris ott találtam magam a személyzeti osztály főnöke előtt, aki személyesen akarta megcsodálni azt a csodabogarat, aki egy héttel érkezése után máris dolgozni akart. Barátságosságával annyira ment, hogy még az Angliában uralkodó általános helyzetről és megymásról is tudakozódott. Ez igen nagy dolog ezen ország lakói között, mert hacsak maguk is nem onnan származnak, bizony nem sok felebaráti szeretetet és megértést mutatnak az „anyaország” felé. Itt ugyanis mindenki tudja, megint csak beleértve az óvodásokat is, hogy Angliában nem sok jó dolog történik, ha egyáltalán történik. A jó dolgok csakis Amerikában történnek, éppen ezért mindent, ami ott történik, lehetőleg teljes egészében le kell másolni!

Úgy látszott azonban, hogy túl sok jót mondhattam a ködös országról, ami már magában véve sem számított jó pontnak, mert nem sokkal azután, hogy meghallgatta beszámolómat, a nagyfőnök hamarosan túl is adott rajtam és átadott a műszaki osztály vezetőjének, aki furcsa, addig soha nem hallott kiejtésével azonnal megnyerte tetszésemet. (Mint később kiderült, szüleivel együtt érkezett Litvániából.)

Az idegen kiejtésű felvitt az első emeletre és bemutatott jövőendő munkatársaimnak.

Ezek között szerepelt egy ausztrál, aki már akkor az ötvenes éveinek végét taposta. (Miért kell ezt is mindig „taposni?”) Ezt a pasit később egészen megszerettem. Jó adottságai között szerepelt ugyanis az, hogy szinte európai humorérzéssel rendelkezett, ami nagy ritkaság az ausztrálok körében. Egyedül ez a tény erősen kiemelte honfitársai közül, akiknek viselkedése mindig arra emlékeztet, hogy ők hordozzák vállukon bolygónk összes gondját és baját. Ezért nem látni mosolyt, vagy csak nagyon ritkán az arcokon. Nevezzük ezt a kimagasló személyt Ross-nak.

Egy másik munkatárs ugyancsak kiejtésével hívta fel figyelmemet. Még mielőtt alkalmam lett volna megtudni, hogy honnan jött e szerencsés országba, felfülem elkaptam az osztályvezetőnek tett halk mormogását. Szerinte mi, mármint a magyarok és ők ugyancsak hosszú barátságra és rokonságra tekinthetünk vissza. Ilyen kijelentést Angliában még nem hallottam, de egyáltalán nem lepett meg, amikor a szőke, kékszemű, karcsúnak nem nevezhető személyről kiderült, hogy Finnország szülötte volt. Az a mai napig sem világos előttem, hogy büszke volt-e a déli rokonságra, vagy csak megtúrta, mivel azon úgysem tudott változtatni. Így sodródott tehát az első finn rokon az életembe.

Az első nap után a finn és köztem csak egy dologban volt teljes megértés. Mégpedig abban, hogy összefogva együtt cukkoltuk és húztuk fel minden alkalommal idős, ausztrál kollegánkat, Rosst. Neki kellett elszenvednie mindazt, amit a mi két elménk össze tudott hozni az ő és országa rovására.

Be kell ismernem, hogy Ross becsülettel állta a sarat. Ha például egy délután az én elmélkedésemtől kellett szenvednie, amikor is felhoztam azt, hogy hogyan ünnepelhetnek nemzeti ünnepként egy katonai vereséget, másnap minden bevezetés nélkül, ártatlanul megkérdezte, hogy mi is az a „gulás?” Gyanútlanul besétáltam a gondosan előkészített kelepcebe, mert elkezdtem komolyan kifejteni, hogy a mi „gulyás”-unk nem az, amit ő az előbbi mondatban említett, kifacsart magyar szó alatt ért. Igyekeztem megmagyarázni, hogy mi is a pörkölt.

Következő kérdése az volt, hogy tudom-e én is főzni azt a bizonyos pörköltet? Mondtam, hogy hogyne tudnám, hiszen otthon világhírű szakács voltam. Miközben ezt a kijelentést tettem nemhogy nem nevettem el magam, hanem még csak nem is mosolyogtam. Az egész beszélgetés halálos komolysággal folyt le. Éppen ezért Ross is úgy viselkedett, mintha mindent el is hitt volna. A végén csak azt kérdezte meg egy kis, ártatlan mosoly kíséretében, hogy hol és mennyi ideig égetjük a húst, hogy az „pörkölt” legyen?

Erre aztán már egy kicsit én is bemelegedtem, de azért nem adtam jelét annak, hogy ez a legutóbbi kérdés már egy kicsit mégis bosszantott. Következő kérdésére azonban már majdnem felrobbantam. Ugyanis azt kérdezte, méghozzá nagy érdeklődéssel arcán, hogy milyen módszerrel puhítjuk a húst a pörköltözhöz? Még mindig azt csináljuk, hogy a húst nyereg alá tesszük, miközben ellovagolunk Budapestről Moszkváig, meg vissza?

Hát igen, majdnem megsértődtem. Visszavágásként csak annyit tudtam hebegni, hogy annak a húsnak még mindig jobb íze van, mint annak a kövér, sárga hernyónak, amit ők a földből kiásva ott, a helyszínen, úgy, ahogy van, szőröstől-bőröstől elmajszolnak. Ő sem sértődött meg, sőt még kést sem rántott rám, hiszen már említettem, hogy szinte európai humorérzéke

volt. Szerény mosollyal, csendesen csak annyit jegyzett meg, hogy sajnál, mert nem tudom, hogy mi a jó.

A finn munkatárs már keményebb diónak bizonyult. Ő nem a távoli gyarmatok szülötte volt, akit minden európai megviccelhet. Nem bizony, hiszen ő maga is európai volt. Ezt magyarul valamikor úgy szoktuk kifejezni, hogy „ismerte a dörgést.” Így aztán vele békét is kötöttem. Ez a béke sértetlen is maradt mindvégig, amíg csak együtt dolgoztunk. Ezt a békét valaki talán rokoni jóviszonynak is nevezhette volna.

Egy kis, magyaros házibuli (1996)

Ez még Sydneyben való tartózkodásom idején történt.

Az egyik forró, nyárközepi estén telefonhívás jött Pistától. Pistát és nejét, Jolikát jól ismertük, habár nem is tudnám megmondani, hogy honnan. Nemegyszer látogattunk el a Hét Domb elnevezésű külvárosba, ahol pirostéglás házuk állt. Talán valaki furcsállhatná azt, hogy Sydneyben is beszélnek a Hét Dombról. Hiszen mindenki tudja, hogy Róma épült a hét dombra. Ha azonban lehet egy Róma elnevezésű helység Queenslandben és Sydneyben meg már találtunk kenhető magyar téliszalámit is, akkor ki merne szót emelni emiatt a Hét Domb miatt?

Azt mondja a Pista a telefonban, hogy menjünk ki hozzájuk jövő szombat délután, mert lesz egy kis házibuli, mégpedig magyaros a javából, habár az egyik vendég ír lesz. Na, gondoltam, hát akkor asszonykámmal együtt legalább két idegennyelvű is lesz a vendégek között és éppen azért az is lehet, hogy akkor talán lesz egy kis angol beszélgetés is a társalgás folyamán. Ugyanis egy személyért, különösen akkor, ha az illető valakinek a felesége, az ugyebár nem szükséges. Legalább is ez volt a múltbeli tapasztalat a magyarok körében.

- Van valami különösebb jelentősége ennek a szombatnak? - kérdeztem óvatosan, mivel náluk majdnem minden szombaton volt házibuli, amikre nem kaptunk külön meghívást.

- Semmi, semmi - nyugtatott meg, - de azért hozzál valami minőségi innivalót. Lehet, hogy a Mancikát akkor fogja eljegyezni a fiúja.

Azt is tudta akkorra már legalább fél Sydney, hogy Mancika, a kis pesti lány, már régen abban a korban volt, amit a hölgyek itt úgy számítanak, hogy most, vagy soha! Vagyis szimplán és röviden, Mancika a huszonnyolcadik életévét taposta. Azideig még soha nem volt szerencséje egy fiút úgy elkapni, hogy az a szerencsétlen ne csak neki, hanem Papijának és Mamijának is tetsszen. Ugyanis mindig akadt valami, amit ha Papi nem, akkor Mami kifogásolt. Vagy pedig fordítva. Nagyon ritkán fordult elő az, hogy mindketten egyszerre kifogásolták volna ugyanazt a szerencsétlen fiút. Mármint szerencsésen, ha a fiú szempontjából nézzük a dolgot. Hogy miért szerencsés? Csak azért, mert ha egy fiú odáig jutott, hogy Mancika kezét megkérje, annak tudnia kellett azt is, hogy a leányzó mellett Papi is, meg Mami is partnerei lesznek. Aztán még azt is kérdezhetné valaki, hogy Papi és Mami miért voltak ilyen elővigyázatosak? Hát bizony nem is annyira Mancika érdekében, hanem az egész család érdekében. Ugyanis Papi akkorra már összeszedett valahol egy kis gyárat, ami állítólag jól ment és ezért nagyon vigyázott arra, hogy az ne csöppenjen csak úgy simán majd annak idején valami jött-ment kis menekült fiú ölébe. Ezért kínai, vietnami vagy kambodzsi fiú egyáltalán nem jöhetett számításba, még ha Holden Statesmannel, vagy netalán Ford LTD-vel is jöttek volna szombat esténként Mancikát az egyik belvárosi diszkóba vinni. Ezt meg is kell bocsátanunk Papinak, aki egy kis dunántúli faluból szakadt ki messzi Ausztráliába és nem ismert egyet sem a fent említett országok polgárai közül. Azok ugyanis nem túlságosan hemzsegték 1956 táján a Dunántúlon.

Amikor Pista meghívását asszonykámnak megemlítettem, ő nagy bölcsen - hát lehetne másként is? - csak annyit mondott, hogy kíváncsi, mivel fognak Pistáék ez alkalommal hencegni. Mert az igaz, hogy náluk mindig akadt valami. Vagy arról beszéltek, hogy nyáron Spanyolországba mennek, vagy télen esetleg majd központi fűtést szereltetnek a házba.

Mivel azonban a fair play hívének vallom magam, ezért tovább kellett mennem a tárgybán és elmondtam, hogy Pista szerint ezen a bulin talán Mancika szerencsés lesz, mivel talán ezen a szombaton lesz egyúttal eljegyzése is. Erre az én házi bölcsem csak hümmögött és azt mondta, hogy az érdekes lesz és már csak azért is érdemes lesz elmenni.

Azon a bizonyos szombat délutánon pontosan érkeztünk Pista házához a Hét Dombra. Mint hölgyem mondta, ha igaz az, amit Pista mondott és Mancika valóban végre szerencsés lesz, akkor abból a történelmi eseményből egyetlen percet sem szabad elmulasztanunk.

Már több kocsis is ácsorgott a ház előtt a perzselő forróságban. Mi is beálltunk egy üres helyre.

Egy kicsit izgatottan hónom alá vágtam az üveg Napoleon brandyt, amit hoztam és reméltem, hogy Pista azt az eseményhez megfelelően elég minőségi italként fogja osztályozni. Csak próbálna valamit is szólni ellene, mivel a hétdecis üveg majdnem harminc dolláromba került!

Csöngetésünkre maga Pista nyitott ajtót, méghozzá kalózmódra bekötött fejjel, ami maga is elárulta, ez alkalommal ő a főszakács, illetve a hússütő. Egyébként térdétől nyakáig egy nagy kötény fedte, amely egy majdnem meztelen nő alakját mutatta.

Azért mondom, hogy majdnem, mert jobban odanézve akárki láthatta, hogy a képen harisnyatartó, meg egyéb, kis, női fehérnemű darabkák is voltak a kötény képén. Az is tisztán látszott, hogy a melleket egy-egy nagy kéz fedte be. Azt a benyomást keltették, hogy azokat a két, nagy kéz éppen megragadta. Vagyis magyarul és röviden a házi buli valódi disznó modorban folyt már e kora délutáni órában is.

- Na, jó, hogy jöttetek. Hát hoztál valami jó itókát? - kérdezte széles mosollyal, miközben megszabadított az üveg brandy súlyától.

Ránézett az üvegre és egy kis rosszállással hangjában folytatta.

- Hát ez sem rossz, de máskor vigyázz arra, hogy csakis Franciaországban palackozottat vegyél. Tudom, hogy az egy kicsit drágább, de hidd el, minden cseppje megéri. Különben is, tartsd azt otthon is, hogy amikor meglátogatlak, ne csak kólát adjál inni.

Ezt mondta nekem, hogy vegyek még drágábbat! Nekem, aki egyáltalán nem is iszik! Ezért mi soha nem tartunk italt otthon. Felhúztam szemöldökömet, de nem szóltam semmit, pedig éreztem, hogyha egyszer kinyitom a számat, akkor minden bizonnyal valami megengedhetetlen dolgot fogok mondani. Mármint nejem előtt megengedetlent, mivel Pista előtt minden megengedettnak számított. Pista meg még hozzátette.

- Na, gyertek csak, gyertek csak! Nem állhatok itt egész nap, mert még leég a hús. Egyébként úgy néz ki, hogy Mancika és az ír fiúja egészségére is fogunk inni.

Itt kacsintott egyet. Majd nejem felé fordulva meg is magyarázta, méghozzá magyarul.

- Majd most lesz alkalmatok egy igazi, magyar eljegyzést is látni.

A házat üresen találtuk, mivel mindenki a hátsó kertben csoportosult és arra várt, hogy Pista felszolgálja az általa, forró lapon sült hússzeleteket, meg a magyaros kolbászt. Itt is, ott is a jelenlevő vendégek kis csoportokat formáltak és akár állva, akár pedig az ikszlábú asztaloknál üldögélve beszélgettek. Mindenki kezében, vagy könnyen elérhető távolságban pohár volt. Pista felesége, Jolika, odajött hozzánk, összecsókolódzott nejemmel, nekem meg kezét nyújtotta. Már tudta, hogy nem kedvelem az idegenekkel való alkalmi csókolódzást, a kézcsókot meg anyámon és nagyanyámon kívül mással soha nem gyakoroltam. Itt-ott be is mutatott egy-két személynek, vagy csoportnak, még italt is hozott. Amikor pedig látta, hogy mi is leültünk, mások poharának feltöltésével kezdett foglalatostkodni.

Hirtelen azt vettem észre, hogy egy ugyancsak idősödő hölgy ült le mellém, akit azelőtt soha életemben nem láttam és azonnal meg is szólalt.

- Szervusz! Töpölyi-Kökörcsényi Kázmérné vagyok, de te hívatsz Terikének. A férjem tábornok.

Elámultam, mégpedig több oknál fogva is. Először is és nevezhet akárki emiatt régimódinak is, de nem szeretem a gombnyomásra működő tegeződést. Szerintem az azt jelenti, hogy ahhoz a személyhez, akivel tegeződünk, komolyabb, meghittebb szálak fűznek. Ezért szép volt a tegeződés 56-ban, amikor majdnem mindenki azonos célért, azonos eredményekért harcoltunk. Mi lehet a közös célom, milyen meghitt szálak fűznek most ehhez az idős hölgyhöz, akinek ráadásul még tábornok is a férje? És egyúttal ez volt elámulásom másik oka. Itt, Ausztráliában majdnem semmit sem számít az, hogy ki, mi volt otthon. Csakis az a lényeg, hogy itt mit csinál! Lehetett otthon tábornok és itt illemhelyeket takarít. Mégsem az határozza meg elbírálását itt, hogy otthon milyen jó, vagy rossz tábornok volt az illető, hanem az, hogy itt milyen jó illemhely takarító. Sajnos, nagyon sok magyar ezt nem volt hajlandó elfogadni, még csak tudomásul sem venni.

Az csak természetes, hogy a bemutatkozásra én is bemutatkozással válaszoltam és igyekeztem egy kicsit jobban megnézni az idős asszonyt. Vizsgálatom eredményeként arra a végkövetkeztetésre jutottam, hogy Terike bizony már erősen a hatvanas éveiben járhat, de nem adtam tudtára megdöbbenésemet. Ugyanis már azt én is megszoktam Ausztráliában, hogy minél idősebb is legyen egy magyar hölgy, annál inkább szereti magát becézgetni. Így van aztán az, hogy „Marika” minimum hatvan éves, „Erzsike” meg már a hetvenen is átlépett. Így tehát minden szemrebbenés nélkül, amennyire csak tőlem tellett kedvesen, bemutatam magam és nejemet is.

- Szervusz, Terike! Buday-Várhegyi Tivadar vagyok, ez pedig szeretett feleségem Halina. Te azonban minden bizonnyal szólíthatod Halinak is.

Erre jött a kérdés, amelyben Terike nem is igyekezett a meglepetést álcázni.

- Miért? Hát nem magyar?!

Igen tömören és félremagyarázhatatlanul csak egy egyszerű nemmel feleltem. Azonnal észre kellettennem, hogy ez a legutóbb felfedett tény valahogy lehűtötte Terike lelkesedését. Úgy látszik azonban, hogy a szókimondó réteghez tartozott, mert emígyen sóhajtott fel és pedig a jó modort feledve, megint csak magyarul.

- Ejnye, ejnye, fiam! Hát nem tudtál volna magadnak egy csinos, rendes, magyar kislányt találni? - ehhez még rosszallóan a fejét is megcsóválta.

Most már én is elkezdtem egy kicsit hűvösebben viselkedni, ha az ugyan még egyáltalán lehetséges volt. Arra gondoltam, hogy Töpölyi-Kökörcsényi néninek óriási szerencséje az, hogy kis asszonykám nem értette meg, hogy miért volt a fejcsóválás. Lett volna hadd el hadd, ha tudta volna, mégpedig a javából!

Terike aztán egy másik tárgyat kezdett feszegetni, ami munkahelyemmel és kereseti lehetőségeimmel foglalkozott. Ezt az egészet is szigorúan, csakis magyarul, mintha feleségem ott sem lett volna! Lehet, hogyha egyenesen Magyarországról érkeztem volna, akkor az ilyen-írányú kérdések túlságosan nem is zavartak volna. Mivel azonban Angliából érkeztem Ausztráliába, ennek a tárgynak idegenekkel való megbeszélését ugyancsak furcsának, mondhatnám úgy is, hogy visszataszítónak találtam. Angliában ugyanis általánosan elfogadott szokás az, hogy nemhogy egy idegen, hanem nagyon sok esetben még a feleség sem tudja, hogy férje mennyit keres. Ha az asszony is dolgozik, akkor meg ez fordítva is fennáll. Noha mi

ezt a kis asszonnyal a gyakorlatban soha nem vettük át, de talán az angliai szokásokhoz szokva egy idegen ezirányú kérdései nagyon furcsának tűntek. Mert ugyebár az idegen, az idegen. Még akkor is, ha már legalább tíz perce is ismerjük az illetőt. Meg még ha tegeződő viszonyban vagyunk is. Éppen ezért igyekeztem Terikét most már lerázni a nyakunkról. Bocsánatot kértünk és lassan egy másik csoport felé sodródtunk. Ott Pista felesége éppen arról beszélt, mialatt a körülötte állók közül egyesek szinte szájtátva hallgatták, hogy férjének milyen tervei vannak.

Azt tudtuk, hogy Pista, hozzám hasonlóan második állást is végzett a Belvárosban. Talán azt is mondhatnám, hogy mindketten iroda takarítók voltunk, sőt, mi több, tisztasági szakértők. Azt azért mégsem tudtam, hogy nekik olyan jól ment. Jolika ugyanis arról beszélt és ezért volt egyesek részéről a szájtátás, hogy mi lesz a következő, amit venni fognak. A listán egy második kocsi, nagy, állandó motorral felszerelt csónak és neki egy bunda szerepeltek. Nem terveztek hazalátogatást, mert nemcsak, hogy még nem voltak otthon, de soha nem is akarnak menni. Ez egy kicsit elszomorított, mert hát kik lehetnek azok, akik szinte büszkén verik a mellüket, hogy ők soha nem akarják viszontlátni a maguk mögött hagyott régi hazát?

Amikor Jolika felsorolását meghallottam, nekem is leesett az álm. Második kocsi? Hiszen csak Pista tud egyedül vezetni az egész családjukban, a vezetéshez Jolikának halvány gőze sincs! Ami a csónakot illeti, olyan messze vannak a tengertől, hogy legalább három órába is belekerülne a csónakot vontatva, míg vizet látnának! Ami meg a bundát illeti... Hát kérem, arra csak annak van szüksége, aki még a negyven fokos hőségben is fázik!

Tátogásomnak csak az vetett véget, hogy nejem a fülembe súgta: „Csukd be a szád, mert még lenyelsz egy legyet!” Amikor azonban lefordítottam neki is, hogy miről beszélt Jolika, mivel ott is minden beszélgetés szigorúan csakis magyarul folyt, majdnem hangosan nevetni kezdett.

- Mit mondtam? Hát nem megmondtam, hogy megint csak nagy hencegés lesz a vége? Már csak ezért is érdemes volt eljönni. A cirkusz miatt.

Kis páromnak általában igaza van, de akkor még csak nem is sejtettük, hogy ez esetben mennyire igaza lesz.

Egyszerre csak, a kert másik végében nagy riadalom és lőtás-futás támadt. Akkorra már legalább negyven vendég is összejött és ezért e kis tömegben nem volt könnyű megtudni, hogy mi történt. Azért nemsokára hozzánk is eljutott a hír, mely szerint Terike a nagy melegben összeesett. Nocsak megindult a hölgyek közti suttogás! Hogy Terikének, aki már hetven felé jár, nem lett volna szabad a kertben ülnie és egyik sört a másik után felhajtania, még hozzá a forró napon. Lehet, hogy ebben volt is valami.

Nemsokára aztán jött is az utasítás, még hozzá Pistától, hogy mindenki be a házba, mert ott lég-hűtéses kellemességben élvezhetjük a jó ételt és italt. Az egymás társaságának kellemességéről nem szólt. Még hozzátette, hogy egyébként is szeretnének valami örömteli, fontos hírt is bejelenteni.

Erre mindenki betódult a házba, legtöbbünk papír tányérokat, meg többé-kevésbé teli poharat egyensúlyozva kezében. Az ezzel kapcsolatban elkerülhetetlennek látszó kis incidensek is lezajlottak, amelyeket itt is, ott is pohárcsörömpölés is igazolt. No meg egy-két tányér tartalmával együtt a szőnyegen pihent meg, de hát ilyen esetekben az együtt jár a fő eseményekkel.

Az étkezés befejeztével megindult a tánc. Míg a sok Erzsike, Marika, meg Margitka (stb.) székét a fal mellé állítva gyönyörködött a valódi fiatalok táncában, addig a férfinép meg erős mértékben fogyasztotta az ausztrál nemzeti italt, a sört. Ez aztán az egyetlen illemhely előtt kisebb, nagyobb vitákra adott okot. Mert ugyebár mindig, mindenütt akadnak olyanok, akiknek mindenki másnál sürgősebb az ügy.

Magam is árván maradtam, mert Halina asszony kiment a konyhába Jolikának segíteni. Nagyon jól tudtam, hogy az pedig csak egy jó ürügy volt arra, hogy többet is megtudhasson az esetleges új bunda sorsáról. Lesz-e, vagy nem.

Így elérkezettnek láttam az időt az illemhely előtti sorban állásra, aztán meg felfedező sétára indultam a ház általam addig még felfedezetlen részeibe.

Az egyik kis szobában, amelyet egyesek raktár helyiségnek, mások pedig lomtárnak neveznének, egy egyedüli, vöröshajú férfit pillantottam meg. Azt már hallottam, hogy a vőlegény-jelölt nemcsak, hogy ír származású, hanem azok közül is a vöröshajú változatból való. Azonnal elhatároztam, hogy kipróbálom a pasast. Így talán én lehetnék az egyetlen, aki személyesen, négy szemközt tud vele egy kicsit elbeszélgetni. Lehet, hogy már belőlem is a sör beszélt, amikor így szólítottam meg, méghozzá töretlen magyarsággal.

- Maga ír? - kérdeztem.

Viccnak szántam a kérdést, de azonnal észbe kaptam és rádöbbsentem butaságomra. Ha tényleg ez a vőlegény-jelölt és ír, akkor egész egyszerűen nem érti kérdésemet. Mielőtt azonban kijavíthattam volna hülye hibámat, az illető felnézett és fültől-fülig érő mosollyal, ugyancsak töretlen magyarsággal válaszolt.

- Írni nem írok, de annál többet olvasok. Az írásra én bizony lusta vagyok. Azt azokra hagyom, akik tudnak írni. Aztán én csak elolvasom írásukat. Eléggé kimerítően válaszoltam kérdésemre?

Egy kicsit megszégyenítve éreztem magam. Valamit motyogtam, hogy igen, természetesen, válasza igen kielégítő és kifele menet csendesen becsuktam magam mögött az ajtót.

Időközben a ház legnagyobb szobájában, a nappaliban, Pista már összegyűjtötte a legtöbb vendéget. Arra unszolt mindenkit, hogy legyen a kezünkben egy pohár ital, mert arra rövidesen szükségünk lesz. Mivel nem volt máshova, felállt egy székre és rövidke beszédet tartott. Hogy milyen szép dolog is a szerelem és mennyire szerencsések vagyunk, hogy azon a napon összegyűltünk, hogy szemtanúi legyünk gyakorlatban is az igaz szerelemnek. Annak a boldog, mély, igaz szerelemnek, amely Mancika és Sean között fennáll. Ez egyúttal történelmi esemény is, mármint családi vonatkozásban történelmi, mivel láthatjuk, amint a fiatal pár eljegyzési gyűrűt cserél. És mindez Mancika Papijának és Mamijának teljes beleegyezésével és áldásával! Erre némelyek vigyorogni kezdtek. Lehet, hogy ezek az egyesek többet tudtak a háttéri eseményekről mint mi, beavatatlanok. Azért a kis beszéd végén mindenki nagy lelkesedéssel kiáltott éljent és nagyot húzott poharából. A boldog Mancika pironkodva csimpaszkodott Seanja karjába, aki sörgőzös arckifejezéssel bámulta az egybegyűlteket. Mintha egy kicsit imbolygott is volna a szerencsétlen.

Aztán megkezdődött a különböző italok nagybani fogyasztása. Mindenki azt ihatott és amennyit csak akart, mert nem túlzás részemről az, ha azt állítom, hogy ott minden volt. Egy általam szintén ismeretlen személy egy üveg Tokayt lóbált kezében, miközben ide-oda dülöngélve mindenkinek bejelentette, hogy azt ő hozta és harminckét dollár volt az ár, amit fizetett érte.

Mancika Papija volt annyira szerencsétlen, hogy mindenfajta ugratás célpontja lett. Valaki megkérdezte tőle, hogy Sean valóban ír-e? Egy másik azonnal válaszolt is a kérdésre, mondván, hogyha nem is annyira ír, de bizonyára olvas. Erre egy harmadik azonnal belevágott, hogy igen, biztosan olvas. Mert ugyanis később majd meg kell olvasnia a pénzt, amit Papitól kap az esküvő után azért, hogy elvette a Mancikát.

A vidám évelődésnek valahonnan a házból eredő hangos sikoltozás, majd jó, magyaros káromkodás vetett véget. Azt követte Sean erős, ír kiejtéstől terhes angolsága. Ő is ordított. Aztán még egy sikoltás. Mindenki elcsendesedett és csak bámultunk egymásra. Asszonykám pedig félve közelebb húzódott hozzám. Egyesek kiabálni kezdtek, hogy mi történt. Valaki, valahol azt ordította, hogy valaki más hívjon rendőrt. Egy újabb hang, talán Pistáé azt ordította, hogy nem kell rendőr, mert majd ő személyesen elintézi a... És itt általam megismételhetetlen jelzőket használt az illető, bajt okozó személyre, vagy személyekre. Az elkövetett bűn ebben az időpontban általunk még mindig ismeretlen volt. Még szerencse, hogy mindezek megint csak magyarul hangzottak el, mert nejem már így is azt kezdte pengetni, hogy talán jobb lenne, ha már hazamennénk.

Az előbbi események, mármint a kiabálás, meg a káromkodás még egy darabig folytatódtak. Végre egy kicsit lecsendesedett a cécó és Pista is megjelent, mégpedig ugyancsak felhevült állapotban, vörös arccal. A kérdő tekintetekre aztán elkezdett összefüggően, habár még mindig lihegve beszélni.

- Az én partimon ilyen még nem volt, de garantálom, hogy soha többé nem is lesz! Hogy egy ilyen szemét ide beférkőzzé magát!

Elmondta, hogy a meghívott vendégek egyik fiatalabb tagja, a sok whisky-vel, meg sörrel jól feltöltve arra merészkedett, hogy Mancikát a sarokba, illetve az egyik hálósoba ágyába szorította és ki tudja, mi történt volna, ha Sean, aki akkor már régen kereste most már hivatalosan is elfogadott menyasszonyát, be nem nyit éppen abba a hálósobába, ahol Mancika, szinte aléltan, nem is tudott nagyon hatásosan segítségért kiabálni. Sean, mivel más megoldást hirtelen nem talált a dolog orvoslására és látta, hogy menyasszonya bajban van, előrántotta zsebkését, amely a legtöbb ír férfiúnak elmaradhatatlan kelléke és azzal a tettest „megkarcolta.” Ezt azért teszem idézőjelbe, mert ez volt az a szó, amivel Pista az eseményt leírta. A történet vége az lett, hogy ő maga, mármint Pista, személyesen dobta ki „a szemetet” a házból.

Az izogatás tovább folyt. A hangulat azonban már nem volt olyan szabad és fesztelen, mint a kellemetlen esemény előtt. A jelenlevő örökfiatalok itt is, ott is összesúgtak, hogy hátha a Mancika... Stb. satöbbi. A végén aztán, legalább is látszólag mind megegyeztek abban, de csakis a nyilvánosság előtt, hogy nem. Nem lehetett a Mancika, hiszen ő nem „olyan” lány. Meg rendes családból is származik. Lehet, hogy talán más megtette volna, de a Mancika?! Méghozzá itt, a partin? A Papi és Mami előtt? Nem, az lehetetlen!

Mindezek után egy kis idő telt el. Talán egy fél óra elmúltával valaki Papit is az egyik gyorsan üresedő söröshordó mögött találta meg. Boldogan, részeg vigyorral mondogatta mindenkinek, hogy nem vagány gyerek ez a Sean? Nemhiába hallotta azt, hogy az írek pont olyanok mint mi, magyarok. Náluk is ott a bicska, ha szükség van rá.

Talán lehetett úgy éjfél körül, amikor nejem, aki egész este tojáslikőrt szopogatott, azzal állt elő, hogy már elege van a sok rosszból és éppen ezért érkezett az ideje annak, hogy hazamenjünk. Hangja színezetéből és vészes tekintetéből láttam, hogy noha én nem fogok fizikai karcolást szenvedni, de azért valahol mégis lesz valami baj.

Érzésem nem is csalt. Pistától és Jolikától búcsút vettünk. Pista még megjegyezte, hogy reméli, mi is élveztük az eleven házi bulit az „összes, terven kívüli attrakciójával” együtt és beordítottunk egy általános „Bye, bye”-t a nappaliba, ahol aránylag még mindig elég sokan voltak.

Hazafelé vezetve kis kocsinkat egy darabig csend uralkodott. Aztán az egyik nagyobb huppanó után feleségem harciasan elkezdte.

- Na, mi az? Ti csak úgy tudjátok jól érezni magatokat, ha jól berúgtok és valakit megkéseltek?! Micsoda viselkedés! Micsoda modor! És még te beszélsz állandóan arról, hogy az ausztrálok milyen parasztok? Ha tudtam volna, hogy ez előfordulhat, akkor nem is jöttem volna! Meg még hogy jöjjünk máskor is! Nem hiszem, hogy Pistáék egyhamar látni fognak. Tőlem vehetnek kastélyt is a bunda helyett, engem ugyan nem érdekel! Mi nem vagyunk az ilyesmihez hozzászokva és én a magam részéről nem is akarok hozzászokni! Ha te akarsz, akkor jöhetsz egyedül, ha téged az ilyesmi érdekel.

Sok kilométeren át nem fogyott ki a szóból. A végén még azt is elárulta, hogy míg az asztalnál ültünk, valaki zoknis lábbal az asztal alatt állandóan a lábát simogatta. Erre már nem tudtam mit szólni, ezt már nem tudtam védelmezni, még ha akartam volna sem.

Pista azután még egyszer-kétszer meglátogatott minket. Mindig egyedül jött, Jolika mindig nagyon elfoglalt volt. Pista gondosan kiürítette a valódi, Franciaországban palackozott Napoleon brandy-vel töltött poharát. Egyszer még azt a modortalanságot is elkövette, hogy megérkezte után azonnal bekapcsolta a tévéket, leült szobánk legkényelmesebb ülésére, tőlem megrendelte szokásos brandyjét és elkezdte nézni a késő délutáni labdarúgó mérkőzést. Ez után az esemény után aztán többé nem is hívtuk, meg mi sem mentünk hozzájuk.

Talán egy évvel később, késő este, második állásom befejezte után hazafelé vezetve Jolikát láttam a város központjában. Olyan forró, trópusi eső volt, hogy szinte azonnal párává változott a még forróbb aszfalton. Jolika az egyik buszmegállónál állt és buszra várt. Szép, barna bundát viselt a hőségben, amelynek szőrméje teljesen összeragadt a zuhogó esőben.

Hát igen. Akadtak ilyenek is. Egy kis, magyaros házibuli, egy kis, a magyaros viselkedéssel. Láttunk már ilyet is, láttunk már olyat is.

Az semmi! **(1996)**

(Korai évek Nyugaton.)

Mindig sejtettem, hogy Arany enyhén szólva nagyzó. Az biztos, hogyha Angliában maradtunk volna, akkor az angoloktól is megkapta volna a snob jelzőt annak ellenére, hogy azokból ott aránylag elég sok példány előfordul.

Hogy mi keltette fel gyanúmat? Hát csak kis dolgok, amiket mások talán észre sem vettek. Ez a kis történet azonban mindenre fényt fog deríteni.

Először is az tűnt fel, hogy mindenkinél hangosabban beszélt. Előbb arra gondoltam, hogy talán hallása rossz. Hiszen azt tudjuk, hogy ez így van a mindennapi életben és gyakorlatban. Akinek hallása nem éri el a megfelelő szintet, az hangosabban beszél. Mindig, mindenütt. Ezt a gondolatot azonban hamarosan el kellett ejtenem, miután valaki a háta mögött suttogva tett, egy számára nem éppen hízogó megjegyzésre Arany orrbavágással válaszolt. A végén aztán el kellett fogadnom azt, hogy azért hangosabb mindenki másnál, mert nagyon magabiztos. Vagyis röviden, egy olyan személy, aki mindent mindenkinél jobban tud. Illetve ha nem is így van, de mások meggyőzésére a hangosság a főfegyvere. Éppen úgy, mint amikor azt mondjuk, hogy a védekezés legjobb fegyvere a támadás. Vagy valami hasonlót. Míg mások támadnak és harcolnak, ő csak kiabál.

Aranyra a legelső alkalommal 1957-ben figyeltem fel, mégpedig a magyar menekültek egyik akkori befogadó táborában, vagyis a mi táborunkban, ahol az angol vendégszeretetet mindkettőnknek alkalma volt élvezni.

Egyik este történt, már tíz óra után, amikor egy új csoport érkezett. Mi, egy napja érkeztünk, már lenyugodtunk, amikor hangos beszéd zavarta meg a késő est csendjét. A csoportból egy hang különösen kitűnt, amikor is ezt hallottuk: „...Az semmi! Nekem egészen Passautól állnom kellett!...” (Magyarázatként itt meg kell említenem, hogy azért Passau, mert Ausztriából a Bécs-ostendei expresszrel szállítottak minket a Csatornáig és onnan át Angliába.)

Akkor még nem tudtam, hogy a hangos hang tulajdonosát Aranynek nevezték. Ezt a tényt hamarosan alkalmam volt megtudni, mégpedig mindjárt másnap reggel. Már a reggeli előtti szokásos tisztálkodás idején, mégpedig a mosdó/mosó szobában volt alkalmam hallani jelenlétét. (A tábor esetében semmi esetre sem beszélhattunk fürdőszobáról. Ahhoz a meghatározáshoz a fürdőterem lett volna a legközelebbi, de semmi esetre sem „szoba.”) Ott egyesek néha halkan, duruzsolva társalogtak.

Egyszerre azonban életört egy hang, amire mindenkinek fel kellett figyelnie: „...Az semmi! Ott még mosakodni szem tudtunk rendesen!...” Hogy hol és miért nem, azt soha nem tudtam meg. Gondolom, hogy Ausztriában és a hideg miatt. Az is igaz, hogy ehhez hasonló panaszt senki mástól soha nem hallottam. Mert annak idején a magyarok az osztrák kakaó miatt ugyan panaszkodtak, amit a helyszínen, a hatóságok magyarul valamilyen formában beszélő képviselője ezekkel a szavakkal intézett el, mégpedig kellő keménységgel: „Há máguknak nem tetszik a kákáónk, akkor menjenek vissza áhonnan jöttek és igyának kommunista kákáót! Mi nem hívtuk mágukat!...” Ezt az utóbbi mondatot aztán még nagyon sokszor volt alkalma hallania mindenkinek, amikor csak valamit is bíráltni merészelt, főként itt, Ausztráliában.

A hang eredete felé pillantottam, de a gőzzel telített levegőben nem tudtam megítélni, hogy kitől eredt a hangos megjegyzés.

Az ebédlőteremben már az egyik asztalnál ültem és a reggelit képező zabpelyhet és teát fogyasztottam, amikor a velem szemben ülő személy megjegyezte, hogy ő még addig életében nem látott zabpelyhet és ezért nem is tudja, hogy mire való: ragassza meg vele bakancsa talpát, vagy pedig egye meg reggelire. Ha meg eszi, akkor cukrot tegye-e rá, vagy pedig sót, vagy netalán egyszerűen semmit? Kanállal egye, vagy pedig villával? Erre a mellette ülő vézna, középkorú férfi felkiáltott: „Az még semmi, hogy hogyan együk, de egyáltalán együk-e?!”

Itt hirtelen barátságos mosolyt villantott felém és az asztal fölött kezét nyújtotta.

- Arany Feri vagyok, józsefvárosi srác! - kiáltotta.

Elfogadtam a negyvenen felüli „srác” zabpelyhelytől kissé ragadós kezét és mindjárt tudtam, hogy mi ketten tartós barátságnak nézünk elébe, hiszen én a szomszédos Ferencvárosból való srác voltam. Egyébként is azt is tudja mindenki, hogy hasznos a barátság az olyannal, aki nálunk mindig és mindent jobban tud. Legalább is addig, amíg az a nagy tudás nyomasztóan le nem telepszik a mellünkre, meg minden másra.

A mellette álló szék üres volt, amire Arany egy üres, az ebédlőben használt pléhtálcát tett abból a célból, hogy magának lefoglalja az üres széket. Kérdő tekintetemre szerényen csak ennyit mondott: „Az asszonynak.”

„Az asszony” rövidesen meg is érkezett. Szökecséje már erősen fakulófélben volt és rászorult volna egy józsefvárosi fodrász gondos kezeire. Nem is annyira ez a tény, hanem férjének hirtelen lecsendesedése ragadta meg figyelmemet. Feri az előbbi, tevékeny társalgásból most meghunyászkodó csendességbe váltott át. Így aztán nem volt nehéz kitalálni azt, hogy kettőjük közül kinek jutott a főszerep, ami minden bizonnyal nem Ferié volt. Lehetséges, hogy talán ez is oka volt a hangos beszédének, de csakis akkor, amikor „az asszony” nem volt a közelben.

E gyanúm hamarosan be is igazolódott. „Az asszony”, aki egyébként Magda névre hallgatott, a bemutatások elintézése után egy kis történetbe kezdett. Elkezdte mesélni, hogy milyen undok férfiak vannak köztünk, akik csak arra várnak, hogy a hölgyek foglalják el a mosdót és szemüket azonnal a falban levő minden kis lyukhoz és repedéshez ragasztják. Ugyanis a mosdó volt talán a legrégebbi épület az egész táborban és deszkából építették, lehet, hogy még a háború előtt, amikor a Királyi Haditengerészet tagjai között a női nemet csak néhány irodai tisztviselő, meg egy-két kocsi vezető képviselte. Magyarázatként még azt hozzá kell tennem, hogy a tábor nem előírt, de mindenki által elfogadott törvénye az volt, hogy a mosdóba mindig a férfiak vonultak be először és utánunk következett a hölgyek és gyerekek műszakja. Ennek gyakorlati oka az volt, hogy a hölgyek ezáltal már az aránylag meleg helységbe vonultak be, mivel a hideget mi már megtörtük. Ugyanis a február még Angliában sem túlságosan enyhe.

„Az asszony”, vagyis Magda, itt meg nem ismételtető szavakkal javasolta, hogy mit kellene csinálni minden férfivel, de különösen azokkal, akik a fal résein keresztül ártatlan nőkre leselkednek. Részletesen ecsetelte, hogy ő, személyesen mit szeretne csinálni az ilyen disznókkal. Olyan élethű kifejezéseket használt, hogy a körülöttünk ülők közül nem egy férfi undorral eltolta magát az ízletes, akár sóval vagy cukorral fogyasztott zabpelyhellyel telített tányért.

Feri is észrevette, hogy felesége túlhaladta a jóízű határát és ezért igyekezett valamit tenni annak érdekében, hogy azt a látszatot megőrizze, mely szerint felesége nem is olyan közönséges. Megpróbált a felesége szóáradatában előforduló kis szünetekben közbevágni, de a próbálkozásánál többre nem akadt alkalma, illetve ideje. Egyszer azonban megragadta az alkalmat, amikor Magda asszony mélyebb lélegzetet vett és bekiáltotta: „Az semmi! De láttál

volna minket, amikor katonák voltunk!...” Ennél tovább azonban nem jutott és így soha nem tudta meg senki, hogy mi volt akkor, amikor katonák voltak. Felesége fagyos pillantása ugyanis azonnal elnémította.

A tábor izgalmasnak egyáltalán nem mondható napjai aztán aránylag csendesen teltek. Még sokszor volt alkalmunk hallani Feri „Az semmi!...” kezdetű felkiáltásait és lassan meg is szoktunk. Közben ez is, az is eltűnt, kiköltözött a táborból, azaz munkát talált. Szép számban újak is jöttek, akiket már nem tekintettünk táboralapítóknak. Ők már a készbe érkeztek, még az ágyukat is elkészítve találták, nem úgy, mint mi.

Elérkezett az én időm is. Egy dél-angliai városban találtak számomra állást egy közepes nagyságú gyárban. Búcsút mondtam Ferinek és „az asszonynak” is. Amint az akkor szokás volt megígértették velem, hogy írni fogok és beszámolok arról, hogy milyen a „kinti” élet és milyenek is „ezek a buta angolok,” ahogy nem egy magyar beszélt a helybeliekről. Ugyanis meg voltunk győződve arról, hogy Magyarországon még az egyszerű munkásemberek is több gyakorlatiassággal és logikával rendelkeztek, mint az aránylag tanult angolok.

57 áprilisában kezdtem dolgozni. Talán büszkének kellett volna lennem arra a tényre, hogy én voltam az egyetlen magyar nemcsak a gyárban, hanem még a városban is, de nem éreztem büszkeséget. Rendelkeztem egy aránylag nagyon kis angol nyelvtudással is, amit még gimnáziumi éveimben nyertem. Gondolom, hogy a gyár személyzeti osztályának még az a kicsi is több volt, mint a semmi, mert nagy meglepetésemre egyik reggel hívtak a személyzetire. Azt nem mondták, hogy miért. Lehet azonban az is, hogy az okot én nem értettem meg. Az angol munkatársak azonban tudták, hogy miről volt szó, de azért hangos nyelvcsettintgetések és fejcsóválgatások közepette nekem azt próbálták magyarázni, hogy biztosan rossz fiú voltam és eljött a leszámolás órája. Egyikük fogai között még a Scotland Yard nevét is sziszegte.

Már majdnem elértük a személyzeti iroda egyik kis szobáját, mármint a csinos kis hivatalnoklány meg én, amikor ezek a szavak ütötték meg fületem: „Az semmi! De várj csak, majd én mesélek neked valamit!...” Mondanom sem kell, hogy szinte alig hittem fülemnek, de amikor beléptünk a kis szobába, hát ki ült a nagy asztal mögött? Bizony senki más, mint Arany Feri másik két férfi társaságában. Ezekről később kiderült, hogy szintén józsefvárosi „srácok” voltak és Ferivel együtt jöttek állást találni. „Az asszonyt” hiába keresgéltem szemeimmel, nem volt ott.

A kis angol lány eléjük nyomott egy-egy kérdőívet és kézzel-lábbal mutogatta, hogy azokat töltsék ki. Nekem meg azt magyarázta, hogy azt kéri tőlem, mivelhogy én vagyok a tolmács, hogy segítek nekik. Nahát! Ámultam el. Hogy én tolmács! Gondolom, hogy a gyár részére nagyobb probléma lett volna az, ha Londonból szereztek volna egy hivatalos tolmácsot. Így lettem hivatalosan is, gyér angol tudásom ellenére a gyár magyar tolmácsa.

Azt talán mondanom sem kell, hogy az összes magyar, akit a gyárba irányított a bürokrácia, mind, egytől egyig kapott állást is. Ki ezt, ki azt. A férfiak után aztán jöttek a feleségek és a lányismerősök is. A végén egész kis magyar kolónia alakult ki a városban.

Telt az idő és ahogy az szokás és természetes, legalább is tapasztalataim szerint, fejlődött a magyarok egymás közti kapcsolata is.

Az első állomása ennek az volt, hogy minden magyar barátságos volt az összes többi magyarral szemben. Még az 1956-ban megszokott általános tegeződés is megmaradt. Egy darabig. Aztán fejlődtünk és eljött a második állomás időszaka. Először is a tegeződés maradt el. Később aztán két alapvető csoport alakult ki. Az elsőben voltak azok, akik együtt jártak iszogatni. Ehhez a csoporthoz általában a magános, nőtlen fiúk tartoztak. Ezek megtartották a tegező-

dést és általában összetartóknak is nevezhetjük őket, mivel nemegyszer együtt kerestek és találtak maguknak egyedülálló lánykákat, akiket testvériesen meg is osztottak egymás között.

Volt aztán a második csoport is. Ezeknek kapcsolatát például az utcán, egymással szembe jövet az döntötte el, hogy milyen közel voltak egymáshoz és mennyi idejük volt egymás elkerülésére. Ha túl közel voltak és nem volt sok idő, akkor az egyik hirtelen megállt és a legközelebbi üzlet kirakatát kezdte tanulmányozni. Ha a találkozás teljesen váratlanul, szinte meglepetésszerűen történt és nem volt sok idő a tennivalók meggondolására, akkor a kirakatinézegetést egy hirtelen fejecsavarás váltotta föl. Ha pedig aránylag bő idő állt rendelkezésre, akkor az egyik magyar egyszerűen átment az utca másik oldalára és az ügy azzal el is volt intézve. Talán nem kell hangsúlyoznom azt, hogy az e csoporthoz tartozó magyarok nem jártak el együtt iszogatni vagy lányokat találni, valamint többségük már amúgy is nős volt. Nem tudom, hogy ez miként alakult világszerte, de nekem ezek a szomorú tapasztalataim.

A fentiekhez még csak egy tényt kell hozzátennem, amelyre még máig sem találtam magyarázatot. Ugyanis mindannak ellenére, amit fent említettem, a gyárban minden magyar látogatta a másikat és a cég idejében szívesen és nemegyszer bőven el is beszélgettek egymással. Hát nem rejtélyes a dolog?

Örömmel látom azonban, hogy manapság világszerte ismét közelebb kerültünk egymáshoz. Hogy ezt miből látom? Hát csak abból, hogy a tegeződés a magyarok között ismét nagyon elterjedt. Ezt látom és hallok legalább is itt, Ausztráliában és különösen akkor, ha egy magyar TV vagy rádió tudósító beszélget valakivel a kamera, illetve a mikrofon előtt. Olyankor nincs „ön”, de még „maga” sem, hanem csak kizárólag „te”. Ez a bizalmas hangnem csak akkor szűnik meg, méghozzá szinte gombnyomásra, ha az illetőről kiderül, hogy ő valamilyen kiváltságos csoportba, mint például ügyvéd, politikus, orvos vagy hasonló tartozik.

Na, de megint csak nagyon elkalandoztam eredeti tárgyamtól, tehát visszatérek Arany Férihez. Egy napon azzal a kéréssel fordult hozzám, hogy lennék-e olyan szíves átnézni néhány igen fontos, hivatalos papírját. Természetes, hogy szíves voltam, mert akkorra már fejembe szállt a dicsőség, amit tolmácsolási és fordítási gyakorlatomból kaptam.

Azok a bizonyos papírok nem voltak mások, mint az Ausztráliába való kivándorlás kérdőívei. Átnéztem őket, itt is, ott is javaslatot tettem egy-két kis hiba kijavítására. Nem tudtam megállni azonban szó nélkül a dolgot.

- Miért Ausztráliába? Miért olyan messze? - tört ki belőlem.

Feri biztosított arról, hogy ők eredetileg is oda szándékoztak menni, de úgy látszik, hogy az Angliából könnyebben elérhető, mint az ausztriai táborból. Amikor közbevettem, hogy hiszen Angliában is megvolt mindenük, ami otthon soha nem lett volna, „az asszony”, aki mindaddig szokatlanul csendesen ült férje mellett, közbevágtott.

- Igen, igen. Minden megvan, csak a társaság nincs meg.

Ők ugyanis a magyarok fentebb említett második csoportjába tartoztak, akik szerették a társaságot, de csakis a válogatott társaságot. Feri meg még hozzátette.

- Az semmi, hogy itt vannak dolgaink, amik otthon nem lettek volna, de Ausztráliában! Nézz csak majd minket ott meg, hogy ott mi lesz!

Láttam, hogy már végleg eldöntötték a dolgot, ezért a továbbiakban nem szóltam döntésük ellen, vagyis tudtam, hogy mikor fogjam be a számat.

Néhány hónappal később Feri körüljárta a gyári magyarokat. Búcsúzni jött. Amint mondta már minden készen volt a nagy utazáshoz. Mint kijelentette, az semmi, hogy Angliába nemzetközi expresszvonattal jöttek, de Ausztráliába repülni fognak!

Tervük szerint aztán el is tűntek a kis angol város magyar lakóinak sorából. Azt hiszem, hogy később egy lapot kaptam tőlük Sydneyből, amelyben leírták, hogy anyagilag jól mentek a dolgok annak ellenére is, hogy ő dolgozott egyedül. Azonban olyan jól keresett, hogy már lakást is vettek és törlesztették az egy keresetből. Magdinak, már mint „az asszonynak” ezért nem is kellett dolgoznia.

Múltak az évek és mi hárman is arra a meggondolásra jutottunk, hogy talán ott kellene hagynunk az öreg Európát és a fiatal Ausztráliában kellene szerencsét próbálnunk. Mint ahogy akkor olyan sokan mondták: „Ha nem sikerül, akkor még mindig visszajöhetek.”

Mint az ausztrál kormány londoni képviselői kijelentették, mehettünk, mehettünk, de minden gyorsabb, ha van egy jótálló Ausztráliában. Az ugyebár egy olyan család, vagy egyén, aki már régebben ott van, állandó és biztos jövedelemmel rendelkezik - akkor ugyanis még beszélhettünk ilyesmiről - és szállást is tud adni az új bevándorlónak. Ezek nagyjából a jótállók szerepe és feladatai.

Feleségem szerint lehetetlen helyzetben voltunk, mivel nem ismertünk senkit Ausztráliában. De, ahogy mondani szokás én a homlokomra csaptam és felkiáltottam, hogy ott volt Arany Feri, meg „az asszony”, akkor már legalább hat éve!

Mivel a kapcsolat köztünk már régen megszakadt, ezért nyomozást indítottam a magyarok körében és a végén egyikük elő is állt Aranyék címével. Így aztán hosszas levelezés, meg szaladgálás után egy napon megérkeztünk Sydneybe, ahol Ferin kívül egy óriási felhőszakadás fogadott. Ferit alig ismertem meg, mivel annyira lefogyott. A felhőszakadásról akkor meg még nem tudtuk, hogy az Sydneyben az általunk Európából ismert és megszokott, normális és csendes esőzést képviselte.

Érkeztünkkor elmeséltem Ferinek, hogy gépünk milyen nagy viharba keveredett valahol India felett. Hogy milyen ijesztő volt a szinte állandó villámlás. Mindig azt hittük, hogy a következő a gépbe fog vágni. Feri felém villantotta arany fogait és a már megszokott, régi módján felkiáltott.

- Az semmi, öregem! Minket úgy dobált a vihar, hogy még a kávécsészét is Magda ölébe ejtettem! Mégpedig kávéval tele!

Azt már nem mondta, hogy azután mi történt, de el tudtam képzelni mindazt, amit „az asszonytól” kellett elszenvednie az eset után.

Ez most már több, mint huszonöt évvel ezelőtt történt. Az élet zajlott és Ferivel a kapcsolat ismét megszakadt. Gondolom, ennek fő oka „az asszony” lehetett, aki annak ellenére, hogy neki gyereke soha nem volt, feleségemet mégis állandóan, a gyerekekkel kapcsolatos tanácsokkal látta el, még hozzá kéretlenül. Ezt aztán feleségem, egész természetesen, nem igen kedvelte. Elvégre, régi szokás szerint csak hibáztatnom kell valakit, vagy valamit. Nem igaz?

Feri már akkor sem volt fiatal ember, bár még szívós, kitartó munkával és főként rengeteg túlórai munkával sikerült kifizetnie a kis lakást, amelyben akkor laktak, Sydney egyik, most már belsőnek számító kerületében. Hogy még él-e, nem tudom. Neve és címe már nem szerepel a telefonkönyvben. Sok-sok Feri él a világon szétszórva, akiről mások sem tudják, hogy élnek-e még. Ezt a Ferit azonban mindenki mással szemben felismerném. Ki más kezdi mondanivalóját ezekkel a szavakkal: „...Az semmi! De hallgasd csak ezt meg!...” Igen, Feri. Hallgatlak. Csak beszélj. És lehet, hogy beszél. Csak mi nem halljuk, mivel Feri már messze jár.

Jön a vonat? (1996)

Kevéssel azután, hogy Ausztráliában ideiglenesen letelepedtünk, enyhe, kulturális kérdések is kezdték felvetni fejüket. Ez nem abban mutatkozott meg, hogy jaj, Istenem, melyik moziba vagy színházba menjünk a jövő héten. Még abban sem, hogy mit vegyünk fel az egyik miniszterrel megosztott reggelizés alkalmával. Ez utóbbi főként azért nem volt probléma, mivel nem akadt miniszter, aki reggelijét meg akarta volna osztani velünk. Nem. A szegényebb bevándorlóknak, akiknek csoportjába mi is minden joggal számíthattuk magunkat, az ilyesmi nem problémájuk. Az ők, illetve a mi esetünkben a fenti gondoktól gyönyörűen megszabadít az egyik, vagy talán az egyetlen szoba sarkában álló doboz, amit a mindennapi nyelvben és felfogásban televízióként említünk. Ennek ellenére az én haszontalan fejemben még mindig akadtak addig kielégítetlen kulturális kérdések.

Az egyik ilyen kíváncsi kérdés még gimnáziumi éveimből származott. Azokból az időkből maradhatnak vissza ugyanis olyan problémák a fiatal fiú vagy leány emlékezetében, amelyeket annak idején a tanár vagy tanárnő „Ezt csak tanuljátok így meg, mert ez így van, nekem pedig elhihetitek” alapján ültették emlékezetünkbe. Ezek legtöbbszörének miertjére vagy hogyanjára a választ soha, ebben a bűdös életben sehonnán sem kaptunk.

Azt már valahol említettem, hogy első ausztráliai munkahelyemen szinte beleütköztem egy, távoli rokonsággal vádolt személybe. Erről a finn rokonról kiderült, hogy egy igen mélygondolkodású személy volt. Ugyanis minden olyan beszéd tárgy, amin mások, még én is csak könnyedén átsiklottunk, neki az mélyenszántó, problematikus tárgykör volt. Mindent szeretett akár így, vagy akár úgy kinyomozni. Aztán a vége minden problémának az lett, hogy ők, a ragyogó, éjfél nap országában mindent jobban és szebben csinálnak, vagy oldanak meg, mint akárki más. Ebbe az akárki más csoportba éppen úgy beleértette a szomszédságukat, például a svédeket, (hogy az oroszokról ne is beszéljek), mint minket, déli rokonokat. Mindezek ellenére azonban őt szemeltem ki az egyik ilyen, gimnáziumkori függő kérdésem megoldására.

Az egyik este, túlórai munka idején, a két nyelv, mármint a finn és a magyar rokonságának kérdése is felvetődött. Elkezdtünk különböző szavakat és kifejezéseket összehasonlítani. A végén aztán kénytelenek voltunk elfogadni azt, hogy sok szó hasonlóan hangzik, de a két nyelvben egészen mást jelentenek. Ezt ausztrál munkatársunk, Ross is odaadóan hallgatta, de az arcát el nem hagyó gúnyos mosoly okát nem tudta megmagyarázni. Néha olyasféle megjegyzéseket tett, hogy igazán szép rokonság az, ha az egyik rokonnak halvány gőze sincs arról, hogy a másik miről beszél. Sőt, egyszercsak széles vigyorral hozzám fordulva azt a kérdést tette fel, hogy hát az angol „paprika” szó tényleg magyarból származik-e, vagy talán az is a finnből ered? Ugyanis, mint kifejtette, mi a bizonyíték, ha még mi magunk sem tudjuk a meggyőző választ?

Aztán előhozakodtam a bizonyos mondattal, amit sok-sok évvel azelőtt említett egyik tanárom. Akkor, annak idején az óra tárgyköre szintén a két nyelv összehasonlítása volt. Az a bizonyos tanár egy mondatot említett, ami szerinte a finnben és a magyarban is ugyanazt jelentette. Ez volt az én „Csak tanuljátok meg, mert ez így van...” problémám. Ez jutott akkor este eszembe és arcomon büszkeséggel, kívágtam a finn felé.

- Na és ez a mondat finnben mit jelent: Jön a vonat?

Még arra is emlékszem, hogy annak idején elfogadtuk tanárunktól, hogy a finnben „jön” jelenti a vonatot és a „vonat” jelenti azt, hogy jön. Az egész pedig a finnben így hangzik: „Jönna vonna.” Ezt a két szót ismételtetem a finnek, aki akkorra már tátott szájjal hallgatott, de csak rázta a fejét.

- Nem tudom, hogy mit jelent. Még soha életemben nem hallottam - ismételtette.

Nem hiszem, hogy ugratni akart volna. Azóta már több év is eltelt és ezalatt az idő alatt több finnel is találkoztam. A társalgást előbb-utóbb minden esetben ahhoz a bizonyos mondathoz irányítottam. Az eredmény pedig minden esetben azonos: értetlenkedő, legtöbb alkalommal meglepett arcok. Bennem pedig óriásivá nőtt a kétely. Hát ha ez sem így van, ahogy annak idején tanították, akkor még mi más is lehet, ami esetleg nem úgy van? Mi más is létezik az alatt a bizonyos „Tanuljátok meg, mert ez így van”, stb. jelszó alatt?!

És ami a legfőbb, végre is jönna vonna, vagy pedig nem jön a vonat?

A kis gézengúz, meg a fejfájásos gyilkos (1997)

A fenti, gézengúz szó, meg a napi hírek kombinációja érdekes gondolatokra adott alkalmat az elmúlt napok során. Ezeket szeretném most másokkal is megosztani.

A gézengúz szót gyerekkoromban igen sokszor volt alkalmam hallani. Nem is csoda, hiszen gyakran alkalmazzák kisgyerekekkel kapcsolatban vicces, kedveskedő, szinte gyöngéd érzések kifejezésére. Ez otthon, Magyarországon szokott így lenni.

Pápua-Új Guinea esetében már más a helyzet. Ott, Ausztrália szomszédságában azon garázda bandák meghatározására használják, amelyek szinte naponta súlyos bűncselekményeket követnek el. Ezek a bandák rabolnak, gyűjtogatnak, nőket erőszakolnak meg, még gyilkolnak is. Őket, ezeket a bandákat nevezik „rascal”-oknak, ami a nagy angol-magyar szótár szerint többek között gézengúzt és zshiványt is jelent. Ezek a hírjelentések adták e kis írás alapját.

Képzeld el ugyanis, hogy hangzanék ott, ha a magyar nagypapa ilyen és ehhez hasonló szólásait átültetnénk: „Gyere csak ide, te kis gézengúz! Nézd, mit hozott neked a nagypapa! Nézze meg az ember! Az a kis rakoncátlan már megint a cseresznyefán ül! Na gyere csak, te kis zshivány!”

Valami ilyesmi lenne belőle, legalább is így értelmeznék: „Gyere csak ide, te kis rabló! Nézd, mit hozott neked a nagypapa! Nézze meg az ember! Az a kis gyűjtogató már megint a cseresznyefán ül! Na gyere csak, te kis gyilkos!”

Ha már gyilkosról beszélek, a fenti, néhány sort még a következő toldalékkal folytathatom. Ez egy itteni, sorozat-gyilkossal foglalkozik. Így tehát senki se fogja rám azt, hogy idegenkedem bűnügyi történetek írásától.

Az elmúlt hetek folyamán itt, Ausztráliában eddig három fiatal hölgy tűnt el egy bizonyos késő esti szórakozóhely környékéről, hogy később holttestüket különböző, kívül eső helyeken találják meg. Mivel minden jel arra mutat, hogy a gyilkosságokat ugyanaz a személy követte el, ezért a gyilkost a rendőrség sorozat-gyilkos jelzővel látta el.

Ugyanakkor úgy tűnik, hogy a rendőrség tanácstalan a gyilkosságok megoldásában. Tanácstalan, legalább is eddig. Most ugyanis hirtelen, váratlanul és kéretlenül, mint ahogy az szokásuk, jelentkezett egy szakértő, mégpedig az Egyesült Államokból. (Ugyan, honnan is lehetne máshonnan?!) Természetesen, mint ahogy az ilyenkor szokás, rengeteg tanácsot is hozott magával.

Ez az önmagát tudósnak kinevező személy azzal állt elő, hogy majd ő megadja a gyilkos belső, személyi jellemvonásait. Szerinte azok nélkül az itteni rendőrség úgysem juthat semmire. Viszont, ha őt meghallgatják, akkor jobban fogják ismerni a gyilkost, mint saját, édes testvérüket. Ajánlatát elfogadták, illetve megragadták, mégpedig két kézzel, mivel az angolban van egy közmondás, mely szerint „A koldusok nem lehetnek válogatósak.”

Így aztán amerikai hősünk megadta a jellemzést, amit az esti híradóban is felolvastak és - noha nem vagyok rendőr - az én tudomásomat és figyelmemet sem kerülte el.

Tehát megtudtuk azt, legalább is a szakértő szerint és leírása alapján, hogy a gyilkos egész nap dolgozik, mégpedig egy irodában. Így nem ül egész nap, hanem dolgozik. Méghozzá nemcsak úgy, akárhogy, hanem szorgalmasan, szinte azt is mondhatnánk, hogy keményen. Napközbeni elfoglaltságára mutat az a tény is, hogy több hónap alatt csak háromszor gyilkolt, mivel többre nem volt ideje. A napi, kemény munka befejeztével pedig szórakozni jár, mégpedig mindig

ugyanabba az éjszakai mulatóba. Ugyanis áldozatait mindig ott választja ki. Ez mutat arra, hogy nem kedveli életében a változásokat sem, meg még az is, hogy ugyanazt a nőtípust szereti. Ugyanis mindhárom áldozata kistermetű, szőke leány volt. Mostanában azonban már kezd ideges lenni(?), tehát az is valószínű, hogy a közeljövőben komoly hibát fog elkövetni, ami még a nyomozók kezére is juttathatja. Mivel ideges, ezért nagyon sokat dohányzik és azt követően pedig komoly fejfájásai, szinte migrénjei vannak. Legutóbbi áldozata holttestének megtalálása olyan idegessé tette, hogy azt óriási migrén követett. Ezért nem is akart bemenni az irodába aznap dolgozni. De azért mégis bement! (Megjegyzésem: Vajon miért ment be az irodába? És egyáltalán ki tudhatja mindezeket anélkül, hogy ne ismerné saját maga is a gyilkost, még hozzá személyesen is?! Ez a kérdés azonban csak az én, gyakorlatlan és műveletlen fejemben született. Könyörgöm, ne engedjék magukat befolyásolni ilyen buta kérdésekkel, hiszen még csak nem is nevezhetem magam akárcsak segéd-szakértőnek sem. Még szakértő tanonc sem vagyok.)

Ennyit hallottam az amerikai szakértő fejtegetéseiből. Azt sem ő, sem más nem indokolta meg, hogy hogyan jutott a fenti következtetésekre. Mindnyájan tudjuk, hogy a szakértők soha, vagy csak nagyon ritkán indokolják meg kijelentéseiket, tanácsaikat. Mi, laikusok, csak lehajtjuk fejünket, miközben beismerjük, hogy egész biztosan nekik van igazuk. Elvégre ők a szakértők és mi vagyunk azok, akik nem tudunk semmit. Hogyan is mernénk kétségbevonni állításaikat?!

Mindezek ellenére nekem is volna egy-két tippem a rendőrség számára. Teszem ezt úgy, mint egy törvényt tisztelő, jó állampolgár. Még annak a bizonyos szakértőnek sem mondok ellent. Ugyan kérem! Javaslataim egyenesen az ő megállapításaira alapozódnak, vagy ahogy mondani szoktuk az Óhazában, az ő malmára hajtjuk a vizet.

Szerintem keressen a rendőrség egy olyan személyt, aki irodában dolgozik, még hozzá egész nap, teljes időben. Mivel igen szorgalmas alkalmazott és keményen dolgozik, ezért valószínű, hogy nem áll le még tea- és ebédszünetekre sem, de még a túlórai fizetésről sem akar még csak hallani sem. Így tehát keressen a rendőrség az irodákban egy olyan szakszervezeti tagot, aki mindenben ellentmond helyi érdekképviselőjének. Míg a többi tagok állandóan többet (fizetést, szabadságot, stb.) követelnek, ez a tag, illetve ez esetben a gyilkos, megelégszik azzal, amit munkaadója ad. Hogy a nyomozók munkáját megkönnyítsem, a fentiekhez még hozzá kell tennem azt is, - és ez egyúttal nagymértékben, legalább is pár százezerre leszűkíti a keresendő személyek számát - hogy az illető erős dohányos. Naponta elszív talán három csomag cigarettát is, mivel nagyon ideges természetű. Ezért tehát járják sorra a nyomozók az összes irodát és hivatalt és érdeklődjenek egy olyan hivatalnok felől, aki az íróasztalán nikotintól sárgára festett ujjakkal napközben idegesen dobol is. Még jobban leszűkíthetjük a gyanúsítottak számát azzal, hogyha azt is megemlítik, hogy a keresett úgy egy hónapja hozzá szokatlanul elmélázó volt, mintha inkább másutt lett volna és nem munkahelyén.

Ha azonban mindezek nem segítenének a gyilkos megtalálásában, akkor még sorra vehetik a gyógyszerárakat is, hátha rátalálnak arra a személyre, aki túlságosan sok tablettát vásárol migrénjei leküzdésére.

Ha pedig az összes, fent említett pont mégsem vezetne jó nyomra, akkor... Hát Istenem! Nem ez lenne az első és egyetlen szakértő, aki minden valódi és beképzelt tudása ellenére is tévedett.

A kutya fáját! (1997)

Feleségemmel egy érzelgős filmet néztünk a TV-n. Olyat, amit az asszonyka nagyon szeret, én meg nem ellenzem. Már elég késő volt, lehetett úgy tizenegy óra. Az ő szemei tele voltak könnyel a megható, érzelgős film hatására, az enyém pedig attól, hogy már nem tudtam visszafojtani ásítózásomat. Odakint pedig szokatlan csend uralkodott, még az aránylag távoli „Ausztrál Mulató” dobos, szaxofonos úgynevezett zenéjét sem hozta el hozzánk az abból az irányból fújó szél.

Aztán egyszerre csak felüvöltött a kutya! Eddig ezt a hangot nem ismertük. Minden lelkiismeretfurdalás nélkül mondhatom azt, hogy a különösen esténként gyakorolt kutya-hangversenyekben ez a hang még azideig nem szerepelt. Ez már csak azért is nagy dolognak számít, mivel volt alkalmunk annyiszor hallani a kórust, hogy minden hangot ismerünk. Néha az az érzésem, hogy egy kutyatenyészsde kellős közepén lakunk! Legalábbis akárki úgy határozhatná meg a zajok után ítélve.

Ez az új hang szinte teljesen egyedülálló volt. Míg más kutyák csak egyszerűen ugatnak vagy vonítanak, ez szinte összekombinálta a kettőt. Mély, ugatásszerű hanggal kezdte, amit hosszan elnyújtva, magas, szinte nyüsztésszerű hanggal fejezett be. Pontosan olyan volt, mint egy opera ária, amely élvezhető, szinte szavanként is érthető hangokkal kezdődik, de a vége zavarosan, érthetetlen üvöltésben fejeződik be.

Egy darabig hallgattuk, az asszony és én, mivel kénytelenek voltunk hallgatni. Néhány perc után azonban már megsokalltam a dolgot és felálltam, becsuktam a hátsó ablakot, mivel a nyitott ablak szinte beinvitálta az addig nem hallott és tapasztalt kutya hangot. Akkor alkalmam volt megbizonyosodni a hang eredetéről is. Akárhogy is nézem a dolgot, az bizony az alsó szomszédunk kertjéből eredt. Attól a szomszédtól, akiről mindaddig az volt a benyomásunk, hogy a kutyát nem tartók tucatjához tartozik a kutyások ezreivel szemben.

Szerencsére a film hamarosan befejeződött, de nem úgy a kutya hangversenye. Az még tovább folytatódott legalább egy további huszonöt percen át. Azzal vigasztaltam az asszonyt és saját magamat is, hogy nem baj, nemsokára a kutya is elhallgat, hiszen a kutyák is alszanak. Meg talán a tulaj is feleszmél arra, hogy nem egészen törvényes az, amit a kutyája csinál és el fogja hallgattatni. Legalább is ezt gondolná mindenki, aki naiv és talán tegnap érkezett ide, ebbe a hatalmas és mindenki más által csodálatosnak nevezett országba. Mi, gyakorlott bevándorlók, akiket már húsz, vagy talán még jóval több év óta neveznek új ausztráloknak, ismerjük az itteni átlagember természetét. Azok legtöbbször szerint abban nincs semmi, ha a kutya, vagy a gyerek, vagy esetleg a sztereo fél éjszaka is bömböl. Akinek az ilyesmi nem tetszik, az mindig máshova költözhet, vagy ha bevándorlók kifogásolják az ilyesmit, akkor mindig visszamehetnek oda, ahonnan jöttek.

Ez esetben azonban szerencsénk volt. A kutya éjfél után húsz perccel saját maga megelégtelte üvöltözését és elhallgatott. Aztán fél kettőkor újra kezdte. Ez az időntúli hangverseny három huszonötig tartott.

Másnap reggel mondom az asszonynak, hogy na, hát egy csuda jó éjszakánk volt! Remélem, hogy többé nem fog előfordulni!

Aztán mégis előfordult. A következő éjjelen, meg azután, meg még azután is. Aztán meg többször is. Gondoltam, itt az ideje belátogatni a helyi tanácshoz és elbeszélgetni az úgynevezett Kutya Tanácsadó Bizottság elnökével. Mert ugyebár itt nyílt demokráciában élünk és ha én beszélni akarok a polgármesterrel, vagy a szövetségi parlamenti képviselőmmel, akkor azt megtehetem. És ez vonatkozik a kutya bizottság fejére is.

Éppen ezért be is látogattam. Egy igen kedélyes, mosolygós emberrel találtam magam szemben. Gondolom, hogy kedélyességét az okozta, hogy az ő éjszakáit nem rontották el üvöltöző kutyák és azért is mosolygós, mivel látta, hogy ismét ott állt előtte egy panaszkodó pasas, akinek egészen biztosan nincs kutyája és egy ártatlan kutyát akar bemártani valami miatt tulajdonosával együtt.

Udvariasan, mert abban a stádiumban még udvarias is tudtam lenni, megérdeklődtem, hogy mi is a teendő, ha az egyszerű, minden protekció nélküli, de helyi adót fizető polgár panaszkodni akar valami csendbontó kutya miatt. Szintén, még mindig udvariasan, azt is kifejtettem, hogy nekem is jogom van az éjszakai csendhez. Egy kicsit tétovázott, mire az udvarias hangnemtől nem eltérve arra is rámutattam, hogy mi, adófizető polgárok viseljük a tanács, így az ő fizetésének terhére is. Még azt is megemlítettem, ami egyébként mindenki által elismert tény, hogy mi választottuk meg őket és nem fordítva.

Erre készségesen megadta a választ. Aszerint addig ő nem tehet semmit, amíg egy aláírással és pontos címmel ellátott levélben nem nyújtom be panaszomat. Azzal egy, megint csak az amerikaiaktól átvett „Legyen jó napja!” jelszóval máris hátát mutatta és eltűnt a pult mögött levő ajtó egyiké mögött. Ez az utóbbi tette már egy kicsit felborzolta idegeimet. Ennek ellenére azonban szó nélkül mégis hazamentem és leültem megírni azt a bizonyos panaszlevelet.

Azzal kezdtem, hogy az említett kutya (pontos cím) üvöltözése ugyancsak káros behatással van feleségem idegeire. (Milyen jó, ha az ember nő! A feleséget még idegen kutyák elleni panaszra is fel lehet használni.) Nagyobb hatás kedvéért még hozzátettem, hogy szinte egyetlen nyugodt éjszakánk sincs, ami viszont az én idegeimre is rossz hatással van.

Két nap múlva megérkezett a hivatalos válasz, mégpedig Várhegyi asszony nevére. Az csak egészen természetes, hogy mivel a feleségemet említettem levelemben, akkor engem is asszonynak néznek, illetve címeznek, nem igaz? Levelükben meg az állt, hogy töltsen ki a mellékelt kérdőívet legalább az elkövetkezendő tizennégy nap minden napján, pontosan feltüntetve az illető kutya ugatásának kezdeti és annak befejezési időpontját. Úgyszintén nem szabad elmulasztanom a kutya hangjának pontos leírását, hogy az vajon egyszerű ugatás, vagy csaholás, vonítás, vagy talán csak nyöszörgés. Könnyítésként még megemlézték, hogy amennyiben a nyomtatott kérdőív nem lenne elegendő, akkor a felsorolást egy ív tiszta papíron is folytathatom. Itt hangosan nevetnem kellett, mert ez a „hang leírása” emlékeztetett arra a régi időre, amikor elemi iskolás koromban az iskolában kórust akartak alakítani és anyámnak kellett egy rövidke levélben leírnia, hogy milyen hangom volt. Remélem, hogy a tanács itt nem kutyakórust akart alakítani az arra érdemes, jóhangú kutyák fellelőjével! A levél végén még ez a szigorú figyelmeztetés állt: „Amennyiben a kérdőív nem jut vissza a tanács birtokába 21 napon belül, akkor azt a panasz megszüntének vesszük.”

Nosza, megindult erre a nagy időmérés, mégpedig minden áldott este! Stopperóra nélkül egyetlen este sem ültem le televíziót nézni. És azt követte a tapasztalatok tömege. Asszonykámmal ugyanis arra lettünk figyelmesek, hogy a kutya nem zajongott minden este! Legtöbbször akkor bögött fel, amikor valami dokumentációs műsor, vagy egy jobb film volt a telin! Na és minden szombat, meg vasárnap este. Ennek alapján megszületett bennünk az a meggyőződés, hogy nem lehetett valami kulturált kutya.

Az időmérés megindulása egyúttal azt is jelentette, hogy erősen megnövekedett a nejemmel folytatott kis csetepaték száma. Ugyanis ő soha nem egyezett bele pontosan ugyanazokba az időpontokba, amiket én a kérdőívbe akartam foglalni. Neki a zaj kezdete mindig korábban, a csend beállta meg mindig később volt, mint nekem. Így aztán ha volt is valami jobb műsor a TV-n és még a kutyától is tudtuk volna ha nem is annyira nézni, de főként hallani, azt minden esetben elmulasztottuk az időpontokkal kapcsolatos késhegyig menő harcok miatt.

Ilyen kellemes csendéletben telt el tizenkilenc nap. Azért csak tizenkilenc, mert gondoltam, hogy biztos, ami biztos és noha a tanáccsal szomszédos városrészben lakunk, a levél talán elér hozzájuk két nap alatt.

A levél elment. Ugyanazon a napon fel is hívtam a tanácsot és elmeséltem az Arra Hivatott Személynek, hogy rájuk szabadítottam vad leveletem. Örömmel tudatta velem, hogy mindez nagyon szép és én is jól cselekedtem, de nem kell izgulnom, hogy panaszom esetleg süket fülekre talál, mivel már mások is hallják és panaszkodnak ugyanazon bűnös kutya ellen. Így tehát nekik nincs más választásuk, mint bíróság elé vinni az említett kutyát, illetve tulajdonosát. Mondanom sem kell, ez a hír igen megnyugtató. A nappalinkban az alsó szomszéd háza, illetve hallható kutyája felé fordulva igazi kárörömmel valami olyasmit motyogtam, hogy végre, a napjai meg vannak számlálva. Feleségem, aki arról kezdett tudakozódni, hogy miről beszélek magamban, az örömhír hallatára csak hidegen azt mondta, hogy majd elhiszi, ha látja.

Ezen aztán ismét elvitatkoztunk egy kicsit. Hogy lehet az asszony ennyire hitetlen?! Jó, jó, nem ő volt az, aki a Hivatalos Személlyel tárgyalt a telefonon, de azért pontosan tudja, hogy mit mondott, mivel szóról szóra neki is elmondtam mindent. Egyébként is ő az, nem én, aki mindent elhisz, amit csak az újságokból olvas, vagy a telin hall.

Ezt követően, a huszonkettedik napon kaptunk egy újabb levelet a tanácstól, természetesen azt is szigorúan csakis Várhegyiné, amelyben tudomásunkra adták, hogy mivel a hozzánk kiküldött kérdőívre a megadott huszonegy napon belül nem reagáltunk, ezért azt úgy veszik, hogy a probléma már nem áll fenn és a panaszt visszavontnak tekintik!

Ez csak egy rövid, tömör, szabvány levélke volt, de elég ahhoz, hogy ne tudjam szó nélkül lenyelni a dolgot. Azonnal a telefonhoz ugrottam és felhívtam a tanácsot. Érdeklődésemre tudomásomra adták, hogy a Hivatalos Személy, aki kutyaügyekkel foglalkozik, házon kívül van. Van azonban egy főellenőr, aki talán segíteni tud problémámon, de végeredményben mi is a probléma?

Szegény főellenőr! Nem hiszem, hogy el volt készülve mindarra, amit a fejéhez, illetve fülébe vágtam. Talán azért is volt az, hogy mindenféle fűt és fát ígért csak azért, hogy minél hamarabb megszabaduljon tőlem. A végén segítőkészen felajánlotta, hogy majd átadja üzenetemet igazgatójának. (Mindent, amit beordítottam a kagylóba?) Mindenesetre megkéri, hogy engem hívjon vissza.

Amikor délután négyig még senki sem hívott vissza elhatároztam, hogy még egyszer felhívom őket.

Asszonykám egész nap azzal a bizonyos „nem megmondtam?” kifejezéssel arcán járkált a házban, amit már elég jól ismertem. Így az sem lepett meg, amikor természetesnek vette azt is, hogy a kutyaigazgató meg fél ötör is „házon kívül” volt.

Miután mindez lezajlott, Nagyorrú Márta toppant be. Ez a név az ő esetében ugyancsak helytálló volt, ami magyarban a „minden lében kanál”-nak felel meg. Dehát ki hallott egy olyan nevet, hogy „Mindenlébenkanál Márta?”

Mártáról majd máskor emlékezem meg. Most csak annyit, hogy ő az a személy a környéken, aki mindenkit ismer és őt is ismeri mindenki. Vagy ezért, vagy azért mindig harcban áll a tanáccsal, néha még a rendőrséggel is. Azt hiszem, hogy a legtöbb utca rendelkezik az ilyen Mártákkal, nélkülük az élet sokkal unalmasabb és szegényebb lenne. Ugyanis a világon nem létezik egyetlen tárgykör sem, amihez nemcsak, hogy hozzászólnak, hanem abban szakértők ezek a Márták ne lennének.

Neki is elmeséltük a kutyaügyet. Mint kiderült, az elmesélés teljesen felesleges volt, hiszen Márta már mindenről tudott. Sőt, mi több, mindenről többet és jobban tudott mint mi, az egész esemény főszereplői!

Márta már beszélt a kutya tulajdonosaival is, („Egy igen rendes, csendes, fiatal pár, akik de facto kapcsolatban élnek és már van egy kicsijük is.”) mivel egy éjjel (Csak egy?!) a kutya ugatása két óra körül felébresztette őt is. Persze, hogy tud a dologról! És nemcsak ő, hanem a férje is hajlandó aláírni a panaszlevelet, ha netalán elhatározzuk, hogy írunk egyet.

Mondtuk, hogy már elkéstek, mivel úgy néz ki, hogy panaszlevél ide, panaszlevél oda, az ügy máris befejeződött. Szomorúan, mint egy ügyvéd, aki elesett egy biztos ügytől ballagott haza a mienkkel párhuzamos utcai otthonába.

A kutya egyik napról a másikra valamelyest lecsendesedett. Mondtuk is az asszonnyal, hogyha kezdetben is csak ilyen lett volna, akkor...

Az ügyre a tanácstól érkezett újabb levél tett pontot. Abban azt tudatták, most is csakis Várhegyinével, hogy a szomszédságban véghezvitt nyomozás eredményeként egyetlen egy személyt sem találtak, aki annak a bizonyos kutyának ugatása miatt panaszkodott volna! (Vajon mi lett azzal a másik személlyel, aki szintén panaszkodott, méghozzá szerintük, a Tanács szerint?) Ezért semmiféle további akció szükségességét nem látják. „Amennyiben azonban a zaj ismét panaszra adna okot, minden habozás nélkül lépjen velünk ismét érintkezésbe, hogy az akkor fennálló panaszra megoldást tudjunk találni. A mi jelszavunk ebben is ugyanaz, mint minden másban: Mi minden erőnkkel és eszközünkkel a közösség javát kívánjuk szolgálni.”

Feleségem is elolvasta a levelet (elvégre neki címezték) és diadalmasan kitört.

- Mit mondtam, hogy majd ha látom, akkor elhiszem? Téged mindenki egy-két szóval le tud rázni, de engem nem!

Be kellett ismernem, megmondta. De ki mondta azt, hogy ebben is az övé legyen az utolsó szó?

A macskák, meg a kuka (1997)

(Vagy így látjuk mi, de emígy látják ők.)

Mindenekelőtt ismerkedjünk meg a kukával. Mármint azok ismerkedjenek meg vele, akik még nem ismerik, vagy még nem volt közelebbi dolguk vele. Minden közhiedelem ellenére ugyanis sokan vannak még olyanok, akik már hallottak róla, de nem ismerik. Mint ahogy annak idején nagyon sokan nem ismerték Uri Gellért sem, de annál többen hallottak arról, hogy milyen szépen görbítgeti a teás kanalakat.

Szóval, a kuka nem más, mint szerény háztartásunkban és mások háztartásában is megtalálható, óriásinak tűnő, nagy fogantyúval és két kerékkel ellátott, a szomszédság macskái által oly nagyra becsült és értékelt fekete szeméttartója. Talán azt is meg kell itt említenem, hogy a fekete szín néhány helyen zöldbe olvad, amely szint a környezetvédők megszelídítésére találták fel.

Azt hiszem, hogy a macskát viszont nem kell bemutatnom, mert azt viszont minden gyerek és felnőtt ismeri, legyen az városi vagy vidéki, méghozzá minden országban. Ezen említett két csoport között csak abban van különbség, hogy míg a gyerekek egy cica láttán emígyen sivalkodnak: „Nézd csak, anyu, azt a szép cicát ott, a kerítésen!”, a felnőtt, főként a papa, ugyanannak az állatnak megpillantásakor így, vagy ehhez hasonlóan reagálhat: „Na nézd csak, Irén (Margit, Erzsi, stb.) azt a dögöt! Már megint azt nézi, hogy hova rondítson.”

Történetem két főszereplőjének bemutatása után most csak annyit kell megemlítenem, de talán azt már mindenki, aki csak kettőt össze tud adni kettővel amúgy is tudja, hogy e kis történet során szó esik majd a közönséges házi szemétről, meg a még közönségesebb házi macskákról.

Ha már megint a macskáknál tartok, akkor meg kell említenem, hogy ők a kukát is, mint minden mást, más szemmel nézik és látják, mint mi. Nekünk a kuka azt a célt szolgálja, hogy abba minden vackot, amire már nincs szükségünk és belefér, egyszerűen beledobjuk abban a reményben, hogy a hét bizonyos napján majd „jönnek és elviszik.” Az ilyen anyagot közös névvel „szemét”-ként emlegetjük, ha már emlegetni kell.

A kukát aztán a hét bizonyos napja előtti estén kivonszolja az utcára és a járda szélére helyezzük abban a reményben, hogy azt másnap reggel, az utasításnak megfelelően már hat óra körül az X Városi Tanács Hulladékgyűjtő Szolgálatának nagy, ezt a célt szolgáló teherautói össze is gyűjtik, illetve kiürítik. Hogy miért visszük ki előtte való este? Hát ki kel fel reggel hat előtt, hogy kitegye? Különösen télen, amikor itt, Ausztráliában, plusz tizenkét fokos, fagyasztó, déli szél kavargatja a virágzó mandula fák virágjának szirmait az ember arcába?! Az biztos, hogy én nem!

Így aztán a fekete, vagy zöld trolik kint állnak az utcán egész éjjel magánosan, vádlóan, nemegyszer a beígért reggeli hat óra helyett akár csak délután háromig, néha még négyig is, amikor is a nagy Kiürítési Esemény végre lezajlik.

A mi, másik, emberi reményünk a trolikkal kapcsolatban így csakis az lehet, hogy az éjjel, vagy napközben esetlegesen megélénkülő szél, vagy az egy-két, a mi utcánkba tévedt huligán a mienket fel ne borítsa. A szomszédoké felborulhat, tartalmukat teljes egészében az úttestre

vagy a járdára hányhatják, csak a mienk maradjon a helyén, mégpedig állva, szépen, egyenesen, lezárt fedővel.

A macskák mindezeket fordítva látják. Mivel számukra a kuka tartalma óriási élelmiszer raktárt jelent, ezért annak a troli felborulásában reménykednek. Számukra a kukából ugyancsak fincsi szagok áradoznak, amit mi sem tudunk letagadni, különösen akkor, ha a hőmérséklet harminc-negyven fok Celsius között ingadozik. Természetesen ez a helyzet sokszor előfordul, hiszen a trolik a járda szélén ácsoroghatnak a forró napsütésben akár egész napon át is. Ilyenkor aztán nem is lehet vita arról még a macska kedvelőkkel sem, hogy a szag fincsi-e vagy sem.

A macskák, gyakorlatias teremtmények lévén, még napozásra is felhasználják a trolik tetejét, ha netalán egy kicsit hűvösebb lenne a levegő, mondjuk úgy plusz tizenöt fok körül. A trolik tetejéről sokkal nagyobb unalommal szemlélhetik a világot, miközben még melegednek is. Hogy ne legyen vita a macska társadalomban azzal kapcsolatban, hogy melyik troli kié, azért a mi orrunk felizgatására és általában a mi örömünkre azokat rájukpipilással meg is jelölik maguknak.

Végezetül pedig, ha a nagyobb erejű szél itt is, ott is felborít egy-két, vagy még több trolit, akkor azoknál ezek a gyakorlatias, sokak által ravasznak nevezett állatok óriási pikniket, szinte azt is mondhatnám, hogy utcabált rendeznek. Ilyenkor van az, mégpedig a nap órájától függően, hogy a szomszédság néhány gyengébb idegzetű tagjai a telefonhoz rohannak és felhívják a helyi tanács állat-ellenőrző tisztviselőjét és új, szigorú, macskák elleni törvények bevezetését követelik. Eddig azonban ezek a követelések a macskák és gazdáik szerencséjére csakis süket fülekre találtak. Egyes személyek szerint - és ilyen személyek mindig, mindenütt akadnak - ennek az az oka, hogy azok a bizonyos állat-ellenőrző tisztviselők maguk is macska barátok és esetleg még tulajdonosok is. Egytől egyig. Egy napon azonban majd erre is, mint sok, más dologra is, fény derül. Csak türelmesen ki kell várnunk. Mint ahogy a macskák is várják a kuka felborulását.

A macskákkal ismét baj van (1997)

Ezek az események akkor zajlottak le, amikor egy bizonyos hét bizonyos napján füstölt csülköt voltam kénytelen nagy, házi szeméttartónkban elhelyezni. E pazarlás okairól már egy másik írásomban részletesen beszámoltam, így azokkal most nem is vesztegetem az időt.

A csülök szégyenteljes kidobása után történt az, hogy az időjárásban hirtelen változás állott be. Forró, északi szél sepert végig Ausztrália lapos földjén és nemcsak a háztetőket vitte el, hanem még a mi, házunk előtt szomorúan ácsorgó és kiürítésre váró szeméttartónkat, azaz kukánkat is oldalára döntötte. Úgy látszik, hogy az ezzel járó megpróbáltatások elszenvedésében rajtunk volt a sor, mivel mindkét szomszéd kukája büszkén állt a járda szélén, mint a villanypóznák. Hogy ez miért történt éppen akkor, amikor kiürítésre vártunk? Erre talán még a sokat emlegetett szakértők sem tudnának válaszolni. Ezt is meg lehetne említeni a „Világ Nagy Titokzatosságai” című TV sorozatban.

Aznap reggel, úgy hat óra körül feleségem rémült hangja ébresztett.

- Felborult a troli! Ki kell menned és fel kell állítanod! - így az asszony.

Azt, hogy milyen troli, már nem is kellett kérdeznem, mivel a válaszra magam is rájöttem, amikor félálmosan rádöbbsentem arra, hogy péntek reggel volt, vagyis szemétszedés napja. Különben „a troli” nem lenne olyan helyzetben, hogy az utcán ácsorogjon, még kevésbé olyanban, hogy a szél felborítsa. Mindennek ellenére azonban hőiesen harcolni kezdtem.

Az első, ugyancsak sértődöttnek hangzó reagálás részemről az volt, hogy feltettem egy kérdést asszonykám számára, hogy ki a fene megy ki, mégpedig reggel hatkor az utcára a szemetes trolival játszózni? Aztán egy kicsit lecsillapodtam és azt mondtam, hogy jó, majd később kimegyek és felállítom. Ugyanis már vagyok olyan érett is, meg tanultam is annyit a helyi szokásokból, mely szerint soha, semmilyen körülmények között nem szabad semmiféle munkával sietni. Meg még azt is, hogy soha ne csináljunk semmit sem ma, amit holnap, de még inkább holnapután is megtehetünk. Ezt az utóbbit azonban magától érthető okok miatt nem volt túlságosan ésszerű alkalmazni. Ezért csak igyekeztem megnyugtatni a felhevült asszonykám.

- Van még idő, mégpedig bőven. Még csak hat óra van és soha nem jönnek délután kettő előtt.

Ezzel nyugodtan ismét a fal felé fordultam és abban reménykedtem, hogy ezzel az ügy be is fejeződött. Legalább is addig, míg normális körülmények között fel nem kelek, amit általában kilenc körül hajtok végre.

Tévedésem azonban óriási volt, amint azt a továbbiak is bizonyítottak. Feleségem ugyanis kitartott az ügy mellett.

- Most kell menned, mert csak látnád, hogy mi megy ott!

Volt hangjában valami titkos sürgetés, amely azonnali cselekvésre készítetett. Ahelyett, hogy csak az ablakon néztem volna ki megtudni, hogy mi is ment ott, házi kabátban azonnal az utcára siettem.

Tényleg, nejemnek igaza volt. Valamit tennem kellett. Ugyanis, mi ment „ott?”

A troli felborulva. Ezt azonban már tudtam, erre fel voltam készülve. Arra azonban nem, hogy tartalmának legnagyobb része az utcán szétszóródva, kiterülve hevert. És mi több, legalább három macska szorgoskodott a troli körül.

Egy éppen akkor bújt elő annak belsejéből és azt a bizonyos csülköt vonszolta, amit egy ijesztő, hollywoodi film késő esti bemutatójának eredményeként dobtam a szemétkosárba ahelyett, hogy jó, magyaros és ízletes bablevest főztem volna belőle. A jelenet pontosan olyan volt, mint abban a borzalmakkal telített filmben. Csak az volt a különbség, hogy nálunk nem volt erdő és nem kutyák kaparták ki a holttest darabjait a sekély sírból. A sírt itt a troli képviselte, mivel onnan vonszolták, cibálták ki a darabokat a macskák.

Nem sok idő volt arra, hogy átgondoljam a dolgot, mert a csülök már az utca közepén volt, útban az egyébként békés városrészünk egyik csendes, lombos kertje felé.

A macskák elzavarása nem volt túlságosan nehéz dolog. Az igaz, hogy az egyik, akkori szomszédunk nagy, vörös kandúrja távozása előtt még gyűlölettel rámsziszegett. Ez azonban nem változtatott semmit sem a tényeken, hiszen egyébként is utáltuk egymást. Sokkal tovább tartott azonban az, míg szemetünket összeszedtem és azt nyugvóhelyén, a troliban ismét elhelyeztem. Az egész buli legalább egy órámba került. Ebbe beleértem azt is, hogy nemegyszer, amikor egy darab papírért lehajoltam, azt a pajkos, északi szél hirtelen felkapta és gyorsan odábbfújta. A titkos szemlélő ebből mindjárt arra a következtetésre juthatott volna, - de mennyire helytelenül - hogy valaki talán cérnát kötött a papír darabokra és azokat mindig elrántotta előlem, amikor lehajoltam, hogy felvegyem őket. Az közismert tény, hogy valahol, valaki mindig figyel, legyen akár hajnali két óra körül is az idő. Ezért gondolom, hogy azt a valakit annak idején ugyancsak elszórakoztattam a szemét összeszedésével.

Ahhoz azonban nem volt szívem, hogy az időközben már a szomszédos utcába elfűjt szemetet onnan is visszaköveteljem. Különösen azután nem, amikor egy iskolába nem éppen siető gyerekcsoportot pillantottam meg. Nem is annyira engem, hanem inkább tevékenységemet figyelték. Egyesek arcáról a szájalom, másokéről pedig a megdöbbenés sugárzott. Hát hogysisne döbbentek volna meg, amikor otthon mindig azt hallják, hogy ők azok, akik minden rosszat csinálnak, most meg előtűk volt egy idősebbkorú személy, aki Isten tudja miért, mások szemetében turkált! Meg aztán talán még azt is hallhatták otthon, hogy az arra rászorulók néha még a szomszédság szemetes trolijaiba is bele-belenéznek, de szigorúan csakis másutt, sohasem Ausztráliában. („Ugyan kérem! Itt, Ausztráliában?! Ez hazugság!”)

Mikor az ügyet befejezettnek tekintettem és visszamentem a házba, feleségem, akit néha magamban örmesternek nevezek, csendesen csak ennyit mondott:

- Na látod! Hát ezért kell máskor is felkelned akkor, amikor én mondom neked és nem akkor, amikor kedved jön rá!

Erre csak buzgón bólogattam, miközben valami ilyesmi hagyta el számat:

- Nahát! Drágám! Hogy neked milyen igazad van! És hadd tegyem még azt is hozzá, mint mindig!

A vér nem válik vízzé (1997)

Most, hogy ismét elérkeztek azok az áldott, jó, negyven fok körüli napok, kis feleségem elhatározta, hogy haját fog vágatni. Mint mondotta „ebben a döglesztő forróságban az sokkal egészségesebb és különben is a rövid haját könnyebb kezelni is.”

Ezt mi, férfiak, már régen tudjuk. Csak hadd szenvedjenek azok a fiatalok, akik még mindig ragaszkodnak a hosszú hajhoz. Ezért örömmel fogadtam az asszonyka bejelentését, mert ugyebár akkor, mármint a rövid haj esetében talán nem fogom azt hallani minden öt percben, hogy fodrászhoz kell mennie, mert ezt (a hajviseletét) már nem bírja tovább.

Így tehát egy reggel beállítottunk fiatal, görög fodrászunk szalonjába, aki a női- és férfi fodrász szerepét felesége közreműködésével kibővítette és unisex szalonná léptette elő.

- Egy, vagy kettő? - kérdezte kíváncsian és reményekkel telve.

Megelégedetten fogadta bejelentésünket, hogy kettő, azaz két hajvágás.

Előbb engem rendelt a székbe. Klik, klik, nyisz, nyisz és a szék még csak meg sem melegedett alattam, máris előkapta a nagy kézitükröt, amit nyakam mögé tartott, azzal jelezvén, hogy a kihallgatásnak, illetve az ülésnek vége, ő az alkotását befejezettnek véli. Nem is rossz - gondoltam, miközben órára sandítottam. - Hat perc munka egyenlő hét dollárral.

Feleségem feje már egy kicsit hosszasan lefoglalta. Ezalatt az idő alatt ugyanis az asszonyka egy igen fontos kísérletet hajtott végre. Az volt ugyanis elmélete, hogy minél többet beszélget a „vendég,” annál nagyobb és több figyelmet szentel neki, illetve hajának a mester. Úgy látszott, hogy elméletét a gyakorlat is igazolta. Azonban egy bizonyos idő után, bárhogya is igyekezett a mestert szóval tartani, az ő nyaka mögött is megjelent a kézitükör.

Asszonykám boldog mosollyal ugrott fel a székből és hozzám fordult.

- Na, milyen? Hogy tetszik? - kíváncsiskodott és elkezdett forogni, mint egy kiállítási tárgy a múzeumi, forgó kiállítási asztalon, amit minden oldaláról be akarnak mutatni a közönségnek.

Egy pár másodpercig érdeklődéssel néztem. Nem volt rossz, haja még az enyémnél is rövidebb volt. De mintha... Ugyan... Nem lehet... De mégis...

- Fordulj csak mégegyszer oldalra - szólaltam meg, mire a kicsi engedelmesen profilját mutatta.

Hát ez az! Nagyon is hasonló! Az a határozott áll, az a parancsoló, uralkodó orr, a kis, homlokra hulló hajtincs... Az egész hatás pontosan olyan, mint ahogy Nérót, az egykori római császárt mutatják a lexikonok képei!

Óriási felfedezésemnek nem mertem hangot adni és csak annyit motyogtam, hogy nem rossz, mindenképpen jobb, mint volt. Most, hogy a nyakunkon vannak a melegek... Vagyis tele voltam dicsérettel.

Kifele menet leszurkoltam a tizennyolc dollárt. Érdekes, nem? Az enyém hét, de a kicsi hajvágása tizenegy dollár!

Otthon azonnal hajmosás, mint ahogy azt már gyerekkorunk óta megszoktuk, mivel a mamák szerint soha nem tudni, hogy a fodrász szerszámai kinek a fején dolgoztak előttünk. A nap hátralevő része majdnem teljesen eseménytelenül telt el, egy kivétellel.

Békésen eszegettük vacsoránkat a nappaliban, mégpedig a TV előtt, ahogy az minden modern család számára szinte kötelező. Éppen egy újabb húsdarab késsel való leválasztásával foglalkoztam, amikor Néró felsikoltott.

- Odanézz! Hát nem nagyszerű?!

Futó pillantást terveztem, mivel azt a bizonyos húsételt az átlagnál is jobban kedvelem. Tervem azonban a semmibe foszlott. Abból ugyanis hosszabb nézés lett, amit fokozatos borzalom, majd hányinger követett. Mert mit láttam ugyanis a „természetesnél is nagyobb” képernyőn?

Kórházi műtőterem. A műtőasztalon egy nyitott mellű férfi - és ez alatt nem azt értem, hogy az inge volt a mellén kigombolva. A sebész gumikesztyűs keze a nyitott, de minek is kerülgetem, illetve felvágott mellben valami nyálkás, sárgás és rózsaszín anyagban turkál. A felvágott mell közepén, mélyen, a rózsaszínű anyagban valami szilárdabb rész ritmikusan mozog.

- Látod? Az a szív. Úgy látszik, hogy egy szív-műtétet mutatnak. Jó, hogy el tudtuk kapni. - Így a Kicsi.

Jó, de kinek? Nekem bizonyára nem. Még egy másodperc és a húsfalat nem le, hanem felfelé, illetve a számból kifelé fog haladni. Ebből a kritikus pillanatból a Kicsi is észrevett valamit.

- Jaj, nem gondoltam volna, hogy férfi létedre ilyen puhány vagy! Na nézd csak! Egészen fehér lettél! - intézte hozzám szavait. Közben úgy nézte a képet, mintha szemeit ráforrasztották volna.

Elfordultam a képtől, de még úgy sem tudtam szabadulni a készülék felől a „természetesnél is hangosabb” ritmikus, cupogó hangtól. Hirtelen egy gondolat támadt fejemben. Nem Néróról olvastuk, tanultuk azt, hogy mindent élvezett, ami vértől csöpögött? Nem őt illették „a vérszomjas” névvel? Azt hiszem, igen.

Közben az a bizonyos műsor ezzel a szokásos mondattal fejeződött be: „Viszont látásra jövő héten ugyanitt, ugyanebben az időben.” Az én, saját, kis Néróm pedig büszkén kivágta.

- Nekem orvosnak kellett volna lennem! Úgy látszik, hogy ott nagyon megálltam volna a helyem. Nem egy férfin is túltennék! Micsoda képek, micsoda részletek! Ne feledd megjelölni a jövő heti műsorban is, mert nem szabad elmulasztanunk. Úgy jelentették be, hogy egy sorozat.

Azóta minden szerda este, még hozzá vacsora alatti időben nappalinkban vér folyik. Nejem ugyanis azt tartja, hogy nem kell a szerdai vacsora időt megváltoztatni. Ugyanis ha a műsort nézzük miközben vacsorázunk, akkor egy csapásra két legyet is ütünk. Igaz, hogy az már nem is orvosi, hanem állatorvosi hatáskörbe tartozik. Mármost a legyek csapással való pusztítása.

A szerda estéken kívül máskor is vannak orvosi műsorok, amiket nekünk nem szabad elmulasztanunk. Még akkor sem, ha gyöngébb személyekre való tekintettel azokat jóval később mutatják. Ilyenkor be kell állítanom a videómagnót, mert hát az az ilyen esetekre való.

Egy idő után aztán nejem, de nevezzük csak őt e történet egyszerűsége kedvéért Nérónak, választékosabb lett. Mondhatnám úgy is, hogy specializálódott. Az általános orvosi műsorok már nem érdeklik. Figyelmét kizárólag a sebészettel foglalkozóknak szenteli. Azok közül az a legjobb, amelyiken a legtöbb vér folyik. Ha a műsor elején megjelenik a figyelmeztetés, mely szerint „A következő műsor sebészeti részleteket tartalmaz, amely bizonyos nézőkre zavarólag hathat,” akkor az én kis Nérómat sem szépszerével, sem pedig erőszakkal a TV készüléktől elmozdítani nem lehet.

Az egyik este, főként az én javaslatomra és ajánlásomra egy jó, realitással telített játékfilmet néztünk. Az egyik jelenetben a mindenható, zsarnok várúr éppen lefejezteti egyik ellenségét.

Hoppá! Spriccel a vér és máris ott gurul a fej, amit gondosan felvesznek és eltesznek abból a célból, hogy az aznap esti vár-bulin a leveses tálban feltálalják a lefejezett pasas fiatal feleségének abból a célból, hogy az most már minden gátlás nélkül a várúré legyen. Mármint a fiatal asszony, nem a fej. Mindenütt rengeteg vér, de azt már a gyerekek is tudják, hogy a filmekben az nem más, mint paradicsom püré. Vagyis ártatlan dolog az egész. Még a feltálat fej sem igazi. Minden nagyon ízléses és meggyőző.

- Pfűj! Hogy tudsz ilyen ízléstelen malacságot nézni?! - Így a kis, családi Néró - Ez még a gyerekeknek is rossz, nemhogy felnőtt embereknek!

Azzal a boldog tudattal mehettem lefeküdni a film után, hogy íme, az én asszonyom csakis azt értékeli, ami valódi, igazi. Őt átlátszó hamisítványokkal nem lehet becsapni. Ő tudja, hogy a vér nem válik vízzé! Paradicsomlévé lehet, de vízzé? Soha!

Találkozások a fokhagymával (1997)

Éppen most fejeződött be a televízió egy igen érdekes műsor. Mármint érdekes nekünk, úgynevezett idős állampolgároknak. A műsorban megszólaltattak egy százkét éves, azaz egy idősnél is idősebb állampolgárt, aki felsorolta annak okait, hogy miért jutott ő abba az idősök közt is tábornoknak számító állampolgári csoportba. Sok mindent felsorolt, de az eddig népszerűnek és az idősnél idősebb állampolgári csoportba való bejutáshoz eddig oly fontosnak tartott napi egy-két pohár vörösbor nem szerepelt listáján. Ezt egyébként is majdnem kizárólag a Földközi-tenger mellékéről idejutott olaszok és franciák emlegetik szinte úton és útfélen.

Helyette - és ez engem ugyancsak meglepett, - a fokhagyma szerepelt. Ezen egy csöppecskét elgondolkodtam és újra átéltem azokat az találkozásokat, amelyek eddigi életem folyamán a fokhagyma és szerény személyem között lezajlottak.

Tehát most nem foglalkozom azokkal az igaz történetekkel, melyek szerint az ősi, egyiptomi, kékgalléros munkások beszüntették a munkát, mivel nem kapták meg napi fokhagyma kiutalásukat. Még csak azzal sem, hogy az első világháború idején nem is egy helyen a lövészárkokban fokhagymát használtak a sebek fertőtlenítésére. Nem. Ezekről talán mindenki hallott és unalmas lenne ismét olvasóim elé tálnom őket. Itt csakis a személyes tapasztalatokról lesz szó, semmi másról.

Zsengébb éveim során a fokhagymát a pirított és zsírral megkent kenyér szelet barátjaként és tartozékaként ismertem meg. Akkor sem fordítottam rá nagyobb figyelmet. A fokhagyma jött, a fokhagyma ment és én minden figyelmemet arra összpontosítottam, hogy jövőse és menése alkalmával számat elkerülje. Dehát akkor még fiatal voltam és bohó.

A fentieket hosszú évek követték anélkül, hogy a fokhagyma és én találkoztunk volna. Legalább is figyelemre méltó mennyiségben nem.

A legközelebbi találkozás itt, Ausztráliában esett meg, mégpedig Sydney városában. Hogy miért ez a nagy időkiesés? Csak azért, mert a közbeeső éveimet Angliában tengettem. Noha Anglia nagyobb szomszédai mind a fokhagymát kedvelő népek táborához tartoznak, azért a ködös ország fiait és leányait mégsem tudták annyira befolyásolni, hogy azok komolyabb mértékben elkezdjék fogyasztani e hasznos növényt. Ott a teljes tizennégyéves tartózkodásom ideje alatt csakis akkor hallottam róla, amikor valaki társaságban suttogva megemlítette. Ugyanakkor pedig mindenki más megborzongva körülnézett, mintha legalább is kísértet megjelenését várta volna.

Sydneyben viszont dolgoztam egy olyan személlyel, aki minden étkezéséhez használta az említett fűszer növényt. Mégpedig bőven. Személyéről csak annyit vagyok hajlandó elárulni, hogy az illető sem ausztrál, sem pedig magyar nem volt. Testi méreteiről is csak annyit említek meg, hogy alacsony volt, kerek és kopasz. Éppen ezért senkit sem lepett meg az, hogy egy napon valaki a gyárban neve helyett csak úgy említette, hogy „a Buddha.” Az is igaz, hogy még ennyi fáradtságot sem kellett volna senkinek sem vennie, mivel elég lett volna csak úgy említeni, hogy „a fokhagymás.”

A fokhagyma használata annyira úrrá lett rajta, hogy azt nem is tudta volna titkolni, még ha akarta volna sem. Azt tudjuk, hogy a fokhagymát kedvelőknek van egy igen jellegzetes ismertető jelük. Ez pedig nem más, mint az, hogy a kedvenc fűszerüket használó személyek egy jellegzetes illatot terjesztenek, mégpedig nem feltétlenül a szájon keresztül.

Így történt az, hogy egy napon a gyártási vonalon dolgozó hölgyek megsokallták a dolgot. Előbb a fokhagymát szerető hősünk mellett ülő személy kérte a munkavezetőt, hogy engedje máshova ülni. Az elsőt aztán követte a második, a harmadik és így tovább. Végül a munkavezető nem állhatta tovább és elkezdett érdeklődni, hogy mi is a hölgyek problémája azzal a bizonyos hellyel kapcsolatban. Így derült ki a teljes igazság minden szépítgetés nélkül.

A „fokhagymás” bekerült az irodába, ahol a munkavezető szigorúan négyszemközti, bizalmas alapon megtalálta a teljes magyarázatot. Arra pontosan nem emlékszem, hogy milyen megoldást találtak a dologra, bár akkor vezették be azt az akkori, új rendszert, hogy nem mi menünk a munkához, hanem a munka jött hozzánk. Vagyis minket, minőségi ellenőröket beköltöztettek egy kis irodába és oda hozták be a megvizsgálásra szánt darabokat. A végső megoldás azonban az volt, hogy szegény fokhagymásunk eltávozott az élők sorából. Ugyanis a fokhagymán kívül egy másik szenvedélye is volt, az ital. Az készítette aránylag fiatalon a távozásra.

A fokhagyma a gyenge alapokra épített házastársi kapcsolatok esetén még valóóként is szerepelhet. Erre bizonyítékom ugyan nincsen, de ismerek egy házaspárt, ahol a férj a fokhagyma kedvelője, a feleség pedig annak utálói táborába tartozik. Ezért minden este, lefekvés idején a feleség jó messziről, hogy ne kelljen közelebb kerülnie férjéhez, „Jó éjszakát” kiált neki. Sőt, mi több, még az ágyban is azonnal elfordul tőle. Ez állítólag a fokhagyma illata miatt van így és éppen ezért mindketten el is fogadták a tényeket. Arra azonban már egyiküknek sincs magyarázata, hogy kis kutyusuk, ami szintén megosztja velük a hitvesi ágyat és állítólag az ember legjobb barátja, le sem fűtyüli gazdáját lefekvés idején. Ez azonban még szerencse is, mert képzeljék csak el, Tisztelt Olvasóim, hogy milyen bonyodalmat és felfordulást keltene az, ha lefekvés előtt a kutya is lefűtyülné gazdáját! Arra sincs magyarázat, hogy az egyébként okos, jólnevelt és engedelmes kutyus miért alszik minden éjjel hátat fordítva gazdájának a családi ágyban?

Mostanában gyakrabban is találkoztam fokhagymát kedvelőkkel. Van aki a dobozból eredő reggelijével fogyasztja. Szerinte semmisem földöntúlibb, mint a zabpehely fokhagymával és cukorral. Van olyan is, aki fájós lábszárát takarja be reszelt fokhagymával és utána megesküszik, hogy lába már nem is fáj annyira. Hogy ennek van-e valamilyen orvosi magyarázata, nem tudom. Talán az előbbiekkal kapcsolatban, a tudósok lázas munkája eredményeként, most már van szagtalan fokhagyma is. Azonban azt is tudjuk, hogy az nem az igazi. Mint ahogy itt van kenhető „magyar” téli szalámi is. Mi azonban tudjuk, hogy az még utánzatnak is rossz.

Van aztán a gyógyszerértárból kapható szer is, amely „elveszi a fokhagyma szagát és a fokhagyma által okozott lehelet- és testszagot.” Kérem, hogy akik ezt az utóbbit esetleg kipróbálták, tudassák velem is, hogy eredményes-e a majdnem nyolc dollárt a picike doboz tartalmára elkölteni. E legutolsó mondat azt is elárulja, hogy ma már én sem tudok ellenállni a nyomásnak, amit a fokhagyma naponta gyakorol ránk. Hogy milyen nyomás? Hát az olasz ismerősökről sem szabad megfeledkeznünk ebben az esetben, meg az állítólagos erdélyi, vámpírral kapcsolatos hagyományokról sem. Ezek az én kifogásaim arra, hogy háztartásunkban növekszik a fokhagyma használat.

Szóval mindezekből láthatjuk, hogy a fokhagyma nagyon, de nagyon hasznos és fontos fűszer. Lehet az is, hogy a leghasznosabb és legfontosabb. Nálunk, kis háztartásunkban azért csakis a konyhai használatra korlátozott, még ott is csak mértékkel. Ugyanis az egyik nap ebéd közben feleségem hirtelen papírszalvétát rántott és minden bocsánatkérés helyett abba kezdett köpködni. Amikor pedig befejezte a dolgot, lángolóan vörös arccal rámivallt.

- Máskor aztán nézd meg, hogy mennyi fokhagymát teszel bele! Mi nem a Földközi tenger mellől jöttünk!

Hogyan dolgozhatunk többet? (1997)

A fenti című előadásom egy szomszédsági környezetben tartott előadások sorozatában zajlott le. Ezt a címet még úgy tudnám érthetőbbé tenni, ha így egészíteném ki: „Hogyan dolgozhatunk többet, ha körös-körül van kerítésünk?”

Előadásomat a közönség igen lelkesen fogadta, mivel az abban kifejtetteket, mint ahogy a „Hogyan tartsunk nyilvános előadásokat?” című amerikai könyvecske is előírja, példákkal, mégpedig személyes példákkal támasztottam alá, illetve egészítettem ki.

Így tehát elmeséltem először is azt, hogy hogyan lettem egy körös-körüli kerítés boldog és büszke tulajdonosa.

Mindenekelőtt elmondtam azt, hogy a szükséges pénzügyi fedezet után a kerítés felállítása magában véve gyerekjáték volt. Csak addig váratott magára, míg egy megbízható személyt találtunk, aki magát a felállítást elvégezte. Ugyanis itt nem egy üzletember és mesterember azt az elméletet fogadta el a gyakorlatban, mely szerint ne végezd azt ma el, amit holnap is elvégezhetsz és egyébként is minek csinálni olyasmit, ami nem feltétlenül szükséges a megélhetéshez. Valószínű, hogy ennek során egyesek megkísérlik pusztán a levegőből való megélést is, ezért munkát soha, még véletlenül sem vállalnak. Ha az ember felhívja őket a huszonnégy órára megadott telefonszámon („Akármikor hívhat és mi azonnal jövünk!”), fűvet, meg fát is ígérnek, hogy ekkor, meg akkor kijönnek felmérni, de aztán soha, még véletlenül sem jelennek meg az ígért időben, de még később sem. Eddig azt hittem, hogy az ilyesmi csak Dél-Amerika bizonyos országaiban fordul elő, de most már be kell ismernem, hogy minden hivatalos álláspont dacára itt is ugyancsak elburjánzott.

Itt felhívtam hallgatóim figyelmét arra, hogy jól figyeljenek, mert e pont után következik az előadás lényege és fő mondanivalója. Ugyanis a kerítés valami csoda folytán már régen áll és így volt alkalmunk néhány tapasztalatot szerezni, méghezígy ingyen, de annál keservebben. Pontosan ezeket a tapasztalatokat szeretném most a még mit sem sejtő, ártatlan családok számára átadni. Általában senki sem ismer iriggy emberként, ezért hadd tanulják meg mások is, hogy milyen többletmunkával jár egy körös-körüli kerítés, méghezígy felállítás után.

A felállítás előtti és utáni időszak között ugyanis egy igen nagy, szinte óriási különbség mutatkozik! Végeredményben a kerítés felállítása előtt csak pénzt izzadunk. Ez fájdalmas ugyan, de csak nagyon rövid ideig tart. A felállítás után kezdődik az igazi, hosszadalmas, verejték izzadás. Ez sok esetben ugyancsak fájdalmas, fizikailag fájdalmas időszak és évekig, sőt, évtizedekig is eltarthat!

A jó tapasztalatok és eredmények közé tartozik az, hogy a kóbor kutyák, amelyek minden szabályt és törvényt megsértve még mindig az utcákon csavarognak csak azért, hogy valaki kertjében aztán néhány kisebb és nagyobb dolgot elvégezzenek, a kerítés után egyszerre csak elmaradtak. Illetve nem is annyira, hogy elmaradnak, hanem egész egyszerűen hozzánk többé nem tudnak bejutni. Így azóta egy boldog, kis feleséggel élem életemet. Egyúttal azt is be kell ismernem, hogy ez volt a főcélja az egész kerítés beszerzési és felállítási gyakorlatnak.

A szeméttel már nem ilyen egyszerű a helyzet. Azt tapasztaljuk ugyanis, hogy a könnyűsúlyú szemétnek, mint például szétszórt újság lapoknak egyetlen jellegzetessége van. A szél, vagy illetéktelen kezek segítségével átjutnak a kerítésen hozzánk, de ki soha nem mennek! Néha még egy-egy kisebb doboz is betéved. A meghatározatlan célú és rendeltetésű plasztik zacskókat talán itt nem is illenék megemlítenem, de a kép teljessége érdekében azért mégis

megemlítem. Ezeken túlmenően kertünkben, vagyis a kerítésen innen más szemét meg nem jelenik, hacsak figyelembe nem vesszük a néha található, a macskák által megölt madarak tetemeit. Amint azonban mondom, ezeket nem érdemes figyelembe venni, mivel mások sem nagyon figyelnek az ilyesmire.

A bejutott szemetet tehát szépen(!) össze kell szednünk és be kell tennünk a mi, saját szemetes trolinkba, amit otthon kukának neveznek, mert nem akarunk úgy kinézni, mint több park is a környéken, amelyekkel csak a kutyák, meg a macskák törődnek. Ők is csak a már előzetesen említett célok kiszolgálására. Ez tehát a kerítéses többlet munka, amit a kerítés felállítása előtt nem kellett végeznünk. Egyúttal ez okozhatja a már ugyancsak fent említett fizikai izzadást, illetve szenvedést, amely némely esetben évtizedekig is eltarthat.

A mindig gyakorlatias, kis feleségem megszervezte a szemétszedő-járőr létesítményt. Legtöbb esetben én töltöm be nemcsak a járőr, hanem a szemétszedő és a szemét eltakarító szerepét is. Így egy csapással három legyet is ütünk, vagyis ez esetben egy személlyel három munkát is elvégeztetünk.

Talán valakinek ellentmondásosnak tűnhet, de minél nehezebb a szemét, annál könnyebb az én munkám. A nehéz szemét eredetét legtöbbször meg lehet állapítani, ami egyúttal azt is jelenti, hogy az eredethez vissza is lehet juttatni, mégpedig nagyon egyszerű módon.

Ennek megfelelően a rohadt narancsok és citromok megtalálják útjukat, még hozzá repülés formájában az alsó szomszédhoz, mivel azt tudjuk, hogy azok kisfiúk jóvoltából és előrelátásából kerültek hozzánk. Miért ne legyen nekünk is, ha már nekik van? - ez a kisfiú elmélete és egyben gyakorlata is. A nagy, fekete nyúl is onnan jött át hozzánk leenni a virágokat. Azt is visszajuttattuk, mivel magától nem tudott menni. És még mielőtt akárki is valami rosszra gondolna, itt sietek kijelenteni, hogy a nyúl nem átdobás formájában került vissza tulajdonosához!

Az üres sörös kannákkal és üvegekkel már nem ilyen egyszerű a dolog. Környékünkön ugyanis a mi házunk az egyetlen, amelyet nem-ivók foglalnak el. Tessenek csak elképzelni, hogy micsoda buli lenne, ha azok rossz helyre kerülnének és nem oda, ahonnan a hétvégi, kedves, kis házi multság után hozzánk jutottak!

Az egész kerítés ügyből ma már csak egy dolog van, ami még most is, szinte állandóan foglalkoztatja elmémet, amit nem tudok sem bevenni, sem pedig lenyelni. Hogy van az, hogy a házról-házra járó eladókat, ügynököket, meg a különböző vallások képviselőit nem zavarja az a kis, szerény táblácska a kapunkon, amely arra figyelmezteti őket, hogy vigyázzanak, mert a kutya harap?! Az igaz, hogy kutyánk nincs, de azt ők, a kerítés külső oldalán nem tudják. Nem félnek a kutyáktól, vagy már nagyon is megedződtek? Az is meglep, amit az egyik szomszéd mondott. Szerinte nyugodtan otthagyhadjuk a figyelmeztető táblácskát, mert attól a kutya sem riad vissza. Semmiképpen sem egy esetleges betörő.

Na, de most jön a csattanó. Hogy lehet az, hogy a villany órákat két alkalommal sem olvasta le a leolvasó, mert félt bejönni a nem létező kutya miatt, amire a táblácska figyelmeztette?!

Tehát megvan az áhított kerítés. A szemét-örjáratot szorgalmasan és lelkiismeretesen végzem. Úgyszintén a nehéz szemét visszadobálását. Ezzel ismét van egy új munkaköröm, ahol meg kell állnom a helyem. Nemegyszer már délelőtt tizenegykor talpon vagyok és tetterre készen várom az üres sörösüvegek érkezését.

Mi is szurkolunk (1997)

A kora esti csendet csak a nem messzi főúton elhaladó rendőrségi kocsik szirénázása zavarta. Meg a mi „életnél is élethűbb és természetesen is természetesebb” televíziónk. Na meg az én zsörtölődésem.

Mert hát ott ültünk a TV előtt és a beígért Magyarország-Ausztrália ifjúsági világcupa mérkőzésre vártunk, aminek egyenesen Maláj-földről kellett nappalinkba megérkeznie. Fél hétre ígérték a közvetítést és már majdnem hét óra volt, de még mindig csak a stúdióból sugárzott és a kamerák előtt ülő három szakértő kicsinyeskedő pletykálását láttuk és hallottuk. Ez volt az oka az én elégedetlenségemet kifejező megjegyzéseimnek.

- Hát még ezt sem tudják pontosan, a hirdetett időben csinálni?! Van-e egyáltalán valami ebben az országban, amit pontosan, időben el tudnak végezni?

Ilyen és ezekhez hasonló kirohanásokkal bombáztam az asszonyka türelmét. Ő pedig valami csoda folytán némán tűrte zsörtölődéseimet.

Úgy hét óra körül igen csendesen rámutatott arra, hogy az ilyesmihez már hozzá kellett volna szoknom. Mert hát mit is jelent egy félórai késés barátok között? Ugyan mit is számít az, ha a műsor azt mondja, hogy fél hétkor kezdenek? És főként, mit jelent?

A stúdióban üldögélő szakértők éppen azt erősítették, hogy a „mi fiaink”, mármint az ausztrálok fognak nyerni, amikor úgy hét után öt perccel a képernyőn megjelent a stadion képe, mégpedig minden kétséget kizáróan messzi Malájföldről. Aztán felhangzottak a himnuszok. Előbb a magyar, nyilván az otthonról hozott zene-kazettáról, aztán pedig „a mienk.” Annak is hallottam már szebb változatát is.

Feleségem szinte unottan megkérdezte, hogy kinek drukkolok? Szerintem ez a kérdés teljesen felesleges volt, hiszen a két csapat közül az egyik magyar, így tehát a kérdés teljesen elveszti értelmét és célját. Abban azonban már nem voltam olyan biztos, hogy az asszony is ilyen határozottan velünk érez. Ezért én is feltettem a kérdést. Válasza egyáltalán nem lepett meg, amikor kijelentette, hogy ő bizony ausztrál győzelemért drukkol. Szegény, szegény, kis feleségem! Megbocsátok neki, mivel nem mindig győz meg arról, hogy tudja is, hogy mit mond. Legalább is látszólag. Biztosan ez is egy olyan alkalom. Meg még ráadásul van olyan dolog is, amiről bizonyára mindenki hallott, amit úgy nevezünk, hogy az asszony jogai a házasságban... Stb. Ezért tehát szó nélkül hagytam a dolgot és inkább a két csapat játékára összpontosítottam figyelmemet.

A két csapat tagjai furcsa benyomásokat hagytak emlékezetemben. A magyarok mind eléggé soványnak, szinte véznának tűntek. Mintha éppen 1945-ben lennénk és csak egy pár hónapja fejeződött be a nagy világháború, amikor nem volt mit a tejbe aprítanunk. Tetszett azonban rövid hajviseletük. Egy-két kivétellel szinte mindannyian úgy néztek ki, mintha kiskatonák lettek volna úgy egy héttel a bevonulás után. Azonban még ez is, így is jobb és rendezettebb benyomást keltett bennem az ausztrálok bozontos, rendetlen és néha, legalább is szerintem, hosszú hajviseletével szemben.

Az első félidő aránylag unalmasan telt. Néha volt egy-egy izgalmasabb pillanat, de azok is csak elvétve. Az unalmat csak egy, az itteni stúdióból és kellő időpontban elhangzott bejelentés szakította meg.

- Tehát, amint látjuk, nem sok változás van az eddigi eredményben, ami még mindig null-null. Tehát megismétlem: Ausztrália-Kanada még mindig null-null és már csak tíz perc maradt az első félidőből.

Ausztrália-Kanada? Hát ezt meg honnan vették? Dehát mi már az ilyesmihez is hozzászoktunk, illetve hozzá kellett volna szoknunk.

A második félidő már jóval izgalmasabb volt, amit még nejem is beismert. Ő csak csendben figyelte az addig lezajlottakat és még az én, általában provokatívnak nevezhető megjegyzéseim az ausztrál csapattal kapcsolatban sem kavarták fel annyira, hogy visszavágjon. Ez egy kicsit meglepett, de nem sokáig foglalkoztam a dologgal.

A játék tovább haladt és egyre közeledtünk a bíró végfüttyéhez. Néha felvettem egy-egy darabot az előttem elhelyezett tálcán levő narancs negyedekből és azokat szopogattam, meg rágcsáltam. Feleségem szerint ugyanis mindig jobb, ha gyümölcsöt majszolok a TV előtt csokoládé helyett. Ezen néha egy kicsit szintén elvitatkozunk.

Végre eljött a meccs utolsó öt perce is, amikor az ausztrálok berúgták az egyetlen gólt és azzal együtt meg is nyerték a meccset. Belemarkoltam a narancs cikkelybe, meg sem néztem, hogy milyen volt. Így aztán nem csoda, hogy az édes narancs helyett egy negyed citromot dugtam a számba, amit feleségem előzőleg gondosan kezem alá tett a tálcára. Azt hittem, hogy még a gyomromat is kiköpöm, amikor rágni kezdtem! Azért nem lettem dühös, mert hát minek is? Hadd legyen a kicsinek is ünnepnapja. Majd még az én időm is eljön! És elvégre meg is érdemeltem a savanyú citromot, mert hát nem a magyarok vesztek?

Nem mind nemes, ami piros (1997)

Már régen tudtam, hogy egyszer elérkezik az az idő, amikor megunom a barna ételek fogyasztását. Előbb-utóbb eljön az az idő, amikor a magyar ember toppant egyet, vagy esetleg kettőt is lábával, mint a spanyol matador, vagy valami hasonló izé a bikaviadalon és ezt mondja, méghozzá erőteljesen, dacosan feleségének: „Asszony! Ebből elég volt! Nem akarok többé barna gulyáslevest, paprikás csirkét, meg pörköltet látni! Még barna iszapot sem akarok a tányér alján találni, ami úgy néz ki mint az örölt téglapora! Elrendelem, hogy mától fogva a felsorolt és ezekhez hasonló ételeket csakis magyaros és PIROS lével akarom látni, de főként enni! Ezentúl ki a barna és be a piros!” Nagyobb nyomaték kedvéért még egy táblát is feltettem konyhánk bejáratánál, ami olyan volt, mint a „Dohányozni tilos!” jel, de a vörös csíkkal áthúzott égő cigaretta helyett ott csak egyetlen szó szerepelt: „Barna.” Ezt a szócskát húzta át diagonálisan a vörös csík, mégpedig fehér alapon, ugyancsak vörös karikában. Pontosan úgy, ahogy az az előírásoknak megfelel.

„Na és mit szólt erre az asszony?” - kérdezhetik a már elámult, kábult, de még mindig éber emberek. Hát bizony, hogy hű maradjak az igazsághoz, elég sokat. De mit szerénykedek? A nyelve csakúgy elkezdett pörögni.

Először is azzal vádolt minket, magyarokat, úgy tömegében, hogy mi imádjuk a paprikát! Még azt is a fejemhez vágta, hogy nálunk a paprika legalább olyan szent dolog, mint az olaszoknál a paradicsom, vagy az indiaiaknál a kurri. Ezen végeredményben nem is vitatkoztam, hiszen ki tud vitatkozni az igazsággal? A kis asszony még arra is felhívta figyelmemet, hogyha én barna helyett annyira szeretem a piros ételeket, akkor kegyeskedjem arra gondolni, hogy esetleg valahonnan beszerezsem a szükséges anyagot a kívánt piros szín előállításához. Ő ugyanis csakis azt veheti az üzletekből ami van és az igazság az, hogy sehol sincs magyar paprika! Mindenütt azt látja, hogy a dobozon levő címke csak ezt ordítja: „Made in Brazil”, vagy titokzatosan, mint a szerelmes így suttog: „Product of India”. Ezekkel pedig ő csakis a barna változatát tudja előállítani a felsorolt ételeknek, semmi esetre sem a vöröset.

Ez az utóbbi kijelentése erősen felhúzott, azt szinte kihívásnak vettem. Ezért aztán magyaros göggel csak legyintettem.

- Hát csak ez a probléma? Na, bízd csak rám. - És fölényesen folytattam - Én magyar vagyok! Mi nem ismerjük azt a kifejezést, hogy nincs vagy nem lehet! Majd én szerzek neked magyar paprikát!

Az utolsó szó után gyöngéden, szinte biztatóan meg is veregettem a vállát, mire a kicsi nagyot húzott kezemre az éppen kéznél levő fakanállal.

Ezek után megindítottam mindent átfogó, mindenre számító akciómat. Először is a telefonkönyvből kikerestem az élelmiszer behozatallal foglalkozó kereskedőket. Hát, bizony, elég sok akadt belőlük. Így aztán elhatároztam, hogy csak azokat hívom fel, akiknek európai hangzású nevük van. Ezért az elhatározásért vállon veregettem magam, mivel listám így erősen lerövidült. Csak nem fogom a nap jórészét a telefon mellett tölteni és egyébként is minden egyes hívás nemcsak időbe, hanem még huszonöt centembe is kerül!

Az első felhívott valódi európai volt, azok közül is a nemrégén bevándorolt fajta. Ugyanis a paprikára vonatkozó angol nyelvű kérdésemet nem értette meg és a legkönnyebb kiutat választva egyszerűen lecsapta a kagylót. (Vagy talán neki sem volt magyar paprikája?!)

A másodikkal már egy kis haladást értem el. Ő ugyanis megértette kérdésemet, legalább is gondolom, hogy megértette, de nekem viszont halvány gőzöm sem volt arról, hogy elhadart válasza mit tartalmazott. Éppen ezért ebben az esetben én voltam az, aki a kagylót lecsapta.

A harmadik esetben már azt hittem, hogy nagyobb reményekkel nézhetek egy esetleges üzleti akció lebonyolítására. Felcsillanó reményem azonban hamar lelohadt. A vonal másik végén ugyanis egy női hang válaszolt. Ez a hang viszont olyan volt, hogy csakis fiatal nőtől eredhetett. Kérdésekre adott válasz helyett csak aziránt érdeklődött, hogyha a barna nem tetszik, akkor mi lenne a véleményem egy újonnan érkezett és nagyon is fiatal szőkéről, aki szerencsémre éppen házhoz is megy? Mire hápogásomból lassan kiláboltam, már éppen kredit kártyám adatai iránt érdeklődött. Magyarázkodás helyett megint csak én voltam az, aki lecsapta a kagylót.

E legutóbbi eset annyira felrázott, hogy legalább is egy időre abbahagytam a telefonálgatást. Erre jöttek feleségem kíváncsi kérdései, amikkel és az azokhoz fűződött nem kis gúnnyal erősen fel is paprikázott.

- Na, mi van, öreg fiú? Máris abbahagytad, vagy talán már találtál is magyar paprikát?

Amikor röviden elmeséltem neki, hogy mi történt a legutolsó hívás alkalmával, azon jó ideig szívből elnevetgélt.

Aznap aztán már nem is folytattam telefonálgatásaimat. Ahelyett elhatároztam, hogy személyesen keresem fel azokat a vásárló központokat, ahova az asszonyka nem jár. Talán ott lesz lehetőség és alkalom magyar paprikát találni.

Ezt az elhatározást aztán igen sok, főként kellemetlen nap követte. Nemhogy sehol nem volt magyar paprika, hanem a sikertelen paprika-felfedező utak után még feleségem támadásait is ki kellett védenem, aki állandóan egy kezdetben elindított refrénjét hangoztatta.

- Mondtam már neked, hogy nincs magyar paprika, de te mindig azt mondtad, hogy az lehetetlen. Nemhiába mondta a kormány, mégpedig a szövetségi, hogy le fognak sújtani a felesleges behozatalra, mert azok nagyon megnövelik az ország adósságát!

Vitatkozhattam volna. Mert az ugyan igaz, hogy a kormány tett valami homályos kijelentést az importról, de azután azonnal növelte a luxus autók számának behozatalát. Az lehet, hogy itt a luxus autó fontosabb a magyar paprikánál, de miért kellene azt a bizonyos lesújtást éppen a magyar paprikával kezdeni? Vagy ha már a paprika az első állomás a lesújtás vonalán, akkor miért éppen a magyar és miért nem az indiai, vagy a brazil?

Feleségem is láthatta, hogy kis, felvilágosító magyarázata engem igen lehangolt, mert azzal próbált vigasztalni, hogy ne féljek, mert a holland füstölt és erősen olajos hal szintén eltűnt az üzletekből. Ez egy kicsit megnyugtató, bár hogyan hasonlíthatja valaki a holland füstölt halat a magyar paprikához?

Mindezek ellenére mégsem adtam fel a küzdelmet. Magyar paprikát azonban sehol sem találtam. Illetve mégis! Az egyik kisebb, nagymellűen szupermarketnek nevezett üzletkében, az egyik félreeső polc legtetején saszemeim felfedeztek egy kis zsákocskát, amelyen piros-fehérvörös címke díszelgett.

Ezért tehát felmásztam a szomszédos polcra, miközben az üzlet vietnami tulajdonosa rosszindulatú fejcsóválások és sivalkodások kíséretében nyelvét pergette és leemeltem a kis, talán huszonöt dekányi zsákocskát. Megelégedetten állapítottam meg, hogy remegő kezem valóban magyar kincset, a paprikát szorongatta. Úgyszintén izgatottságtól remegő kezekkel

fizettem az akkorra már lecsillapodott vietnamit. Még a zsákocskán levő és könnyen olvasható „Csípős” címkét sem vettem figyelembe és siettem haza az aranyporral.

„Jó, jó, hogy erős” - szólott agyam. - „Lehetséges, hogy erős, de csak az ittenieknek. Nekünk, európaiaknak és különösen magyaroknak az ilyesmi meg sem kottyán!”

Otthon a szokásos, évődő kérdésekre fittyet hányva ezzel a kellemes kérdéssel leptem meg asszonykámat.

- Mit óhajt ma este fogyasztani, Madam? Paprikás csirkét à la Hongroise, marhapörköltet, vagy esetleg borjúsültet paprika mártással?

Tudom, hogy az asszonyka kedvence a paprikás csirke és ezért nem lepett meg, hogy azonnal azt választotta. Az még nagyobb meglepetés volt számára, amikor előkészületeimből azt láthatta, hogy én kívánok a konyhában főzési műveleteket végezni.

A főzés - talán mondanom sem kell - úgy ment, mint a karikacsapás. Még a szokásosnál több paprikát is tettem bele, hogy szép, piros legyen. Majd én megmutatom, hogy mi a különbség az igazi, magyar paprika és a többi, olcsó utánzat között!

Amikor az étel elkészült és leültünk enni, az első falat után életem párja elkezdett köhögni, hogy még a szemei is könnyeztek. Gondoltam, hogy talán viccel.

Mikor visszanyerte hangját, rövid mondatokkal oszlatta el kételyeimet.

- Hát akkor edd is meg, amit főztél! Lehet, hogy neked ez a méregerős étel is megfelel, de én nem akarok a gyomromban lukakat a te szent paprikád miatt! Vagy talán nem olvastad a címkét?

Akkor már a kis zsák-zacskót tanulmányozta. És a szavak tovább peregtek szájából.

- A régi azt mondta, hogy eédesh-nemesh - törte kerékbe a magyart. - Ezen meg az áll, hogy erosh. Biztosan ez a szó jelenti azt, hogy a zacskóba nem is paprikát, hanem mérget csomagoltak!

Tanulásként még valami olyasmit is mondott, hogy így járnak mindazok, akik nem hiszik el azt, amit olvasnak, vagy olvasniuk kellene.

Szó nélkül ültem az asztalnál. Nekem a paprikás csirke kifogástalan volt. Megint csak az jutott az eszembe, hogy minek vitatkozni az igazsággal?

Ilyen szerencsétlenül fejeződött be a magyar paprikával kapcsolatos kalandom. Azután, valamilyen megmagyarázhatatlan oknál fogva a kis zacskó paprika a kerti kamrában fejezte be pályafutását. Néha, itt-ott a kertben találunk egy-két döglött mezei egeret, amikhez még a macskák sem nyúlnak. Feleségem szerint azok is mind az én „erosh” paprikámnak áldozatai, mert bizonyára ők is megkóstolták a kamrában levő kis zacskó tartalmát.

Pirított kenyér, valamikor A. D. 1944 körül (1997)

Gondolom, itt sokakban felmerülhet az a kérdés, hogy miért foglalkozom írásaimban oly gyakran étellel, evéssel, vagy azokhoz kapcsolódó tárgykörrel. Hát ha már egyszer megkérdezték, akkor őszintén meg is válaszolom e jogos kérdést. Igen, azoknak van igazuk, akik azt mondják, hogy ez azért van, mert szeretem a gyomromat. Még azt is hozzá kell tennem, hogy a gyomrom pedig szereti a magyar konyhát, a magyar ételeket, így a szerény pirított kenyeret is. Akadhat valaki, aki talán megkérdezi, hogy ugyan mi teszi a pirított kenyeret magyarrá? Erre egyetlen szó a válasz. Fokhagyma! Amióta történetem eseményei lejátszódtak ugyancsak megfordultam néhány országban, de fokhagymás pirított kenyeret egyedül csak otthon, Magyarországon találtam!

A pirított kenyérrel komolyabban először úgy 1944 közepe táján ismerkedtem meg. A kellemes esemény egy pesti bérkaszánya első emeleti, kétszobás lakásának első szobájában zajlott le. Ott állt ugyanis egy igen szerény, minden díszítéstől mentes kerek, kis vaskályha. Ezt a kályhát az akkori kemény telek idején nagybátyám, aki egyúttal keresztapám tisztségét is betöltötte, tartotta telenként annyira fával, telve, hogy az nemcsak forró volt, hanem szinte állandóan vörös fénnyel izzott. Az akkori szakértő, vagyis nagybátyám szerint, a kályha forróságával, meg mérges-vörös színével nem volt baj, mivel fát használt és az nem bűdös. A szénnel más lett volna a helyzet. Ezen a kijelentésen a család többi tagja nem vitatkozott, mert ugyan mit is értettek a kályhához, meg a különböző fűtőanyagokhoz! Még a szagokban sem voltak annyira jártasak, hogy nagybátyámmal vitatkoztak volna.

Hamarosan azonban alkalom nyílt arra, hogy a család többi tagja is szellőztesse véleményét ez utóbbi tárggyal kapcsolatban.

Előfordult ugyanis az, hogy amikor Ukrajna felől erős, fagyasztó szelek fújtak, a kályha elhatározta, hogy a füstöt nem a háromemeletes ház kéményébe, hanem egyenesen a szobába bocsátja ki. Noha az igaz, hogy a fa füstje talán jobb szagú, mint a széné, de azért mégsem ülhettünk egész este a füstös szobában. Így aztán mínusz tizenöt fok ide vagy oda, ki kellett nyitnunk az ablakokat. Ez volt a kis kályha egyik, ugyancsak negatív szerepe a családi színpadon.

A második és ez történetem szempontjából fontosabb az volt, hogy azon a fűtőmester-nagybácsi számtalan estén az egész család számára fokhagymás-pirított kenyér szeleteket állított elő. Ugyanis akkor még sem az itt ismert Mama Firelli, sem pedig más, híres és drága, pékség által előállított fokhagymás-vajas kenyér nem létezett. Legalább is Magyarországon és háború idején nem. Akkor még senki sem találta fel a fokhagyma-ízű vajat sem, amit most itt kaján mosollyal arcunkon oly lelkesen fogyasztunk. Legtöbbünknek nemhogy nem volt vaja, de kenyér sem bővelkedett a kamrájában.

Azt most már én is tisztán látom, hogy milyen nagy, kezdeti butaság volt nagybátyámtól és talán gondatlan cselekedet is, hogy a kenyér szeleteket csak úgy feldobta a kályha tetejére. Az akkor ugyanis éppen mérgesen izzott a melegtől. Erre az alapvető hibára az ügyes nagybácsi is hamar rájött, mivel a kenyér szeletek legtöbbször lángra lobbantak, mielőtt azokat le tudta volna kaparni a mérges-vörös vaslapról.

Mint tudjuk, a magyarokat ügyes és eszes népként ismeri a világ. Nagybátyám meg, büszke magyar lévén, nemsokára rájött a megoldásra. Ez abban állt, hogy a kenyér szeletek héjába, úgy három-négy centiméter távolságokban egyenlő hosszúságú gombostűt helyezett el, amelyek legalább másfél-két centire felemelték a kenyeret, így tehát az nem égett le. Legalább is nem azonnal.

Nocsak, megindult a pirítós gyártás! Mint hallottuk tőle, semmi sem egészségesebb egy szelet fokhagymás pirított kenyérnél! Még zsír sem kell rá (különösen akkor, ha nincs), lényeg a fokhagyma. Mivel a tea akkor már nagyon drága volt, ha volt is, ezért különböző tea pótlékot iszogattunk. Erre legalkalmasabbnak bizonyult a hagyma barna héja és az úgyszintén a barna, vékony választófal, amely a dió gerezdekét választja el egymástól. Ezekből aztán olyan „teát” főztek, amiről hosszú percek alatt lehetett beszélgetni az óvóhelyen az egyre sűrűsödő légi-riadók alkalmával.

Minden jól ment addig, amíg egy este nagymama, aki már akkor idős állampolgárnak számított, kijelentette, hogy neki nem tetszik az állandó fokhagyma bűz. Ezzel a kis, „bűz” szócskával megbocsáthatatlan bűnt követett el, legalább is fia, azaz nagybátyám szemében. Nagymama azonban nem figyelt fel fia felhúzott szemöldökére és kérdő tekintetére, hanem tovább folytatta. Elmondta, hogy mi több, másoknak sem tetszett a bűz (már megint!), mivel a piacon már forogtak is utána a többi idős állampolgárok és nem nagyon akartak szóba se állni vele, mégpedig amiatt a bizonyos bűz miatt. (Bumm! Nesze neked nagybácsi!)

Az egészben a kulcsszó a „bűz” lehetett, mert azt követően a kenyér pirítás heti egy estére szorítkozott. Lám, lám! Lehet, hogy nagybátyám meghátrált, bár az is lehetséges, hogy ebben a kenyér hiánynak is szerepe volt. Ezeken az estéken nagymama aztán kiment a konyhába és ott üldögélt a sötétben, míg mi a szobában élveztük nemcsak a meleget, hanem a fokhagymás pirított kenyeret is illatával, vagy bűzével együtt.

A gombostűnek más szerepe is volt e kis, békeszerető, magyar család életében. Ez a kis és fontos segédeszköz, amely eleinte nélkülözhetetlenné tette magát a ropogósra pirított kenyér szeletek előállításában, a végén főszerepet játszott annak lebukásában is. Arról nem is beszélek, hogy a pirított szeletek tömeggyártásának hirtelen abbamaradását egy másik, nélkülözhetetlen nyersanyag, a kenyér üzletekben való egyre ritkább megjelenése is nagyban elősegítette és siettetette. Ez mindenki előtt annyira nyilvánvaló és világos, hogy nekem arról többet nem is illik beszélnem. Így tehát azonnal koncentrálok a gombostű további szerepére.

Az egyik este, éppen a ropogós, fokhagymás szeletek gyártási idejének kellős közepén nagybátyám, aki egyszemélyben nemcsak főtermelő, hanem minőségi ellenőr is volt, felordított.

- Az anyja rohadt keservét!

Közben pedig a szájában levő pirítóst köpködté mindenfelé.

- Hát nem benne felejtettem a gombostűt?!

Nagymama máris, ijedten rohant egy pohár vízért, mire fia azt ezzel a támadó kérdéssel jutalmazta.

- Mi az, anyám? Talán azt akarja, hogy lenyeljem?

Mire nagymama visszament a konyhába és onnan addig nem volt hajlandó visszatérni, míg fia ágyba nem ment.

Azt már említettem, hogy akkor még nem volt TV, így csak rádiózással, olvasással, beszélgetéssel és ezekhez hasonló kezdetleges, ódivatú foglalkozásokkal töltöttük az estét. No meg kenyér pirítással. Legalább is addig, míg a gombostű nagybátyám szájában meg nem fordult. Azt követően ő már nem nagyon lelkesedett a fokhagymás pirítóserért, noha azért még nem szüntette meg teljesen gyártásukat.

E szép, családi szokást nemsokára azok a fontos tényezők állították le, amelyeken mi, meg mások sem tudtak sokat változtatni. Először is eltűnt a fokhagyma. Másodszor pedig a kenyér minősége is olyan lett, hogy azt minden család minőségi ellenőre kénytelen volt piríthatatlanná nyilvánítani. Mert hát hogyan is lehetett volna azt a durván darált, kukoricából készült masszát pirítani? Így aztán végleg megszűnt a pirítás.

Szombati szokások (1997)

A szombat reggeli élelmiszer vásárlást soha nem kedveltem. A régi, mondhatnám talán úgy is, hogy szép időkben azonban, amikor még mi is dolgoztunk, nem sok lehetőség adódott a hétköznapi vásárlásra. Ebből az időből származik az, ami még most is bennünk él, hogy bizonyos cikkeket a szombati túlekedésben szeretjük beszerezni. Azért túlekedés, mert ugyebár még mindig akadnak szerencsés emberek, akik a munkanélküliség ellenére ma is dolgoznak és ezért most ők nézik a bevásárlást úgy, mint ahogy annak idején mi is néztük.

Említettem a „bizonyos cikkek” kifejezést is. Ezek közé tartozik többek között a kenyér is. Mert ugyebár ki vesz péntek reggel kenyeret, amitől aztán azt várja, hogy még hétfő reggel is jó, puha és ízletes legyen? Még szerencséje lehet, ha a szeletelt kenyérről akkorra már nem óriási penészgombákat kell lekapargatnia!

Éppen ezért mi ügyesek vagyunk, mint ahogy az magyarokhoz illik és a vásárlóközpont olasz delijében (deli = Delikatessen = csemegés) megrendeltünk minden szombat reggelre egy friss, felvágatlan, német cipót. A deli ezeket a cipókat büszkén árusítja egy harmadával drágábban a közönséges, szeletelt, fehér kenyérnél, mivel a német cipó szerintük egy „kontinentális” pékségből jön és Roggenbrot a neve. Az ijesztő név ellenére azonban mi nagyon szeretjük ezt a halványan savanykás, barna kenyeret. Fogyasztásakor ugyanis nem az jár az eszünkben, hogy talán egy száraz papírlapot harapdálunk és rágeszálunk, mint ahogy az a közönséges kenyér esetében mindig eszünkbe ötlik. Legalábbis az enyémben.

Tehát, mint mondtam, megrendeltük a német kenyeret. (Talán inkább illenék azt mondanom, hogy a német utánzat kenyeret.) Ezzel egyidőben aztán más, bonyolult következményeknek lettünk áldozatai. Az egyik ezek közül az, hogy mégiscsak délelőtt, méghozzá szombat délelőtt kell a vásárló központba mennünk, amikor is a vásárló-társak tömege a legsűrűbb. Ebből aztán mindjárt az is következik, hogy a parkolási lehetőség szinte a nullával egyenlő. Mennyivel jobb dolog lenne az, ha délután mennénk, amikor egyes esetekben például az ausztrál futball (amikor a labdával a kezükben szaladgálnak le és föl a pályán) döntőjének idején, vagy egy nagyobb lóverseny esetében, amikor csak egy-két ember lézeng az üzletekben.

Mivel gyakorlati embernek tartom magam és nem akarom, hogy ezt akárki is megcáfolja, a második-harmadik szombat után ezt meg is említettem asszonykámnak.

- Hát egy kicsit korábban kell felkelned neked is, mint ahogy az angol közmondás is mondja: „Korai madár kapja el a hernyót.”

Így a kis asszony.

Gondoltam, jó, majd meglátjuk. Hogy ne hazudtoljam meg az angol közmondást, annak ellenére, hogy nem vagyok madár és a hernyókat meg egyenesen utálom, a következő szombat reggel már korán, úgy fél tizenegy tájban megérkeztünk a vásárló központ nagy parkolójába.

Hely már persze sehol sem volt és éppen azért legalább négy-öt kocsi volt előttünk, amelyek velünk együtt körös-körül hajtottak a már parkoló kocsik között, hátha valaki korábban végez és akkor ők oda egyenként beállhatnak.

Mondhatom, hogy már eléggé untam a dolgot, hiszen már legalább háromszor mentünk körül és mégsem ment el senki sem. Ebből csakis azt a következtetést vonhattam le, hogy nem én vagyok az egyedüli személy, aki nem szereti a hernyót, mivel mások sem mentek olyan túl korán vásárolni.

Végre akadt egy hely, ahonnan egy népesebb család hajtott ki. Kocsijukat a vásárláson kívül legalább három, sivalkodó gyerek és egy jókora nagyságú, de meghatározhatatlan fajtájú kutya, meg egy nagymama is terhelte.

- Először is menjünk a delibe és vegyük fel a megrendelt kenyeret! - Adta ki az utasítást pöttömnyi parancsnokom.

Ebben az esetben elég logika volt a dologban, hiszen főként a friss és kontinentális cipó miatt jelentünk meg a helyszínen abban a hajnali órában. Ezért nemhogy szóbelileg, de még csak gondolatban sem elleneztem a parancsot.

A deliben azonban hamar megváltozott a véleményem, amikor megláttam, hogy a nagynak éppen nem nevezhető üzlet zsúfolásig tele volt vásárlókkal. Azonban röpké harminc perc eltelte után máris a pult előtt álltunk és a mögötte álló fiatal, itt született olasz fiú arcába néztünk. Ez a harminc perc is szerencse kérdése volt, meg azé, hogy az előttünk várakozók száma nem haladta meg a kétszázat.

- Igen?

Így a fiatal álolasz, miközben szemeivel arcunkat vizsgálta.

- Igen - válaszoltam én nyugodtan, mivel már tudtam, hogy valahol a pult mögött, plasztik zacskóban, kis cédulával ellátva, amelyen valamilyen változatban nevünk áll, egy kontinentális cipó vár ránk.

- Megrendeltem egy kenyeret - folytattam magabiztosan a jelentőségteljes igen után.

- A név Várhegyi és egy Roggenbrotról van szó - fejeztem be rövid monológomat.

Erre a fiú tényleg le is hajolt a pult mögé és keresgélni kezdett, mivel a polcon, ahol különben a kenyeret tartják már egyetlen cipó sem volt. Aztán amilyen gyorsan lehajolt, olyan gyorsan ismét felegyenesedett, méghozzá üres kézzel.

- Van itt kenyér Smithnek, Schulznak, Akropoulosnak és Vinhnek, de Varhedzsinek? Annak nincs - jelentette ki összeráncolt homlokkal.

Erre én is elkezdtem ráncolni homlokomat.

- Nem tudom, hogy ez hogyan lehetséges, hiszen feleségem már a múlt héten megrendelte.

Erre az asszonyka is hevesen bólogatni kezdett.

- Sajnos, most már csak azt tudom csinálni, hogy megújítom a rendelést a jövő hétre - ajánlotta az egyébként értelmesnek tűnő fiú.

Gondolom, neki nem számít, hogy kinek adják el a kenyeret, nekünk meg nem feltétlenül szükséges egész héten kenyeret ennünk. Csakis így lehet valami ésszerűt találni a javaslatban. Összenéztünk az asszonnyal, aki megint csak bólintott és azt követően kiadta az utasítást, hogy jó, akkor legyen kenyér a jövő héten.

Hogy valamivel több felvilágosítást szerezzek a kenyér átvételével kapcsolatban, mivel nem volt szándékomban minden szombaton hajnal hasadtával megjelenni az üzletben abból a célból, hogy a kincset, mármint a kenyeret felvegyem, vagy pedig azt, hogy a megrendelés ellenére mégis kenyérünk, megkockáztattam a kérdést.

- Hány óráig tartják a kenyeret a megrendelés napján? - kíváncsiskodtam, mire a fiú egy történetbe kezdett.

- A kenyér úgy kilenc óra körül érkezik. Gondolom, hogy úgy negyed tíz táján már át is vehetik...

Bután ránéztem és megismételtem kérdésemet, ezúttal azonban ilyen formában és egy árnyalat türelmetlenséggel.

- Persze. Jó azt is tudni, hogy mikor érkezik, de hány óráig vehetjük át?

Erre az olasz utánszó megismételte, hogy a kenyér reggel kilenckor érkezik, stb. stb. Éreztem, hogy az arcom forrósodni kezd.

- Csak azt mondja meg, hogy meddig tartják a megrendelt kenyeret! Jöhetnek érte délután is?

Bizony, már hangom is emelkedni kezdett, nemcsak arcom hőmérséklete. Szinte nem akartam hinni füleimnek, amikor a fiú ismételni kezdte.

- Kilenckor jön és negyed tíz után...

Már oda sem figyeltem. Amit mondott az nem az volt, amire én kíváncsi voltam. Egyébként is már háromszor hallottam azt, amire nem voltam kíváncsi. Közben nejem elsompolygott, mert tudta, hogy a dolognak nem lesz jó vége. Talán emlékezett arra, hogy egy másik üzletben, de hasonló helyzetben a végén az iránt kezdtem hangosan érdeklődni, hogy vajon idegen nyelven beszélek-e, vagy pedig a közönséges, mindennapi angolt?

Most azonban, noha jól felhúzott a dolog, igyekeztem türtőztetni magam. Megpillantottam, hogy az egyik kiállított szalámi darabjukra ezt a büszke feliratot tűzték ki: „Dán.” Mivel eddig dán szalámi utánszót még nem ettünk, elhatároztam, hogy megkóstoljuk.

- Hát jó - szóltam meg kegyesen. - Hagyjuk a kenyeret. Adjon nekem kétszáz grammot abból a dán szalámiból. Nem kell nagyon vékonyra szeletelni!

Biztos voltam abban, hogy az utasításokat jól, érthetően adtam meg. Gondolatban még vállon is veregettem magam a kétszáz gramm kifejezésért. Már megtanultam ugyanis, hogy deka-gramm, deciliter, meg deciméter említését itt csak értelmetlen arckifejezéssel jutalmazták.

Felvágta a szalámit, sokat vacakolt a mérleg előtt. A mögöttem addig türelmesen várakozó tömeg akkorra már türelmetlen hangokat kezdett megszólaltatni. Aztán fizettem és kipurítottam magam az üzletből.

Az üzlet előtt kis parancsnokom várt villogó szemekkel.

- Már ki kellett jönnöm, mert tudtam, hogy ismét cirkuszt fogsz csinálni. Pedig te voltál a hibás!

Pergett a nyelve.

Őszintén megdöbbsenem. Egyrészt nem volt cirkusz, másrészt pedig hogyan lehettem én a hibás?! Hát nem én voltam az, aki háromszor is, még hozzá türelmesen és különböző, még hozzá nagyon is érthető változatban is megismételtem egyszerű kérdésemet? Hogy lehetett azt nem érteni? Mikor a vitában idáig jutottam, az asszony is beismerte, hogy számára sem világos az, hogy a fiú miért nem értett meg. De azért hozzátette, hogy mégis én vagyok a hibás. Meg különben is micsoda ellenséges és agresszív viselkedést mutattam a szegény fiú személye ellen! Gondoltam, jobb hagyni a dolgot és nem vitatkozni, mivel a jelenet másik főszereplője úgysem volt kéznél.

Otthon a kis feleség elhatározta, hogy ebédre a dánnak vádolt szalámit fogjuk elfogyasztani.

Alig kezdte azonban a szendvicsek készítését, máris olyan hangokat hallatott, amikor valami nagyon nem tetszik neki.

- Nem mondtad neki, hogy ne szeletelje ilyen vékonyra?! - szólalt meg végre vészjósló hangon. - Olyan vékony, hogy a szeleteket nem is tudom szétválasztani - tette hozzá, meg még ezt is - Azt hittem, hogy több eszed van és megtanultad már, hogy a szalámi nem jó ilyen túlságosan vékonyan. Nem az étteremben vagyunk, meg nem Európában, hanem itt, Ausztráliában!

Lám csak - gondoltam. - Szóval így igyekezett bosszút állni rajtam a kis álolasz! Az is lehet, hogy tudtán kívül így akarta illusztrálni a magyar dalt, mely szerint „...Vagy alusznak, vagy nem hallják, vagy talán nem is akarják...”

Azt azonban mégis csak be kell ismernem, hogy a kenyérrel azóta nincs bajunk. Az is igaz, hogy még ma sem tudjuk, hogy hány óráig vehetjük fel, ezért minden héten ott vagyunk az üzletben már hajnal hasadtával, vagyis úgy délelőtt fél tizenegy és tizenegy között.

A meghívás (1998)

Kis nejem már régóta rágta a fületem azzal, hogy Irénét és Gregoryt meg kell hívnunk egy teával és aprósüteménnyel édesített látogatásra. A régóta alatt azt értem, hogy az egész elmúlt hét minden egyes napján. Nap-nap után azt kellett valamilyen formában hallanom, hogy mi már több hete jártunk náluk és nem szép az, hogy én így, meg úgy húzom az időt. A Kicsi ugyancsak jártas abban, hogy az általa fontosnak vélt tárgyat sokféle formában elem tudja tálni és azt állandóan a napirenden is tudja tartani.

Ebben az esetben is, először jött az időjárás. Hogy milyen szép az idő és hozzánk mégsem jön senki. Mi lenne, ha meghívnánk Irénét és Gregoryt? Erre csak hümmögni tudtam. Ugyanis ha az időjárást vesszük figyelembe, akkor az év tizenkét hónapjából legalább kilencben valakinek minden nap kellene jönnie. Tehát az időjárás részt csak meghümmögtem, a meghívás részre meg csak némán kibámultam az ablakon.

Másnap jött az, hogy már van is egy dán stílusú süteményünk a fagyasztóban és az csak ott szárad anélkül, hogy valaki is megkóstolná. Meg hogy én is bizonyára tudom azt, hogy ott sem lehet az ételt örökké eltartani, ezért éppen jól jön olyan alkalmakkor, ha az ember valakit meg akar hívni.

Négy nap után aztán valahogy reagálnom kellett, mivel nem bírtam tovább az asszony szóbeli ostromát.

- Hát jól van, hívd fel őket és állapodj meg velük a kölcsönösen alkalmas napban és időben.

Feleségem fürgén a falon függő távbeszélőnkhez ugrott és máris nyomogatta Iréne és Gregory számát. Majd kis szünet következett, azután pedig hallottam, hogy a szokásos és szinte kötelező kellemességek gördültek le ajkáról.

- Jaj Iréne, te vagy az? Na, találj ki, hogy itt ki beszél! Igen, Hala. Hogy vagytok? Hogy mi? (Kis szünet.) Gregorynak szívrohama volt? (Ismét szünet. Hallgatja a választ, a szívroham részleteit.) Mi? Már otthon is van? Az egy nagyon jó jel! De ide figyelj, Iréne! Be tudnátok ugrani jövő szombaton, mondjuk úgy kettőkor? (Kis szünet. A válasz.) Persze, hogy délután, nem is reggel! (Mindig tudtam, hogy ez az Iréne vállon felül egy kicsit gyenge.)

Itt a Kicsi, nagy meglepetésemre hozzám fordult.

- Ted, mi is az időjárás előrejelzés jövő szombatra?

A kérdés meglepett, mivel ő is nézi a TV-n az időjárást, mégpedig minden este. Ezért egy kicsit türelmetlenül adtam meg a választ.

- Válassz! Napos, száraz, meleg, Darwinban viharokkal.

Itt a kicsi is türelmetlen lett.

- Nem az az érdekes, hogy Darwinban mi lesz! De itt hány fokra számítanak?

- Ja, hogy itt hány fok lesz! Megint csak választhatsz. Az ABC szerint harminc fok, az SBS szerint harmincöt, a Tizes szerint huszonkilenc.

Felsorolásom gúnyosnak hangzott ugyanannál az oknál fogva, mint amikor először láttam az előrejelzéseket. Hát nem vicces, vagy talán szomorú az, hogy három TV állomás három különböző értéket ad, holott mind a három ugyanonnan az egyetlen helyről kapja a jelentést?

Úgy látszik, hogy a Kicsinek a Tizes csatorna 29 fokja volt a kedvence, mert azt mondta be Irénének a kagylóba.

- Jó. Nagyon jó. Hát akkor úgy kettő körül várunk. Remélem, még tudjátok hozzánk az utat - fejezte be a beszélgetést, miközben egy oldalpillantást vetett felém.

Szombatig még volt három nap, amit vásárlással és asszonykám részéről talán nem is nagyon kellemes izgalommal töltöttünk. Úgy viselkedett, mintha tényleg szó szerint venné azt, hogy hozzánk soha, senki nem jön, de most meg hirtelen beállít valaki.

Először is tejszínt kellett vennünk, mert a dán utánszatú sütemény valóban csakis azzal jó. Aztán pénteken francia kenyeret is kellett vennünk, amire még otthonról zsúrkenyér néven emlékeztem. Mert hát nem adhatunk nekik csakis édességet. Akkor viszont az ál-magyar szalámi a legjobb, bár nem tudni, hogy Gregory ehet-e zsíros dolgokat a szívroham után. Ezért csak vegyünk mogoró keveréket is, mert azt szeretik és egyébként is az egyik mogorófajta igen egészséges szívroham után is.

Az egész vásárlás után úgy éreztem magam, mintha egy kisebb, karácsony előtti vásárláson estünk volna át annak ellenére, hogy a fali naptár már februárt mutat. Még jó, hogy nem Tihamér és Rosetta jön, mert akkor az egész egy főzési orgiában fejeződött volna be.

Aztán elérkezett a nagy nap. Végre! Már fél kettőkor minden az ebédlő asztalon sorakozott fel, kivéve a dánt, mert ugyebár azt a sütőben kell előbb kiolvasztani és aztán ropogósra melegíteni. Az egész semmi, csak valami harmincöt perc.

A levegő hőmérsékletét ugyan gyanúsra találtam, de nem szóltam az engem égető kételyekről még akkor sem, amikor a Kicsi elrendelte, hogy kapcsoljam be a légkötőt. Annak jelentőségét pedig mindketten tudtuk. Nem jelentett mást mint azt, hogy a házban a hőmérséklet elérte, vagy túlhaladta a harminc fokot. Ha pedig a házban harminc fok van, akkor kint legalább harminchat, ami azt jelenti, hogy Iréne és Gregory érkezése, egészen enyhén szólva, kétes. Ugyanis ők éppúgy, mint mi, nem szeretnek nagyobb melegben utazgatni.

Végre, úgy fél három tájban két távbeszélőnk harmonikusan felzúmmögött. A Kicsi már ugrott is.

- Oh, te vagy az, Iréne? Hogy nem tudtok jönni? Milyen kár! Dehát miért nem? Csak nem? Harmincöt fok lenne?! Hogy Gregory nem mehet sehova harmincon felül? Kár, de hát mit csinálhatunk? Hát akkor majd legközelebb.

A kicsi letette a kagylót és gondterhelt arccal rámnézett.

- Úgy látszik, hogy az SBS TV nyert. Kár, hogy nem fogadtunk valakivel. Te meg most agyon-eheted magad szalámis szendvicsekkel, amiket úgyis szeretsz. - És még hozzátette - Még jó, hogy a dán sütit vissza tudom tenni a fagyasztóba.

Ez február elején történt. Azóta még mindig várunk az elfogadható harminc fokra. Néha van egy-egy nap, itt, meg ott. Mivel azonban az előrejelzés megbízhatóságára nem tudunk számítani, lehetséges, hogy jövő őszig kell majd várnunk arra, hogy viszontlássuk Irénét és Gregoryt. Csak addig ne legyen egy újabb szívrohama, ami esetleg huszonöt fokra csökkenti a mozgáskéességét. Az is lehet azonban, annyira kedvet kaptak a hozzánk való ellátogatásra, hogy még légkötőt is vesznek és szereltetnek be kocsijukba! Ki tudja? Mi csak várunk, mert amint a Kicsi mondja, hozzánk soha nem jön senki.

Beugrók figyelmébe (1999)

Kedves osztrák ismerősünk, Abschitt Miki és felesége Mellie, egy emlékezetes napon bejelentette, hogy a jövő héten majd „beugranak” hozzánk. Ami a beugrást illeti, azzal nem is lenne semmi probléma, mert mi is beugrunk hozzájuk, mégpedig elég gyakran. A mi, vagy talán inkább az ő problémájuk az, hogy a mi beugrásunk legtöbbször két-háromórás ottartózkodássá fajul. Mert hát Mellie előhossa a „gulást,” amit éppen akkor főzött és Miki is elkezd büszkélkedni otthon gyártott sörével, vagy a titokban, szigorúan, csakis házi használatra szánt és törvényellenesen párolt snapszot. Ebből aztán akárki is láthatja, hogy miért lesz olyan könnyen a beugrásból órákra fajuló ottartózkodás.

Ezzel szemben a mi esetünkben nem ilyen egyszerű a helyzet. Először is, mi Angliából tévedtünk át erre a távoli földrészre és így hozzászoktunk ahhoz, hogy a beugrás nem egy elfogadott és egyáltalán nem gyakorlott tett. Ott ugyanis talán az ég is leszakadna, ha valaki, csak úgy, meghívás nélkül beugrana. A szigorúan követett íratlan törvény ugyanis ezt mondja: „Te ne ugrálj be hozzám, én sem ugrálok be hozzád.” Vagyis röviden és érthetően: Soha, senki, sehova nem ugrál. Főként ne be. Az, hogy esetleg valaki valakit beugraszt, már más lapra, illetve írásra tartozik.

A mi esetünkben van egy másik, ugyancsak bonyolult probléma is. Először is nálunk soha nincsen éppen most befejezett gulás, de még csak Wiener Schnitzel sem. Ennek egyszerű az oka, talán az egyetlen egyszerű ok az egészben. Mi soha nem főzünk napközben, csakis este. Ez még azokban az időkben fertőzött meg minket és ragadt ránk, amikor mindketten munkával tengettük életünket a „Szerencsés Ország,” no meg saját, kis családjunk boldogulására. Aztán mi meg sört sem főzünk. A rothadó almát és körtét is inkább kidobjuk, semhogy pálinkát párolnánk belőle. Így aztán marad a kávé vagy a tea, meg a kenyér és esetleg egy kis holland sajt utánzat, vagy a hamis magyar szalámi. Na meg egy igen egészségtelenül nagy adag asszonykám idegességéből. Ugyanis szerinte ha valaki beugrik csak úgy és akkor ugorhat be, ha szerény hajlékunkat legalább egy kórházi műtőterem tisztaságával egyenlő szinten találja. Azonkívül a házban minden tárgynak úgy kell kinéznie, mintha a Nemzeti Múzeum kiállítási termében lennének. Ha ez a két alapfeltétel hiányzik, akkor a beugrásnak is hiányoznia kell! Pontosan ezért tehát számomra egy beugrás bejelentése, történiék az akárki részéről is, nem jelent mást, mint egy rejtett fenyegetést.

Ez esetben elkövettem azt a súlyos hibát, hogy elfeledkeztem Miki fenyegetést jelentő beugrási szándékáról. Azonban nem úgy a kis asszony! Ezért történt az, hogy az új hét hétfőjének kora reggelén, amikor még békésen aludtam, valaki megrázta a vállam. Az első pillanatban azt sem tudtam, hogy hol vagyok. Aztán az ágy mellett álló kis asztalkára helyezett ébresztőórára (Made in China) pillantottam. Nem egészen hét óra.

Megijedtem. Talán csak nincs rosszul az asszony és azt akarja, hogy a közeli kórházba való beugrással segítsem?! Gyöngéden megnyugtattott, hogy nincs semmi baj, ne rémüljek meg. Aztán hozzátette, hogy reméli, nem felejtettem el azt, hogy úgy két óra tájt Miki és Mellie fognak beugrani. Dehogyan felejtettem el! Hogy is felejtettem volna? Hiszen az elmúlt vasárnap szinte egész nap azt kellett hallanom, hogy ezt, meg azt kell csinálnunk, mielőtt a királyi látogatók megérkeznek. Egyébként is tegnap este az utolsó szó is szigorú figyelmeztetés volt nejem ajkáról, hogy aztán nehegy elfelejtsem...!

E figyelmeztetés aztán nem is maradt hatás nélkül. Álmomban Miki üldözött, kezében egy üres, törött sörösüveggel, miközben így fenyegetett: „Na várj csak! Majd mi beugrunk hozzátok!”

Álmosan tudattam az asszonnyal, hogy még hét óra sincs és mi normális körülmények között kilenc előtt nem nagyon tesszük ki lábunkat az ágyból. Semmi sem használt.

Mert ugyebár nekem porszívóznom kell, meg még friss kávé is kell csinálnom, míg ő kívül, a ház körül leszedi a pókhálót. Na meg a heti mosást is ma kell csinálnunk, mert ma nem lesz nagy forróság és szél is van, de azért a levegőben nincs túl sok por és homok. A járdát is le kell söpörnünk a ház előtt, hadd lássák a szomszédok, hogy ebben a házban is lakik valaki. Sőt, neki még haját is kell mosnia, meg szárítania, mert ilyen hajjal nem állhat Mellie elé. Na és jó lenne az is, ha a családi szobában álló nagy asztalról leszedném az írógépet, meg a papírjaimat (nejem a „papír” szó helyett „szemetet” említett, amit ugyancsak sértőnek találtam). Egyébként is, szerintem az az egész szoba úgy néz ki, mint egy disznóól, amióta arra a bizonyos asztalra tettem néhány könyvet, meg egy-két, az Internetről lemásolt lapot. És a lista, hogy mit kell még elvégezünk a nagyrabecsült vendégek megérkezése előtt csakúgy pörgött a szájából látszólagos megállás és vég nélkül.

Azt már megtanultam, hogy ilyenkor nem érdemes vitatkoznom, mert a vita mindig a beugró, illetve az asszony javára dől el. Ha ugyanis a szép szó(!) nem használ, akkor jön a panaszkodás, hogy ebben a rohadt házban mindig, mindent neki kell csinálnia és egyébként is a beugrók nekem is barátaim, nemcsak neki. Ha netalán, valami oknál fogva az sem serkentene arra, hogy ész nélkül elkezdenék dolgozni, akkor jön a nagy ágyú. Hogy nekünk, férfiaknak milyen könnyű az életünk, dehát nem is csoda, hiszen minden nagyobb és komolyabb munkát ők, a nők végeznek el. Minden teher az ő vállukat nyomja. Szóval előjön minden régi, közép-európai jelszó, amit azon a vidéken oly gyakran hallani a nők szájából.

Mit tehet ilyenkor egy férj? Hát bizony, a béke és a beugrók kedvéért először is előhossa azt a dögnehez porszívót, amit a TV hirdetésben a fiatal, karcsú és ugyancsak csinos háziasszony-modell szinte csak a kisujjával kiemel és előhoz az előszobai szekrényből. Aztán a jó férj nemcsak hogy előhossa a már említett mázsássúlyú porszívót, hanem olyan rendszeres és alapos munkával, amelyre egy feleség soha sem képes, meg is csinálja a porszívózást.

Ez a felelősségteljes munka, mármint a porszívózás az én esetemben úgy egy órai nehéz munkát vesz igénybe. Hadd lássák az előre bejelentett beugrók, hogy a mi házunkban minden, mindig tiszta és rendes. Az erőltetett és megfeszített munka után jó lenne leülni és megnézni a déli híradót, dehát az lehetetlen. Ugyanis az asszony még mindig pizsmog valamivel. Ilyenkor pedig a leülés egyenlő lenne az öngyilkossággal. („De jó neked, hogy már a TV-t is tudod nézni, mialatt én meg a csontig dolgozom le az ujjaimat.” Vagy valami, ehhez hasonló jön ilyenkor a Kicsitől.)

Hát igen, a konyhában még mindig ott vannak a tegnap este, meg a ma reggel használt tányérok, evőeszközök. A jó férj ilyenkor köténnyel felszerelve, vagy akár anélkül is önként elvégzi a mosogatást. Ezután aztán már majdnem egy óra is van és a beugrók fenyegetése szerint őket „úgy három körül” kell várunk.

Mivel ilyenkor a jó férj, vagy talán minden férj már eléggé éhes, ezért elkészíti neje és saját maga számára is az ebédre szánt szendvicseket, meg a kávé, amire természetesen hízelegve fel is hívja felesége figyelmét. Mire az asszony: „Na mi van? Már meguntad azt a kis munkát is, amit csináltál? De jó neked, hogy még ilyen időben is csak az evésen jár az eszed!”

Természetesen, mivel én játszom a jó férj szerepét, gondosan befogom a számat és valami csípős válasz helyett némán kávé öntök két csészébe. Aztán megebédelünk.

A beugrók fél négy körül meg is érkeznek. A feleségem által gondosan, számukra készített szendvicsekre rá sem néznek. „Mi nemrégén ettünk” - hangoztatják, szinte mintha az egy jelszó lenne. Kávét sem kérnek, mert „ha ilyen későn iszunk kávét, akkor egész éjjel nem tudunk aludni.” Itt, ennél a jelszónál titokban órákra nézek. Fél négy múlt tíz perccel.

Aztán úgy négy körül már mennek is, mivel egy éhes macskát hagytak otthon és azt bizony máris etetni kell. Ennél a pontnál aztán egy kicsit elgondolkodtam, mivel több olyan dolog is van, amit nem értek. Először is, ha a macskájuknak négykor kell ennie, akkor miért nem etették meg egy fél órával előbb? Nem hiszem, hogy a macska a félórás különbség miatt tiltakozott volna. Például nem írt volna tiltakozó levelet az Állatvédő Egyesületnek, vagy a helyi újságnak. Aztán meg mi értelme volt az egész beugrásuknak, hiszen tegnap találkoztunk velük utoljára és azóta sem velük, sem velünk semmi különös nem történt.

Amikor elmentek, feleségem azzal próbálta enyhíteni dühömet, amit egyáltalán nem igyekeztem titkolni, hogy most így legalább egy jó ideig valóban rendes és tiszta lesz a ház és ezért akárki akármikor beugorhat. Amikor azonban azt látta, hogy csillapító, hűsítő szavai nem sok eredményt értek el, ő is kifakadt: „Hát nem te magad mondod mindig azt, hogy hozzánk soha nem jön senki?! Most jött és te mégis elégedetlen vagy! Talán még egy szent sem értené meg azt, hogy neked mi a jó!”

A kis asszony kitörése sokáig elgondolkoztatott. A végén erre a következtetésre jutottam, amit most itt minden jelen és jövő beugrásra váró ismerősöm és barátom elé tárok.

Ha be akarnak ugrani, akkor arról vagy ne szóljanak előre, vagy adjanak elég időt a beugrásukra való felkészülésünkre! Csak azt ne csinálják, hogy megfenyegetnek a beugrással és másnap már itt is vannak. Vegyék számításba azt, hogy magas vérnyomásom és kisebb szív problémáim is vannak, na meg ne higgyenek minden hirdetésnek. Meg merek esküdni arra ugyanis, hogy az a bizonyos porszívó nem pehelykönnyű. Tehát szánjanak meg és az Istenért, nehogy elfelejtsék ezeket a figyelmeztetéseket!

Ha esik, akkor biztosan vasárnap van (1999)

(Egy régi, gyerekkori emlék.)

Egy alkalommal, mégpedig meglelt férfi koromban, amikor már lehettem úgy hat éves, keresztapám, aki egyúttal anyai nagybátyám is volt, tudtomra adta, hogy beszélni óhajt velem. Az üzenet, amely már magában véve is ijesztő és ezért idegesítő volt, nagymama közvetítésével érkezett. Egyedül ez a tény elég volt arra, hogy végiggondoljam az elmúlt néhány nap eseményeit és megvizsgáljam, hogy hol és milyen bünt követtem el a keresztapám által létesített és ugyancsak szigorúan tartott és végrehajtott családi törvények ellen.

Így az egész napot tépelődéssel töltöttem, mivel az üzenet kora reggel, a reggeli és iskolába menés között ért el hozzám. Maga az üzenet igen rövid volt és ártalmatlannak hangzott. Csak annyit közölt a címzettel, ez esetben velem, hogy keresztapám ma este beszélni óhajt velem. Nagymamából nem is tudtam többet kihúzni annak ellenére, hogy minden eszközt kipróbáltam a hízelgéstől kezdve a félelem megjátszásáig, amit talán nem is kellett nagyon megjátszanom. Nagymama nem mondott többet. Ebből aztán azt a következtetést vontam le, hogy nem mond többet, mivel ő sem tud többet annál a rövid üzenetnél, amit nekem átadott. Már anyámra is ráragadt idegességemből, mert faggatni kezdett, hogy mit csináltam az utóbbi pár nap alatt. Ugyanis az ilyen és hasonló üzeneteknek minden esetben csakis egyetlen jelentőségük volt. Az, hogy a címzett, legyen az akárki is a családon belül, valahol, valamilyen félrecsúsztatást követett el és azért most a családi törvények nagybátyám személyében le fognak rá sújtani.

Tépelődtem, hogy vajon mit követtem el? Talán több vécé papírt használtam a kelletténél, illetve a megengedettnél, vagy valamelyik szobában égve felejtettem a villanyt és most ezért sötét zárkát kapok, vagy valami ilyesmi. Legutóbbi elkövetett bűnöm az volt és amiért drágán meg is kellett fizetnem, hogy a Sasadon levő telkén az egyik cseresznyefáról egy kis csikban lehúztam a sima kérget. Akkor is annyira begyulladtam, hogy még anyám vigasztaló szavait, hogy ne aggódjam, hiszen keresztapám talán nem is veszi észre a dolgot, teljesen figyelmen kívül hagytam. A végén nekem lett igazam, mivel mint minden mást is, ezt is azonnal észrevette. Alighogy eljött ugyanis a szombat délután és keresztapám megjelent a kertben, első útja azonnal ahhoz a bizonyos fához vezetett, amelynek törzsén világos, nyers csík árulta el rettenetes tettemet. Akkor megúsztam azzal, hogy jól lehordott és egy teljes hétig nem szólt hozzám, ami nem is volt olyan nagy baj. A baj mindig ott kezdődött, ha valakivel beszélt, de még inkább akkor, ha valakivel beszélni akart. Mint ebben az esetben is.

A nap lassan vánszorgott, de mégsem annyira lassan, mint ahogy azt én szerettem volna. Mégis elérkezett a délután öt óra, amikor is az ajtó felől megszólalt a jellegzetes, szinte aláírásként alkalmazott csengőszó. Valószínűnek tartottam, hogy a rádió állomások tőle vették azt az ötletet arra, hogy egyéni, jellegzetes szünetjelt használjanak abból a célból, hogy a hallgatók bármikor felismerjék kedvenc állomásukat.

Tehát megszólalt a csengő, én meg igyekeztem nem láb alatt lenni, vagyis eltűnni. Ez nem volt egyszerű feladat a kétszobás, konyhás, kamrás és előszobás lakásban, amelyet már hosszú évek óta a székesfővárosi hatóságok bocsátottak keresztapám rendelkezésére. Ugyanis ő volt a főbérlet és mindenki más a lakásban csak „családtag.”

Félelmem okozója bement az első szobába és átvándorolt. Ezalatt én a belső, vagyis második szobában lapítottam.

Talán fél óra sem telhetett el és máris elkezdett érdeklődni, hogy hol van Tibi, vagyis én. A találkozás egyáltalán nem volt ínyemre, ezért anyámnak szinte be kellett löknie a szobába keresztapám elé. Összeszedve minden bátorságomat hangos „kezit csókolommal” vonultam be a szobába, ahol a főügyész szerepét betöltő nagybácsi/keresztapa már az asztalfőn, megszokott helyén ült.

- Na, ülj csak le - szólt kegyesen.

Meglepődve egy hirtelen pillantást vettem arcára, mert egyáltalán nem hangzott mérgesnek, vagy szigorúnak. Nem hittem szememnek, mert mit láttam! Talán tényleg mosolygott?! Vagy csak valami belső fájdalom torzította el arcát, amit én mosolynak hittem?

Aztán folytatta.

- Nem nagyon van alkalmunk egy kicsit elbeszélgetni és most azt akarom bepótolni. Hogy megy az iskola?

Ez a kérdés volt mindig az, amit mindenki feltett nekem, ezért nem ért váratlanul és felkészületlenül. Neki is kívágtam a szokásos válaszomat.

- Köszönöm, jól.

Általában ez volt tömör válaszom, amivel egyáltalán nem is hazudtam. Az elemi iskolában valóban soha, semmi nehézségem, vagy rendellenességem nem volt. Bajaimat az élet későbbi éveimre raktározta el.

- Mi akarsz lenni, ha nagy leszel? - érdeklődött tovább.

Még ez is megszokott, sokszor hallott kérdés volt, de valahonnan azonban már azt kezdtem sejteni, hogy a letolás és büntetés helyett a beszélgetés befejeztekor valami egészen más vár rám.

- Még nem tudom - feleltem egy kicsit bátrabban, meg még hozzátettem - Ezen van még elég időm gondolkodni.

- Igazad van, de azt hittem, hogy már gondoltál valamire.

Most már egészen kedvesnek tűnt. Itt a beszélgetés egy kicsit elakadt, de aztán folytatta.

- Azt hiszem, hogy az ügyvédek után az időjárást-jelzőknek van a legjobb dolguk és a legjobb munkájuk - jelentette ki.

Időjárást jelző? Vagyis meteorológus? Erre mindaddig életemben soha nem is gondoltam! A beszélgetés aztán hasonló kedveskedésekkel tovább folytatódott. Már mint ő beszélt, én meg hallgattam. Mondanom sem kell, hogy egészen felvidámodva, szinte jókedvűen hagytam el a szobát és vonultam ki a konyhába, ahol anyám és nagymama szinte lélegzetüket visszafojtva várták, hogy mi történt a kihallgatás folyamán. Amikor elmeséltem, hogy mi történt odabent, alig akartak hinni nekem. Most, visszagondolva a dolgokra, szinte nekem is hihetetlennek tűnik az egész. Az a bizonyos kemény nagybácsi/keresztapa, aki ez egyszer megértő, puha, emberi arcot mutatott...

Aztán az iskolában, főként az osztályon belül elkezdtem érdeklődni, hogy ki, mit tudott a két hivatással kapcsolatban.

Ügyvédről már többen is hallottak. Ez főként azzal volt kapcsolatban, hogy ennek is, annak is a szülei válás esetén „...valamilyen irodába mentek a városba, ahol egy bácsi sok mindent kérdezett anyutól és azután anyu sokat sírt...” Ez volt a leggyakoribb válasz és egyben az ügyvéd meghatározása azok részéről, akik tudni véltek valamit a tárggyal kapcsolatban. Ezeket

hallva, szinte azonnal ott, helyben elhatároztam, hogy akkor bizony én nem leszek ügyvéd. Hogyisne! Hogy a mamákat megrikassam?! Azt nem!

A meteorológussal már nem volt ilyen szerencsém. Az osztályban, de még a II. B-ben sem tudta senki, hogy az mit csinál, mivel foglalkozik, kik sírnak miatta. Még a lányok sem tudták, pedig azok már akkor is általában mindig többet tudtak a fiúknál. Legtöbb osztálytársam még csak ki sem tudta mondani, még utánam sem, annak a titokzatos foglalkozásnak a nevét. Sokuk meg volt győződve arról, hogy a meteorológust minden esetben urazni kell és hangos „kezcicsókolommal” kell köszönteni. Meg még a sapka levételéről sem szabad elfeledkezni. Előbb csak az osztályban, de aztán az egész iskolában mindenki csak úgy emlegetett, hogy így, meg úgy „a Meteorrú.”

A tárgyat sokszor megbeszéltük az osztályon belül és kívül is, de a fentieknél többre soha nem jutottunk. És a Goldschmidt mindig, ugyanannál a pontnál bejelentette, hogy ő, illetve az ő családja ismer egy Schulzheimer nevezetű személyt, aki előtt mindig le kell vennie a sapkáját és még kezet is kell csókolnia, még hozzá igazából. Nem elég csak odakiabálni egy „csókolomot.” A mamája, meg a papája mindig urazzák az illetőt. Biztos, hogy az is meteorrú.

Ezen az alapon két dolgot határoztam el, mindkettőt ott, azonnal, a helyszínen. Az első elhatározás az volt, hogy Schulzheimer úr valóban nagyon fontos személy lehetett. A második pedig az volt, hogyha ő olyan fontos személy, akkor jobb lesz, ha én is fontos személy leszek, nem pedig valami kis ügyvédecske. Ha pedig a meteorológus egy olyan titokzatos személy, akiről mi, közönséges személyek szinte semmit sem tudunk, akkor ő is nagyon fontos lehet. Ezért én is olyan akarok lenni, hogy engem is mindenki urazzon!

Ezt az elhatározást még aznap este bejelentettem nagybátyámnak. Nem lepett meg, hogy a bejelentést igen jókedvű és helyeslő bólogatásokkal fogadta. Annyira tetszett neki a dolog, hogy még anyámnak is odaszólt, akivel pedig valami oknál fogva már legalább három hete nem váltott szót, hogy ni csak! Ebből a fiúból mégis ember lesz, mégpedig nem is akárki!

Aztán jött a hétvége, amit a nagybácsi kedvenc helyén, a sasadi gyümölcsösben szeretett eltölteni. Ott ugyanis mindig akadt valami tennivaló, főként a család összes, többi tagja számára. A szeretett nagybácsi péntek este, vagy szombat reggel megszemlélte a kertet, aztán pedig mindenki számára kiosztotta a feladatokat, a hétvégén elvégzendő tennivalókat. Kinek gyomlálás, kinek locsolás, kinek pedig festés, vagy gyümölcszedés jutott. Mindig akadt elég gaz ahhoz, hogy nekem sem kellett tétlenül ücsörögnöm, míg a többiek dolgoztak. A többiek alatt anyut, két-három nagynénémet és egyikük férjét értem. A főzés minden alkalommal nagymamának jutott, mivel az általa előidézett ízekkel senki sem tudta felvenni a versenyt.

Tehát így teltek a hétvégék kora tavasztól késő őszig, vagyis kellemes, családi környezetben, amit sok éven át szinte semmi sem zavart. Mi pedig, buta, emberi gondolkodásunkkal azt hittük hogy semmi, soha nem is fogja zavarni, még a világháború viharfelhői sem.

Az egyik héten valami furcsa, addig nem tapasztalt dolog történt. Egész héten a szokásosnak megfelelő és mindenki által természetesnek vett ragyogó napsütést élveztük. Elérkezett a péntek este, amikor nagybátyám szokásos, hétvégi ellenőrző útjára indult Sasadra. Nem sokkal azután, hogy elment hazulról, hirtelen, óriási vihar tört ki. A viharról tudtuk, hogy lehetetlenné teszi a kerti munkát, ezért nemegyszer szinte imádkoztunk is azért, hogy legalább vihar jöjjön még hozzá annyi esővel, amely megadja az alkalmat az otthonmaradással kapcsolatos rádió hallgatásra vagy olvasásra. Mindaddig azonban nemhogy esős, hanem még száraz vihar sem volt.

Ez alkalommal az eső nem akart csillapodni, ezért nem volt meglepetés, hogy a mérges nagybácsi már szombat korán reggel otthon is volt, még hozzá elég ázottan és sárosan. Mérge csak vasárnap délutánra csendesedett le, amikor azzal vigasztalta főként saját magát, de egyúttal minket is, hogy nem baj, majd a jövő hétvégén behozzuk az elmulasztottakat.

Az új hét folyamán egyetlen egyszer sem mulasztotta el meghallgatni az időjárás jelentést és az előrejelzést. Ezek mind azt bizonygatták, hogy gyönyörű, napos, meleg és száraz hétvégére számíthatunk. Olyanra, amikor szinte örömet és szórakozást jelent a gaz húzogatósa a földből, meg kövek szedése az őszi barack fák alól.

Eljött a péntek este. Nagybátyám diadalmas mosollyal arcán elindult szokásos ellenőrző útjára. Alighogy elhagyta a pesti lakást, Buda felől, vagyis nyugatról, nehéz, sötétszürke felhők kezdték beborítani a kék eget. Még egy óra és máris zuhogott az eső. Éppen úgy, mint az előtte való hétvégén. Mi, az otthonmaradottak szinte énekelni és táncolni szerettünk volna!

Szombat reggel az ázott és sáros nagybácsi szintén előkerült. Arca komor volt, szinte a fogait vicsorgatta. Minden köszönés, vagy bevezetés nélkül elkezdte mondókáját. Először is kifejtette, hogy az Isten mit csináljon a haszontalan meteorológusokkal, mivel azokhoz hasonló, haszontalan személyek a földtekén nem is léteznek.

- Micsoda felelőtlen hivatás! Nem, nem is hivatás, hanem munkakör. Egymás után követik el a baklövéseket és még csak bocsánatot sem kell kérniük senkitől sem emiatt! Ha én így dolgoznék a raktárban, akkor már réges régen kirúgtak volna! Ők meg csak szépen folytatják az egészet, mintha minden rendben lenne!

Felháborodása óriási volt. Mi, akik hasonló jelenetekhez már hozzászoktunk, csak arra vártunk, hogy kifújja mérgét és lecsendesedjék, mint a kint még mindig tomboló vihar. Mérge azonban most új fordulatra, új tápra talált, mert felém fordulva, szikrázó szemekkel ezt harsogta.

- Aztán nem is akarok többet hallani arról, hogy te is olyan akarsz lenni, mint ezek! Ha pedig nem érted meg a dolgot, akkor kitekerem a nyakad!

Senki sem szereti, ha a nyakát tekerik. Mivel fenyegetésének beváltására nem akadt ok, ez azt jelenti, hogy nem lettem meteorológus. Ezt még ma is sajnálom. Ugyanis ha akkor nem kellett bocsánatot kérniük tévedéseik miatt, akkor nagybátyám, ha még élne és itt lenne Ausztráliában, talán már régen eszét vesztette volna. Akkor, oly sok évvel ezelőtt megúsza a kiabálással.

Művelet helyivel és Beethovennel (1998)

E történetem azzal kezdődik, hogy kórházban voltam. Na nem mint egy bentfekvő beteg, hanem csak mint egy szakorvoshoz belátogató beteg-gyanús. Ez a látogatás sem végződött rosszul, mivel a fiatal sebész, aki megvizsgált kijelentette, hogy ne féljek, (hát annyira észrevehető volt?) nincs szükségem beavatkozására.

Ezzel a kijelentéssel olyan örömet okozott és óriási sikert aratott, hogy legszívesebben kezet csókoltam volna neki, úgy köszönni meg jóságát. Ilyenkor, ilyen esetekben, amikor az ember hasonló jó hírt hall, még azt a tanácsot is elfelejti, hogy kérjük ki egy másik orvos véleményét is. Minek az ilyen izélés? Ha a hír jó, akkor illik azt megfelelő, hangos üdvözléssel fogadnunk és nem pedig addig járni más orvosokhoz, amíg esetleg akad egy, aki a jó hírrel ellenkező véleménnyel szolgál.

Miközben melegen kezet ráztam a fiatal sebésszel, rámvillantotta fekete keretes, vastaglencsés szemüvegét és búcsúzás helyett így szólt:

- Ejnye, de szép kis rákfolt van az arcán! - és valahova a bal arcomra nézett.

Hát ezt aztán jól megcsinálta! - gondoltam és előbbi örömöm hirtelen eltűnt, mint az olcsó hal az ausztrál üzletekből.

Kisiettem a várószobába, ahol asszonykám türelmetlenül lapozgatta a havonta kiadott „Ausztrál Nők Hetilapja” című kiadvány legalább öt évvel ezelőtti számát. Amikor meglátott, letette az ókori sajtóterméket, menetre készen felállt és kérdően rámnézett.

- A jó hír az, - kezdtem kis beszédemet - hogy nem kell operálni.

Láttam, hogy ezekre a szavakra a kis hölgy megkönnyebbülten felsóhajtott. Aztán gyöngéden, de aggódva megkérdeztem.

- Nézd meg jól az arcomat, különösen a bal oldalon. Látsz valami furcsát, vagy szokatlant?

- Miért? Mi van? Miért akarod, hogy itt, mindenki előtt az arcodat nézegessem? Nem tudsz vele várni, amíg a kocsihoz érünk?

Pattogtak kérdései, de most már egy kicsit aggodalmasabb lett és gyanakodva mégis csak vizsgálgatni kezdte az említett testrészt. Rövid vizsgálás után kijelentette, hogy nem lát semmi különöset, csak azt, hogy már megint keveset aludtam, mert szemeim olyan vörösek, mint egy fehér házi nyúl. Ezután még csak azt sem kérdezte, hogy mi volt a nagy arcvizsgálat oka. Ezért otthon nekem kellett ismét felhoznom a tárgyat.

Részletesen elmeséltem, hogy mi történt a fiatal csodasebész és köztem. Még azt is hozzátettem, hogy úgy látszik, hogyha alul nincs is elvégeznivaló munkája, azt fentebb akarja mégiscsak végezni. Erre asszonykám hirtelen megragadott és az ablakhoz vonzolt, ahol közelről, legalább öt percig vizsgálta arcomat. Az eredmény ismét ugyanaz volt, vagyis semmi. Nem talált semmi különöset. Arcomon semmi sem hasonlított azokon a nagy képeken mutatott példákra, amelyeket a bőrrák példáiként az ember szinte minden orvosi rendelő várószobájának falán díszítésként megtalál. A Kicsi azért megígértette velem, hogy azonnal elmegyek a mi orvosunkhoz is és vele is megbeszélem a dolgot.

A mi orvosunk - ezt már egyébként valahol másutt is említettem - egy igen kellemes, szimpatikus személy, aki ráadásul még elég fiatal is ahhoz, hogy a fiam lehetne, ha nem unokám. Ennek ellenére mégsem szólítom „Fiam”-nak, de még John-nak sem annak ellenére, hogy ő engem állandóan csakis „Tivádor”-ként emleget, hanem kitartok a „doktor” mellett. Mindezekből látható, hogy mindketten tudjuk, hol van a helyünk a társadalomban, de még inkább kapcsolatunk során.

Tehát elmentem hozzá és megemlítettem a dolgot. Arcom vizsgálata talán egy tized részét sem vette igénybe annak az időnek, amelyet asszonykám fordított rám ugyanabból a célból. Máris rábökött egy kis, fehéres sárga, pattanásnak tűnő csomócskára és kijelentette, hogy az lehet a gyanú okozója. A tükör előtt meg is mutatta. Így volt szerencsém felismerni egy régi, nagyon régi, fehéres, kis pettyet, amit valamikor én, talán évekkel azelőtt fedeztem fel és saját kezűleg nyomogattam abból a célból, hogy eltüntessem. Ezt a műveletet főként unalmas perceimben végeztem szigorúan csakis akkor, amikor feleségem nem volt jelen. Ezt nem mondtam meg az egyébként szimpatikus, fiatal orvosomnak. Egyrészt nem hitte volna el, mivel ő már ítéletet hozott és hirdetett az ügyben, másrészt pedig azt sem akartam, hogy bolondnak nézzen. Hogyisne! Unalmas percek, amiket arcom nyomogatásával töltöttem! Az arcon levő kisebb-nagyobb egyenetlenségek nyomogatásával tudvalevően főként a tizenévesek foglalkoznak és nem pedig nagypapák korában levő felnőtt emberek.

Ő azonban már a telefonnál volt és amint hallottam számomra kért beutalást egy közelben levő bőrgyógyász és kozmetikus sebész rendelőjébe. Amint hallottam, még azt is említette, hogy az ügy sürgős. Az eredmény az volt, hogy a szakembernek három nap múlva kellett arcomat bemutatnom.

A várószobában már ott is a megszokott, kis tömeg gyűlt össze, pedig csak délelőtt tíz óra volt. A tömeget alkotó személyek számából arra következtettem, hogy mindenkinek ugyanarra az időre szólt a behívója. Egy valaha csinos, barnahajú nővér igyekezett mindenkit leültetni, hogy aztán egyenként szólíttassa be a megjelenteket.

Csak fél órát kellett várakoznom, amikor a nővér ismét megjelent az ajtóban. Arcán megdöbbenés és zavar mutatkozott, amikor a kezében tartott lapról olvasni próbált.

- Mr... (Hosszú szünet) Vehe... (ismét szünet).

Feleségem ennél a pontnál könyökével az oldalamba döfött.

- Ugyan, Teddy. Segítsd már ki, hiszen biztos, hogy te vagy az!

Erre felugrottam a kényelmes székből.

- Várhegyi - szóltam szolgálatkészen, mire a barnahajú nővér hálásan rámmosolygott és bocsánatot kérve beengedett a bőrszakértő szobájába.

Az íróasztal mögött egy csokornyakkendő, ugyancsak kellemesen régimódi kinézésű férfi ült, akit az ember inkább színésznek nézhetett volna szakorvos helyett. Egész megjelenése elárulta, hogy nem mai fából faragták, amivel azonnal megnyerte elismerésem és tetszésem.

Kedélyesen csevegni kezdtünk az időjárásról. Ő elismerte, hogy ebbe a hőségbe bele lehet dögleni. Mielőtt azonban ráeszméltem volna, már az arcomat nézegette. Néhány másodperc és rábökött arra a bizonyos kis, fehér csomóra.

- Ez a bűnös - mondta csendesen.

Aztán megnyugtatóan, hogy ne izguljak. Az egész dolog olyan kicsi és egyszerű, hogy nem is lehet operációnak nevezni. Tehát éppen ezért ne is beszéljünk többé „operációról”, hanem inkább csak „műveletről”. Éppen ezért, mivel ilyen egyszerű az egész, el tudja intézni helyi érzéstelenítővel. Az egész nem tart tovább tíz percnél.

Annyira egyszerűnek és jelentéktelennek ecsetelte előttem az egészet, hogy engem akkor már szinte lelkesedés fogott el. Gyerünk! Csináljuk azonnal! Szinte becsapottnak éreztem magam, amikor azt mondta, hogy most csak menjek szépen haza és majd kapok egy levelet, amelyben benne lesznek az utasítások, hogy hol, mikor, mit és hogyan.

Egy héten belül megjött a levél és ez a tény szintén első benyomásomat igazolta, mely szerint a csokornyakkendő bõrszakértő valóban nem mai gyerek. A mai gyerekek esetében ugyanis legalább négy-hat hétig kellett volna várnom.

A levél többek között egy szigorú utasítást is tartalmazott, mely szerint a művelet ideje előtt három héttel mindennemű vérhígító gyógyszer, még az aszpirin szedése is megszüntetendő! Ezt azonnal meg is vitattam helyi szakorvosommal, vagyis asszonykámmal, aki ilyen vonalon jóval tanultabb és gyakorlottabb, mint én vagyok. Hogy leállítsam-e a napi fél aszpirint, amit már évek óta szedek és állítólag meggátolja a szélütést? A kicsi csak legyintett, hogy az nem számít, ilyen kicsiségekre mi nem adunk.

Elérkezett a nagy nap. Hazudnék, ha azt mondanám, hogy a várva várt nap. A helyi kórház tekervényes folyosóinak egyikén megtaláltuk a kijelölt műtő előtti kis várószobát, ahol beteghez illő szerénységgel csendben leültem asszonykám társaságában, aki mint mindig, akkor is kéznél akart lenni.

A várakozás alatt buta gondolatok forogtak fejemben. Mi lesz, ha... Hiszen olyan sok történetet hall az ember. Hogy például X.Y. „csak mandulája kivételére ment be és soha nem jött haza.” Illetve hazajött, de egy nagy dobozban hozták haza. És ehhez hasonlók. Éppen ezért szokatlan meghatottsággal csókoltam meg a kis asszonyt, amikor végre felkértek, hogy lépjem át „a szoba” küszöbét.

Ezzel aztán megkezdődött „a művelet”, amit itt szinte meg sem akarok említeni.

Az egészből csak annyit, hogy amint a csokornyakkendő ígérte, szinte semmit sem éreztem. Az utolsó, fájdalmasabb érzés az volt, amikor arcomba adagolta a „helyit”. Csak a hangszóróból kiszűrődő Beethoven szimfóniát hallottam, valamint úgy tíz perc eltelté után a bõrszakértő halk, de azért letagadhatatlan káromkodását. Ez utóbbinak oka kiderült akkor, amikor minden befejeződött és leszálltam a műtőasztalról. A bõrös ugyanis azt a kérdést szegezte nekem, még hozzá azonnal, hogy biztos vagyok-e abban, hogy nem szedtem valami vérhígítót, mégpedig az utolsó percig is? Ugyanis alig tudta elállítani a vérzést. Már csak asszonykám érdekében is hazudnom kellett.

Búcsúzóul a csokornyakkendő-bõrös még emlékeztetett arra, hogy minden pöttyöt és foltot, amit rajtam látott, le tud venni. Csak több műveletre és helyire van szükség. Na meg esetleg egy kis Beethovenre is.

Történetem méltó befejezéseként még megemlítem, hogy egy hét elteltével kellett visszamennem az öltések kiszedése céljából. Amikor az a művelet is befejeződött, az ugyancsak csinos, fiatal ápolónő felvett egy hivatalosnak látszó papírt az íróasztalról és vidám mosollyal bejelentette.

- Itt a jelentés a laboratóriumból. A maga kis arcdaganatában nem találtak ráksejteket.

A hivatalos hír jó volt, de nem ezt mondtam én is az egész ügy kezdete óta?! Így tehát nekem volt igazam és az egész művelet hiábavaló volt! Most aztán nézegethetem a háromcentis vágást az arcomon! Pedig az ilyesmire jobban kellene vigyáznunk. Hiszen még az angol nyelv szerint is noha négy orcánk van, de csak egyetlen egy arcunk!

Itt Irisz beszél (1999)

Több évvel ezelőtt, amikor még nekem is voltak nagyreményű álmaim az esetleges meggazdagodás terén, vettünk egy új telefon készüléket. Ebben nincs semmi különös, talán bátran mondhatom azt is, hogy azok az olvasóim, akik még talán meg sem születtek azelőtt a bizonyos több évvel ezelőtti időszak előtt, most hangosan nevetnek rajtam. Ugyan kérem! Hát mi van abban, ha valaki vesz egy új telefont? Hiszen ma már mindenki azt csinálja. Hát bizony igazuk is van. Itt csak Mike barátomra kell gondolnom, akinek még a végén is van telefonja, ezáltal csak akkor jön zavarba, ha valaki esetleg ott éri el hívásával és a háttérből eredő zajok mibenléte felől érdeklődik. Na, de ezzel sincs komoly problémája. Legalább is addig, amíg ide is el nem jut a TV távbeszélő. De azt az időszakot Mike talán meg sem éri.

Térjünk csak azonban vissza az eredeti történethez. Tehát megvettük az új készüléket, amelynek lényege az volt, hogy nemcsak beszélgethettünk rajta, hanem esetleges távollétünkben még üzenetet is hagyhattunk szeretett barátaink és ismerőseink, vagy netalán még a nemlévő üzlettársaink számára is.

Ezt a trükköt mindenki ismeri: „Most nem áll módunkban a telefonhoz jönni, de ha a füttty elhangzása után megadja nevét és számát, amint tudjuk, visszahívjuk.” (Isten engem úgy segítjen.) Természetesen azt már az óvodások is tudják, hogy azt nem szabad megemlíteni, hogy nem vagyunk otthon még akkor sem, ha az netalán az lenne az igazság, mert azt a bejelentést akkor minden gyakorlott és gyakorlatlan betörő szinte meghívásnak veszi.

Így tehát békességben teltek a hónapok és évek. Néha megtörtént, hogy hetekig nem volt szükség a kis gépre, mivel senki sem hívott fel olyankor, amikor nem voltunk otthon, de még máskor sem nagyon, amikor pedig otthon voltunk.

Nemrégén egyik ismerősünk a templomi szolgálat után, hangjában felháborodással kérdőre vonta kis feleségemet.

- Na mi van? Ti már nem is akartok velünk szóba állni? - harsogta.

A harsogást csak azért hangsúlyozom ki, mivel az illető személy egy meghatározhatatlan korcsoportba tartozó hölgy. Lehet, hogy hatvanas éveit tapossa, de a huszas évekre emlékeztető öltözete arról árulkodik, hogy talán már a hetvenes évek vége felé járhat. Mindezek ellenére azonban „jól bírja magát,” ahogy azt a magyarban olyan tapintatosan fejezzük ki.

Kis feleségem riadtam érdeklődött a részletek felől. Kiderült, hogy a hölgy, a vonalon elhangzott utasításoknak megfelelően üzenetet hagyott, hogy hívjuk vissza, mert valami sürgős megbeszélőnivalója akadt nejemmel. Biztosan azt akarta megkérdezni, hogy észrevettük-e múlt vasárnap a tiszteletes feleségének új hajszínét. Erre azonban nem mernék mérget venni. A helyzet általában az, hogy ami másnak fontos és sürgős az nekünk nem és fordítva.

Hogy kisegítsem asszonykám a bajból, azonnal elkezdtem magyarázni, hogy hazatértünkkor minden esetben rápillantok a gépre, hogy villog-e a vörös lámpája? Ha ugyanis nem villog, hanem egyenletesen világít, akkor nincs üzenet. Ha lassan hunyorgat, akkor csak egyetlen üzenet van, ha pedig gyorsabban villog, akkor kettő, vagy netalán még több is. Ezt azonban még soha nem volt alkalmam megtudni, hogy mi történik esetleg három hívás esetén, mivel annyit még soha nem kaptunk. Ebben az esetben azonban nemhogy nem kacsintgatott a kis vörös, hanem még csak nem is pislogott. Magyarázatom eléggé hosszú volt ahhoz, hogy a

hölgy, akinek egyébként sincs technikai érzéke, akármit is megértett volna belőle. Mi pedig meglegegedetten mentünk haza. Na, sikerült Iriszt is jól megkevernünk!

Ezt követően már majdnem el is felejtettem a dolgot addig, amíg a következő alkalommal valaki arról panaszkodott, hogy az üzenetemet ugyan hallotta, de a fütty hiányzott, ezért ő nem tudta, hogy mikor kezdjen beszélni. Így inkább nem is hagyott semmiféle üzenetet, vagyis nem beszélt, pedig hej, de fontos lett volna!

Mint ahogy az lelkiismeretes és szorgalmas embereknél szokás, azonnal kivizsgáltam a gépet. Ez a tettem óriási megdöbbenéssel végződött. Nemhogy fütty nem volt, hanem az én szeretetteljes szavaim, amelyekkel üzenet hagyásra buzdítom a hívó felet, teljes egészében hiányzott! A súlyos hibát, mint ahogy azt szokásom, azonnal jelentettem feljebbvalómnak, ez esetben kis feleségemnek, aki éppen a konyhában foglalatostkodott. Így csak egy igen rövidke mondattal reagált az élet-halált jelentő felfedezésemre.

- Mindig mondom neked, hogy ne vegyél hong-kongi vackot. Csak kidobod a pénzt az ablakon.

Igaza van, de azt is tudjuk, hogy van rossz hong-kongi vacak is, meg jó is. Most sikerült elkapnunk a rosszat. Az is lehet azonban, hogy a szobában időről időre uralkodó harminc-negyven fokos hőséget sem szereti a kis gép. Ez utóbbi véleményt gondosan magamnak tartottam, mivel az asszonyka egyébként sem volt túlságosan rózsás hangulatban. Bizonyára Ő is megszenvedte a negyven fokos meleget. Így tehát újra bementem egy üzenetet és a jólvégzett munka érzésével elkezdtem olvasni az újságot.

Ezután néhány hétig jól mentek a dolgok. Az arra hivatottak megkapták az üzenetemet és cserében hagytak egy-két szót számunkra is. Az időjárás sem változott lényegesen. Ha az lehetséges, akkor még melegebb is lett. A kis masina meg csak dolgozott, végezte a rábízott feladatot. Aztán beütött a krakk.

Mi kijárogattunk éppen úgy, mint azelőtt és csak egy-két hét elteltével döbrentünk rá arra, hogy valami hiányzott. Előbb nem is tudtuk kifejezni, hogy mit is hiányoltunk, mígnem egy napon feleségem homlokára csapott.

- Te Ted! Nem vetted észre, hogy mostanában soha, senkitől nincs üzenet a gépen?!

Jé! Tényleg! Hogy ez nekem nem tűnt fel! Hiába, ha valaki feleségének éles esze van, akkor az csakis az enyémmek lehet. Azonnal ugrottam is, kivizsgálásra. Bizony, a kis gép halott volt. A vörös szem nem hunyorgott többé és hasztalan volt az a tettem is, hogy elkezdtem ütögetni, kopogtatni a szürke, plasztik dobozt.

Feleségem, aki csendben figyelte kétségbeesett, de ugyanakkor haszontalan kísérletemet csak annyit mondott, hogy legjobb lesz, ha kidobom azt a vackot, mert már amúgy is sok szemetet tartogatok a házban, amikre soha az életben nem lesz szükségünk. Miközben szomorúan nézgettem a doboz alján levő kis címkét, Made in Hongkong, elhatároztam, hogy azért mégiscsak elteszem, mert hátha... Talán egy szép napon...

Azután nagyon hosszú ideig az üzenet felvevőt senki sem említette. Mindenki elfogadta, hogy az úgy van rendjén. Ha a Várhegyiek nincsenek otthon, akkor bumm. Hát nincsenek otthon. Engem viszont új gondolatok kezdtek el gyötörni. Hát már ott tartunk, hogy mi senkinek sem hiányzunk? Nekünk nem telefonál senki?! Ezekről feleségemmel csak futólag beszéltem, mivel Ő azt hangoztatta, hogy na látom, hát a gépre nincs is szükség, az egész csak kidobott pénz volt. Csak némán, elfojtva szenvedtem gondolataimmal.

Ez így ment mindaddig, míg egy napon kis levélládánkban meg nem jelent egy helyi cég hirdetése. Különböző számítógépeket, fax berendezéseket, távbeszélő készülékeket és *üzenet rögzítő berendezéseket* hirdettek, mégpedig aránylag alacsony áron! Ez nekem A JEL volt! Azonnal meg is indítottam puhító hadjáratomat, ki más? Az asszony ellen! Hiszen ki más, ha nem Ő az, aki mindig a haladás elleni álláspontot foglalja el! Ő az, aki még talán most sem venne mosógépet, hanem kézzel mosná a ruhát! Lehet, hogy gáztűzhelyt sem venne, hanem még mindig kondérban főzné a levest! Ő az, akit meg kell győznöm!

Ezért ártatlanul elébe tettem a hirdetést, ráböktem ujjamat az üzenet rögzítő képére gondosan ügyelve arra, hogy az árat ne takarjam el és elkezdtem áradozni, hogy minek is drágábbat venni, hiszen ez milyen olcsó. Aztán majdnem elájultam. Az asszonyka nemhogy nem harcolt az ötlet ellen, hanem még Ő is mondta, hogy tényleg, az nem drága. Minek fecséreljem a szót? Szokásunkhoz híven azonnal elmentünk és meg is vettük a kis gépet. Otthon azonban ismét hallanom kellett, hogy reméli, nem valami hongkongi vackot vettünk. Félelemtől terhesen fordítottam a gépet a hátára, ahol tisztán, olvashatóan ez a kis címke díszelgett: „Made in China.”

- Jó, hát akkor kínai vacakot vettünk - állapította meg éleselméjű asszonykám, én pedig sietve kijelentettem, hogy manapság mindent ott csinálnak, hiszen még a nagy nevek, mint például Philips, Sony is onnan jön. Erre a kis harcos megnyugodott.

Olvasóim most már azt gondolhatnák, hogy ezután aztán napjaink csendben és rendben teltek. Mennyire tévednek!

Feleségem nemrégén négy napot töltött a helyi kórházban. Most itt nem részletezem azt, hogy miért és hogyan. A lényeg az, hogy az egyik nap éppen Tőle jöttem a kórházból. Szokás szerint rápillantottam a kis gépre és nocsak. A kis, vörös lámpája barátságosan, lassú ütemben pislogott rám jelezve, hogy egy üzenetet akar nekem átadni. Izgatottan megnyomom a gombot és máris hallom a jólismert, érdes hangot.

- Hello Ted. Hogy van a felesége? Otthon van már? Itt Irisz beszél. (Emlékeznek még Iriszre? Arra a hölgyre, aki a huszas évekből származó ruhákat viseli?)

Meghallgattam az üzenetet, utána pedig visszahajtottam a felvevő szalagot az elejére. A kis, vörös lámpa egyenletesen világított, hiszen már elvégezte feladatát, tudtomra adta, hogy valaki üzent és az üzenetet meg is hallgattam.

Nemsokára, talán egy nappal később az asszonyka is hazajött a kórházból és szokás szerint együtt mentünk az üzletekbe vásárolni. Ugyancsak szokás szerint mielőtt elhagytuk a házat, bekapcsoltuk a kis gépet. Nehogy elmulasszuk akárkinek is az arany mondásait.

A vásárlás befejeztével ismét haza. Nicsak! Valaki hívott mialatt mi az üzletekben szórtuk a pénzt! Az asszony máris ugrik, mutató ujjával leüti a „visszajátszás” gombot és hallgatjuk a szöveget.

- Hello Ted. Hogy van a felesége? Otthon van már? Itt Irisz beszél.

Feleségem egészen meghatódott. Milyen szép Irisztől, hogy ő az első, aki máris hívta, hiszen csak most jött ki a kórházból. Nem volt szívem megmondani, hogy az üzenet már legalább két napos.

A következő nap, ha jól emlékszem, orvoshoz kellett mennünk. Nekem volt valami bajom a szememmel, vagy az influenza oltást kellett kapnom, már nem is emlékszem pontosan. Eltávozáskor a megszokott gyakorlat, azaz a gép bekapcsolása.

Hazatértünk a vörös lámpa ismét hunyorogva üdvözl. Sietve leütöm a „visszajátszás” gombot és máris hallom.

- Hello Ted... Itt Irisz beszél. (Igen, ugyanaz az Iris, ugyanazzal az üzenettel.)

Feleségem akkor már bosszúsan megjegyezte, hogy na, úgy látszik megint vettünk egy vackot. Válasz nélkül hallgattam szóáradatát. Ugyancsak szó nélkül megesküdttem, hogy végére járok a dolognak. Átnéztem a géppel rendelkezésünkre bocsátott ugyancsak szűkszavú utasításokat és azoknak megfelelően beállítottam mindent. Munkám befejezése után biztosítottam az asszonykát, hogy most már aztán minden rendben lesz, nem lesz több baj, nem lesz több Irisz a régi üzenettel, minden okéj.

Aznap este látogatóba mentünk. A ház elhagyásakor a megszokott dolgok. Késő este tértünk haza. Bemegyünk, a gép hunyorgat. Lenyomom a gombot és egy kis szünet után felhangzik az üzenet.

- Hello Ted... Itt Irisz beszél...

.oOo.